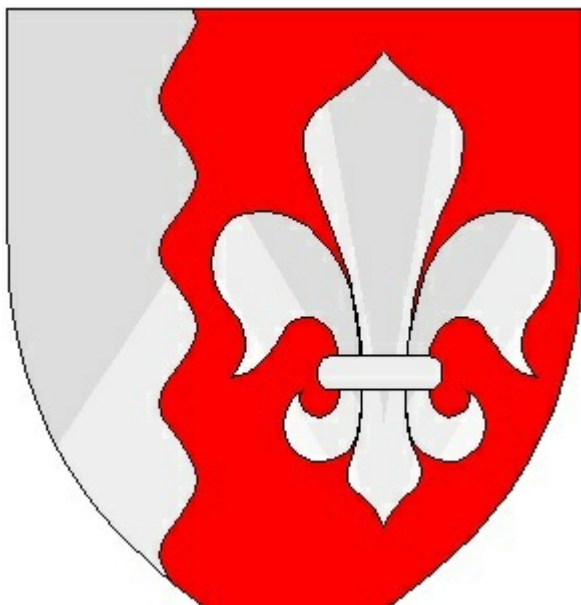

Jõelähtme valla profiil

2025

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis	5
1.1 Demograafiline olukord	5
1.1.1 Rahvaarv	5
1.1.2 Rahvastiku soo- ja vanusjaotus	6
1.1.3 Laste arv ja osakaal rahvastikust	6
1.1.4 Demograafiline tööturusurveindeks	8
1.1.5 Sündimus	8
1.1.6 Suremus	9
1.1.7 Loomulik iive	10
1.1.8 Ülalpeetavate määr	12
1.1.9 Ränne	13
1.1.10 Haridustase	14
1.1 Demograafiline olukord. Kokkuvõte	15
1.2 Rahvastiku tervise seisund	17
1.2.1 Suremus vereringeelundite haigustesse	17
1.2.2 Suremus pahaloomulistes kasvajatesse	18
1.2.3 Suremus välispõhjustesse	19
1.2.4 Maakonna elanike alkoholist põhjustatud suremus	20
1.2.5 Maakonna elanike varajane suremus	21
1.2.6 Maakonna elanike oodatav eluiga	22
1.2.7 Maakonna elanike tervena elatud aastad	23
1.2.8 Maakonna elanike hinnang oma tervisele	24
1.2 Rahvastiku tervise seisund. Kokkuvõte	24
1.3 Haavatavad sihtrühmad	26
1.3.1 Registreeritud töötus	26
1.3.2 Vähenenud töövõimega inimesed	27
1.3.3 Puudega inimesed	28
1.3.4 Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed	30
1.3.5 15-26 aastaste hõiveseisund	32
1.3 Haavatavad sihtrühmad. Kokkuvõte	34
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused	36
2.1 Turvaline elukeskkond	36
2.1.1 Väärteod KOV'is	36
2.1.2 Varavastased süüteod	37
2.1.3 Süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine	37
2.1.4 Pervägivalla/lähisuhtevägivalla käigus toime pandud kuriteojuhtumid	39
2.1.5 Pervägivalla/lähisuhtevägivalla ennetamine	39
2.1.6 Inimkannatanutega liiklusõnnetused	41
2.1.7 Tabatud joobes sõidukijuhid	41
2.1.8 Liiklusohutuse alane ennetustöö (lasteasutuste näitel)	41
2.1.9 Tulekahjud	42
2.1.10 Tuleohutuse alane ennetustöö	43
2.1.11 Uppunud ja veeohutusala ennetustöö	44
2.1.12 Suplusvee kvaliteet	46
2.1.13 Nõuetele vastava joogiveega varustatus	46
2.1 Turvaline elukeskkond. Kokkuvõte	47
2.2 Elukeskkond ja planeeringud	49
2.2.1 Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavad tegurid	49
2.2.2 Toitumist ja liikuvat eluviisi mõjutavad tegurid	50
2.2.3 Ühistranspordi korraldus	52
2.2.4 Koolitranspordi korraldus	54
2.2.5 Avaliku ruumi ligipääsetavus ja heakord	55
2.2 Elukeskkond ja planeeringud. Kokkuvõte	57
2.3 Osalusvõimalused	59
2.3.1 Aktiivne kogukond ja kaasamine	59
2.3.2 Kohalik kultuurielu	60
2.3.3 Noorsootöö ja huvihariduse kättesaadavus KOV-is	62

2.3.4 Võimalused noorsootöös osalemiseks ning osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks	62
2.3 Osalusvõimalused. Kokkuvõte	64
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet	65
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused	65
3.1.1 Nõustamisteenuste kättesaadavus	65
3.1.2 Esmatasandi tervishoiuteenuse kättesaadavus	70
3.1.3 Eriarstiabi kättesaadavus	71
3.1.4 Koolilaste tervise ülevaatused	72
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused. Kokkuvõte	73
3.2 Haridusega seotud teenused	75
3.2.1 Hariduslikud tugiteenused	75
3.2.2 Laste arv alus- ja põhihariduses	79
3.2.3 Laste arv üldkeskhariduses ja kutsehariduses	81
3.2.4 Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus	81
3.2.5 Haridusteel püsimine	83
3.2.6 Koolikohustust mittetäitvate lastega tegelemine	84
3.2.7 Keskkhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine	85
3.2.8 Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine	86
3.2.9 Kaasava hariduskorralduse rakendamine	89
3.2.10 Lapsed hariduslike erivajadustega õpilaste koolides	90
3.2 Haridusega seotud teenused. Kokkuvõte	91
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine	93
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused	93
4.1.1 KOV osutatavad sotsiaalteenused	93
4.1.2 Toimetulekutoetuse saajad	103
4.1.3 KOV eelarvest makstavad sotsiaaltoetused	105
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused. Kokkuvõte	106
4.2 Laste ja perede toetamine	108
4.2.1 Vanemluse toetamine	108
4.2.2 Teenused lastele ja peredele	112
4.2.3 Abivajava/ hädaohus oleva lapse toetamine	118
4.2.4 Lastega leibkondade elamistingimused	119
4.2.5 Toidupuuduses olevad lapsed	120
4.2 Laste ja perede toetamine. Kokkuvõte	122
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid	124
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine	124
5.1.1 Füüsilise isiku tulumaksu laekumine KOV eelarvesse	124
5.1.2 Kohaliku omavalitsuse eelarvetulud	125
5.1.3 Sotsiaalse kaitse kulud KOV eelarves	125
5.1.4 Ettevõtlus KOV-is	126
5.1.5 Hindamistegevused KOV-is	127
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine. Kokkuvõte	129
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks	131
5.2.1 Rahvatervise tegevuste korraldus kohalikus omavalitsuses	131
5.2.2 KOV'i juhitud võrgustikud ennetuse, tervise ja heaolu edendamiseks	132
5.2.3 Juhtumitöö võrgustikud	133
5.2.4 Spetsialistid heaolu edendamiseks ja nende kvalifikatsioon	135
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks. Kokkuvõte	139
Koondhinnang olukorrale	141
1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte	141
2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte	143
3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte	145
4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte	147
5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte	149
Kasutatud allikad	151

Sissejuhatus

Jõelähtme vald asub Harjumaal, Tallinnast ida suunas, Narva poole liikudes. Vald piirneb põhjast 42 km ulatuses Soome lahega. Pikk ja kääruiline rannajoon on liigendatud mitme poolsaare (Tahkumäe ja Koljunuki neem ning Ihasalu ja Kaberneeme poolsaar) ja lahesopiga (Muuga, Ihasalu, Kaberneeme ja Kolga). Jõelähtme piirkond on rikas mitmesuguste arheoloogiliste ja ajalooliste kinnismuististe ning kaitstavate loodusobjektide poolest. Siinsed põliskülad on säilitanud oma arhailise miljöö. Jõelähtme valla pindala on kokku 21 076 ha (ehk 210,8 km²), millest peaaegu neljandiku ehk 5200 ha (ehk 52 km²) hõlmab valla muistsel kultuurmaastikul moodustatud Rebala muinsuskaitseala.

Koostajad

Jõelähtme valla tervise- ja heaoluprofiili koostamisse panustasid:

Carmen Viherpuu, haridus- ja kultuuri ja sotsiaalosakonna juhataja, Jõelähtme vallavalitsus

Jaan Tepp, arendusnõunik, Jõelähtme vallavalitsus

Priit Põldma, abivallavanem, Jõelähtme vallavalitsus

Terje Linder, finantsjuht, Jõelähtme vallavalitsus

Mailis Ental, keskkonnatöötaja, Jõelähtme vallavalitsus

Elina Piirimäe, abivallavanem, Jõelähtme vallavalitsus

Eriline suur tänu kuulub Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli õppejõududele ja üliõpilastele:

Liina Riisenberg, Katrin Anethe Toomson, Grete-Liis Roosioksa, Mari Reeds, Sibilla Rižova, Liise Lindau, Birgit Aasorg,

Marie Tominga, Marie Puust, Mia Anett Must, Rebeka Villakov, Grete Kaljuvee, Darja Paenurm, Annika Alasi, Anni Naumova, Grete-Liis Roosioks, Katrin Toomson

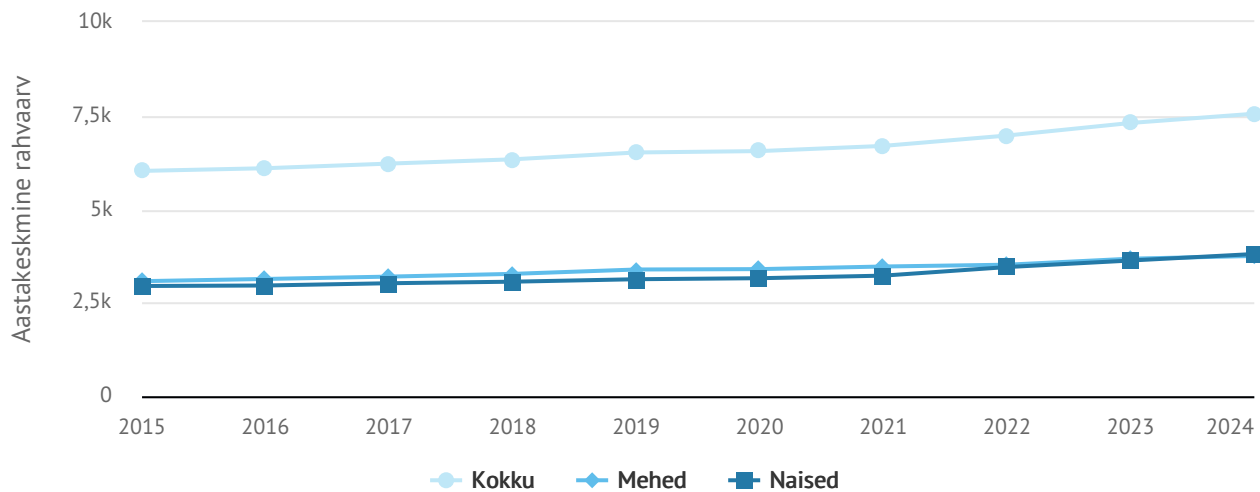
Koostamine

Analüüs on kinnitatud 01.06.2026.

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis

1.1 Demograafiline olukord

1.1.1 Rahvaarv

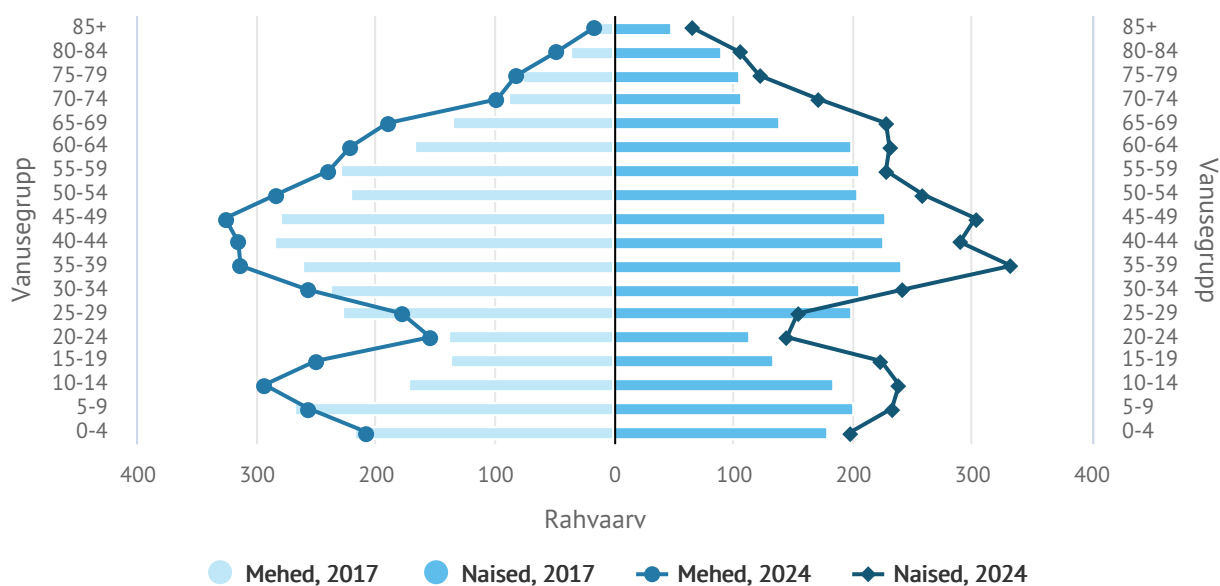
Joonis 1.1.1.a Aastakeskmine rahvaarv

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#)

Analüüs

2025. aasta 1. jaanuari seisuga elas vallas 7 734 inimest (3 835 meest ja 3 899 naist), mis on 1 218 inimese võrra rohkem kui 2019. aastal, mil koostati eelmine heaoluprofiil.

1.1.2 Rahvastiku soo- ja vanusjaotus

Joonis 1.1.2.a Rahvastikupüramiid

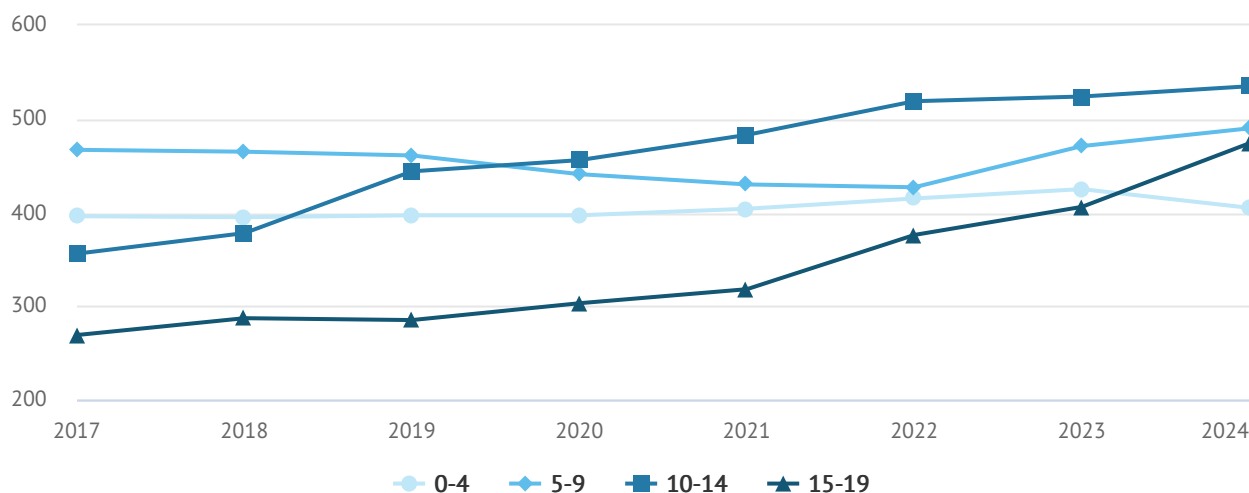
Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#)

Analüüs

Eesti on kahaneva ja vananeva rahvastikuga riik.

Vanuselist jaotust vaadates on näha, et 2024. aastal moodustasid suurima osa elanikkonnast tööealised inimesed. Samuti on märgata, et viimastel aastatel on suurenenud laste arv, mis viitab noorte perede osakaalu kasvule vallas. Samal ajal on eakate (65+) osakaal mõõdukas, kuid aeglaselt kasvav, mis tähendab vajadust järjest enam arvestada ka vanemaealiste teenustega. Rahvastikupüramiidi kuju järgi võib öelda, et vald on atraktiivne just pereloomise eas elanikele, kuid pikaajaliselt tuleb tähelepanu pöörata ka elanikkonna vananemise trendidele.

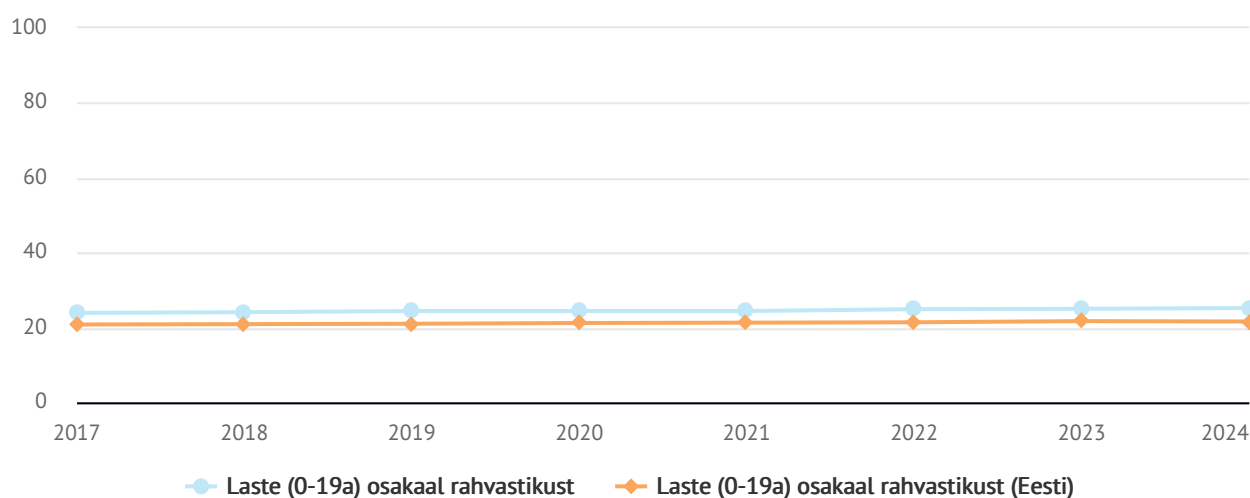
1.1.3 Laste arv ja osakaal rahvastikust

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0-4	396	395	397	397	404	415	425	405
5-9	467	465	461	441	430	427	471	490
10-14	356	378	444	456	483	519	524	535
15-19	269	287	285	303	318	376	406	474

Joonis 1.1.3.a Laste arv. Vanuserühmade 0-4, 5-9, 10-14 ja 15-19 ja aastate lõikes

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0240](#) (Vanuserühmad 0-6, 0-17 ning 7-26)

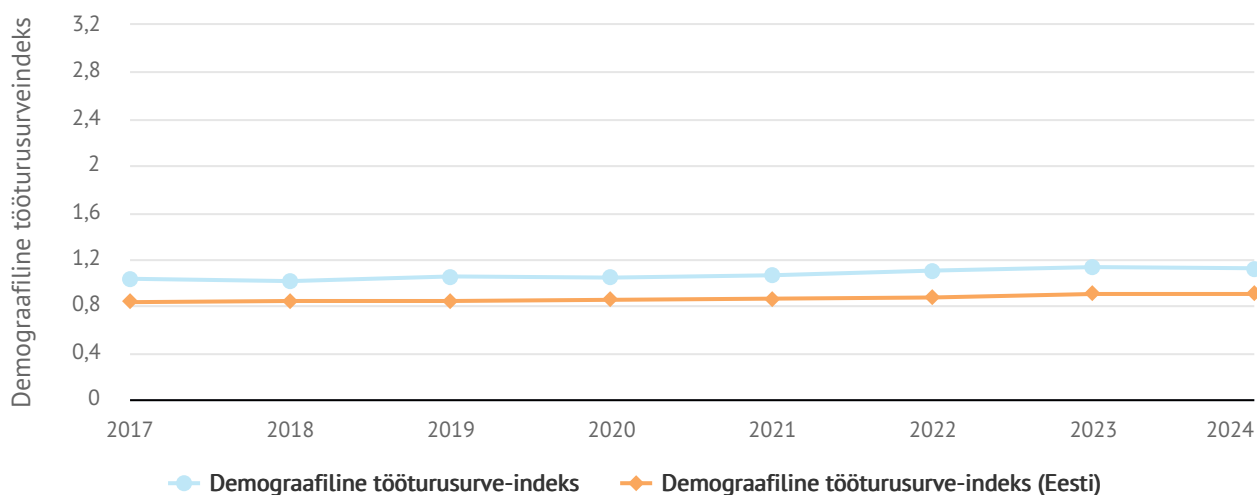
Joonis 1.1.3.b Laste osakaal (%) rahvastikust. Võrreldes Eesti keskmisega

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0240](#) (Vanuserühmad 0-6, 0-17 ning 7-26)

Analüüs

Aastatel 2017–2024 on valla laste (0–19-aastaste laste) arv kasvanud märgatavalt – 1488 lapselt 1904 lapseni, mis tähendab kasvu ligi 28%. Suurimat kasvu on näha vanuserühmades 10–14 ja 15–19, mis viitab sellele, et varem valda elama asunud noorte perede lapsed on jõudnud kooli- ja noorukieani. Samas on vanuserühmas 0–4 aastate lõikes toimunud pigem väiksem kõikumine, viidates sellele, et sündimus on püsinud suhteliselt stabiilsena. Laste osakaal on kogu perioodi jooksul püsinud kõrgemal kui Eesti keskmise, mis näitab, et vald on atraktiivne elukeskkond just lastega peredele ning rõhutab vajadust arendada järjepidevalt haridus-, noorsootöö- ja vaba aja teenuseid.

1.1.4 Demograafiline tööturusurveindeks

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Demograafiline tööturusurve-indeks	1,030	1,010	1,050	1,040	1,060	1,100	1,130	1,120
Demograafiline tööturusurve-indeks (Eesti)	0,830	0,840	0,840	0,850	0,860	0,870	0,900	0,900

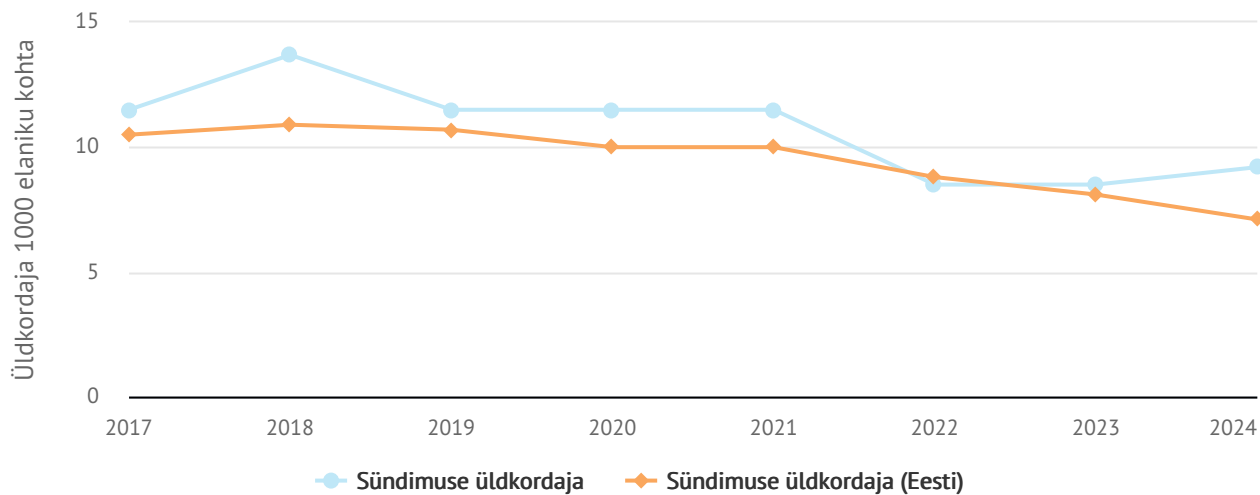
Joonis 1.1.4.a Demograafiline tööturusurveindeks. Tööturule sisenejate suhe tööturult väljujatesse

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV06U](#)

Analüüs

Jõelähtme valla demograafiline tööturusurveindeks on alates 2017. aastast olnud üle 1, mis tähendab, et valla elanikkonnast siseneb tööturule järgmisel kümnendil rohkem inimesi kui sealt potentsiaalselt välja langeb ehk teisisõnu: valla tööealiste hulk on tõenäoliselt suurenemas.

1.1.5 Sündimus

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sündimuse üldkordaja	11,5	13,7	11,5	11,5	11,5	8,5	8,5	9,2
Sündimuse üldkordaja (Eesti)	10,5	10,9	10,7	10,0	10,0	8,8	8,1	7,1

Joonis 1.1.5.a Sündimus. Sündimuse üldkordaja

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#)

Analüüs

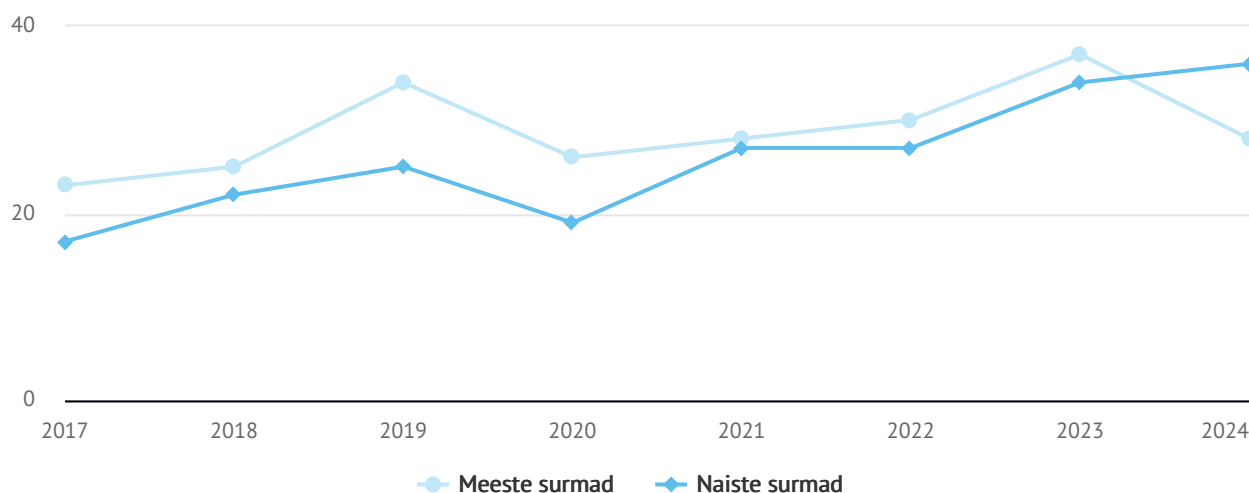
Viimase seitsme aasta jooksul on vallas sündide arv kõikunud ligikaudu 60 ja 85 lapse vahel aastas. Näiteks 2024. aastal sündis 68 last, neist 37 poissi ja 31 tüdrukut. Kõige rohkem sünde oli 2018. aastal – kokku 86 last.

Kuigi igal aastal sünnib vallas veidi erinev arv lapsi, on muutused olnud pigem väikesed.

Võrreldes Eesti keskmisega sünnib vallas suhteliselt rohkem lapsi – see näitab, et siin elab palju noori peresid ja elukeskkond sobib laste kasvatamiseks. Samas on viimastel aastatel toimunud väike langus, mis võib olla seotud ka üldise rahvastikumuutusega kogu Eestis.

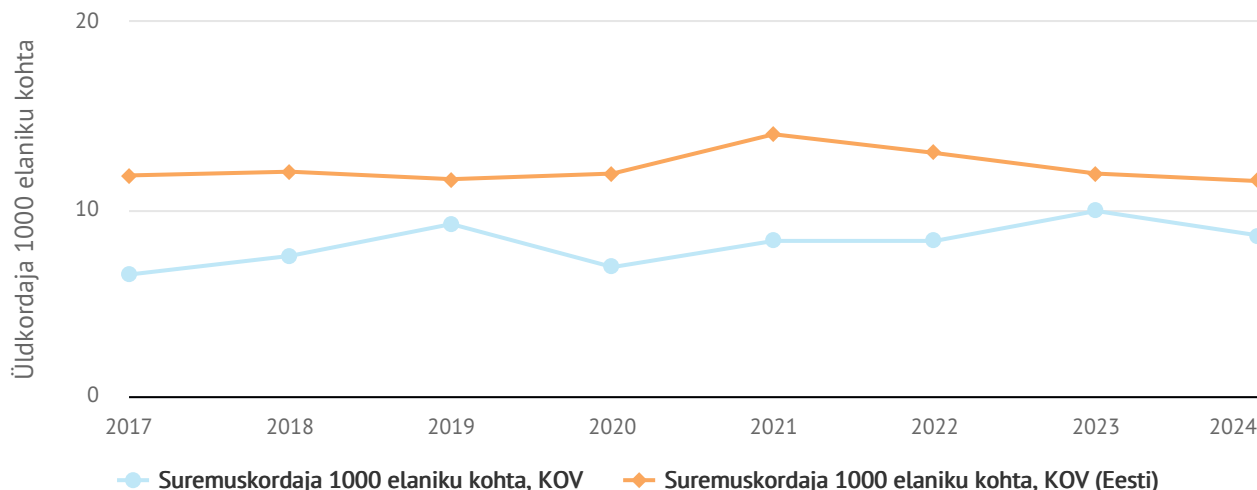
Oluline on vaadata pikemat trendi ja arvestada ka sellega, kui palju noori peresid siia kolib. See kõik mõjutab, kui palju lasteaiakohti, koolikohti ja peredele suunatud teenuseid tulevikus vaja läheb.

1.1.6 Suremus

Joonis 1.1.6.a Surmade arv

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Joonis 1.1.6.b Suremuse üldkordaja. 1000 elaniku kohta

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Analüüs

Aastatel 2017–2024 on Jõelähtme valla suremuse üldkordaja püsinud stabiilselt madalamal tasemel kui Eesti keskmine. 2024. aastal oli suremuse üldkordaja vallas 8,6 surma 1000 elaniku kohta, samas kui Eesti keskmine oli 11,5. Ka varasematel aastatel on erinevus püsinud sarnasel tasemel – näiteks 2023. aastal oli Jõelähtme näitaja 9,9 ning Eesti oma ligi 12. Madalam suremus võrreldes riigi keskmisega viitab elanikkonna nooremale vanuskoosseisule ja võimalikele erinevustele elustiilis või tervishoiuteenuste kättesaadavuses.

Aastatel 2017–2024 ulatus surmade koguarv vallas vahemikku 40 kuni 71 inimest aastas. Kõige rohkem surmi registreeriti 2023. aastal (71), samas kui näiteks 2017. aastal oli neid vaid 40. Aastati on surmade arv kõikunud, kuid üldine suundumus ei näita tugevat kasvutrendi.

Sugude lõikes on esinenud mõningaid erinevusi. Enamikul aastatel on meeste surmade arv olnud suurem, kuid näiteks 2024. aastal suri rohkem naisi (36) kui mehi (28).

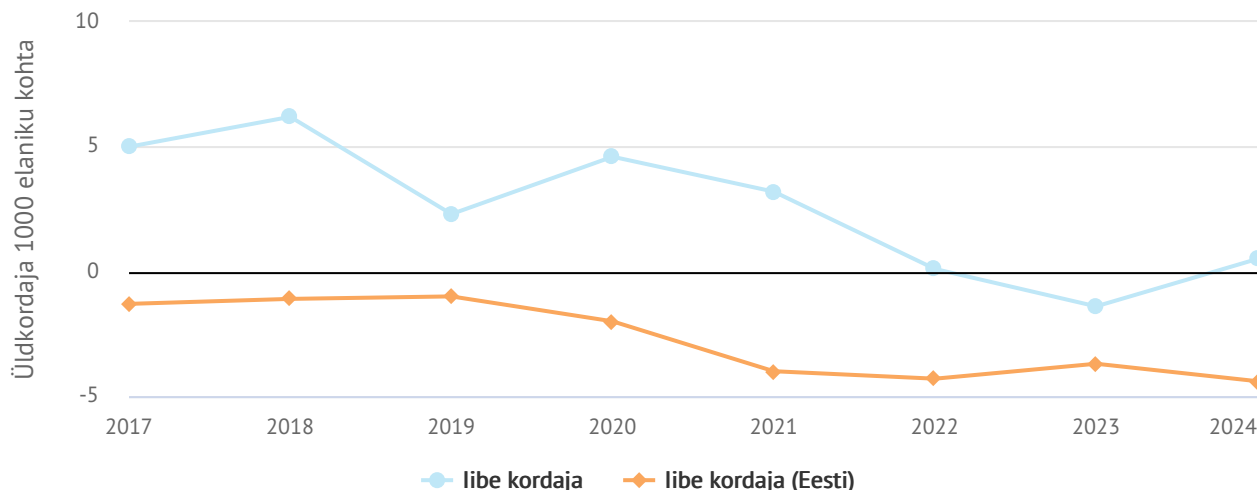
1.1.7 Loomulik iive

Tabel 1.1.7.1 Loomulik iive

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
live	31	39	15	30	21	1	-10	4

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Jõelähtme valla profiil 2025

Joonis 1.1.7.a Loomulik iive. Loomuliku iibe üldkordaja

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U](#)

Analüüs

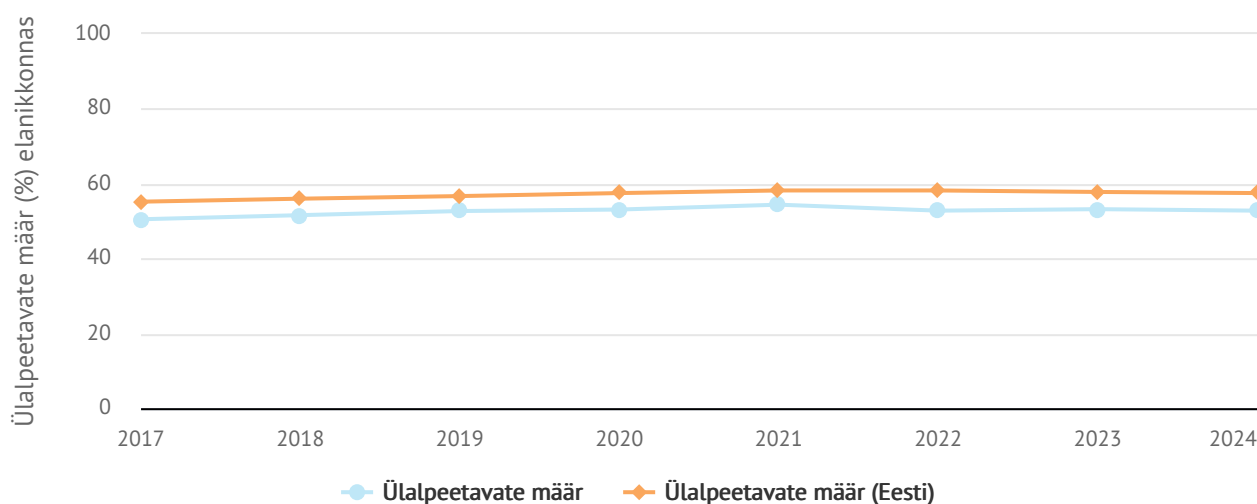
Aastatel 2017–2024 on Jõelähtme vallas igal aastal sündinud rohkem inimesi kui on surnud – välja arvatud 2023. aastal, mil surmasid oli rohkem kui sünde. Näiteks 2018. aastal oli loomuliku iibe üldkordaja 6,2, mis tähendab, et iga 1000 elaniku kohta kasvas rahvaarv 6 inimese võrra. See oli vaadeldud perioodi kõrgeim näitaja.

2022. aastal jäi iive napilt positiivseks (üldkordaja 0,1). 2023. aastal oli iive negatiivne –10 inimest, mis andis üldkordajaks –1,4. See tähendab, et rahvaarv vähenes loomuliku iibe tõttu. 2024. aastal muutus iive taas positiivseks: +4 inimest, üldkordajaga 0,5.

Võrreldes Eesti keskmisega (näiteks 2022. aastal –4,3), on Jõelähtme valla iibe näitajad olnud paremad. See viitab sellele, et siin elab rohkem noori peresid ja vähem vanemaealisi inimesi kui mujal Eestis.

Kuna viimastel aastatel on iive kõikunud, tuleb edaspidi tähelepanelikult jälgida, kas positiivne suund jätkub. See mõjutab otseselt, kui palju on vaja tulevikus lasteaia- ja koolikohti ning milliseid teenuseid kogukonnas pakkuda.

1.1.8 Ülalpeetavate määr

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ülalpeetavate määr	50,5	51,6	52,7	53,1	54,4	52,8	53,2	52,8
Ülalpeetavate määr (Eesti)	55,2	56,0	56,7	57,5	58,2	58,2	57,8	57,5

Joonis 1.1.8.a Ülalpeetavate määr

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV063U](#)

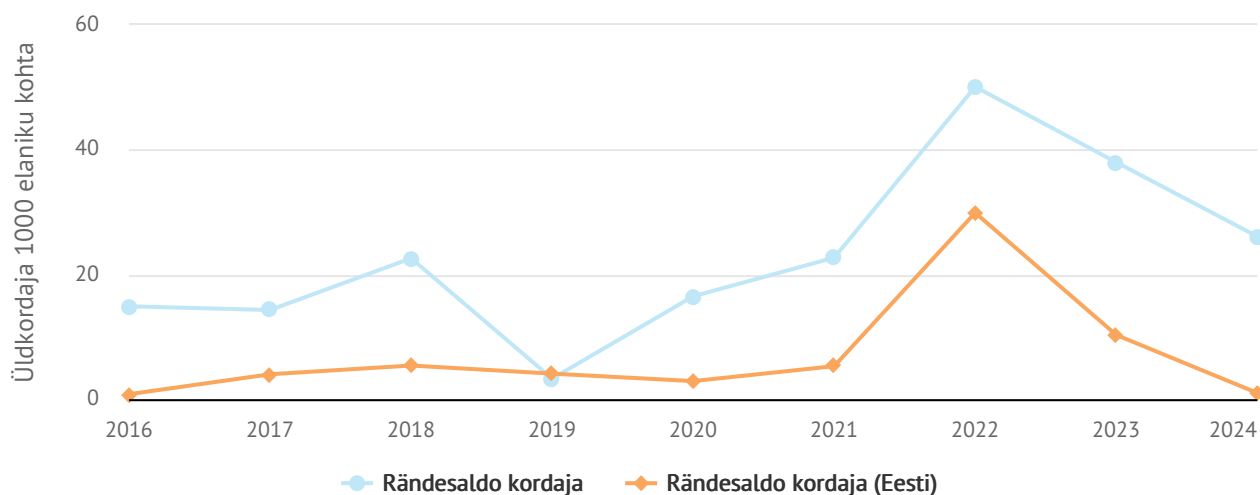
Analüüs

Jõelähtme valla ülalpeetavate määr on aastatel 2017–2024 püsinud üsna stabiilsena, kõikides vahemikus 50,5 kuni 54,4. Kõrgeim määr oli 2021. aastal (54,4) ning madalaim 2017. aastal (50,5). Viimastel aastatel (2022–2024) on näitaja püsinud tasemel 52,8–53,2, viidates mõõdukale, kuid stabiilsele koormusele tööealise elanikkonna jaoks.

Võrreldes Eesti keskmisega on Jõelähtme valla ülalpeetavate määr olnud veidi madalam, mis viitab soodsale vanusstruktuurile – tööealiste elanike osakaal on suurem.

Jõelähtme valla puhul moodustavad enamuse ülalpeetavatest nooremad inimesed (0–14-aastased), mis on kooskõlas valla noore elanikkonna profiiliga. Vanemaealiste (65+) osakaal on seni olnud väiksem ja see on aidanud hoida määra madalamal tasemel. Siiski võib eakate osakaalu kasv tulevikus määra suurendada, mistõttu on oluline jälgida ka vanuskoosseisu muutusi ja planeerida teenuseid vastavalt.

1.1.9 Ränne

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rändesaldo kordaja	14,9	14,3	22,6	3,3	16,5	22,7	50,1	38,0	26,1
Rändesaldo kordaja (Eesti)	0,8	4,0	5,4	4,1	2,9	5,3	29,9	10,3	1,0

Joonis 1.1.9.a Rändesaldo üldkordaja. 1000 elaniku kohta

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RVR02](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH03](#)

Tabel 1.1.9.1 Elukohta vahetanud inimeste arv

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sisseränne	403	391	460	381	450	437	722	678	624
Väljaränne	313	303	318	360	342	287	380	407	430
Rändesaldo	90	88	142	21	108	150	342	271	194

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RVR02](#), [Statistikaameti andmebaas, tabel NH03](#)

Analüüs

Jõelähtme valla rändekordaja saldo on aastatel 2016–2024 püsinud positiivsena, mis tähendab, et valda on igal aastal elama asunud rohkem inimesi kui siit on lahkunud. Kõige kõrgem rändesaldo registreeriti 2022. aastal, mil valda asus elama 342 inimest rohkem kui siit lahkus ning rändesaldo üldkordaja ulatus lausa 50,1 inimeseni 1000 elaniku kohta – see oli selgelt kõrgem kui Eesti keskmine.

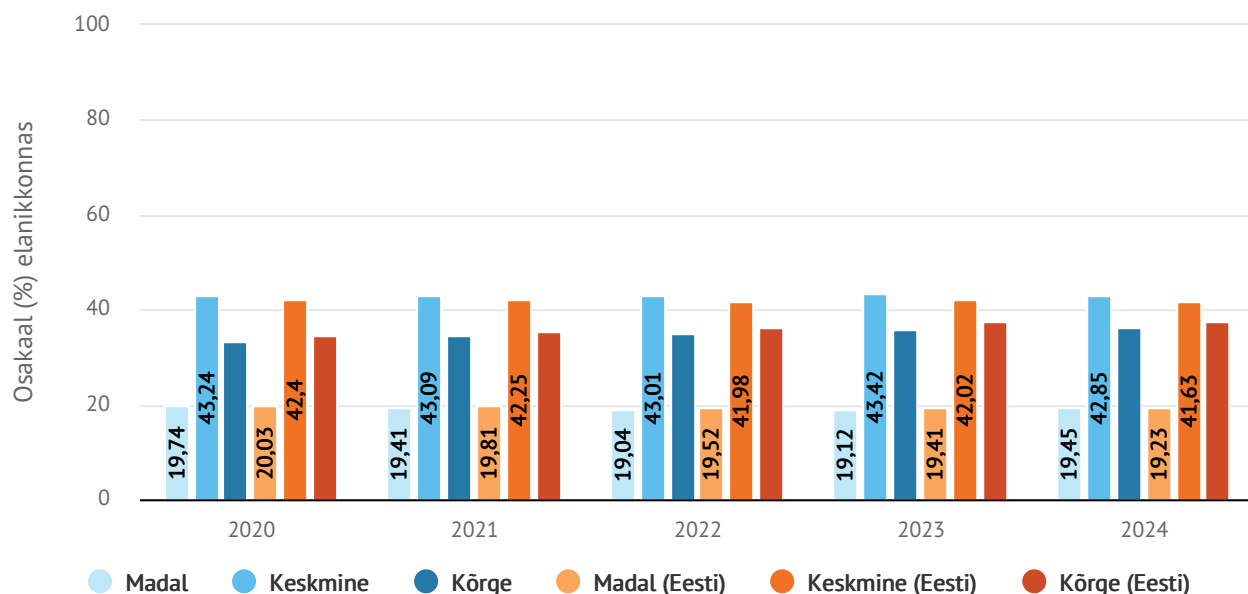
Pärast 2022. aastat on rändesaldo järk-järgult vähenenud, kuid on siiski jäänud selgelt positiivseks: 2023. aastal oli saldo 271, 2024. aastal 194. Rändekordaja oli vastavalt 38,0 ja 26,1, mis näitab, et Jõelähtme on jätkuvalt atraktiivne elukoht, kuhu kolitakse rohkem, kui sealt lahkutakse.

Suur osa sisseerändajatest on noored vanuses 7–26, keda oli aastatel 2021–2024 igal aastal valda saabunud 144–146 inimest. See kinnitab, et Jõelähtme meelitab noori peresid ja haridustee alustajaid, mis toetab rahvastiku

noorust ja kasvu.

Rändesaldo on oluline näitaja valla arengu seisukohalt – see mõjutab otseselt rahvaarvu suurenemist, vajadust teenuste järele (nt haridus, transport, elamuarendus) ja kogukonna dünaamikat. Kuigi 2024. aastal oli rändesaldo väiksem kui kahe eelmisel aastal, jääb üldine pilt endiselt positiivseks.

1.1.10 Haridustase

Joonis 1.1.10.a Haridustase. Haridustase elanikkonnas (%)

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RV0232U](#)

Analüüs

Jõelähtme valla elanikkonna haridustase on viimastel aastatel püsinud heal tasemel ning eristub positiivselt võrreldes Eesti keskmisega. Kõrgharidusega inimeste osakaal on pidevalt tõusnud, ulatudes 2024. aastaks 36,2%-ni. Eesti keskmine oli samal aastal 37,5%. Kõrgharidusega inimeste osakaal on suurenenud igal aastal alates 2020. aastast, mil see oli 33,5%.

Keskmise haridustaseme osakaal (ehk kesk- ja kutseharidus) on püsinud Jõelähtmel stabiilsena – 2020. aastal 43,2% ja 2024. aastal 42,9%, mis jääb Eesti keskmisest veidi madalamaks.

Madal haridustase (ilma keskhariduseta) on püsinud valdavalt 19% tasemel, mis on mõnevõrra madalam Eesti keskmisest (2024. aastal Eestis 19,3%). See tähendab, et vallas on vähem inimesi, kellel puudub keskharidus, ja seetõttu on tööalane konkurentsivõime ning sotsiaalne toimetulek üldjoontes parem.

Üldiselt iseloomustab Jõelähtme valda haritud elanikkond. Kasvav kõrghariduse osakaal toetab teadusmahukat ettevõtlust ja kohaliku arengu potentsiaali. Samas on oluline jätkata võimaluste pakkumist elukestvaks õppeks ja kutsehariduseks, et haridustaseme struktuur vastaks ka valla tööjõuvajadustele.

1.1 Demograafiline olukord. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla rahvaarv on viimastel aastatel kasvanud stabiilselt – 2025. aasta alguseks oli vallas 7 734 elanikku, mis on 1 218 inimest rohkem kui 2019. aastal. Eesti Eesti rahvastik tervikuna on vananev ja kahanemas, kuid Jõelähtme puhul eristub pilt positiivsemalt: vald meelitab noori peresid ning tööealiste elanike osakaal on jätkuvalt kõrge. 2024. aasta vanusjaotus näitab, et valla elanikkonnas domineerivad tööealised, samal ajal kui laste arv on viimase seitsme aasta jooksul kasvanud ligi 28%. Eakate (65+) osakaal on mõõdukas, kuid kasvutrendiga, mis eeldab tulevikus senisest enam eakate teenustega arvestamist.

Sündimus on püsinud valdavalt stabiilsena – aastas sünnib 60–85 last. Võrreldes Eesti keskmisega sünnib Jõelähtmel proportsionaalselt rohkem lapsi, mis peegeldab noorte perede suurt osakaalu. Suremus on vallas olnud pikaajaliselt madalam kui Eestis tervikuna, viidates nooremale elanikkonnale ja võimalikule elukeskkonna mõjule. Loomulik iive on olnud valdavalt positiivne, välja arvatud 2023. aastal, mil surmi oli rohkem kui sünde. 2024. aastal pöördus iive taas plussi.

Rändesaldo on olnud aastaid kindlalt positiivne. Kõige rohkem inimesi asus valda elama 2022. aastal, kuid ka järgnevatel aastatel on ränne jäänud positiivseks, kuigi veidi vähenenud. Valda asub elama eelkõige noori vanuses 7–26, mis toetab laste- ja haridusteenuste vajaduse kasvu ning tugevdab noore elanikkonna osakaalu.

Tööturururvideks on alates 2017. aastast olnud üle ühe, mis tähendab, et tööealise ikka jõuab tulevikus rohkem inimesi, kui sealt lahku - see viitab tööealise elanikkonna jätkuval kasvule. Ka ülalpeetavate määr on püsinud mõõdukana (50,5–54,4), jäädes Eesti keskmisest veidi madalamaks ning peegeldades nooruslikku elanikkonna koosseisu.

Valla elanike haridustase on hea. Kõrgharidusega inimeste osakaal on olnud tõusutrendis, ulatudes 2024. aastaks 36,2%-ni, ning madala haridustasemega elanike osakaal on jäänud alla Eesti keskmise. See loob eeldused kohalikuks arenguks ja haritud tööjõu olemasoluks.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et Jõelähtme valla demograafiline olukord on tugev. Rahvaarv kasvab, elanikkond on noorem kui Eestis keskmiselt, tööealiste osakaal on suur ning kõrgharidusega inimeste arv kasvab. Siiski tuleb lähiaastatel rohkem tähelepanu pöörata eakate arvu kasvule ning teenuste kohandamisele vastavalt muutuvatele vajadustele.

TUGEVUSED

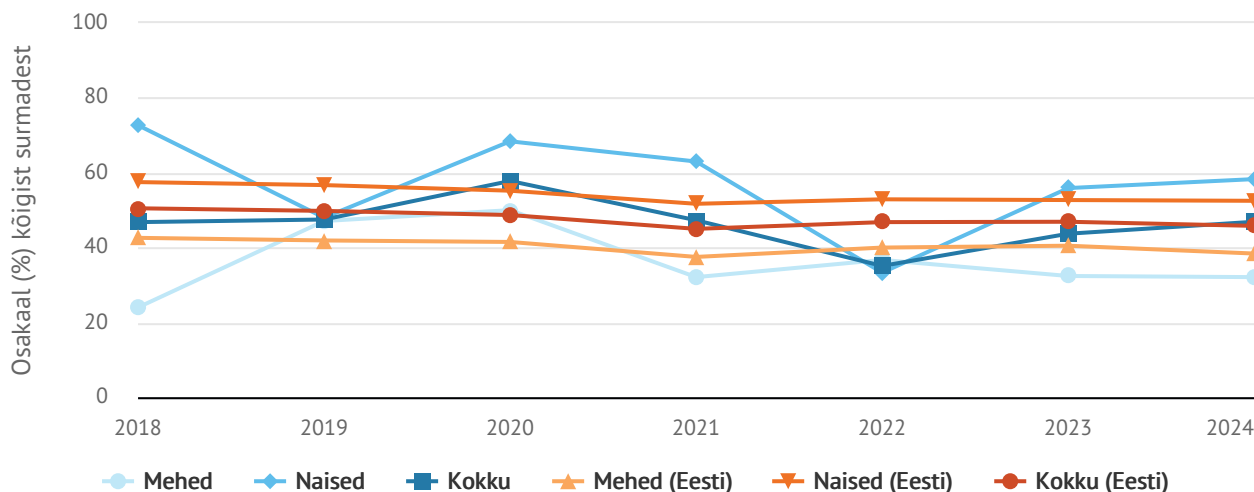
- Valda on viimastel aastatel igal aastal asunud elama rohkem inimesi, kui sealt lahkub, mis on suur eelis võrreldes Eesti üldise rahvastikukahanemise trendiga.
- Tööealised inimesed ja lastega pered moodustavad suure osa elanikkonnast. Laste arv on seitsme aastaga kasvanud ligi 28%, mis viitab valla atraktiivsusele noortele peredele.
- Jõelähtme vald paistab silma haritud elanikkonnaga – kõrgharidusega inimeste osakaal on viimastel aastatel pidevalt suurenenud. See loob eeldused teadlikuks kogukonnaks, toetab teadmistepõhise majanduse arengut ning aitab kaasa kohaliku ettevõtluse ja avalike teenuste kvaliteedi tõstmisele.

NÕRKUSED

- Vanemaealiste osakaal rahvastikus on seni olnud madal, kuid kasvab tasapisi, mis võib tulevikus suurendada survet sotsiaal- ja tervishoiuteenustele.
- Kuigi ülalpeetavate määr on Eesti keskmisest madalam, tähendab noorte suur osakaal vajadust jätkuvalt investeerida haridusse, noorsootöösse ja vaba aja teenustesse, et rahuldada kasvavaid ootusi.
- Kuigi iive on valdavalt positiivne, oli see 2023. aastal esmakordselt negatiivne. Kuna sündide arv on absoluutarvult väike, võivad väikesed muutused mõjutada üldpilti oluliselt.

1.2 Rahvastiku tervise seisund

1.2.1 Suremus vereringeelundite haigustesse

Joonis 1.2.1.a Suremus vereringeelundite haigustesse. Vereringeelundite haigustest tingitud surmade osakaal (%)

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29

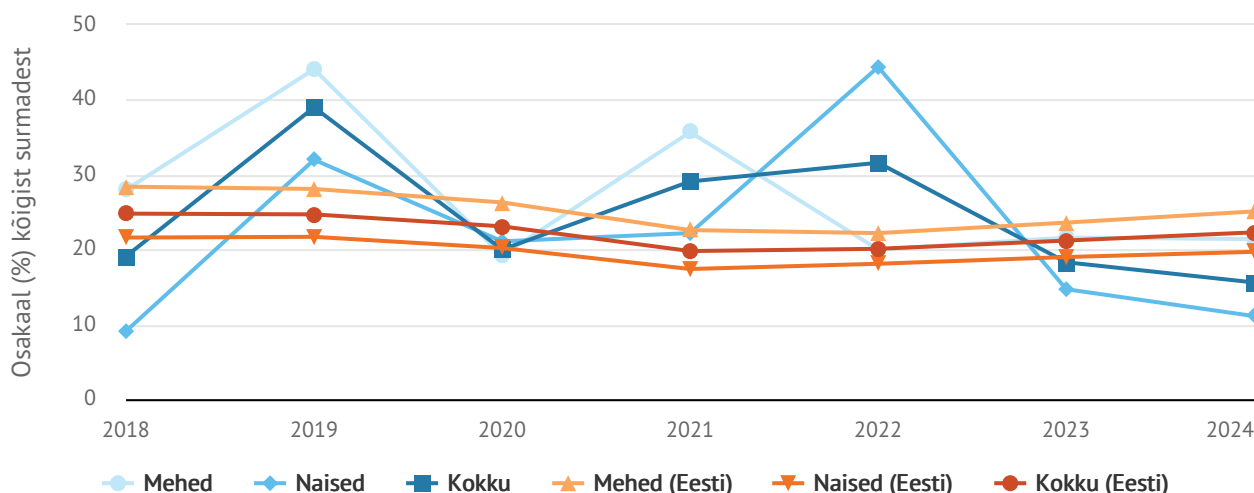
Analüüs

Vereringeelundite haigustest tingitud surmade osakaal kõigist surmadest Jõelähtme vallas 2024. aastal oli 46,9%, mis on veidi suurem kui Eesti keskmine näitaja (45,8%).

Aastate lõikes ei ole näha selget vähenemistrendi ning näitajad on püsinud pigem stabiilsena. Naiste osakaal vereringeelundite haigustest tingitud surmade seas on olnud järjepidevalt kõrgem kui meestel. Arvestades Jõelähtme valla suhteliselt väikest elanike arvu, tuleb silmas pidada, et iga üksikjuhtum mõjutab statistilisi näitajaid märgatavalt, mistõttu aastatevaheline kõikumine võib olla suur.

Jõelähtme vallas on loodud mitmeid võimalusi kehaliseks aktiivsuseks: olemas on terviserajad, mänguväljakud ja spordiväljakud, mis toetavad elanike liikumisharjumusi ning aitavad ennetada südame-veresoonkonna haigusi.

1.2.2 Suremus pahaloomulistesse kasvajatesse

Joonis 1.2.2.a Suremus pahaloomulistesse kasvajatesse. Pahaloomulistest kasvajatest tingitud surmade osakaal (%)

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)

Tabel 1.2.2.1 Suremus pahaloomulistesse kasvajatesse. Pahaloomulistest kasvajatest tingitud surmade arv

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mehed	7	15	5	10	6	8	6
Naised	2	8	4	6	12	5	4
Kokku	9	23	9	16	18	13	10

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)

Analüüs

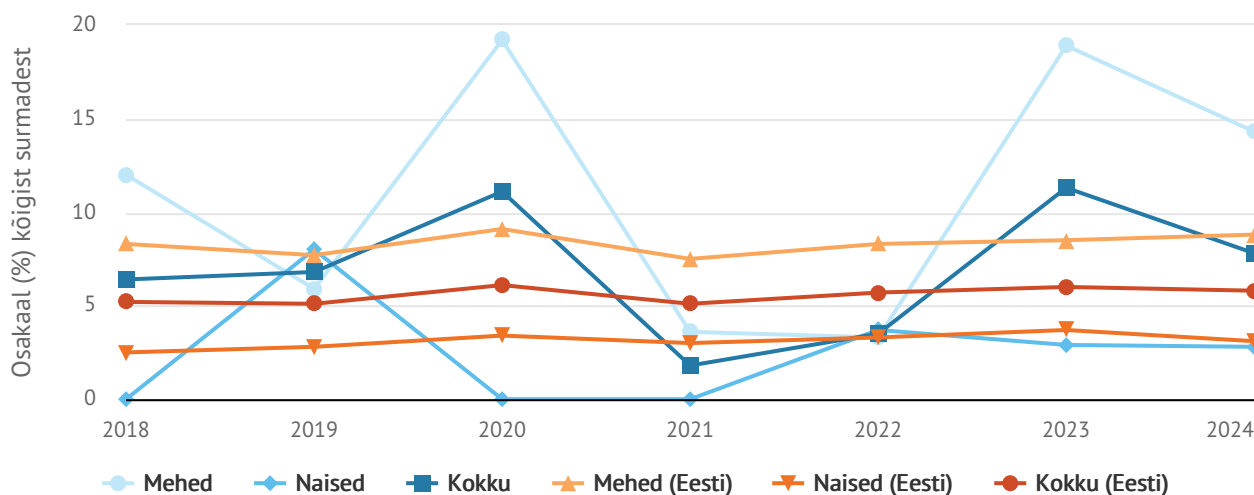
Pahaloomulistest kasvajatest tingitud surmade osakaal kõigist surmadest Jõelähtme vallas 2024. aastal oli 15,6%, mis on madalam kui Eesti keskmine (22,3%).

Aastate lõikes on näitaja olnud mõnevõrra kõikumine, kuid kolme aasta keskmine viitab mõõdukale langustrendile.

Tulemusi võib mõjutada valla väike elanike arv, mille tõttu iga üksikjuhtum võib näitajat oluliselt mõjutada.

Positiivsena võib esile tuua elanike kasvava teadlikkuse tervisekäitumisest ja sõeluuringutes osalemise tähtsusest, mis aitab kaasa kasvajate varajasele avastamisele ja suremuse vähenemisele.

1.2.3 Suremus välispõhjustesse

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mehed	12,0	5,9	19,2	3,6	3,3	18,9	14,3
Naised	0,0	8,0	0,0	0,0	3,7	2,9	2,8
Kokku	6,4	6,8	11,1	1,8	3,5	11,3	7,8
Mehed (Eesti)	8,3	7,7	9,1	7,5	8,3	8,5	8,8
Naised (Eesti)	2,5	2,8	3,4	3,0	3,3	3,7	3,1
Kokku (Eesti)	5,2	5,1	6,1	5,1	5,7	6,0	5,8

Joonis 1.2.3.a Osakaal - Suremus välispõhjustesse. Välispõhjustest tingitud surmade osakaal (%) kõigist surmadest

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29](#)

Analüüs

Välispõhjustest tingitud surmade osakaal kõigist surmadest Jõelähtme vallas 2024. aastal oli 7,8%, mis on veidi väiksem kui Eesti keskmine näitaja (8,0%).

Enamik välispõhjustest tingitud surmi leidis aset meeste seas, mis on kooskõlas üldise riikliku trendiga.

Aastate lõikes ei ole näha selget tõusu- ega langustrendi; pigem esineb aastatevahelist kõikumist, mis võivad olla seotud juhuslike õnnetusjuhtumite, mürgistuste või traumade esinemisega.

Arvestades valla väiksust ja elanike arvu, võib isegi üksikjuhtum oluliselt mõjutada üldist suremuse osakaalu.

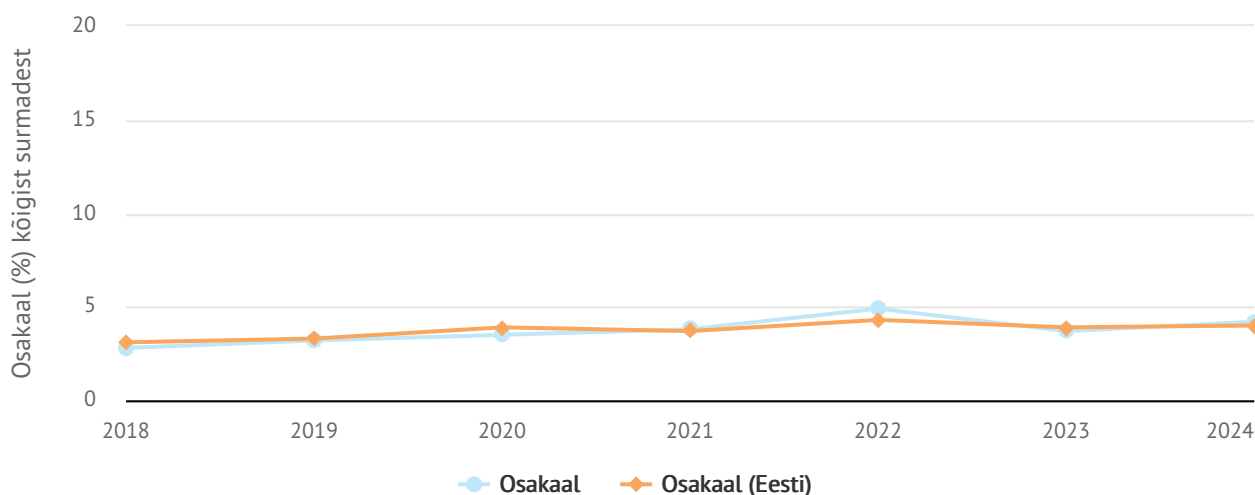
Ennetustegevus, sealhulgas koostöö politsei, koolide ning kogukonnaasutustega, aitab vähendada õnnetusjuhtumite riski ning toetada elanike teadlikkust turvalisest käitumisest.

1.2.4 Maakonna elanike alkoholist põhjustatud suremus

Tabel 1.2.4.1 Maakonna elanike alkoholist põhjustatud surmade arv

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Surmade arv maakonnas kokku	5843	5649	5947	7040	6533	5990	5925
Alkoholist põhjustatud surmade arv kokku	166	182	210	264	320	224	246
Alkoholist põhjustatud surmade %	2,8	3,2	3,5	3,8	4,9	3,7	4,2

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD40

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Osakaal	2,8	3,2	3,5	3,8	4,9	3,7	4,2
Osakaal (Eesti)	3,1	3,3	3,9	3,7	4,3	3,9	4,0

Joonis 1.2.4.b Maakonna elanike alkoholist põhjustatud suremus. Alkoholi tarvitamisest tingitud surmade osakaal (%) kõigist surmadest

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD40

Analüüs

Alkoholist põhjustatud surmade osakaal maakonnas oli 2024. aastal 4,2%, mis on väiksem kui 2022. aasta tipunäitaja (4,9%).

Meeste osakaal alkoholist põhjustatud surmade seas on olnud järjepidevalt suurem kui naiste osakaal, ulatudes mõnel aastal üle 7% kõigist meeste surmadest.

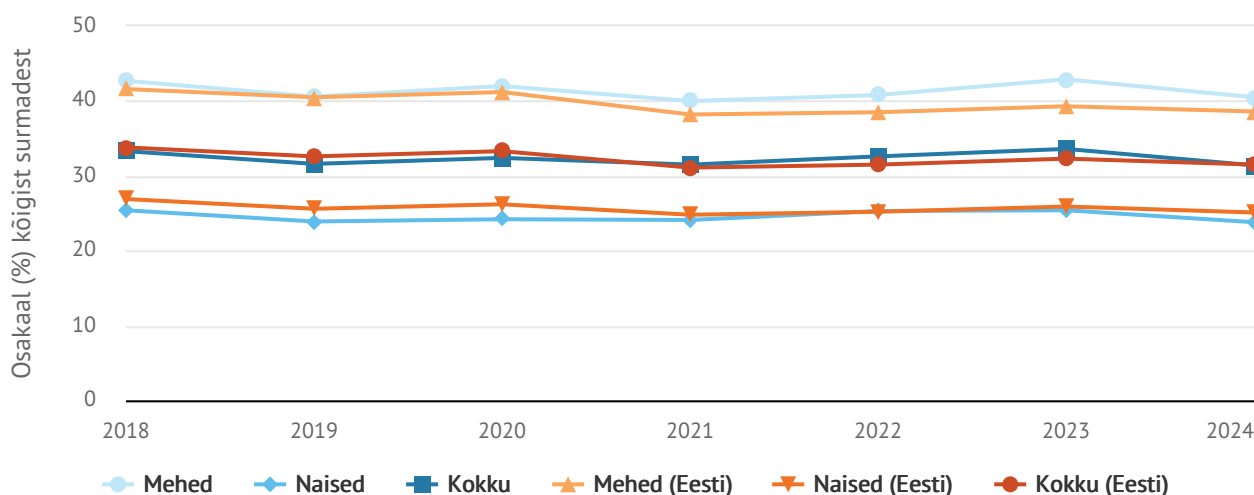
Kuigi selget ja püsivat vähenemistrendi ei ole kujunenud, on viimastel aastatel märgata mõõdukat langust, mis võib viidata elanike teadlikkuse kasvule alkoholi liigtarvitamise kahjulikest mõjudest.

Alkoholisõltuvusega seotud terviseprobleemide vähendamiseks on oluline jätkata ennetustööd, tõsta elanike teadlikkust ning pakkuda tuge ja teenuseid sõltuvusravi vajavatele inimestele.

1.2.5 Maakonna elanike varajane suremus

Tabel 1.2.5.1 Maakonna elanike varajane suremus. Varajaste (< 65 eluaastat) surmade arv

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kokku	1947	1786	1925	2219	2127	2012	1863
Mehed	1143	1056	1147	1309	1248	1201	1100
Naised	804	730	778	910	879	811	763

Allikad: Statistikaameti andmebaas, tabel RV59U

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mehed	42,7	40,6	42,0	40,0	40,8	42,9	40,5
Naised	25,4	23,9	24,2	24,1	25,3	25,4	23,8
Kokku	33,3	31,6	32,4	31,5	32,6	33,6	31,4
Mehed (Eesti)	41,6	40,5	41,2	38,2	38,5	39,3	38,6
Naised (Eesti)	26,9	25,6	26,2	24,8	25,2	25,9	25,1
Kokku (Eesti)	33,8	32,6	33,3	31,1	31,5	32,3	31,5

Joonis 1.2.5.b Maakonna elanike varajane suremus. Varajaste (< 65 eluaastat) surmade osakaal (%)

Allikad: Statistikaameti andmebaas, tabel RV59U

Analüüs

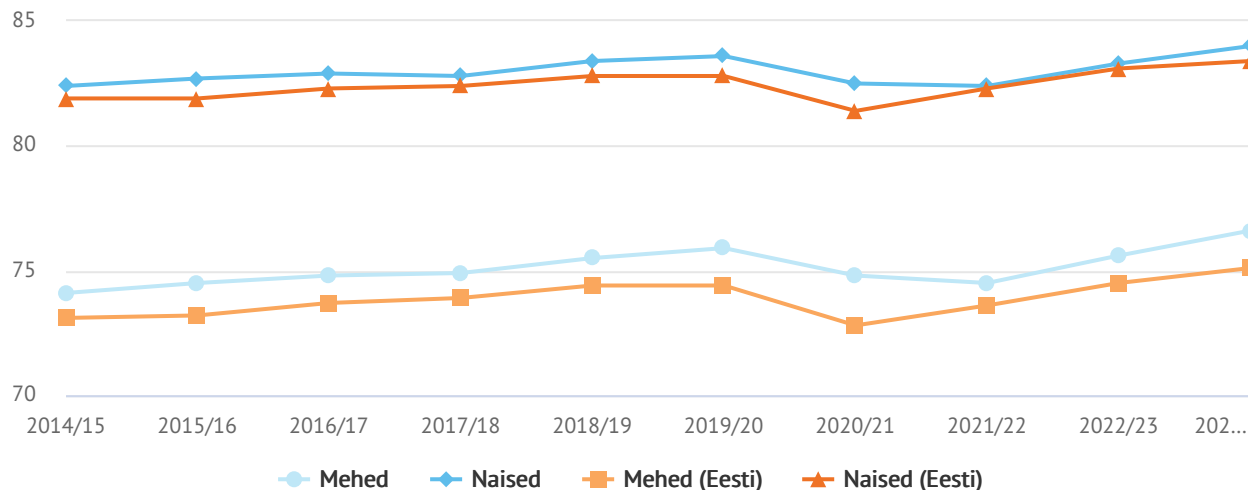
Varajaste surmade osakaal kõigist maakonna surmadest on viimastel aastatel püsinud stabiilsena, jäädes vahemikku 31–34%.

Meeste varajase suremuse osakaal on märgatavalt kõrgem kui naistel – meestel ulatub see ligikaudu 40%-ni, naistel jääb näitaja umbes 24% tasemele.

Kõrgeim osakaal registreeriti 2023. aastal (33,6%); 2024. aastal langes see 31,4%-ni.

Kuigi viimase aastaga on toimunud väike paranemine, ei viita üldine trend pikaajalisele vähenemisele. Varajane suremus püsib seetõttu maakonnas olulise rahvatervise probleemina, mille vähendamiseks on oluline pöörata tähelepanu riskikäitumise ennetamisele, tervisekontrollide kättesaadavusele ning tervislike eluviiside edendamisele.

1.2.6 Maakonna elanike oodatav eluiga

	2014/ 15	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24
Mehed	74,1	74,5	74,8	74,9	75,5	75,9	74,8	74,5	75,6	76,6
Naised	82,4	82,7	82,9	82,8	83,4	83,6	82,5	82,4	83,3	84,0
Mehed (Eesti)	73,1	73,2	73,7	73,9	74,4	74,4	72,8	73,6	74,5	75,1
Naised (Eesti)	81,9	81,9	82,3	82,4	82,8	82,8	81,4	82,3	83,1	83,4

Joonis 1.2.6.a Maakonna elanike oodatav eluiga. Elanike oodatav eluiga

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas](#), tabel OE0452

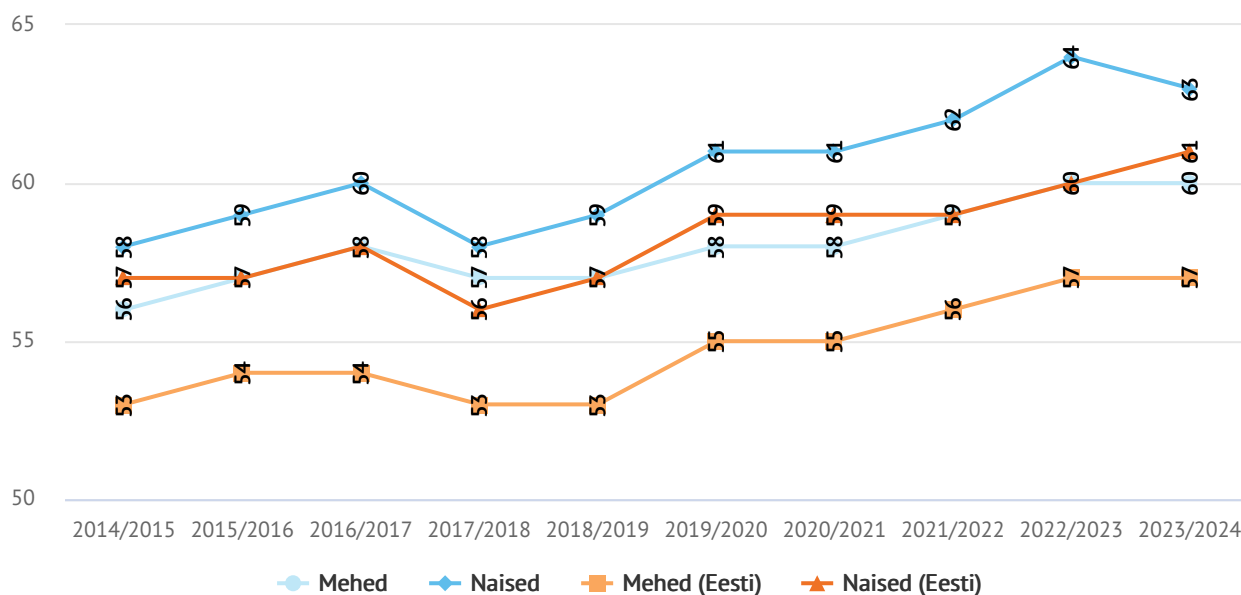
Analüüs

Maakonna elanike oodatav eluiga oli perioodil 2023/2024 80,6 aastat, mis on kõrgem kui kümme aastat tagasi. Meeste oodatav eluiga oli samal perioodil 76,6 aastat ning naistel 84,0 aastat. Pandeemia ajal toimunud langus põhjustas ajutise oodatava eluea vähenemise, kuid sellele järgnes näitajate taastumine varasemale tasemele.

Sooline erinevus on püsinud suhteliselt stabiilsena, meeste ja naiste oodatava eluea vahe on endiselt ligikaudu 8 aastat ning aastate lõikes ei ole selles toimunud märgatavat vähenemist.

Üldiselt võib maakonna elanike oodatavat eluiga hinnata heaks ning Eesti keskmisega sarnaseks või sellest veidi paremaks.

1.2.7 Maakonna elanike tervena elatud aastad

	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Mehed	56	57	58	57	57	58	58	59	60	60
Naised	58	59	60	58	59	61	61	62	64	63
Mehed (Eesti)	53	54	54	53	53	55	55	56	57	57
Naised (Eesti)	57	57	58	56	57	59	59	59	60	61

Joonis 1.2.7.a Maakonna elanike tervena elatav eluiga

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TE753

Analüüs

Maakonna elanike tervena elatud aastate arv oli perioodil 2023/2024 keskmiselt 61,6 aastat, mis on kõrgem kui kümme aastat tagasi.

Meeste tervena elatud aastate arv ulatus keskmiselt 59,9 aastani, naistel oli vastav näitaja 63,4 aastat.

Aastate lõikes on täheldatav üldine kasvutrend, mis viitab elanike tervisekäitumise ja elukvaliteedi paranemisele, kuigi üksikutel aastatel on esinenud väiksemaid kõikumisi.

Meeste ja naiste tervena elatud aastate vahe on püsinud 3–4 aasta piires ning see erinevus ei ole märkimisväärselt vähenenud.

Üldiselt on maakonna elanike tervena elatud aastate näitajad Eesti keskmisest veidi paremad ning näitavad positiivset arengusuunda.

1.2.8 Maakonna elanike hinnang oma tervisele

Analüüs

Maakonna elanike hinnang oma tervisele on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilne.

2024. aastal hindas oma tervist väga heaks või heaks 63,9% elanikest, 27,0% pidas oma tervist ei heaks ega halvaks ning 9,1% hindas oma tervist halvaks või väga halvaks.

Võrreldes varasemate aastatega ei ole toimunud märkimisväärsed muutusi, kuigi 2020. aastal oli oma tervist heaks hinnanud elanike osakaal mõnevõrra kõrgem.

Üldpilt viitab sellele, et enamik maakonna elanikke tajub oma tervist positiivsena, kuid ligikaudu iga kümnes inimene tajub terviseprobleeme, mis vajavad tähelepanu ja toetavaid sekkumisi.

Positiivne hinnang oma tervisele peegeldab elanike rahulolu oma elukeskkonna ja tervisekäitumisega, kuid samas osutab vajadusele jätkata terviseedendust ja riskikäitumise ennetamist kogukonna tasandil.

1.2 Rahvastiku tervise seisund. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla rahvastiku tervise seisund on üldjoontes hea ning enamik tervisenäitajaid on Eesti keskmisega sarnased või sellest veidi paremad.

Pahaloomulistest kasvajatest tingitud suremus on madalam ning välispõhjustest tingitud suremus jääb samuti alla riigi keskmise.

Vereringeelundite haigustest tingitud suremus on seevastu Eesti keskmisest mõnevõrra kõrgem ja püsib viimastel aastatel stabiilsena.

Alkoholist põhjustatud surmade osakaal on viimastel aastatel vähenenud, kuid probleem ei ole täielikult taandunud.

Varajane suremus püsib kõrgel tasemel, eriti meeste hulgas.

Maakonna elanike oodatav eluiga ja tervena elatud aastate arv on suurenenud ning ületavad Eesti keskmist, mis näitab üldist positiivset arengusuunda.

Enamik elanikke hindab oma tervist heaks või väga heaks, mis võib viidata rahulolule elukeskkonnaga ja positiivsele tervisekäitumisele.

TUGEVUSED

- Oodatav eluiga ja tervena elatud aastate arv on kasvanud ning ületavad Eesti keskmist.
- Pahaloomulistest kasvajatest tingitud suremus on madalam kui riigi keskmine.

NÕRKUSED

- Vereringeelundite haigustesse suremus on Eesti keskmisest veidi kõrgem.
- Meeste varajane suremus on jätkuvalt oluliselt kõrgem kui naistel.

- Enamik elanikke hindab oma tervist heaks või väga heaks, mis viitab positiivsele tervisetajule.
- Alkoholist põhjustatud surmade osakaal on küll vähenenud, kuid alkoholitarvitamine püsib endiselt märkimisväärse riskitegurina.

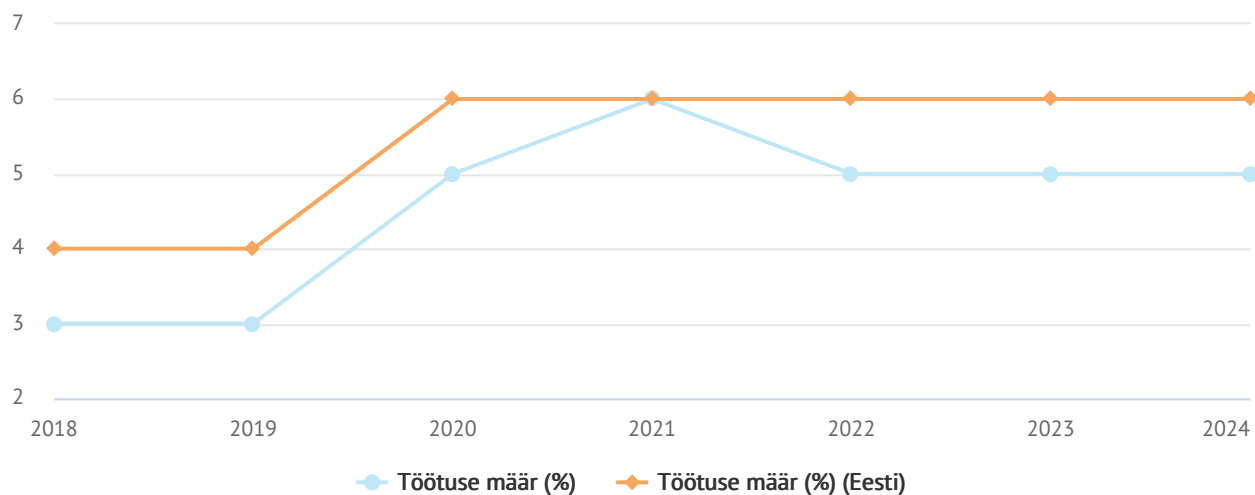
1.3 Haavatavad sihtrühmad

1.3.1 Registreeritud töötus

Tabel 1.3.1.1 Registreeritud töötus. Registreeritud töötute arv aastate lõikes

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Töötute arv	109	122	234	249	238	256	245
Töötuse määr (%)	3	3	5	6	5	5	5

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel TT064](#)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Töötuse määr (%)	3	3	5	6	5	5	5
Töötuse määr (%) (Eesti)	4	4	6	6	6	6	6

Joonis 1.3.1.a Registreeritud töötus. Registreeritud töötuse määr aastate lõikes

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel TT064](#)

Analüüs

Töötus on oluline terviserisk. Töötusel, eriti selle pikaajalisel kestusel, on tervist kahjustav toime, kuna see suurendab psühholoogilisi riske ja haigestumiskiriski ning enesetappude sagenemist (WHO, 2002). Samuti kahjustab pikka aega töötä olemine inimkapitali – suureneb risk, et kutseoskused ei vasta enam tööturu nõuetele ja väheneb tööl käimise harjumus. Eeltoodu selgitab hästi, miks teaduskirjanduses üha enam tähelepanu pälvida sotsiaalse investeeringu heaoluriigi kontseptsiooni keskmes on tööhõive suurendamine inimkapitali tehtavate läbimõeldud investeeringute kaudu.

Registreeritud töötuse statistika kajastab nende töötute arvu, kes on end töötukassas töötuks registreerinud. Töötuse ehk tööpuuduse määr näitab töötute osatähtsust tööjõus.

Jõelähtme valla töötuse määr on madalam kui Eestis keskmiselt.

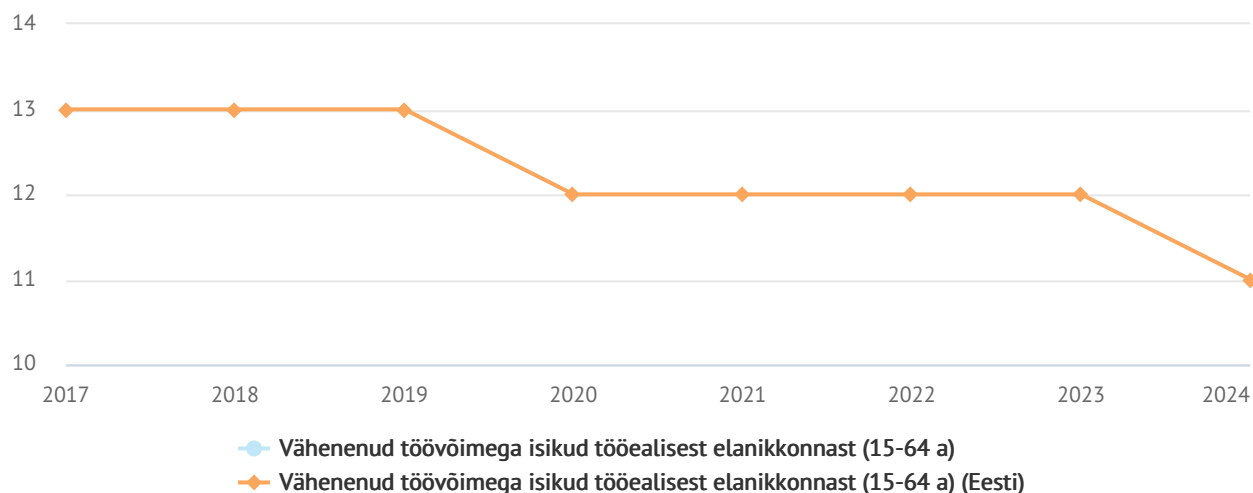
Aastatel 2018–2024 on töötute arv Jõelähtme vallas kõikunud, kuid üldine suundumus näitab mõningast suurenemist võrreldes perioodi algusega. Samal ajal on töötuse määr püsitud suhteliselt stabiilsena ning jääb alla Eesti keskmise, viidates valla üldisele majanduslikule tugevusele ja heale ligipääsule tööturule.

Töötute arv kasvas aastatel 2018–2021 märgatavalt – 2018. aasta 109 töötult 2021. aastaks 249-ni. See periood kattub osaliselt COVID-19 pandeemia ja sellega seotud majanduspiirangutega, mis tõid kaasa ajutise töötuse kasvu paljudes omavalitsustes. Pärast 2021. aastat on töötute arv jäänud püsima vahemikku 238–256 inimest ning 2024. aastal oli registreeritud 245 töötut. See viitab stabiliseerumisele ja võimalikule kohanemisele uute tööturuoludega.

Töötuse määr on vaatamata absoluutarvu kasvule püsitud stabiilselt madal – kõikus 3%-6% vahel, püsides viimastel aastatel 5% tasemel. Võrreldes Eesti keskmise töötuse määraga (mis on samal perioodil olnud 6–7%), on Jõelähtme vald endiselt paremas seisus. See võib olla seotud valla geograafilise asendiga Tallinna lähedal ning heade töö- ja transpordivõimalustega.

Pandeemiaaegne töötute arvu kasv ja hilisem stabiliseerumine näitavad, et kohalik tööturg on paindlik ja taastumisvõimeline. Samas viitab mõningane püsivus kõrgemal tasemel sellele, et osa elanikest võib vajada individuaalsemat tuge tööle naasmiseks – eriti vähenenud töövõimega ja madalama kvalifikatsiooniga inimeste seas.

1.3.2 Vähenenud töövõimega inimesed

Joonis 1.3.2.b Osakaal (%) võrreldes Eesti keskmisega

Allikad: Töötukassa; Sotsiaalkindlustusamet

Analüüs

Analüüs aastate 2017–2024 andmete põhjal näitab, et töövõimega seotud näitajad on Jõelähtme vallas üldiselt kasvutrendis, peegeldades nii töövõimereformi mõju kui ka elanikkonna teadlikkuse suurenemist.

Vähenenud töövõimega inimesed

Vähenenud töövõimega elanike arv on viimase kaheksa aasta jooksul märgatavalt suurenenud – 2017. aastal oli neid 112, 2024. aastaks juba 310. See tähendab ligi kolmekordset kasvu. Kõige kiirem kasv toimus aastatel 2017–2020, millele järgnes mõõdukam, kuid jätkuv tõus. Suurenemine võib viidata paremale töövõime hindamise kättesaadavusele ja sellele, et inimesed on teadlikumad oma õigustest ning tugiteenustest.

Töövõimetoetuse saajad

Sarnane trend ilmneb töövõimetoetuse saajate hulgas. 2017. aasta 90 toetusesaajalt on arv kasvanud 2024. aastaks 297-ni. Kasv on olnud eriti kiire reformi esimestel aastatel (2017–2020), kuid viimastel aastatel on see stabiliseerunud. See näitab, et suurem osa õigustatud isikutest on nüüdseks süsteemi kaasatud ning toetuste maksmine on muutunud tavapäraseks osaks sotsiaalsest tugivõrgust.

Sotsiaalmaksu hüvitamine vähenenud töövõimega töötajate eest

Töövõimereformi oluline osa on olnud tööandjate motiveerimine võtma tööle vähenenud töövõimega inimesi. Sellele viitab ka sotsiaalmaksu hüvitamise näitaja, mis on püsinud suhteliselt stabiilne, kuid ilma kasvutrendita. Kui 2017. aastal hüvitati sotsiaalmaks 53 inimese eest, siis 2019. aastaks tõusis arv 74-ni, kuid alates 2020. aastast on see stabiliseerunud 64 inimese ümber. 2024. aastal registreeriti vaid kuus juhtumit, mis võib viidata süsteemimuudatustele või andmete edastamise muutumisele Töötukassa andmeedastuses.

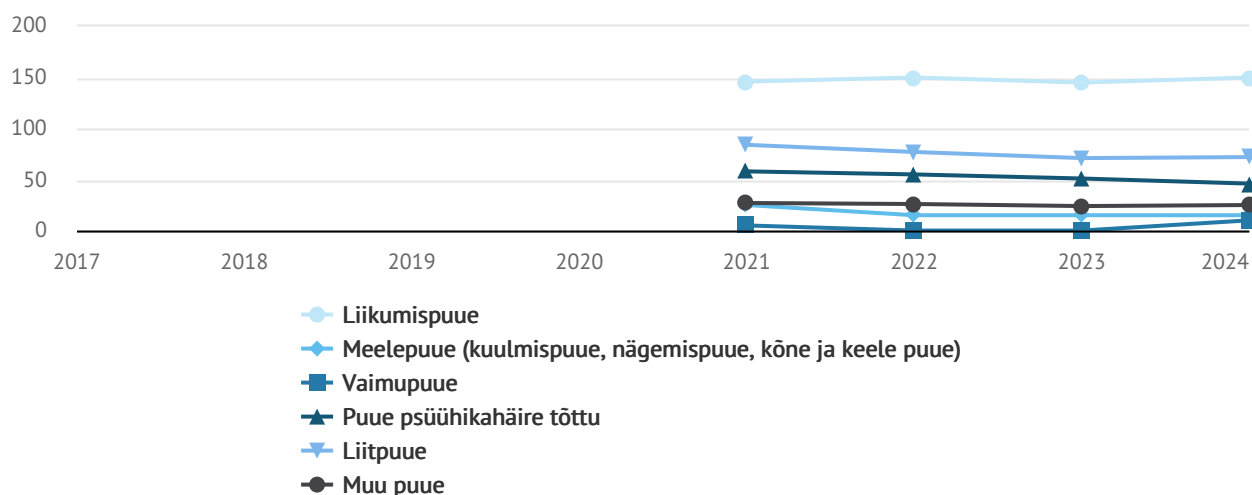
Ühiselt vaadates näitavad kõik kolm näitajat, et töövõime hindamise ja toetuste süsteem on välja kujunenud ning jõudnud stabiilsesse faasi. Toetusesaajate ja vähenenud töövõimega isikute arv on märgatavalt kasvanud, mis viitab sellele, et inimesed kasutavad neile mõeldud tugimehhanisme. Samas on sotsiaalmaksu hüvitamise vähenemine signaal, et tööandjate huvi vähenenud töövõimega inimeste töölevõtmiseks võib vajada täiendavat toetust või teadlikkuse suurendamist.

Kõik inimesed, kes on saanud vähenenud töövõime hinnangu ei pruugi erinevatel põhjustel saada töövõimetoetust. Näiteks ei saa töövõimetoetust toitjakaotuspensionini, ennetähtaegse vanaduspensionini, abikaasatasa või prokurööri töövõimehüvitise saamise tõttu. Samuti ei saa töövõimetoetust, kui osalise töövõimega inimene ei täida aktiivsuse nõudeid, kui inimene ei viibi Eestis vähemalt 183 päeva 12-kuulises perioodis või elamisluba lõppes.

Töövõimetoetuse väljamakse saajad - vähenenud töövõimega inimesed, kellele vaadeldaval perioodil maksti töövõimetoetust. Siin ei ole arvestatud neid inimesi, kellel oli kehtiv töövõimetoetuse saamise periood, kuid kellele reaalselt väljamakset ei tehtud (nt juhul kui inimese töövõimetoetust vähendati muu sissetuleku tõttu).

1.3.3 Puudega inimesed

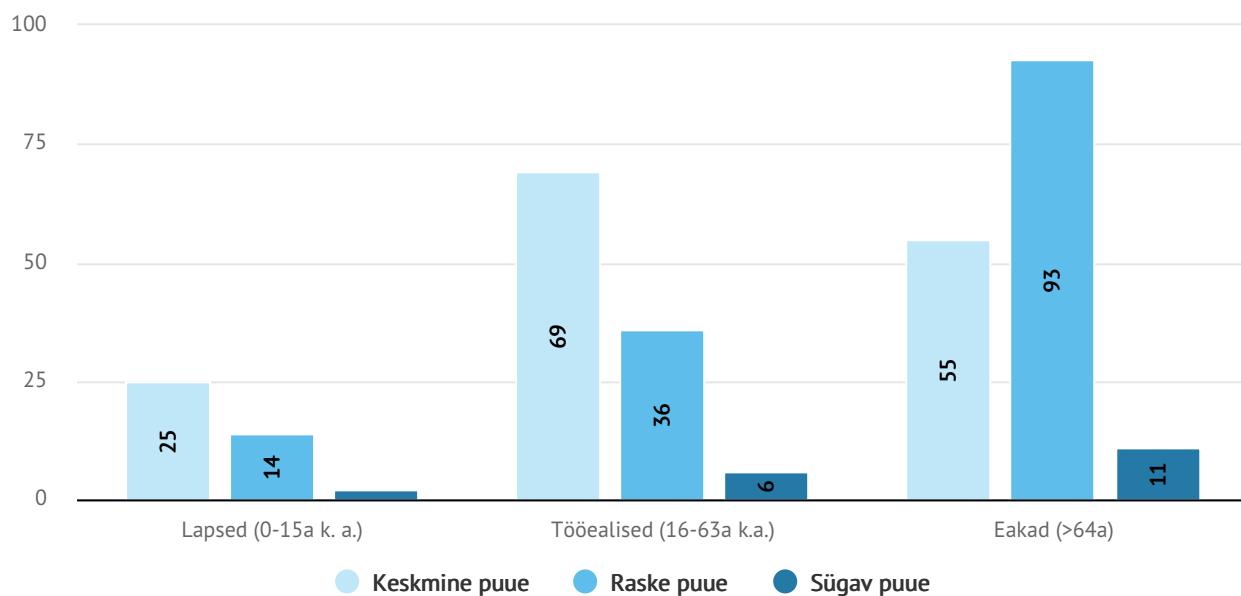
Puudega inimesed domineeriva puude liigi järgi

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liikumispuue					146	150	145	150
Meelepuue (kuulmispuue, nägemispuue, kõne ja keele puue)					25	15	15	15
Vaimupuue					5	0	0	10
Puue psüühikahäire tõttu					58	55	51	46
Liitpuue					84	77	71	72
Muu puue					27	26	24	25

Joonis 1.3.3.a Puudega inimesed domineeriva puude liigi järgi

Puudega inimesed puude raskusastme ja vanuserühma järgi aasta lõpu seisuga

	Lapsed (0-15a k. a.)	Töөөalised (16-63a k.a.)	Eakad (>64a)
Keskmine puue	25	69	55
Raske puue	14	36	93
Sügav puue	2	6	11

Joonis 1.3.3.b Puudega inimesed puude raskusastme ja vanuserühma järgi aasta lõpu seisuga

Analüüs

Aastate 2021–2024 andmed näitavad, et Jõelähtme vallas on puudega inimeste koguarv püsinud suhteliselt stabiilne, jäädes vahemikku 305–329 inimest. Kuigi absoluutarvud on aastate lõikes pisut kõikunud, on üldine tase püsinud muutumatuna, mis viitab elanikkonna struktuuri ja tervises seisundi üldisele püsivusele.

Kõige sagedasem puudeliik on liikumispuue, mida esineb igal aastal umbes pooltel puudega inimestest (145–150). Selle osakaal on püsinud muutumatuna, viidates sellele, et füüsilise liikumisvõime probleemid on endiselt kõige levinum tervisepiirang.

Teiste puuetüüpide seas:

Meelepuue (kuulmis-, nägemis-, kõne- ja keelepuue) on stabiilselt väikese osakaaluga (15 inimest).

Vaimupuue on viimastel aastatel mõnevõrra kasvanud – 2021. aastal registreeriti vaid viis juhtumit, kuid 2024. aastaks juba 10.

Puue psüühikahäire tõttu on seevastu vähenenud – 2021. aasta 58 inimeselt 2024. aastaks 46 inimeseni. See võib viidata paremale varajasele sekkumisele ja toetavate teenuste arengule.

Liitpuue on püsinud märgatava osakaaluga (70–84 juhtumit) ning viitab keerukamate juhtumite olemasolule, kus samaaegselt esineb mitu funktsioonipiirangut.

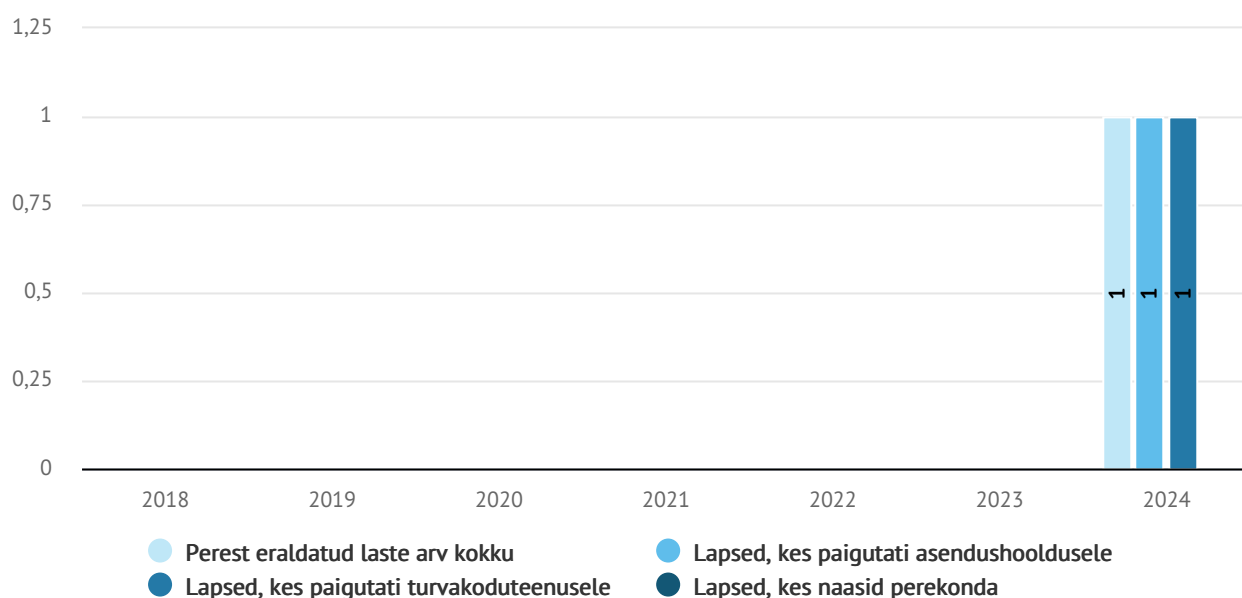
Muu puude juhtumite arv on vähenenud 27 inimeselt 25 inimeseni.

Üldiselt näitavad andmed, et liikumispuue ja liitpuue moodustavad valla puudega elanike põhiosa, samas kui vaimupuude ning psüühikahäiretega seotud juhtumite arv kõigub, kuid ei näita järsku kasvu.

Jaotus puude raskusastme järgi näitab, et enamik raske ja sügava puudega inimesi on eakad, mis on kooskõlas üldise rahvastiku vananemise trendiga. Tööealiste seas on puudega inimesi vähem, kuid siiski märkimisväärne osa (ligi 110 inimest), mis rõhutab vajadust töövõime ja sotsiaaltoetuste integreeritud käsitlemise järele.

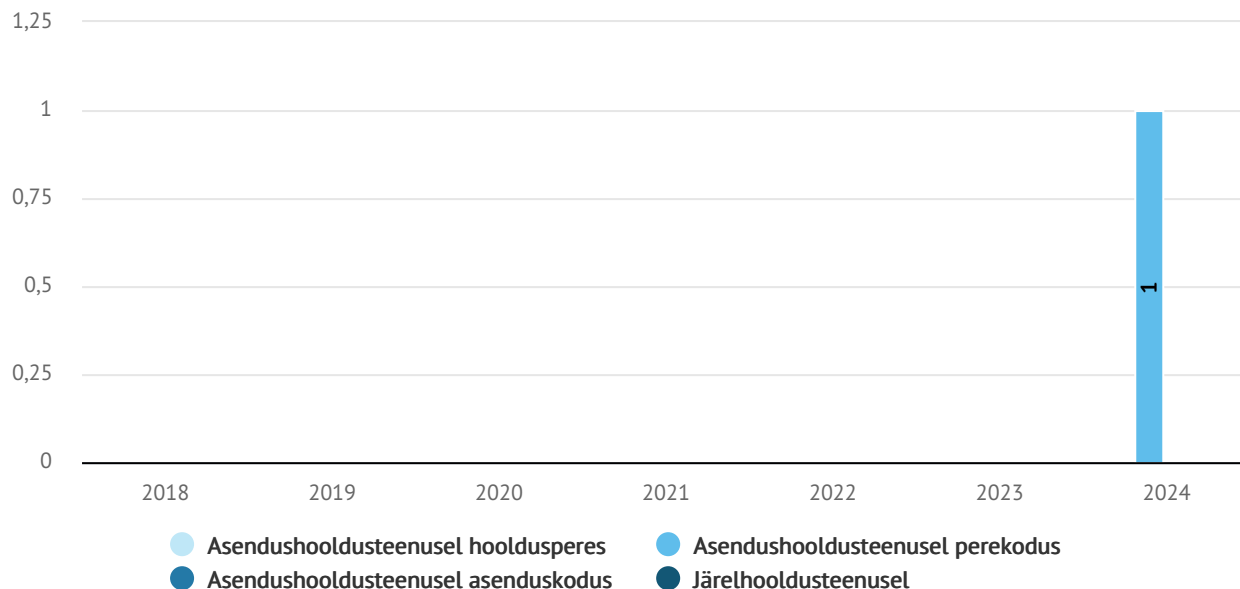
Jõelähtme vallas on puuetega inimeste olukord stabiilne, kuid eakate osakaal on kõrge. Liikumispuue on kõige levinud, samas kui psüühikahäirete tõttu määratud puuete vähenemine võib viidata heale teenuste kättesaadavusele ja kogukondliku toe paranemisele. Liitpuude juhtumite arvude püsimine kõrgel tasemel näitab, et vald peab jätkuvalt panustama individuaalsete tugiteenuste ja hooldusvõimaluste arendamisse, eriti eakate ja liitpuudega inimeste puhul.

1.3.4 Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed

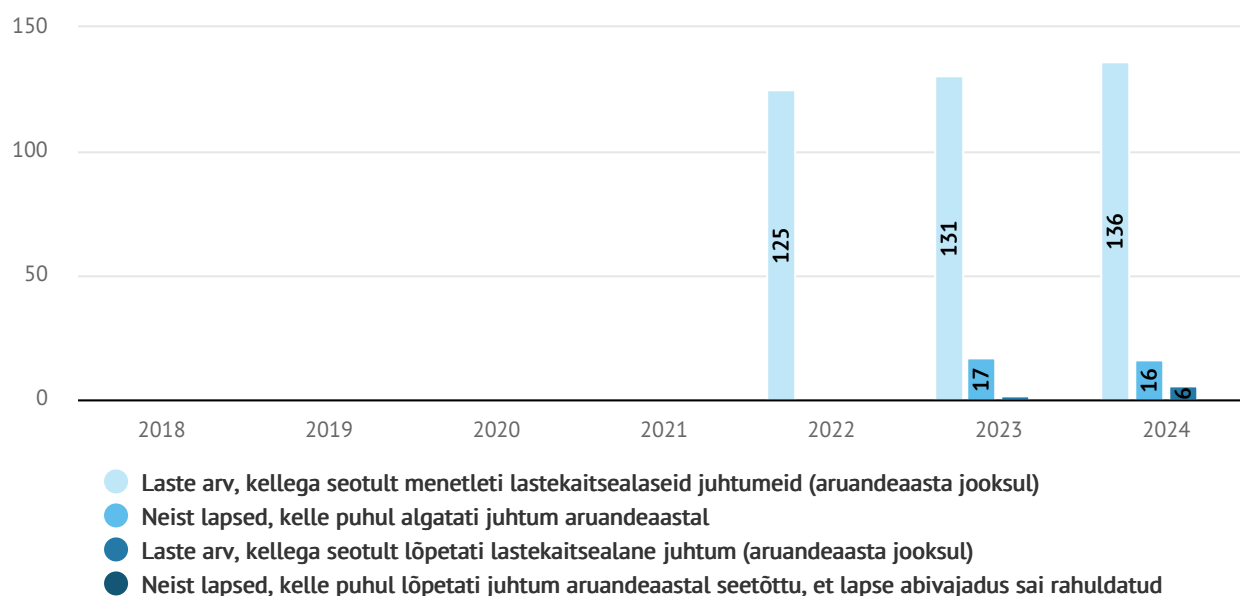
Joonis 1.3.4.a Lapsed, kes eraldati perest (aasta jooksul)

Allikad: SoM (S-veeb); STAR andmebaas, KOV

Joonis 1.3.4.b Asendus- ja järelhooldusteenuse osutamine (aasta jooksul)

Allikad: SoM (S-veeb); STAR andmebaas, KOV

Joonis 1.3.4.c Lastekaitsealased juhtumid

Allikad: SoM (S-veeb); STAR andmebaas, KOV

Analüüs

Analüüs näitab, et lastekaitsega seotud juhtumite üldarv on viimase kolme aasta jooksul mõõdukalt kasvanud.

Laste arv, kellega seotult menetleti lastekaitsealaseid juhtumeid, on näidanud stabiilset tõusu: 2022. aastal 125 last, 2023. aastal 131 last ja 2024. aastal oli neid juba 136.

Laste arv, kelle puhul algatati uus lastekaitsejuhtum, suurenes 2023. aastal 17-ni, kuid 2024. aastal langes veidi, 16-ni – see viitab kergele stabiliseerumisele pärast varasemat kasvu.

Laste arv, kellega seotult lõpetati lastekaitsejuhtum, on kasvanud: 2022. aastal lõpetati 2 juhtumit, 2024. aastaks

juba 6. See võib viidata tõhusamale juhtumite lõpetamise protsessile ja abivajaduse rahuldamisele. Juhtumite lõpetamine seetõttu, et lapse abivajadus sai rahuldatud, on püsinud stabiilselt madalal tasemel, ilma muutusteta.

Perest eraldatud laste arv on püsinud väga väike – aastatel 2022 ja 2023 selliseid juhtumeid ei olnud, 2024. aastal esines üksikjuhtum.

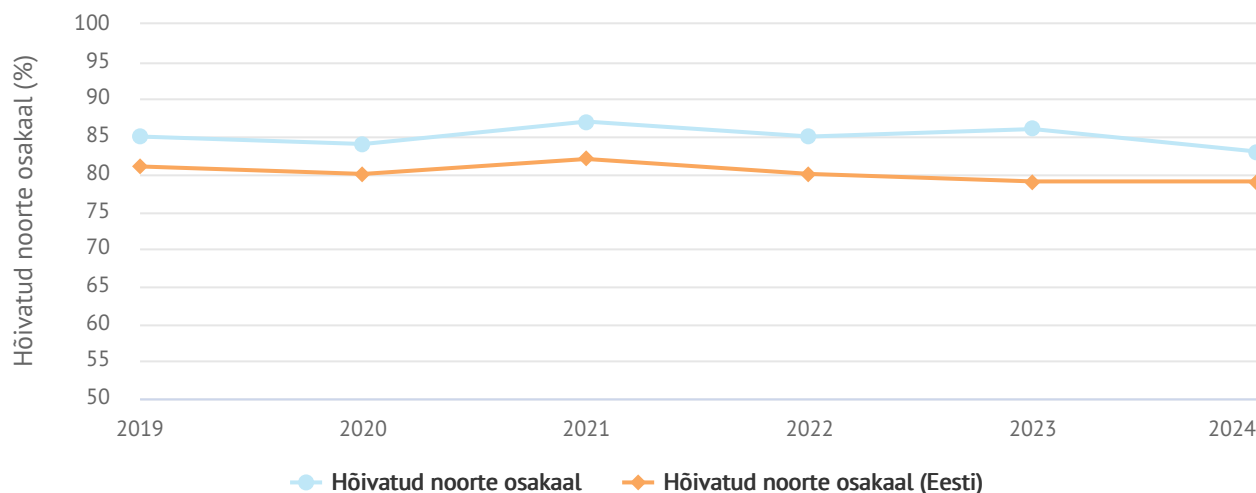
Sama muster ilmnes ka asendushooldusele ja turvakoduteenusele paigutatud laste puhul – arv püsib minimaalne ja aastate lõikes muutuseta (üksikud juhtumid).

Perekonda naasnud laste ning asendus- ja järelhooldusteenusel olevate laste arv on püsinud stabiilselt väike, näidates järjepidevust ja muutuste puudumist.

Üldiselt võib järeldada, et lastekaitseüsteem toimib stabiilselt, oluliste järskude kõikumisteta. Kuigi juhtumite koguarv on pisut kasvanud, on tõsisemate juhtumite (nt perest eraldamised) osakaal jäänud madalaks. See viitab sellele, et vald ja koostööpartnerid on suutnud ennetustöö ja toe pakkumise kaudu hoida olukorra kontrolli all ning enamik juhtumeid laheneb enne kriitiliseks muutumist.

Jõelähtme vallas rakendatakse lapsevanemate teadlikkuse suurendamiseks Gordoni perekooli ja programmi „Imelised aastad“. Teenustena on kättesaadavad ka pereteraapiateenus ning perelepitusteenus. Rakendatakse ka juhtumipõhiseid sekkumisi, kus vajalik teenus leitakse väljastpoolt omavalitsuse piire.

1.3.5 15-26 aastaste hõiveseisund

Joonis 1.3.5.a 15-26 aastaste hõivatud noorte osakaal

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel NH06](#)

Tabel 1.3.5.1 15-26 aastaste hõiveseisund

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Õpilane	251	296	345	344	394	434
Õpilane ja hõivatu	102	82	135	148	163	139
Hõivatu	178	165	195	214	221	230
Töötu	16	24	22	28	23	34
Muu	81	80	79	101	104	128
Kokku	628	647	776	835	905	965

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel NH06](#)

Analüüs

Aastatel 2019–2024 on Jõelähtme vallas toimunud märgatav noorte arvu ja aktiivsuse kasv. Andmetest nähtub, et noorte osalus hariduses ja tööturul on suurenenud, kuid samal ajal on kasvanud ka nende noorte hulk, kes ei tööta ega õpi (kategooria "muu"), mis vajab tähelepanu kogukondliku toe ja ennetustegevuste planeerimisel.

Noorte koguarv (kõik kategooriad kokku) on kuue aasta jooksul kasvanud 628 noorelt 965 nooreni, mis on ligi 54% tõus. Selline kasv võib osaliselt peegeldada valla rahvaarvu suurenemist ja noorte perede sissetulekut, aga ka paremat andmekogumist kohalike registrite kaudu.

Kõige suurem rühm on õpilased, kelle arv on järjepidevalt kasvanud: 2019. aasta 251 noorelt kuni 2024. aastaks 434 nooreni. See on üle 70% suurenemine ning näitab, et õppimine on jätkuvalt peamine noorte tegevusvaldkond. Suurenemine võib viidata ka sellele, et järjest rohkem noori jätkab kesk- või kõrghariduses.

Huvitava trendina on kasvanud ka samal ajal töötavate õpilaste arv. Kui 2019. aastal oli selliseid noori 102, siis 2023. aastaks oli arv tõusnud 163-ni. 2024. aastal on väike langus 139-ni, kuid üldine tase on oluliselt kõrgem kui perioodi alguses. See viitab aktiivsele noorte tööoskuste arendamisele ning võimalikule valla heale praktikakohtade ja hooajaliste töövõimaluste pakkumisele.

Ainult töötavate noorte arv on samuti kasvanud – 2019. aasta 178-lt kuni 230-ni 2024. aastal. See näitab, et tööturule on lisandunud iseseisvalt töötavaid noori ning vald suudab pakkuda piisavalt töövõimalusi.

Töötute noorte arv on aastate lõikes kõikunud, kuid üldine trend on kerge kasv – 2019. aasta 16 töötust noorest 34 töötuni 2024. aastal. Kuigi absoluutarv on väike, näitab see vajadust sihipäraste noorte tööotsingu ja karjäärinõustamise teenuste järele, et ennetada töötuse pikenemist või töömotivatsiooni langust.

"Muu" kategooria, kuhu kuuluvad noored, kes ei tööta ega õpi, on samuti kasvanud 81-lt 128-ni. See tähendab, et ligikaudu 13% kõigist noortest on ajutiselt süsteemist väljas. Selle rühma suuruse kasv võib olla seotud nii tervislike, perekondlike kui ka sotsiaalsete põhjustega – see on oluline sihtrühm kogukonna ja haridusasutuste koostöös, näiteks noortekeskuste ja noorsootöö kaudu.

Andmed näitavad, et Jõelähtme vald on aktiivne ja arenev noorte kogukond, kus õppimine ja töö käivad sageli käsikäes. Samas rõhutab "muu" kategooria kasv vajadust toetada noori üleminekul koolist tööellu ning pakkuda individuaalset tuge neile, kes ajutiselt haridusest ja tööturult kõrvale jäävad.

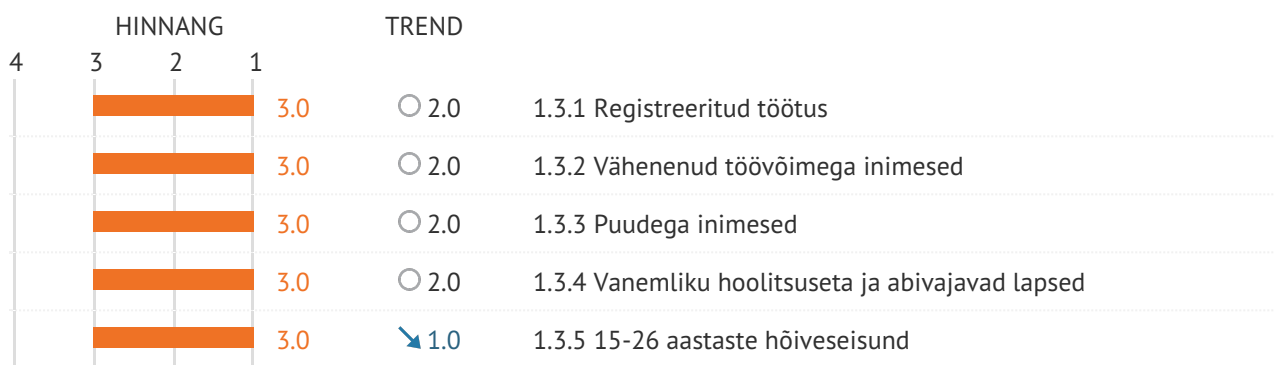
Toimib NEET-noorte projekt, kus tegeletakse 16–29-aastaste noorte toetamisega, kes on NEET-staatuses või selle staatus tekkimise riskis, eesmärgiga toetada nende naasmist haridusse või jõudmist tööturule. Töö keskmes on noore individuaalse abivajaduse väljaselgitamine ning sellele vastava toe pakkumine juhtumikorraldusliku töö kaudu ja järjepideva kontakti. Selleks on vallas loodud noorte heaolu spetsialisti ametikoht.

Noorte heaolu spetsialist on valdkondlike tegevusplaanide koostamise ja rakendamise eestvedaja, kaasates NEET-noorte tuumikgruppi, milles analüüsitakse regulaarselt tegevuste mõju ja tulemuslikkust. Samuti tutvustatakse ja arendatakse Noortegarantii tugisüsteemi rakendamist kohalikul tasandil ning tehakse koostööd nii spetsialistide kui ka otsustajatega, et parandada noorte toetamise süsteemsust ja kättesaadavust.

Üks kitsaskohtadest on valdkondadeülese koostöö koordineerimine, kuna spetsialist on vaid 0,5 koormusega. Nimelt on valdkondadeülene võrgustikutöö suuremahuline, kaasates haridus-, sotsiaal- ja noorsootöö spetsialiste, et tagada noorte varajane märkamine ning sujuv koostöö erinevate osapoolte vahel. Oluline osa tööst on ennetustegevuste kavandamine ja elluviimine, et vähendada noorte sattumist NEET-staatusesse ning tugevdada kohalikku tugisüsteemi. See eeldaks noortega igapäevaseid kohtumisi, et noored saaksid arutada neid huvitavaid karjääriteemasid ja neil oleks keegi, kelle poole pöörduda edasiõppimise teemadel.

Töö eesmärk on luua toimiv ja järjepidev koostöömudel, kus ükski noor ei jää märkamata ega vajalikust toest ilma.

1.3 Haavatavad sihtrühmad. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla haavatavate sihtrühmade kokkuvõte näitab, et vald on üldjoontes stabiilne ja sotsiaalselt tugev kogukond, kuid mitmete haavatavate sihtrühmade puhul on täheldatav mõõdukas kasv ja püsiv toetusvajadus. Peamised riskirühmad on vähenenud töövõimega inimesed, puudega isikud, pikaajalised töötud ja noored, kes ei õpi ega tööta.

1. Vähenenud töövõimega inimesed ja töövõimetoetuse saajad

Vähenenud töövõimega inimeste arv on kasvanud ajavahemikus 2017–2024 ligi kolmekordselt – 112 inimeselt 310 inimeseni. Sarnane trend on töövõimetoetuse saajate puhul (90 → 297). See kasv on seotud riikliku töövõimereformi juurutamisega, mis suurendas töövõime hindamise ja toetuste kättesaadavust.

Samas on sotsiaalmaksu hüvitamise juhtumite arv vähenenud (53 → 6), mis võib viidata tööandjate vähenenud aktiivsusele vähenenud töövõimega inimeste palkamisel või muudatustele riiklikus hüvitussüsteemis.

Kokkuvõte: töövõimet piiravate teguritega inimeste arv kasvab, kuid nende tööle kaasamine vajab täiendavat tuge ja teadlikkuse suurendamist tööandjate seas.

2. Töötus ja töövõime

Töötute arv on perioodil 2018–2024 suurenenud 109-lt 245-ni, kuid töötuse määr on püsinud suhteliselt madal (3–6%). Pandeemiaaegne tõus 2020–2021 (234 → 249) peegeldab majanduskeskkonna üldisi kõikumisi.

Kokkuvõte: kuigi töötuse määr on madalam kui Eesti keskmine, on pikaajaliste või korduvate töötute osakaal oluline, mistõttu tuleks tugevdada karjäärinõustamist ja ümberõppevõimalusi, eriti vähenenud töövõimega ja eakate hulgas.

3. Puudega inimesed

Puudega inimeste koguarv on püsinud viimastel aastatel 300 ringis (2021: 329 → 2024: 308).

Kõige sagedasemad puudeliigid on liikumispuue (umbes 150 inimest) ja liitpuue (70–80 inimest). Psüühikahäire tõttu määratud puude arv on langenud (58 → 46), samal ajal kui vaimupuudega inimeste arv on veidi suurenenud (5 → 10).

Vanuserühmade lõikes on:

Keskmine puue: 69 tööealisel ja 55 eakal;

Raske puue: 93 eakal ja 36 tööealisel;

Sügav puue: 11 eakal ja 6 tööealisel.

Kokkuvõte: vald peab jätkuvalt tugevdama eakate ja mitmikpuudega inimeste tugiteenuseid, tagama ligipääsetavuse ja hooldusvõimaluste kättesaadavuse.

4. Noored (õppimine, töö ja hõive)

Aastatel 2019–2024 on noorte üldarv kasvanud 628-lt 965-ni, mis viitab elanikkonna noorenemisele ja peresõbralikule elukeskkonnale.

Õpilaste arv on kasvanud 70% võrra (251 → 434),

Töötavate õpilaste arv on samuti tõusnud (102 → 139),

Hõivatud noori on 230,

Töötute noorte arv on kahekordistunud (16 → 34),

"Muu" kategooria (noored, kes ei tööta ega õpi) on suurenenud 81-lt 128-ni.

Kokkuvõte: vald on noortele atraktiivne, kuid osa noori jääb endiselt haridussüsteemist ja tööturult kõrvale, mis nõuab individuaalsemat tuge, mentorlust ja koostööd koolide, noortekeskuste ning tööandjate vahel.

TUGEVIK

- Laste eraldamine peredest on püsinud madalal tasemel, maksimaalselt 1 laps aasta jooksul.
- Noorte suur aktiivsus ja kasvav õpi- ning tööhõive. Õpilaste ja töötavate noorte arv on oluliselt kasvanud, mis viitab tugevale haridusvõrgustikule, headele töövõimalustele ja noortesõbralikule elukeskkonnale.
- Madal üldine töötuse määr ja majanduslik toimetulek. Töötuse määr on püsinud 3–6% juures, mis on alla Eesti keskmise. See näitab, et vald on majanduslikult tugev ning inimesed leiavad tööd nii vallas kui Tallinna lähipiirkonnas.

NÕRKUSED

- Sotsiaalmaksu hüvitamise järsk langus ja vähenenud töövõimega inimeste kaasamise raskused. Kuigi vähenenud töövõimega inimeste arv kasvab, väheneb tööandjate aktiivsus nende palkamisel. See võib suurendada toetusvajadust ja vähendada sotsiaalset kaasatust.
- Eakate ja liitpuudega inimeste suur hooldus- ja toetuse vajadus. Enamik raske või sügava puudega inimesi on eakad, kelle toimetulek sõltub otseselt sotsiaalteenuste ja koduhoolduse kättesaadavusest. Teenuse koormus võib tulevikus suureneda elanikkonna vananemise tõttu.
- Kasvav noorte „muu“ kategooria ehk mitteõppivate ega töötavate noorte osakaal. 2019–2024 on selliste noorte arv kasvanud 81-lt 128-ni. See on riskirühm, kus võivad avalduda sotsiaalne isolatsioon, vaimse tervise ja motivatsiooniprobleemid.

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused

2.1 Turvaline elukeskkond

2.1.1 Väärteod KOV'is

Tabel 2.1.1.1 Väärteod KOV's

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Avaliku korra rikkumised (KarS § 262)	4	0	3	11	4	1	3
Alkoholiseaduse rikkumised	1	2	1	4	1	1	2
Alaealiste uimastite tarvitamisega seotud väärteod (sh alkoholiseaduse rikkumised, narkoväärteod (NPALS) ja tubakaseaduse rikkumised)	3	6	2	6	5	4	3
Joobes juhtimised (liiklusseadus § 224)	69	29	28	32	40	34	38

Allikad: KOV

Analüüs

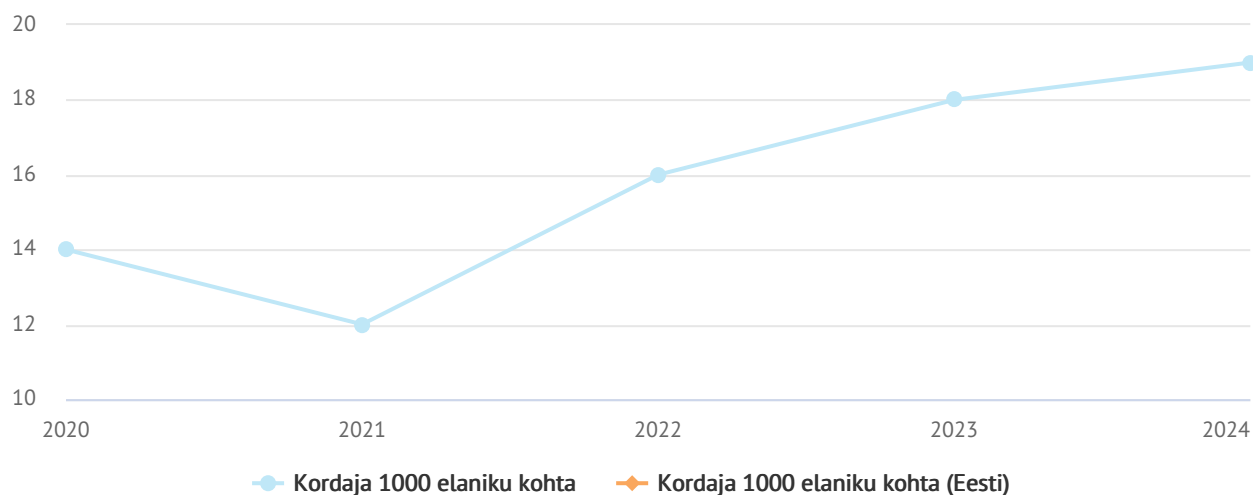
Väärtegude üldine tase on Jõelähtme vallas aastatel 2018–2024 püsinud madal ning suuremaid kõikumisi esineb vaid üksikutes kategooriates. Avaliku korra rikkumisi ja alkoholiseaduse rikkumisi esineb valdavalt üksikjuhtumitena ning need ei viita püsivale kasvutrendile.

Alaealiste uimastite tarvitamisega seotud väärteod kõiguvad 2–6 juhtumi vahel aastas, kuid püsivat kasvutrendi ei ole. See näitab, et riskikäitumist esineb, kuid selle maht jääb väikeseks.

Kõige arvukam väärtegude rühm on joobes juhtimine. Kui 2018. aastal registreeriti 69 juhtumit, siis järgnevatel aastatel vähenes juhtumite arv ligikaudu poole võrra ning on püsinud 28–40 juhtumi vahemikus. Seega on pikaajaline suundumus pigem langev, kuid joobes juhtimine on endiselt peamine väärtegude liik, mis vajab tähelepanu. Samas tuleb arvestada, et joobes juhtimise statistikat mõjutavad ka Narva maanteel tuvastatud juhtumid, mis ei pruugi olla seotud Jõelähtme valla elanike käitumisega.

Üldpilt näitab, et valla väärteokoormus on väike ning olemasolevat statistikat saab kasutada eelkõige joobes juhtimise ennetamiseks ja alaealiste riskikäitumise jälgimiseks.

2.1.2 Varavastased süüteod

	2020	2021	2022	2023	2024
Kordaja 1000 elaniku kohta	14	12	16	18	19
Kordaja 1000 elaniku kohta (Eesti)					

Joonis 2.1.2.a Varavastased süüteod. Süütegude kordaja ("kokku") aastate lõikes

Allikad: [Politsei-](#) ja [Piirivalveamet](#)

Analüüs

Jõelähtme vallas registreeritud varavastaste süütegude arv on aastatel 2018–2024 näidanud mõõdukat kasvusuundumust. Kõige väiksem süütegude arv registreeriti 2020. aastal, pärast mida on toimunud järkjärguline tõus. 2024. aastaks jõudis näitaja vaadeldava perioodi kõrgeimale tasemele.

Näitajat mõjutavad peamiselt varavastased väärted, sh juhtumid Iru tankla piirkonnas. Seetõttu ei pruugi registreeritud juhtumite arvu kasv täiel määral kajastada valla elanike turvakäitumise halvenemist, vaid võib olla seotud ka piirkondliku liikuvuse, aktiivsema teavitamise ja rikkumiste registreerimisega.

Samas viitab kasvav juhtumite arv vajadusele pöörata jätkuvalt tähelepanu avaliku ruumi turvalisusele, probleemkohtade kaardistamisele ja turvalisuse suurendamise meetmete tugevdamisele. Oluline on jätkata koostööd politsei, kogukonna ja ettevõtjatega, et ennetada varavastaseid süütegusid ning suurendada inimeste teadlikkust turvalisest käitumisest.

2.1.3 Süütegude ennetamine ja kahjude vähendamine

Kirjeldada, kas ja kuidas viiakse KOV-is ellu järgmisi tegevusi:

Hinnang

Turvaline avalik ruum

Jõelähtme vallas on ennetustegevused suunatud eelkõige avaliku ruumi turvalisuse parandamisele, mis on ka hetkeolukorra ülevaates esile toodud

üks olulisemaid turvalisusega seotud valdkondi. Avalikus ruumis pööratakse tähelepanu tänavavalgustuse parandamisele, ohtlike lõikude vähendamisele ning vajaduse korral turvakaamerate paigaldamisele koostöös politseiga. Samas on mitmes piirkonnas, eelkõige tiheda liiklusega maanteed ääres ja väiksemates asumites, turvalisusega seotud probleemid jätkuvalt esil. Teeolud, nähtavus, liikluskorraldus ning ohtlike kohtade märgistamine vajavad elanike tagasiside põhjal järjepidevat tähelepanu.

Teenused

Vallas puudub eraldi välja toodud süsteem süütegude ennetamise teenuste pakkumiseks. Laste ja noortega seotud juhtumites tehakse koostööd politsei, koolide ja teiste võrgustikuliikmetega, kuid teenuste kättesaadavus sõltub pigem üksikjuhtumitest kui läbimõeldud teenuskorraldusest. Hetkeolukorra dokumendis rõhutatakse vajadust ennetusele rohkem keskenduda, kuid konkreetseid ennetusprogramme kuriteo- või riskikäitumise vähendamiseks ei ole vallas välja arendatud.

Toetavad ennetustegevused

Toetavad ennetustegevused, näiteks kuritegevuse olukorra regulaarne kaardistamine, seire või terviklik probleemkohtade analüüs, ei ole vallas järjepidevad. Süsteemne ruumipõhine riskikohtade analüüs, mis arvestaks asustust, maakasutust, noorte kogunemiskohti ja elanike tagasisidet, puudub. Teave probleemsete sündmuste kohta jõuab valdavalt omavalitsuseni elanike pöördumiste või koostööpartnerite kaudu, kuid seda ei kasutata analüüsi- ja planeerimistsükli veel süsteemselt. Hetkeolukorra dokumendis on küll välja toodud, et turvalisuse valdkond on üldiselt tugev, kuid elanike teadlikkust ja turvakäitumise oskusi tuleb suurendada.

Avaliku ruumi turvalisuse analüüsimine ei ole järjepidev. Toetavate teenuste tagamine ei ole läbi mõeldud ega korraldatud. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Toimub järjepidev avaliku ruumi turvalisuse analüüsimine ja vajadusel reageerimine. Läbi on mõeldud toetavate teenuste korraldus ja vajadusel tagatakse teenus. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Süütegude ennetamise valdkonnas ei toimu Jõelähtme vallas järjepidevat avaliku ruumi turvalisuse analüüsimist ning tegevused on pigem reageeriva kui ennetava iseloomuga. Avalikus ruumis tehakse küll väiksemaid parandusi, näiteks täiendatakse valgustust ja märgistatakse ohtlikke lõike, kuid regulaarset ja süsteemset kaardistamist ei ole välja arendatud.

Süütegude olukorda tervikuna ei analüüsita ning ennetusteenused ei ole kujundatud ühtse teenusloogika alusel. Toetavad tegevused on valdavalt ühekordsed ning sõltuvad üksikjuhtumitest ja olemasolevate partnerite, sh politsei ja kogukonna, tagasisidest.

Varasemad tähelepanekud viitavad, et vajadus ennetusmeetmete parema planeerimise ja teenuste stabiilsema korralduse järele on jätkuv.

2.1.4 Perevägivalda/lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumid

Tabel 2.1.4.1 Perevägivalda/lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumid. Registreeritud KarS § 121 lg 2 p 2 kuritegude arvud

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumid	14	12	21	14	18	10	17

Allikad: Politsei- ja Piirivalveamet (andmepäring)

Analüüs

Lähisuhtevägivalda käigus toime pandud kuriteojuhtumite arv Jõelähtme vallas kõikus perioodil 2018–2024 märgatavalt, jäädes vahemikku 10–21 juhtumit aastas. Kõrgeim näitaja registreeriti 2020. aastal, mil juhtumeid oli 21. Pärast seda püsis näitaja üldiselt madalamal tasemel, kuid 2024. aastal registreeriti taas 17 juhtumit, mis on senise perioodi keskmisest veidi kõrgem.

Andmed viitavad sellele, et lähisuhtevägivalda juhtumid ei ole vallas kadunud ning vajavad jätkuvat tähelepanu nii ennetustegevuste planeerimisel kui ka võimalike sekkumiste kavandamisel. Kuna juhtumite arv kõigub aastati, tuleb näitajaid vaadelda pikema perioodi jooksul ning arvestada, et registreeritud juhtumite arv võib sõltuda ka inimeste teadlikkusest, märkamisest ja valmisolekust abi otsida.

2.1.5 Perevägivalda/lähisuhtevägivalda ennetamine

Palun kirjelda järgmisi aspekte

Hinnangud

Ennetavad teenused

Jõelähtme vallas on perevägivalda ennetust toetavad tegevused olemas, kuid teenuste maht ja süsteemsus vajavad tugevdamist. Ennetust toetab eelkõige varajane märkamine. Juhtumite korral kaasatakse järjepidevalt lastekaitsespetsialist ja ohvriabi ning lastega perede puhul tehakse järelkontrolli. Vallal on oma psühholoogiteenus, mida kasutatakse korduvate kohtumistena ning mis pakub vajaduspõhist tuge nii ohvritele kui ka peredele. Riiklikud teavituskampaaniad ja koostöö kohaliku politsei, lastekaitse ning ohvriabiga toetavad riskiperede varasemat avastamist. Samas viitavad senised juhtumid, et ennetuses on olulised ka järjepidevad nõustamisteenused, vanemlusprogrammid ja vaimse tervise tugi, mida vald pakub piiratud mahu ning mille vajadus kasvab koos elanikkonna suurenemisega.

Tugi abivajajatele

Jõelähtme vallas on perevägivalda juhtumite puhul tugi rajatud eelkõige riiklikele teenustele, sealhulgas ohvriabile, Sotsiaalkindlustusametile ja lastekaitsespetsialistidele, ning koostööle politseiga. Valla roll piirdub peamiselt juhtumipõhise toe ja psühholoogiteenuse pakkumisega. Vallal on oma psühholoog, kelle vastuvõtule suunatakse täiskasvanuid ning vajaduse korral laiendatakse teenust ka viie tasuta teenuskorra võrra rohkem. Juhtumite korral, kus perevägivaldaga on seotud ka lapsed, toimub järelkontroll koostöös lastekaitsespetsialistiga. Enne mõnest teisest omavalitsusest ei ole Jõelähtme kohapeal anonüümset

nõustamiskeskust ega perevägivalla kriisinõustamise spetsialisti; vajaduse korral suunatakse abivajajad Tallinna ohvriabi teenustele. See tähendab, et toe kättesaadavus võib sõltuda transpordivõimalustest. Politsei tegevuse osas tehakse järelkontrolli juhtumitele, kuid elanike tagasiside põhjal esineb olukordi, kus märgatud riskidele ei järgne piisavalt kiiret reageerimist. Lasteaedadest ja koolidest saadav info on oluline kanal juhtumite varajaseks märkamiseks, kuid süsteemsed koostöövormid ei ole eraldi välja toodud.

Toetavad tegevused

Jõelähtme vallas on perevägivalla ennetust toetavad tegevused olemas, kuid nende ulatus on piiratud ja pigem juhtumipõhine. Paarisuhte- või vägivallast vabanemisega seotud koolitusi vallas ei pakuta ning vajaduse korral suunatakse inimesed koostööpartnerite, näiteks EELK Perekeskuse teenustele. Valla psühholoogiteenus on kättesaadav nii vägivallaohvritele kui ka teistele abivajajatele täiskasvanutele, pakkudes kuni viis nõustamiskorda ja vajaduse korral rohkem. Valla hetkeolukorra kaardistus näitab, et ennetus ja suhteoskuste arendamine vajavad süsteemsemat korraldust ning teenused on pigem ühekordsed. Valla toel toimuvad suunamised ohvriabisse ja lastekaitsega koordineeritud järeltegevused, kuid pikaajalise suhte- või pereteraapia võimalus sõltub väliste partnerite teenustest ja inimeste transpordivõimalustest. Kokkuvõttes on toetavad tegevused olemas, kuid vajavad terviklikumat planeerimist ja paremat kättesaadavust.

Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Lähisuhtevägivalla juhtumite arv Jõelähtme vallas on aastate lõikes kõikuv, kuid ilma selge tõusu- või langustrendita. Juhtumid, kus peres viibivad ka lapsed, kaasatakse järjepidevalt lastekaitse spetsialisti järelkontrolli, mis toetab varajast märkamist ja olukordade hindamist.

Vägivalla ennetamisel panustatakse eelkõige riiklikele teavituskampaaniatele ja juhtumipõhisele seirele, kuid süsteemseid ennetusprogramme vallas ei rakendata. Abivajajatele pakutav tugi põhineb valdavalt riiklikel teenustel, sealhulgas ohvriabil, Sotsiaalkindlustusametil ja politseil, millele lisandub valla oma psühholoogiteenus, mida saab vajaduse korral kasutada viis korda ja vajaduse korral rohkem.

Juhtumite lahendamisel tehakse koostööd lastekaitse, politsei ning vajaduse korral teiste partneritega. Pikaajaline taastumistugi sõltub valdavalt väliste teenuseosutajate olemasolust ja inimeste transpordivõimalustest.

Toetavate tegevuste osas on valla pakutavad lahendused peamiselt ühekordsed ning paarisuhte- või suhteoskuste arendamise koolitusi kohapeal ei pakuta. Vajaduse korral suunatakse inimesed valla koostööpartnerite poole. Seega on olemasolev tugisüsteem toimiv, kuid piiratud mahuga ning ennetus ja järjepidev toetamine ei ole vallas veel süsteemselt üles ehitatud.

2.1.6 Inimkannatanutega liiklusõnnetused

Analüüs

Aastatel 2018–2024 on Jõelähtme vallas inimkannatanutega liiklusõnnetuste arv kõikunud 12–24 juhtumi vahel aastas. Kõige rohkem õnnetusi registreeriti 2023. aastal (24), samas kui kõige vähem oli neid 2020. ja 2021. aastal (mõlemal aastal 12). 2024. aastal toimus 17 õnnetust, mis tähendab mõõdukat vähenemist võrreldes eelmise aastaga.

Peamisteks osalejateks on olnud jalgratturid, mootorratturid ja kergliikurijuhid. Jalgratturitega seotud õnnetuste arv on püsinud 2–4 juhtumi vahemikus aastas, samal ajal kui kergliikurijuhtidega seotud õnnetusi on registreeritud alles viimastel aastatel, alates 2021. aastast, mil nende arv on järk-järgult kasvanud. See peegeldab uute liiklusvahendite kasutuselevõtu mõju liiklusohutusele.

Joobes mootorsõidukijuhi osalusel toimunud õnnetusi registreeriti aastatel 2018–2024 kokku 11, kuid nende arv on viimastel aastatel vähenenud. 2024. aastal ei registreeritud ühtegi sellist juhtumit. See võib viidata tõhusamale järelevalvele ja liiklusohutust mõjutavate sõnumite jõudmisele sihtrühmadeni.

Kuigi õnnetuste koguarv ei ole märkimisväärselt suur, viitab aastate 2022–2023 tõus liiklusintensiivsuse kasvule ja võimalikele kitsaskohtadele teatud piirkondades, näiteks Loo, Jägala ja Kostivere ümbruses, kus ristmike ja ülekäiguradade kasutuskooormus on suurem. Jõelähtme vallas on liiklusohutuse seisukohast olulised ka põhimaanteed ning piirkonnad, kus asuvad koolid või kus jalgrattateed ristuvad sõiduteedega.

Omavalitsuses ei viida eraldi läbi õnnetusjuhtumite süstemaatilist analüüsi, kuid koostööd tehakse Transpordiameti ning Politsei- ja Piirivalveametiga, kes tegelevad riskikohtade kaardistamise ja ennetavate tegevuste kavandamisega. Samuti on oluline roll kohalike elanike ettepanekutel ja tagasisidel, näiteks ülekäiguradade, valgustuse ja liikluskorralduse parandamisel.

2.1.7 Tabatud joobes sõidukijuhid

Analüüs

Aastatel 2018–2024 on Jõelähtme vallas politsei tabatud joobes sõidukijuhtide arv olnud kõikuv, kuid üldiselt vähenemissuunas. Kui 2018. aastal registreeriti 87 juhtumit, siis 2024. aastaks oli vastav arv langenud 50 juhtumini. Madalaim näitaja oli 2021. aastal, mil registreeriti 41 juhtumit.

Joobes sõidukijuhtimine on jätkuvalt oluline liiklusohutuse riskitegur, kuna see mõjutab otseselt nii liiklusõnnetuste esinemissagedust kui ka nende raskusastet. Jõelähtme valla andmed on sarnased Harjumaa üldise suundumusega, kus joobes juhtide tabamise arv on viimastel aastatel vähenenud, kuid mitte järjepidevalt.

Aastate 2020 ja 2021 näitajad, vastavalt 55 ja 41 juhtumit, võivad olla seotud aktiivsema kontrollitegevusega, mitte niivõrd joobes juhtimise sagenemisega. Seetõttu tuleb tulemusi tõlgendada konteksti arvestades: tabatud juhtide arv sõltub otseselt politsei kontrollide intensiivsusest ja sihipärasusest, mitte ainult rikkumiste tegelikust esinemisest.

2.1.8 Liiklusohutuse alane ennetustöö (lasteasutuste näitel)

Liiklusohutuse alane ennetustöö

Hinnangud

Liiklusohutus lasteasutuste ümbruses

Koolide ja lasteaedade juures on vähendatud sõidukiirust ning paigaldatud teekünniseid. Liiklusohutuse tagamiseks pööratakse tähelepanu ka ülekäiguradadele, nähtavusele, valgustusele ja parkimiskorraldusele lasteasutuste ümbruses. Vajaduse korral tehakse väiksemaid liikluskorralduslikke parandusi koostöös vallavalitsuse,

lasteasutuste, lapsevanemate ja teiste partneritega.

Toetavad ennetustegevused

Aeg-ajalt kutsutakse piirkonnapolitseinik koolidesse liiklusohutusest rääkima ning helkureid kontrollima. Koolid võimaldavad lastel läbida jalgrattakooli ja saada esmased teadmised liiklusohutusest. Ennetustegevused toetavad laste teadlikkust turvalisest liiklemisest kooli, kodu, bussipeatuste ja huvitegevuse vahel ning aitavad kujundada ohutuid liiklusharjumusi.

Lasteasutuste liiklusohutuse analüüsimine ja vajadusel reageerimine (ülekäigurajad, sõidukiirus, valgustus) ei ole regulaarne. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ●
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne lasteasutuste liiklusohutuse analüüsimine (ülekäigurajad, sõidukiirus, valgustus) ning vastavalt vajadusele reageeritakse. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

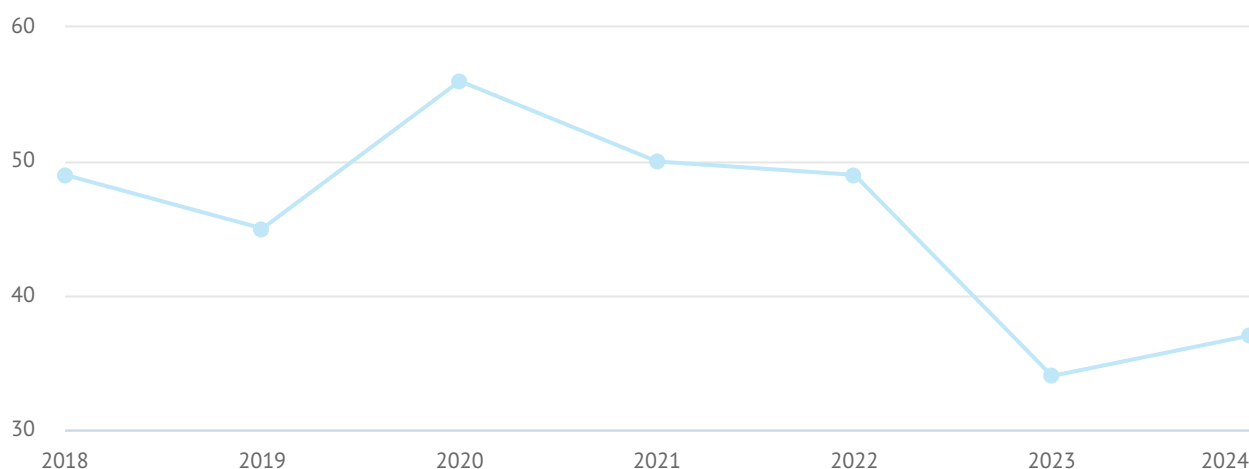
Analüüs

Jõelähtme vallas toimub liiklusohutusalane ennetustöö lasteasutustes peamiselt vajaduspõhiselt ning koostöös koolide, lasteaedade, piirkonnapolitseiniku ja teiste partneritega. Tegevused on suunatud laste liiklusteadlikkuse suurendamisele, turvalise koolitee toetamisele ning helkuri, jalgratta ja kergliikurite ohutu kasutamise teadvustamisele.

Koolides ja lasteaedades käsitletakse liiklusohutuse teemasid üldise kasvatustöö ja õppe osana. Aeg-ajalt kutsutakse piirkonnapolitseinikku koolidesse liiklusohutusest rääkima ning helkureid kontrollima. Samuti on oluline tähelepanu pöörata lasteasutuste ümbruses paiknevatele ülekäiguradadele, valgustusele, parkimiskorraldusele ja sõidukite liikumiskiirusele.

Samas ei ole liiklusohutusalane ennetustöö lasteasutuste üleselt ühtse süsteemina kirjeldatud. Tegevused toimuvad pigem vajaduspõhiselt ja koostööpartnerite võimalustest lähtudes. Edaspidi võiks lasteasutuste liiklusohutuse ennetustööd käsitleda süsteemsemalt, sidudes selle kooliteede turvalisuse, kergliikurite kasutamise, lapsevanemate teadlikkuse ja kohalike liikluskorralduslike probleemkohtade regulaarse kaardistamisega.

2.1.9 Tulekahjud

Joonis 2.1.9.a Tulekahjude koondarv

Allikad: Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TUL04 Päästeametite statistika (tulekahjus hukkunute info)

Tabel 2.1.9.1 Hoonetulekahjude koondarv ja tulekahjudes hukkunute arv.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tulekahjud kokku	49	45	56	50	49	34	37
Eluhoonetulekahjud	2	5	5	9	6	4	9
Tulekahjudes hukkunud	0	0	1	0	0	0	1

Allikad: [Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas](#), tabel TUL04 [Päästeameti statistika](#) (tulekahjus hukkunute info)

Analüüs

Aastatel 2018–2024 registreeriti Jõelähtme vallas keskmiselt 46 tulekahju aastas. Kõige rohkem tulekahjusid registreeriti 2020. aastal (56) ning kõige vähem 2023. aastal (34). Üldine suundumus viitab mõningasele vähenemisele võrreldes varasemate perioodidega, näiteks aastatega 2013–2016, mil registreeriti keskmiselt 62 tulekahju aastas, kuid aastate lõikes esineb märkimisväärset kõikumist.

Hoonetulekahjud moodustasid perioodil 2018–2024 keskmiselt ligikaudu 12% kõigist tulekahjudest ning olid enamasti seotud eluruumidega. 2024. aastal registreeriti üheksa eluruumides toimunud tulekahju, millest kaks olid seotud kasutuses olevate hoonetega. Mitteeluhoonetes toimunud tulekahjusid esines vähem ning nende arv on püsinud aastate jooksul madalal tasemel.

Metsa- ja maastikutulekahjusid esines enim 2020. ja 2022. aastal, mõlemal aastal 18 juhtumit, samas kui 2024. aastal registreeriti neid vaid neli. Üldiselt püsis metsa- ja maastikutulekahjude arv aastatel 2018–2023 suhteliselt kõrgel tasemel, jäädes vahemikku 11–18, kuid 2024. aasta järsk langus viitab võimalikule muutusele ilmastikuoludes või tuleohutusalase ennetustöö tõhususe paranemisele.

Kõige sagedamini on tulekahjud seotud grillimise, lõkke tegemise ja prügi põletamisega, mille juhtumite arv jäi vaadeldud perioodil vahemikku 5–22. Mootorsõidukite ja transpordivahendite tulekahjude arv on aastate lõikes kõikunud, kuid üldine tase on püsinud mõõdukas. Suurim arv registreeriti 2021. aastal (30 juhtumit), samas kui teistel aastatel jäi nende arv vahemikku 15–24. 2024. aastal registreeriti 23 juhtumit, mis viitab mõningasele kasvule võrreldes eelmise aastaga, mil registreeriti 19 juhtumit.

Tulekahjude tagajärjel hukkus aastatel 2018–2024 kaks inimest, 2020. ja 2024. aastal. Varasematel aastatel hukkunuid ei olnud. Vigastatute kohta täpsemad andmed puuduvad.

2.1.10 Tuleohutuse alane ennetustöö

Tuleohutusalase ennetustöö aspektid

Hinnangud

Tuleohutuse seire riskirühmade kodudes

Jõelähtme vallas toetab tuleohutuse seiret riskirühmade kodudes koostöö Päästeameti ja kohaliku omavalitsuse vahel. Riskirühmadena vajavad tähelepanu eelkõige eakad, puudega inimesed, üksi elavad inimesed, toimetulekuraskustes leibkonnad ning pered, kelle puhul võib esineda suurem tuleohutusrisk. Tuleohutuse probleemide märkamisel saavad infot edastada sotsiaaltöötajad, koduteenuse osutajad, kogukonnaliikmed ja teised spetsialistid. Vajaduse korral saab koostöös Päästeametiga hinnata kodu tuleohutust, nõustada elanikke ning kavandada vajalikke parandusi.

Kasutuseta hoonete järelevalve

Kasutuseta hooned võivad kujutada endast tuleohutuse ja avaliku ruumi turvalisuse riski, eriti juhul, kui need on kergesti ligipääsetavad või halvas seisukorras. Jõelähtme vallas on oluline jälgida selliste hoonete

seisukorda ning reageerida elanike või ametkondade tähelepanekutele. Järelevalve seisukohalt on oluline koostöö omanike, Päästeameti, kohaliku omavalitsuse ja vajaduse korral teiste ametkondade vahel. Probleemsete hoonete puhul tuleb pöörata tähelepanu ligipääsu piiramisele, heakorrale ning võimalikele tule- ja ohutusnõuete rikkumistele.

Toetavad tegevused

Tuleohutusalast ennetust toetavad Päästeameti kodunõustamised, tuleohutuskoolitused, teavitustegevused ning koostöö kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga. Oluline on suurendada elanike teadlikkust suitsuandurite, kütteseadmete hoolduse, elektrisüsteemide ohutuse ning lõkke tegemise ja grillimise nõuete kohta. Erilist tähelepanu tuleks pöörata riskirühmadele ja hooajalistele tuleohutusriskidele, näiteks kütteperioodile, kevadisele kulupõlengute ohule ning suvisele lõkke- ja grillimisperioodile. Ennetustegevuste süsteemsem kavandamine aitaks vähendada tulekahjude riski ning parandada elanike valmisolekut ohuolukordades käitumiseks.

Tuleohutuse seire ametnike koduviitide ajal ei ole süsteemne ning koostöö Päästeametiga vähene. Süsteemne kasutuseta hoonete järelevalve ei toimi. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Toimub süsteemne tuleohutuse seire ametnike koduviitide ajal ja tihe koostöö Päästeametiga. Toimib süsteemne kasutuseta hoonete järelevalve. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Tuleohutusalane ennetustöö Jõelähtme vallas tugineb peamiselt koostööle Päästeameti, kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga. Oluline roll on riskirühmade märkamisel, kodude tuleohutuse hindamisel, elanike nõustamisel ning hooajaliste tuleohutusriskide teadvustamisel.

Varasemad andmed näitavad, et tulekahjude arv on aastate lõikes kõikunud, kuid pikemas vaates on märgata mõningast vähenemist. Samas esineb jätkuvalt tulekahjusid, mis on seotud eluruumide, kütteseadmete, grillimise, lõkke tegemise, prügi põletamise ning metsa- ja maastikupõlengutega. See viitab vajadusele jätkata ennetustööd nii kodudes kui ka avalikus ruumis.

Tuleohutuse seisukohalt vajavad eraldi tähelepanu eakad, puudega inimesed, üksi elavad inimesed, toimetulekuraskustes leibkonnad ja kasutuseta hooned. Nende puhul on oluline varajane märkamine, teabevahetus spetsialistide vahel ning vajaduse korral Päästeameti kaasamine.

Kuigi tuleohutusalased tegevused ja koostöövõimalused on olemas, vajab ennetustöö süsteemsemat kavandamist. Edaspidi võiks tuleohutuse ennetustöös senisest enam siduda riskirühmade kodude seire, kasutuseta hoonete järelevalve, elanike teavitamise ja hooajaliste riskide ennetamise.

2.1.11 Uppunud ja veeohutusalane ennetustöö

Uppunud

Veeohutusalane ennetustöö

Hinnangud

Veekogude ohutus

Jõelähtme vallas on mitmeid mereäärseid piirkondi, jõgesid, paisjärvi ja teisi veekogusid, mistõttu on veeohutus oluline osa kohaliku turvalisuse

tagamisest. Erilist tähelepanu vajavad supluskohad, kalastuskohad, paadisillad, jõgede ja paisjärvede ümbrus ning piirkonnad, kus liiguvad lapsed, noored ja puhkajad. Veekogude ohutuse tagamisel on oluline korrastada avalike veekogude ümbrust, tagada vajaduse korral hoiatus- ja teavitussiltide olemasolu ning pöörata tähelepanu ligipääsudele, nähtavusele ja päästevahendite kättesaadavusele. Riskid suurenevad eelkõige suveperioodil, samuti alkoholi tarvitamise, nõrga ujumisoskuse, järelevalveta laste ja ohtlike ilmastikuolude korral.

Toetavad tegevused

Veeohutusalast ennetust toetavad elanike teavitamine, koostöö Päästeameti ja kohaliku omavalitsuse vahel ning veeohutuse käsitlemine laste ja noorte tegevustes. Oluline on suurendada teadlikkust ujumisoskuse, päästevesti kasutamise, laste järelevalve ning alkoholi tarvitamisega seotud veeõnnetuste riski kohta. Ennetustegevustes tuleks tähelepanu pöörata eelkõige lastele, noortele, eakatele, kalastajatele, paadikasutajatele ja supluskohtade külastajatele. Hooajaliselt on oluline tugevdada veeohutuse sõnumeid enne suveperioodi ning jälgida, et avalike veekogude ümbrus oleks turvaline ja kasutajatele arusaadavalt tähistatud.

Üksikute avalike ja mitte-avalike suplemiseks kasutatavate veekogude puhul on läbi mõeldud valvega seotud aspektid ning tagatakse regulaarset veekogude (sh nende ümbruse) heakorda ja hooldus. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Avalike ja mitte-avalike suplemiseks kasutatavate veekogude puhul on läbi mõeldud valvega seotud aspektid ning tagatakse regulaarselt veekogude (sh nende ümbruse) heakord ja hooldus. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Jõelähtme vallas on uppunute arv aastatel 2018–2024 olnud väike. Tabeli andmetel registreeriti üks uppunu 2019. aastal ja üks 2020. aastal, kuid aastatel 2021–2024 uppunuid ei registreeritud. See viitab positiivsele olukorrale, kuid väikeste arvude tõttu tuleb näitajat tõlgendada ettevaatlikult.

Valla mereäärne paiknemine ning jõgede, paisjärvede ja teiste veekogude olemasolu tähendab, et veeohutuse teema vajab jätkuvat tähelepanu ka juhul, kui viimastel aastatel uppumissurmasid ei ole olnud. Riskid on seotud eelkõige suplusperioodi, kalastamise, paadisõidu, alkoholi tarvitamise, laste järelevalve ja inimeste ujumisoskusega.

Veeohutusalane ennetustöö peaks keskenduma avalike veekogude ümbruse ohutusele, elanike teadlikkuse suurendamisele ning koostööle Päästeameti, kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga. Oluline on tagada, et suplus- ja puhkekohtades oleksid riskid märgatud, vajalik info kättesaadav ning hooajalised ennetussõnumid jõuaksid sihtrühmadeni.

2.1.12 Suplusvee kvaliteet

Analüüs

Kuigi Jõelähtme vallas puuduvad ametlikult registreeritud avalikud supluskohad, teeb Terviseamet veekvaliteedi seiret mitmes elanike seas populaarses rannas. 2025. aastal on regulaarseid veeproove võetud Ihasalu ehk Punakivi rannas ja Kaberneeme rannas, et hinnata suplusvee mikrobioloogilist ohutust.

Mõlemas rannas vastasid veeproovid kõigis mõõtmistsüklites nõuetele ning tulemused viitavad väga heale veekvaliteedile.

Ihasalu ehk Punakivi rannas 2025. aasta mais, juunis, juulis ja augustis tehtud mõõtmised näitasid, et soole enterokokkide sisaldus jäi alla 10 PMÜ/100 ml ning Escherichia coli sisaldus vahemikku <10–110 PMÜ/100 ml. Kõik tulemused jäid normi piiresse ega viidanud mikrobioloogilise reostuse ohule.

Ka Kaberneeme rannas olid mõõtmistulemused valdavalt väga head. Soole enterokokkide sisaldus jäi vahemikku <10–30 PMÜ/100 ml ja Escherichia coli sisaldus vahemikku <10–60 PMÜ/100 ml. Kõik tulemused jäid lubatud piirväärtustest madalamaks ning vesi oli kogu hooaja vältel suplemiseks ohutu.

Kokkuvõttes võib öelda, et 2025. aasta andmete põhjal on Jõelähtme valla supluskohtade veekvaliteet hea ning elanike ja külastajate terviseriskid suplemisel on väikesed. Samas on soovitatav jätkata regulaarset seiret ka järgmistel hooaegadel, et tagada veeohutus ja ennetada võimalikke muutusi keskkonnatingimustes.

2.1.13 Nõuetele vastava joogiveega varustatus

Analüüs

Igaühe õigus puhtale joogiveele aitab tagada inimese õigust inimväärikusele, elule ja tervisekaitsele. Sellest tulenevalt on elanikkonna kindlustamine ohutu ja tervisliku joogiveega üks ühiskonna prioriteete.

Jõelähtme valla veevarustus põhineb põhjaveel. Majandus- ja joogivesi saadakse ordoviitsiumi, kambriumi ja kambrium-vendi veekihtidest. Õhukese pinnakatte tõttu on Jõelähtme valla põhjavesi suures osas looduslikult nõrgalt kaitstud ja kohati lausa kaitsmata. Valla põhjaveevarud on ohustatud põllumajandusest, tööstusest ja olmest tulenevast reostusest.

Valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengut järgmise 12 aasta jooksul kirjeldab valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava. Valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas aastateks 2018–2029 on põhjaveekogumite seisundit hinnatud heaks.

Terviseamet on aastatel 2017–2019 analüüsinud kokku 17 Jõelähtme valla veevärgi vee kvaliteeti. Veekvaliteet on valdavalt tunnistatud nõuetele vastavaks, välja arvatud 2017. aastal Rebala küla veevärgist võetud proov.

2.1 Turvaline elukeskkond. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on üldiselt madala kuriteo- ja väärteokoormusega omavalitsus. Väärtegude arv on püsinud madal ning joobes juhtimiste arv on pikemas vaates vähenenud, kuigi see jääb endiselt oluliseks liiklusohutuse riskiteguriks. Perevägivalda ja lähisuhtevägivalda juhtumite arv kõigub aastati, kuid juhtumid ei ole kadunud ning vajavad jätkuvat tähelepanu nii varajase märkamise, abivajajate toetamise kui ka ennetustegevuste seisukohalt.

Varavastaste süütegude arv on viimastel aastatel kasvanud, kuid seda mõjutavad lisaks kohalikele oludele ka piirkondlik liikuvus ja suurema läbikäidavusega kohad. Avaliku ruumi turvalisuse parandamiseks tehakse vajaduspõhiseid tegevusi, näiteks parandatakse valgustust, märgistatakse ohtlikke löike ja kavandatakse liikluskorralduslikke muudatusi. Samas ei ole süütegude ennetamine, avaliku ruumi riskikohtade analüüs ega teenuste korraldus veel piisavalt süsteemne.

Liiklusohutuse valdkonnas on inimkannatanutega liiklusõnnetuste arv aastati kõikunud. Tähelepanu vajavad eelkõige tihedama liiklusega piirkonnad, koolide ja lasteasutuste ümbrus, ülekäigurajad, kergliikurite kasutamine ning põhimaanteedega seotud riskid. Lasteasutustes tehakse liiklusohutusala ennetustööd, kuid see toimub pigem vajaduspõhiselt ja võiks olla süsteemsemalt kavandatud.

Tuleohutuse näitajad viitavad pikemas vaates mõningasele paranemisele, kuid tulekahjude arv kõigub aastati ning riskid on seotud nii eluruumide, küttekollete, grillimise, lõkke tegemise kui ka metsa- ja maastikupõlengutega. Tuleohutuse ja veeohutuse ennetuses on oluline jätkata koostööd Päästeameti, kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga, pöörates eraldi tähelepanu riskirühmadele, hooajalistele ohtudele ning elanike teadlikkuse suurendamisele.

Suplusvee ja joogivee kvaliteet on vallas üldiselt hea. Ihasalu ja Kaberneeme randade veeproovid on vastanud nõuetele ning joogivee kvaliteet on valdavalt tunnistatud nõuetele vastavaks. Samas tuleb põhjavee nõrga kaitstuse tõttu jätkata veekvaliteedi seiret ning pöörata tähelepanu võimalikele põllumajandusest, tööstusest ja olmet tulenevatele reostusriskidele.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vald turvalise elukeskkonnaga omavalitsus, kuid mitmes valdkonnas on vaja tugevdada ennetuse planeerimist, andmete süsteemsemat analüüsi ja koostööpõhist juhtimist. Eriti olulised arengukohad on avaliku ruumi riskikohtade kaardistamine, liiklusohutuse süsteemsem käsitlemine, perevägivalla ennetuse tugevdamine ning tule- ja veeohutuse järjepidev teavitustöö.

TUGEVUSED

- Madal väärtegade tase ja üldiselt stabiilne turvalisus. Väärtegade koguarv on väike ning enamik rikkumistest on üksikjuhtumid, mis ei kujunda püsivat kasvutrendi. Joobes juhtimiste arv on pikemas vaates vähenenud, kuigi teema vajab jätkuvalt tähelepanu.
- Toimiv koostöö turvalisuse ja abivajajate toetamisel. Perevägivalla, laste ja noortega seotud juhtumite puhul tehakse koostööd politsei, lastekaitse, ohvriabi ja teiste partneritega. Vajaduse korral kaasatakse lastekaitsepetsialist ning abivajajaid suunatakse sobivate teenusteni.
- Hea suplus- ja joogivee kvaliteet. Suplusvee ja joogivee kvaliteet on vallas üldiselt hea. Ihasalu ja Kaberneeme randade veeproovid on vastanud nõuetele ning joogivee kvaliteet on valdavalt tunnustatud nõuetele vastavaks.

NÕRKUSED

- Ennetustegevuste süsteemsus vajab tugevdamist. Mitmes valdkonnas, sealhulgas süütegude ennetuses, perevägivalla ennetuses, liiklusohutuses ning tule- ja veeohutuses, ei toimu regulaarset olukorra kaardistamist ega metoodilist ennetuse planeerimist.
- Toetavad teenused on piiratud ja sageli juhtumipõhised. Perevägivalla, suhteoskuste arendamise, vaimse tervise toe ja riskikäitumise ennetamise teenused on mahult piiratud ning sõltuvad sageli väliste teenuseosutajate olemasolust ja inimeste transpordivõimalustest.
- Avaliku ruumi, liikluse ja tuleohutuse riskid vajavad järjepidevat tähelepanu. Varavastaste süütegude, liiklusõnnetuste ja tulekahjude arv kõigub aastati. Probleeme lahendatakse sageli reageerivalt, kuid avaliku ruumi riskikohtade, liiklusohutlike kohtade ja tuleohutusriskide süsteemne analüüs vajab tugevdamist.

2.2 Elukeskkond ja planeeringud

2.2.1 Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavad tegurid

Alkoholi ja tubakatarvitamist mõjutavate tegurite hindamine

Hinnangud

Tark planeerimine

Alkoholi ja tubaka kättesaadavuse vähendamiseks on oluline kohaliku omavalitsuse, ettevõtjate ja politsei strateegiline koostöö. Jõelähtme vallas teeb politsei ennetavat tööd, näiteks viib läbi alkoholi ja tubakatoodete kontrollide alaealistele müügi tuvastamiseks ning kontrollib müüjate vastavust nõuetele. Viimastel aastatel on testostlemiste käigus tuvastatud, et müüjad jätavad sageli vanuse kontrollimata: näiteks Harjumaal ei küsitud isikut tõendavat dokumenti umbes pooltel juhtudel, kui noor püüdis alkoholi osta (TAI, 2021). See viitab vajadusele regulaarsete kontrollide ja järeltegevuste järele. Jõelähtme vald osales maakondlikus testostlemise projektis 2023. aastal, millest ilmnes, et pooltel juhtudest õnnestus alaealisel alkoholi ilma vanusekontrollita osta ning näha oli ka erinevusi piirkonniti (Harjumaa Omavalitsuste Liit, 2023). Kontrollide tulemuste põhjal saab vald koos politseiga planeerida täiendavaid meetmeid, näiteks müüjate teavitamist, koolitamist või rikkujatele tähelepanu juhtimist, et ennetada edaspidiseid rikkumisi.

Ravi- ja nõustamisteenused

Suitsetamisest loobumise soodustamiseks on olemas üleriigilised nõustamisvõimalused: perearstid ja -õed annavad nõu ning Tervise Arengu Instituudi koordineerimisel tegutsevad suitsetamisest loobumise nõustajad. Jõelähtme vallas puudub eraldi nikotiinirõõgu kabinet, kuid valla elanikud saavad kasutada Harjumaa teenuseid, näiteks Tallinna tervishoiuasutustes pakutavat loobumisenõustamist või apteekides toimuvat nõustamist. Kohapeal annab nõu ka perearstikeskus. Varasemast küsitlusest selgus, et paljud Jõelähtme elanikud ei osanud hinnata nõustamisteenuste kättesaadavust, ilmselt seetõttu, et nad ei olnud neid teenuseid kasutanud (Jõelähtme THP, 2020). Samas tunnetati puudust just sõltuvusprobleemidega toimetuleku nõustamisest. See viitab vajadusele parandada info liikumist ja teenuste kättesaadavust: inimesed peavad teadma, kust saada abi nikotiinisõltuvuse korral, ning teenus peab olema piisavalt lähedal ja kättesaadav.

Toetavad tegevused

Alkoholi ja tubaka tarvitamist mõjutavad ka mitmesugused ennetavad ja toetavad tegevused, mis tugevdavad inimeste sotsiaalseid oskusi ja teadlikkust. Jõelähtme vallas ei ole viimastel andmetel rakendatud eraldi spetsiaalseid sotsiaalseid toimetulekuoskusi arendavaid sekkumisprogramme, näiteks universaalset ennetusprogrammi koolides spetsiifiliselt sõltuvusainete ennetamiseks. Küll aga tegelevad kohalikud haridusasutused ja noorsootöö laiemalt noorte sotsiaalsete oskuste arendamisega oma tavategevuste raames. Näiteks kuuluvad Jõelähtme koolid Tervist Edendavate Koolide võrgustikku, kus pööratakse tähelepanu õpilaste psühhosotsiaalsete oskuste arendamisele ja tervisekäitumise kujundamisele (Jõelähtme THP, 2020). Regulaarsete koolituste ja klassiväliste tegevuste kaudu, nagu arutelud, projektid, sport ja huvitegevus, aidatakse noortel omandada tervislikke toimetulekuviise, mis on alternatiiviks riskikäitumisele. Samuti panustavad valla noorsootöötajad sellesse, et riskirühma noored oleksid märgatud ja nende

probleemidega tegeletakse individuaalselt, näiteks Noortegarantii tugisüsteemi projektide kaudu (Jõelähtme Noorte Heaks, 2022). Vanemlike oskuste arendamiseks käivitati Jõelähtmes programm „Imelised aastad“. Lisaks toetatakse lapsevanemaid läbi haridusasutuste: koolides ja lasteaedades korraldatakse lapsevanemate koosolekuid, infopäevi ja loengusarju, näiteks teemal „Kuidas last kooliteel toetada?“, mis parandavad vanemate teadlikkust lapse arengu ja riskide ennetamise kohta (Jõelähtme THP, 2020). Lisaks suunatakse lapsevanemaid kasutama üleriigilisi nõuandekanaleid. Näiteks Tervise Arengu Instituudi veebileht Tark Vanem pakub praktilisi juhiseid, kuidas rääkida lastega suitsetamisest ja alkoholi tarvitamisest vanuses 7–18 aastat (TAI, 2023). Selliste toetavate tegevuste eesmärk on tugevdada noorte tugivõrgustikku kodus ja koolis, et riskikäitumise kujunemise risk oleks väiksem.

Alkoholi- ja tubakatarvitamise ennetamise ja vähendamise ei tegeleta järjepidevalt. Ei viida ellu testostlemisi. Ravi- ja nõustamisteenuste korraldus ja kättesaadavus ei ole läbi mõeldud. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Alkoholi- ja tubakatarvitamise ennetamise ja vähendamise tegeletakse läbimõeldult ja järjepidevalt. Viiakse ellu regulaarseid testostlemisi. Läbi on mõeldud ravi- ja nõustamisteenuste korraldus ja tagatud vajadusel kättesaadavus. Toetavad tegevused on järjepidevad ja süsteemsed.

Analüüs

Jõelähtme vallas ei tegeleta alkoholi- ja tubakatarvitamise ennetamise ning vähendamise järjepideva süsteemi alusel. Testostlemisi viiakse läbi, kuid nende tulemused näitavad, et alaealistel õnnestub endiselt alkoholitooteid soetada, mis viitab püsivale järelevalvevajadusele. Kontrolllostude tulemused on toonud esile vajaduse müüjaid täiendavalt teavitada ja koolitada.

Ravi- ja nõustamisteenuste korraldus on killustunud: kohaliku omavalitsuse enda nikotiinisõltuvuse nõustamisteenust ei ole ning osa elanikkonnast ei ole saanud vajalikku nõustamist, ehkki erialane abi on Harjumaa tasandil laiemalt olemas.

Toetavad tegevused noorte riskikäitumise vähendamiseks toimuvad pigem haridusasutuste, noorsootöö ja eri projektide kaudu, mitte spetsiaalselt alkoholile või tubakale suunatud programmide vormis. Seetõttu on tegevused pigem ühekordsed ning sõltuvad projektidest, mitte järjepidevast süsteemist.

Kokkuvõttes on valdkonnas olemas üksikuid toimivaid sekkumisi, kuid terviklik ja stabiilne ennetussüsteem puudub.

2.2.2 Toitumist ja liikuvat eluviisi mõjutavad tegurid

Toitumist mõjutavad tegurid

Hinnangud

Tark planeerimine

Jõelähtme valla igas haridusasutuses on oma köök ja söök valmistatakse kohapeal. Toimetulekutoetuse saajatele on igal nädalal Toidupanga toidupakk, aasta lõpus komplekteeritakse koostöös vallavalitsusega

toiduabi pakid, mida jagatakse jõulude eel paljulapselistele peredele, puudega lastega peredele ning majanduslikult keerulises olukorras olevatele peredele ja inimestele.

Nõustamisteenused

Lasteaias toimub toitumisharjumiste kujundamine igapäevaselt mänguliste tegevuste ja erinevate toidukordade ajal. Koolis on toitumist käsitlevad teemad õppekava üks osa ja neid käsitletakse eri õppeainete raames. Eraldi toitumisharjumiste teenust ei ole. Kui koolis märgatakse sellise murega noort, on võimalik kaasata kooliõde, kes aitab vajalikku koolitust või nõustamist leida. Jõelähtme vallas ei ole süsteemselt korraldatud toitumisharjumiste teenust. Küll aga on vald varasemalt ostnud toitumisharjumiste teenuseid üksikute tegevuste või projektide jaoks, näiteks väiksemate ühekordsete tellimustena. Lisaks on toimunud mõni avalik tervisetemaalane veebinaar või töötuba, kus on osalenud toitumisharjumiste. Elanikud, kes vajavad toitumisharjumiste, pöörduvad praegu enamasti perearsti või -õe poole, erapraksises tegutsevate toitumisharjumistajate poole või riiklike programmide kaudu pakutavate teenuste poole, näiteks haiglate toitumisharjumiste teenuse poole terviseprobleemide korral.

Toetavad tegevused

Südamekuu ja tervisenädala raames oleme võtnud fookusesse toitumisharjumiste teemad, noortekeskustes korraldavad noorsootöötajad õpilastega kokanduskursusi. Erinevate tervist toetavate ürituste raames, näiteks „Jõelähtme liigub“, püüame hoida fookuses ka toitumist. Kui toimub maakonna või üle-eestiline ennetuskampaania või elanikele suunatud toitumisharjumiste kommunikatsioon, jagatakse seda kindlasti ka valla kanalites.

Allasutustes ei tegeleta järjepidevalt toitlustuse kvaliteediga.

Nõustamisteenuse korraldus ei ole läbi mõeldud ega tagatud. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Allasutustes tegeletakse järjepidevalt toitlustuse kvaliteediga.

Nõustamisteenuse korraldus on läbi mõeldud ja vajaduselt tagatakse. Toetavad tegevused on järjepidevad ja läbimõeldud.

Liikumist mõjutavad tegurid

Hinnangud

Tark planeerimine

Valminud on Ruu–Ihasalu 0,0–1,0 kergliiklustee ning Saviranna kergliiklustee projekt, mis on rahastuse ootel.

Turvalisus ja heakord

Spordi- ja mänguväljakud on valgustatud ning pideva hoolduse all. Samuti on valgustatud suuremad kergliiklusteed. Vallasisese teedevõrgu suurimaks probleemiks on amortiseerunud teekatted ja tolmu kruusateedel. Vajadus on nii uute teede rajamise kui ka olemasolevate rekonstrueerimise järele, mis eeldab riigipoolset rahalist tuge, sealhulgas kruusateede järkjärguliseks mustkatte alla viimiseks. Jõelähtme vald on vastavalt eelarvelistele võimalustele järjepidevalt tegutsenud selle nimel, et vallasisene teedevõrk paraneks, näiteks rekonstrueeritakse teid ja parklaid ning vähendatakse teede tolmuavust. Rajamisel on ka Kaberneeme küla keskusparkla. Kontaktivaba ööpäevaringne jalgrattarendi punkt on rajatud Kostiverre viie Harjumaa valla koostöös. Rendijaamad asuvad lisaks Kostiverrele Aegviidus, Arukülas, Raasikul, Kehras, Kuusalus,

Alaveres, Kosel ja Anijal.

Toetavad tegevused

Vallas on liikumis- ja sporditaristu, sealhulgas kergliiklusteed, spordi- ja mänguväljakud ning rattarendi punkt, hästi arenenud, valgustatud ja hooldatud. Samas puudub süsteemne ja regulaarne elanike tagasiside kogumine, mis võimaldaks parandusi planeerida ajakohase info põhjal. Praegu kogutakse arvamusi pigem juhuslikult või ürituste raames, mistõttu ei pruugi uuendused põhineda terviklikul ülevaatel.

Avaliku ruumi planeerimisel ei arvestata muudatuste mõju igapäevasele liikumisele. Turvalisus ja heakord liikumist toetaval taristul ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Avaliku ruumi planeerimisel arvestatakse muudatuste mõju igapäevasele liikumisele. Liikumist toetava taristu turvalisus ja heakord on tagatud. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Vallas on olemas mitmed toitumist ja liikumist mõjutavad tegevused, kuid tervikpildi põhjal on näha, et süsteemsust jääb puudu ja mitmes valdkonnas on arenguruumi.

Jõelähtme vallas tehakse mitmeid toitumisega seotud tegevusi: haridusasutustes valmistatakse toit kohapeal, haavatavad sihtrühmad saavad regulaarset toiduabi ning aeg-ajalt toimuvad toitumisalased kampaaniad. Samas ei ole valdkond tervikuna veel süsteemne: puudub püsiv toitumisenõustamise teenus, järjepidev oskuste arendamise programm ning laiema mõjuga koostöö kohalike toidutootjatega. Seetõttu vajab valdkond terviklikumat ja järjepidevamat lähenemist.

Liikumisvaldkonnas on vallal tugev taristupotentsiaal: olemas on valgustatud väljakud, rattarendi punkt ja mitmed kergliiklusteede projektid. Samas on paljud teed amortiseerunud, kruusateed tekitavad tolmu ning mitme kergliiklustee rajamine seisab rahastuse taga. Liikumist toetavaid üritusi ja programme võiks olla rohkem, sest olemasolev taristu võimaldaks elanike liikumisaktiivsust senisest süsteemsemalt toetada.

2.2.3 Ühistranspordi korraldus**Ühistranspordi korraldus****Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Viimase viie aasta jooksul on maakondlikel liinidel 104A/B/C, 106A/B/C ja 150 toimunud väga tugev nõudluse kasv: reiside arv on tõusnud 5 miljonilt 8 miljonile aastas, mis tähendab ca 60% suurenemist. Ainuüksi 2024. aastal kasvas reiside arv 1,7%. Samas busside poolt läbitud liinikilomeetrite kasv oli 2024. aastal tunduvalt väiksem – 0,5%. See näitab, et liine ei ole oluliselt tihendatud, kuid reisijaid on tulnud juurde. Kuna nõudlus kasvab pakkumisest kiiremini, on busside täituvus silmanähtavalt paranenud. See on tugev signaal, et olemasolevad liinid vastavad üha paremini inimeste vajadustele. Igal aastal rajatakse 5–10 uut bussipeatust ning marsruute muudetakse elanike tagasiside põhjal. See näitab, et pakkumise kujundamisel võetakse arvesse kohalikke vajadusi ning transporditeenus jõuab üha rohkemate inimesteni.

Rahastusmudel

Maakondlike bussiliinide kulud katab riik, kuid omavalitsusel puudub

detailne ülevaade sellest, kui suur osa eelarvest läheb konkreetselt Jõelähtme liinidele. See vähendab valla võimalust teha täpset kulutõhususe analüüsi. Kuigi vald ei doteeri maakondlikke liine otseselt, panustab ta teenuse kasutatavusse taristu kaudu, näiteks uute peatuste rajamise ja teede korrashoiuga, mis on samuti olulised kulud.

Inimkeskus

Erivajadustega laste transport kooli ja tagasi koju on Jõelähtme vallas lahendatud üheksakohalise väikebussiga. Kasvav reisijate arv ilma liinikilomeetrite olulise suurenemiseta viitab, et inimesed on valmis teenust kasutama ning see vastab senisest paremini nende liikumisvajadustele. Uued peatused ja marsruudimuudatused näitavad, et elanike tagasisidet arvestatakse. See on selgelt inimkeskne lähenemine. Rohkem peatusi tähendab, et teenus on lähemal hajas asustuses elavatele inimestele.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vald on viimastel aastatel teinud märkimisväärsed edusamme maakondlike bussiliinide arendamisel ning teenuse kättesaadavuse parandamisel. Oluline kvaliteedinäitaja on sõitjate arvu kasv, mis näitab, et ühistransporditeenus liigub suunas, mis vastab üha paremini elanike igapäevastele liikumisvajadustele.

Maakondlikel liinidel 104A/B/C, 106A/B/C ja 150 on reisijate arv viimase viie aasta jooksul kasvanud ligikaudu 5 miljonilt 8 miljonini. See on väga kiire kasv, mis peegeldab nii elanikkonna aktiivsemat liikumist kui ka teenuse kvaliteedi paranemist. Ainuüksi 2024. aastal lisandus reisijaid veel 1,7%.

Busside läbitud liinikilomeetrite kasv on olnud tagasihoidlikum, keskmiselt umbes kolm korda aeglasem kui nõudluse kasv. 2024. aastal kasvas liinikilomeetrite arv 0,5%. See tähendab, et sama liinivõrgustiku ja sarnase ressursimahuga suudetakse teenindada oluliselt rohkem inimesi, mis viitab tõhusamale planeerimisele ning busside täituvuse paranemisele.

Teenuse kättesaadavus on samuti paranenud. Igale aastal lisatakse 5–10 uut bussipeatust ja korrigeeritakse marsruute, mis näitab, et vald kohandab liinivõrku elanike tagasiside ning uute elamupiirkondade vajaduste põhjal. Nii ruumiline ligipääsetavus kui ka teenuse kasutusmugavus on kasvanud.

Maakondlikke liine rahastab riik, mis tähendab, et vallal puudub otsene kohustus neid liine doteerida. See tagab teenusele stabiilsuse ning aitab vältida suurt püsikulu valla eelarves. Samas on probleemiks see, et omavalitsusel ei ole täpset ülevaadet, kui suur osa riigi transpordidotatsioonist liigub just Jõelähtme valla suunal.

Läbipaistvuse puudumine vähendab valla võimalust hinnata teenuse kulutõhusust ning piirab strateegilist paindlikkust liinide mahu mõjutamisel. Samas kannab vald kaudseid kulusid, näiteks peatuste väljaehitamise, teede hoolduse ja liikluskorralduse kaudu, mis kokkuvõttes moodustavad märkimisväärsed panused teenuse kvaliteeti.

Maakondlik ühistransport on Jõelähtme vallas muutunud selgelt inimkesksemaks. See väljendub nii kasvavas sõitjate arvas kui ka teenuse pidevas kohandamises elanike vajadustele. Uued peatused ja marsruutide

ümberkorraldused tehakse valdavalt elanike ettepanekute põhjal, mis näitab, et kasutajate tagasiside on planeerimisprotsessi oluline osa.

Teenuse täituvuse kasv ilma liinimahtude samaväärsse suurenemiseta tähendab, et inimesed tajuvad ühistransporti usaldusväärse, mugava ja igapäevaselt kasutatava liikumisviisina. See on üks selgemaid märke teenuse kvaliteedi ja rahulolu kasvust. Järjepidev elanikkonna liikumisvajaduste jälgimine ning vajaduspõhised muudatused on kujundanud ühistranspordist teenuse, mis ei ole üksnes logistiline lahendus, vaid ka osa valla elukvaliteedist.

2.2.4 Koolitranspordi korraldus

Koolitranspordi kasutavate õpilaste arv

Koolitranspordi korraldus

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Maakondlikele liinidele on Jõelähtme vallas lisatud 16 siseliini ehk koolibussiliini, mida kasutavad valdavalt õpilased, kuid vähesel määral ka kohalikud elanikud. Koolibussi kasutajate arv on kõikunud 400–500 õpilase vahel, kuid täpne statistika puudub, kuna piletimüügisüsteem ei registreeri kõiki õpilasi ühtemoodi. Kooliliinid teenindavad valdavalt õpilasi, kuid on vajaduspõhiselt avatud ka kohalikele elanikele. See suurendab liinide kasutuspotentsiaali ning aitab parandada liikumisvõimalusi piirkondades, kus tavapärane ühistranspordiühendus on piiratum.

Rahastusmudel

Koolibussiliine rahastab omavalitsus. Jõelähtme valla ühistranspordi doteerimise kulud on viimase viie aasta jooksul kasvanud ligikaudu 450 000 eurolt 580 000 euronii aastas. Viimase viie aasta keskmine kulu ühistranspordile on Jõelähtme vallas olnud ligikaudu 520 000 eurot aastas.

Inimkesksus

Erivajadustega laste transport kooli ja tagasi koju on Jõelähtme vallas lahendatud üheksakohalise väikebussiga. See toetab hariduse kättesaadavust ja aitab tagada, et erivajadustega laste liikumisvajadused oleksid arvestatud.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeske lähenemise aspektidega.

○ Väga halv ○ Pigem halv ● Pigem hea ○ Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeske lähenemise aspektidega.

Analüüs

Koolitransport Jõelähtme vallas on üles ehitatud eesmärgiga tagada lastele turvaline, stabiilne ja vajaduspõhine liikumine kodu ja kooli vahel. Suur siseliinide võrgustik ning erivajadustega laste individuaalne transport näitavad, et teenus lähtub inimkesksest põhimõttest.

Jõelähtme vallas toimib 16 siseliini ehk koolibussiliini, mis moodustavad valla suurust ja koolivõrku arvestades laia katvusega võrgustiku. Koolibusse kasutab hinnanguliselt 400–500 õpilast. Oluline probleemkoht on aga sõitude

madal registreerimismäär: ligikaudu pooled õpilased ei registreeri oma sõitu süsteemis. See tähendab, et tegelik nõudlus ei ole täpselt teada ja planeerimisotsused ei pruugi tugineda piisavalt usaldusväärsetele andmetele.

Kuigi liinide arv ja ulatus tagavad hea kättesaadavuse, võib puudulik registreerimine viia olukorrani, kus osa liine on alakasutatud, samas kui teised võivad olla tipptundidel ülekoormatud. Planeerimise seisukohalt on see risk, mis vajab süsteemset lahendust.

Positiivse poole pealt on erivajadustega laste transport korraldatud eraldi üheksakohalise väikebussiga, mis tagab nende individuaalsetest liikumisvajadustest lähtuva teenuse.

Erinevalt maakondlikust transpordist rahastab koolibussiliine vald ise. Viimase viie aasta jooksul on koolitranspordi kulu kasvanud 450 000 eurolt 580 000 euronini ning keskmine aastane kulu on olnud ligikaudu 520 000 eurot. Kulude kasv peegeldab nii üldist transpordi kallinemist kui ka teenuse mahtude püsivast laialdase liinivõrguga.

Koolitranspordi rahastusmudel on läbipaistev, kuid teenus muutub järjest kulukamaks. Teenuse maksumus ei sõltu otseselt sellest, kas buss on täis või pooltühi, mistõttu on täpse nõudluse teadmine oluline. Ilma selleta ei ole võimalik liine optimeerida ega kulusid pikemas perspektiivis kontrolli all hoida.

Koolitransport on selgelt inimese, eelkõige lapse vajadustest lähtuv teenus. Liinid on loodud selleks, et lapsed jõuaksid kooli turvaliselt, õigel ajal ja mugavalt, ilma et vanemad peaksid neid ise autoga sõidutama. See aitab vähendada liikluskoormust ja keskkonnamõju.

Erivajadustega laste individuaalne transport näitab, et vald väärtustab haavatavamate rühmade liikumisvajadusi ning tagab neile eraldi kohandatud teenuse.

2.2.5 Avaliku ruumi ligipääsetavus ja heakord

Avalike ruumide ligipääsetavuse erinevad aspektid

Hinnangud

Tark planeerimine

Jõelähtme vallas arvestatakse avaliku ruumi arendamisel üldiste ligipääsetavuse ja heakorra põhimõtetega. Avaliku ruumi, mängu- ja spordiväljakute, kergliiklusteede, bussipeatuste ning teiste ühiskasutatavate alade planeerimisel on oluline, et need oleksid võimalikult mugavalt kasutatavad eri vanuses ja erinevate liikumisvajadustega inimestele. Uute objektide rajamisel ja olemasolevate korrastamisel pööratakse tähelepanu ohutusele, valgustusele, hooldatavusele, liikumisteede seisukorrale ning võimalusel ka ligipääsetavusele lapsevankri, jalgratta või abivahendiga liikujatele. Samas ei ole vallas avaliku ruumi ligipääsetavust kõigi sihtrühmade vaates veel süsteemselt kaardistatud, mistõttu vajab teema edaspidi terviklikumat käsitlemist.

Turvalisus ja heakord

Tänavavalgustusvõrgustikku on kaasajastatud. Vana Na-lambid on Kostivere alevikus ning Neeme ja Iru külas täielikult asendatud keskkonnasäästlike LED-lampidega. Loo alevikus kaasajastatakse tänavavalgustusüsteemi piirkondade kaupa, näiteks on tööd lõpetatud Ilumäe, Proosa ja Pärna/Kase tee piirkonnas. Loo ning Liivamäe piirkonna tänavavalgustus on tänaseks kaetud ligikaudu 90% ulatuses LED-valgustitega. Valgustus on rajatud enamikule kergliiklusteedest. Turvakaamerate võrgustik on rajatud Loo ja Kostivere alevikku ning Neeme ja Kaberneeme külla. Loo alevikus, Kostivere alevikus ning Neeme külas on paigaldatud ka kiirustablood. Avalikud tualetid on aasta ringi kasutusel Jägala-Joa parklas, Kostiveres ja Loo staadioni juures.

Suveperioodil on avalikud tualetid Loo ujumiskohas, Neeme küla parklas, Punakivi rannas ja Uusküla külaplatsil. Pingid on paigaldatud nii kergliiklusteede äärde kui ka avalikele mänguväljakutele. Avalikud mänguväljakud on valgustatud, pideva seire all ning neid hooldatakse ja remonditakse vastavalt vajadusele. Igaühe õigus puhtale joogiveele aitab tagada inimese õigust inimväärikusele, elule ja tervisekaitsele. Sellest tulenevalt on elanikkonna kindlustamine ohutu ja tervisliku joogiveega üks ühiskonna prioriteete. Jõelähtme valla veevarustus põhineb põhjaveel. Majandus- ja joogivesi saadakse ordoviitsiumi, kambriumi ja kambrium-vendi veekihtidest. Õhukese pinnakatte tõttu on Jõelähtme valla põhjavesi suures osas looduslikult nõrgalt kaitstud ja kohati lausa kaitsmata. Valla põhjaveevardud on ohustatud põllumajandusest, tööstusest ja olmest tulenevast reostusest. Valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengut järgmise 12 aasta jooksul kirjeldab valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava. Valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas aastateks 2018–2029 on põhjaveekogumite seisundit hinnatud heaks.

Inimkesksus

Avaliku ruumi arendamisel pööratakse Jõelähtme vallas tähelepanu sellele, et avalikud alad, kergliiklusteed, mängu- ja spordiväljakud ning puhkealad oleksid elanikele võimalikult turvalised, hooldatud ja kasutatavad. Valgustuse, pinkide, avalike tualettide, mänguväljakute ja kergliiklusteede arendamine toetab eri vanuses elanike igapäevast liikumist, vaba aja veetmist ja kogukonnaelus osalemist. Oluline on, et avalik ruum oleks ligipääsetav ka lastele, eakatele, lapsevankriga liikujatele, jalgratturitele ja liikumisraskustega inimestele. Seni on ligipääsetavuse ja heakorraga seotud parandusi tehtud peamiselt vajaduspõhiselt ning elanike tagasiside alusel. Edaspidi võiks avaliku ruumi kasutusmugavust ja ligipääsetavust hinnata süsteemsemalt, et kavandada parandusi erinevate sihtrühmade vajadustest lähtuvalt.

Avaliku ruumi ligipääsetavuse hindamine ei ole regulaarne ega süsteemne. Planeerimisel ei ole läbivalt arvestatud erivajadustega. Turvalisuse ja heakorra tagamisega esineb sageli probleeme.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Avaliku ruumi ligipääsetavuse hindamine on regulaarne ja süsteemne. Läbivalt on arvesse võetud erinevaid vajadusi (nt lapsevanker, ratastool, nägemispuudega inimesed jne), mis arvestavad muuhulgas elanike arvamusega. Turvalisus ja heakord on tagatud.

Analüüs

Jõelähtme vallas on avaliku ruumi turvalisuse, heakorra ja kasutusmugavuse parandamiseks tehtud mitmeid konkreetseid tegevusi. Tänavavalgustust on kaasajastatud, mitmes piirkonnas on Na-lambid asendatud LED-valgustitega ning valgustus on rajatud enamikule kergliiklusteedest. Samuti on arendatud turvakaamerate võrgustikku, paigaldatud kiirustabloosid, rajatud avalikke tualette ning lisatud pinke kergliiklusteede äärde ja mänguväljakutele.

Avalikud mänguväljakud ja liikumisvõimalused on valdavalt hooldatud ning pideva seire all. See toetab elanike igapäevast liikumist, vaba aja veetmist ja kogukonnaelus osalemist. Heakorra seisukohalt on oluline, et avalik ruum oleks turvaline, valgustatud ja kasutatav eri vanuses elanikele.

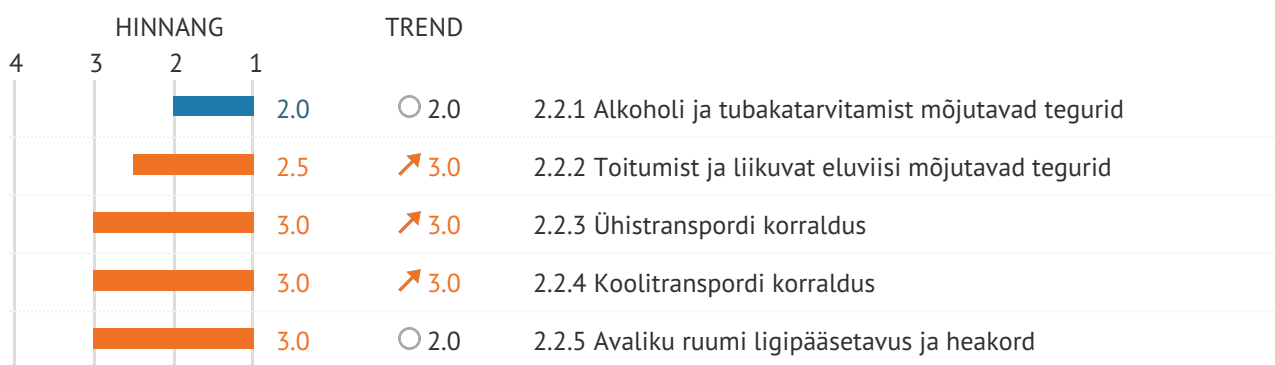
Samas ei ole avaliku ruumi ligipääsetavust eri sihtrühmade vaates veel süsteemset kaardistatud. Eraldi tähelepanu vajavad lapsed, eakad, lapsevankriga liikujad, jalgratturid ja liikumisraskustega inimesed. Kui avaliku

ruumi ligipääsetavus ei ole ühtlaselt tagatud, võib see piirata inimeste iseseisvat liikumist ja osalemist kogukonnaelus.

Joogivee kvaliteedi ja veevarustuse seisukohalt on olukord üldiselt hea, kuid põhjavee looduslik nõrk kaitstus tähendab, et valdkond vajab jätkuvat tähelepanu. Põllumajandusest, tööstusest ja olmest tulenevad võimalikud reostusriskid eeldavad veekvaliteedi jälgimist ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamist vastavalt arengukavale.

Kokkuvõttes on avaliku ruumi heakord ja taristu Jõelähtme vallas mitmes aspektis paranenud, kuid ligipääsetavuse, kasutusmugavuse ja probleemkohtade süsteemne hindamine vajab edasiarendamist. Edaspidi võiks olulisemad liikumisteedkonnad, bussipeatused, avalikud hooned, mängu- ja spordiväljakud ning puhkealad eri kasutajagruppide vaates terviklikumalt läbi analüüsida.

2.2 Elukeskkond ja planeeringud. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vallas on elukeskkonna ja planeeringute valdkonnas tehtud mitmeid olulisi samme, mis toetavad elanike tervist, liikumisvõimalusi ja igapäevast toimetulekut. Vallas on arendatud kergliiklusteid, tänavavalgustust, mängu- ja spordiväljakuid, ühistranspordiühendusi ning avaliku ruumi heakorda. Samuti on paranenud maakondliku ühistranspordi kasutatavus ning elanike tagasiside põhjal lisatakse uusi peatusi ja kohandatakse marsruute.

Toitumist ja liikumist toetavad tegevused on olemas, kuid ei moodusta veel terviklikku ja järjepidevat süsteemi. Haridusasutustes valmistatakse toit kohapeal, haavatavatele sihtrühmadele pakutakse toiduabi ning aeg-ajalt viiakse läbi toitumise ja tervisekäitumisega seotud teavitustegevusi. Samas puudub püsiv toitumisenõustamise teenus ning liikumist toetavad programmid on pigem üksikud või projektipõhised. Liikumisvõimalusi toetab olemasolev taristu, kuid teede ja kergliikluste seisukord ning rahastusvajadus piiravad selle potentsiaali täielikku kasutamist.

Alkoholi- ja tubakatarvitamise ennetuses on olemas üksikuid toimivaid tegevusi, näiteks testostlemised, koolide ja noorsootöö panus ning lapsevanematele suunatud teavitus. Samas puudub valdkonnas terviklik ja stabiilne ennetussüsteem. Ravi- ja nõustamisteenused on killustunud ning kohaliku omavalitsuse tasandil puudub eraldi nikotiinisõltuvuse või sõltuvusprobleemide nõustamisteenus.

Ühistranspordi ja koolitranspordi korraldus on valdkonna üks tugevamaid külgi. Maakondlike bussiliinide kasutajate arv on kiiresti kasvanud ning teenust kohandatakse elanike vajaduste järgi. Koolitransport tagab lastele, sealhulgas erivajadustega lastele, turvalise ja vajaduspõhise liikumise kodu ja kooli vahel. Samas muudab koolitranspordi planeerimise keerulisemaks see, et paljud õpilased ei registreeri oma sõite, mistõttu ei ole tegelik nõudlus piisavalt täpselt teada.

Avaliku ruumi heakord ja kasutusmugavus on mitmes piirkonnas paranenud. Tänavavalgustust on kaasajastatud, rajatud on turvakaameraid, kiirustablosid, pinke, avalikke tualette ning hooldatud mängu- ja spordiväljakuid. Samas ei ole avaliku ruumi ligipääsetavust eri sihtrühmade vaates veel süsteemset kaardistatud. Edaspidi vajavad suuremat tähelepanu laste, eakate, lapsevankriga liikujate, jalgratturite ja liikumisraskustega inimeste vajadused.

Kokkuvõttes on Jõelähtme valla elukeskkond arenev ja mitmes aspektis tervist toetav. Peamised tugevused on kasvav ühistranspordi kasutus, koolitranspordi toimivus, paranev avalik ruum ning olemasolev liikumistaristu. Arenguvajadused on seotud ennetustegevuste süsteemsuse, toitumis- ja sõltuvusnõustamise kättesaadavuse, liikumisvõimaluste järjepideva arendamise, koolitranspordi andmepõhise planeerimise ning avaliku ruumi ligipääsetavuse terviklikuma hindamisega.

TUGEVUSED

- Ühistranspordi kasutus kasvab ja teenust arendatakse. Maakondliku ühistranspordi kasutajate arv on kasvanud ning peatusi ja marsruute kohandatakse elanike vajaduste järgi. See näitab, et ühistranspordil on vallas oluline roll, kuid teenuse kättesaadavust tuleb parandada kaugemates piirkondades, näiteks Neeme, Kaberneeme, Haapse, Haljava ja Aruaru suunal.
- Koolitransport on turvaline ja hästi kättesaadav. Koolibussiliinid jõuavad paljudesse piirkondadesse ning toetavad laste turvalist liikumist kodu ja kooli vahel. Erivajadustega lastele on loodud eraldi transpordilahendus.
- Liikumistaristu ja avalik ruum toetavad aktiivset eluviisi. Vallas on valgustatud väljakuid, kergliiklusteid, rattarendi võimalus ning arendamisel uusi kergliiklusteid. Need loovad head eeldused igapäevaseks liikumiseks ja aktiivseks eluviisiks.

NÕRKUSED

- Ennetustegevused ei ole piisavalt järjepidevad. Alkoholi, tubaka ja toitumisega seotud ennetustegevused on pigem üksikud või projektipõhised. Puudub terviklik ja püsiv ennetussüsteem ning kohaliku tasandi nõustamisteenuste kättesaadavus on piiratud.
- Liikumisharjumuste toetamine vajab süsteemsemat arendamist. Kuigi taristu on olemas, on liikumist toetavaid regulaarseid tegevusi ja programme vähe. Osa teid on amortiseerunud või vajab uuendamist ning mitme kergliiklustee rajamine sõltub rahastusest.
- Planeerimiseks vajalikud andmed ja paindlikud transpordilahendused vajavad arendamist. Koolibussides ei registreerita sõite piisavalt järjepidevalt ning vallal puudub täpne ülevaade riigi transporditoetuse jaotusest kohaliku teenuse lõikes. Samuti vajab analüüsimist nõudepõhise transpordi korraldus, sealhulgas J-bussiliini tihedus ja ulatus või mõne muu paindliku transpordiliigi lisamise võimalus valla kaugemate piirkondade paremaks teenindamiseks.

2.3 Osalusvõimalused

2.3.1 Aktiivne kogukond ja kaasamine

Kodanikeühenduste arv

Kodanikuaktiivsuse toetamine

Hinnangud

Tark planeerimine

Jõelähtme vald toetab kodanikuaktiivsust tegevust planeerimisel avalikkuse kaasamise kaudu. Planeeringud avalikustatakse valla kodulehel, Facebookis ja ajalehes. Elanikud saavad esitada ettepanekuid ja vastuväiteid. Korraldatakse avalikke arutelusid ja kohtumisi kogukondade ning külavanematega. Tähtsamate küsimuste korral kasutatakse ka töögrupe ja digikanaleid osalemiseks. Nii tagatakse elanike võimalus mõjutada elukeskkonna kujundamist ja otsustusprotsesse.

Toetavad tegevused

Avalike arutelude ja infotundide korraldamine enne ja planeeringu käigus. Planeeringute materjalide avalikustamine valla veebilehel ja dokumendiregistris. Ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimalus kirjalikult või digitaalselt. Külavanemate ja kogukonnakogude kaasamine aruteludesse. Elanike teavitamine e-posti, sotsiaalmeedia ja vallalehe kaudu. Töögruppide ja koostöökohtumiste korraldamine suuremate arenduste puhul.

Kogukonna ja kodanikeühenduste kaasamine kohaliku elu korraldamisesse ja strateegilisse planeerimisse ei ole järjepidev ega tulemuslik. Toetus ja koostöö on vähene. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Kogukonda ja kodanikeühendusi kaasatakse järjepidevalt ja tulemuslikult nii kohaliku elu korraldamisesse kui strateegilisse planeerimisse. Tagatud on pidev tugi ja toimub tihe koostöö. Toetavad tegevused on järjepidevad ja läbimõeldud.

Analüüs

Jõelähtme vald on kujundanud oma ruumilise planeerimise protsessid viisil, mis väärtustab kodanikuaktiivsust ja läbipaistvust. Avalikkuse kaasamine on planeerimise lahutamatu osa ning süsteemne tegevuste komplekt aitab luua keskkonda, kus elanikud saavad reaalselt mõjutada oma elukoha arenguid.

Valla kasutatavad kanalid – koduleht, Facebook, vallaleht ning dokumendiregister – tagavad, et planeeringute info jõuab inimesteni mitmel erineval moel. Mitmekanalilisus vähendab tõenäosust, et elanikud olulistest menetlusetappidest ilma jäävad, ning toetab erineva digitaalpädevuse ja -kasutusega inimeste kaasamist.

Ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimalus nii kirjalikult kui ka digitaalselt loob madala läve osalemiseks. See on oluline, sest kaasamise tõhusus sõltub suuresti just sellest, kui lihtne on elanikul oma arvamust avaldada. Digikanalite lai kasutus toetab nooremaid ja aktiivseid kogukonnagruppe, samal ajal kui kirjalik pöördumisvõimalus hoiab kaasatuna ka vähem digitaalseid kasutajaid.

Avalikud arutelud, infotunnid ja kohtumised kogukondade ning külavanematega loovad otsesuhtluse ruumi, mis tugevdab valla ja elanike vastastikust usaldust. Sellised kohtumised aitavad vähendada infosurvet, selgitada keerukaid planeeringuid inimkeeles ning ennetada konfliktseid olukordi, mis seni tihti tekivad just info puudumise tõttu. Külavanemate kaasamine on eriti oluline, sest nad täidavad kogukondades usaldusisiku rolli ja aitavad

vahendada nii infot kui ka kohalikke muresid.

Töögruppide kasutamine suuremate arenduste puhul näitab sügavamat kaasamise taset. See lähenemine toetab sisulist koostööd, mitte pelgalt seadusest tulenevate avalikustamismääruste täitmist. Kui töögruppidesse kaasatakse erinevaid sidusrühmi: elanikke, arendajaid, spetsialiste ja kogukonna esindajaid - kasvab lahenduste kvaliteet ning väheneb võimalus, et planeeringuprotsessiga jääda hiljem pahuksisse.

Kaasamise süsteemne korraldus võimaldab elanikel tunda, et nende arvamused on kaalu. See on oluline kogukonna aktiivsuse kujundamisel: inimesed osalevad vaid siis, kui nad näevad, et nende sisendiga arvestatakse. Jõelähtme valla lähenemine, eriti töögruppide, regulaarsete arutelude ja külavanemate kaasamine, tugevdab kogukonna mõjuvõimet otsustusprotsessis ning toetab tunnet, et vald ei tee otsuseid elanike eest, vaid koos nendega.

Selline mudel loob eeldused kogukonna kasvavale kaasatusele: mida rohkem inimesi osaleb ja kogeb positiivset tagasisidet, seda rohkem suureneb tuleviku kaasamine. Samuti toetab see sotsiaalset sidusust ja kogukonna eneseteadlikkust.

Kuigi süsteem on mitmekülgne, võib kaasamise edukus sõltuda info jõudmisest õigete inimeseni õigel ajal. Sotsiaalmeedia ja e-kanalite roll on suur, kuid kõigi elanike infoküllus on kasvav ning oluline info võib sellest hoolimata jääda märkamata. Samuti võib töögruppide koosseise olla keeruline tasakaalustada nii, et need esindaksid kõiki huvigruppe võrdselt.

Oluline väljakutse on tagada, et esitatud ettepanekud ja vastuväited leiaksid süsteemse tagasiside. Vastasel juhul võib aktiivsete kodanike motivatsioon langeda ning kaasamine muutuda formaalsuseks.

2.3.2 Kohalik kultuurielu

Kohaliku kultuurielu erinevad aspektid

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vallas tegutseb Jõelähtme Valla Kultuurikeskuse allasutustena 4 rahvamaja. 1) Kostivere Kultuurimõisas toimuvad talvisel hooajal näitused, töötoad, treeningud, kontserdid, suve alguses on rohelaat ja augustis suurüritusena Kostivere mõisapäevad. 2) Loo Kultuurikeskuses toimuvad eelkõige kontserdid ja treeningud, aga ka näitused ja regulaarsed üritused lastele ja eakatele. Suurimad üritused on perepäevad ja Loo laad. 3) Jõelähtme Rahvamaja pakub eelkõige teatrid ning regulaarseid kokkusaamisi eakatele ning mälumänguritele. Jõuludel on valla ainuke jõulumaa Jõelähtme rahvamajas. 4) Neeme rahvamaja jagab ruume Neeme algkooliga, mistõttu regulaarseid treeninguid ja üritusi on vähem. Toimuvad tantsuõhtud, töötoad ja kogupereüritused. Iga allasutus on kohaliku jaanitule peakorraldaja või kaaskorraldaja. MUUSEMID: Rebala keskus-muuseum ja Rootsi-Kallavere Küla Muuseum on avatud peamiselt suvisel perioodil, pakkudes hooaja jooksul paari üritust. Jõelähtme valla keskraamatukogu alla on liidetud 5 raamatukogu: Loo, Kostivere, Neeme, Kaberneeme ja Jõelähtme. Igas raamatukogus toimuvad aegajalt näitused, kohtumised autoritega ja TÕN üritused- koolitused. Jõelähtme Valla Päevakeskus tegeleb eakate heaolu, sotsiaalse ja tegusana hoidmisega üle valla. Tehes koostööd kultuurimajadega, korraldatakse ühiseid üritusi ja väljasõite eakatele.

Rahastusmudel

Jõelähtme Valla Kultuurikeskuse ja Jõelähtme valla keskraamatukogu tegevus on pea täies mahus rahastatud valla eelarvest. Mõned traditsioonilised üritused, suursündmused, eriprojektid on rahastatud või toetatud kogukonna projektitoetuse või sponsorluse korras.

Inimkesksus

Vallas on võimalik mingil määral liikuda üritustele ühistranspordiga. Eraldi tellitud tasuta bussid tellitakse tavaliselt eakate suurüritustele ning koolilaste ühisüritusele. Kõikides avalikes ruumides ei ole tagatud ratastooliga juurdepääs. Vastavaid üritusi korraldatakse nii, et juurdepääs erivajadustega inimestel on mugav.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Ruumipuudus: Loo, Neeme ja Kostivere majades kasutab ruume ka Jõelähtme Muusika - ja Kunstikool, mistõttu on kohati probleeme rohkemate rühmatreeningute või ürituste pakkumiseks.

Valla ainsad siseruumi sportimisvõimalused on: Loo spordihoone (ujula, spordisaal), Loo Jõusaal, Kostivere kooli spordisaal ja jõusaal. Seega mitmed sportlikud treeningud toimuvad ka Loo kultuurikeskuse saalis, Loo kooli saalis, lasteaedades. Sobivas mõõtmetes saali ja pesutingimustega ruumide puuduse tõttu on vallas treenimisvõimalused piiratud.

Vallas toimub igas asutuses ja kogukonnas kokku suures koguses üritusi ja tegevusi, mis peaks katma kõik soovid ja nõudluse. 2025. aasta kevadel hakkas vald kasutama ühtset ürituste kalendrit kalender.joelahtme.ee. Kalendri kasutamine nii ürituse korraldajate kui külastajate seas vajab harjutamist ja harjumist.

2.3.3 Noorsootöö ja huvihariduse kättesaadavus KOV-is

Analüüs

Tabelist on näha, et Jõelähtme vallas on noorsootöö ja huvitegevuse võimalused viimase viie aasta jooksul selgelt paranenud. Kuigi huvikoolide arv on püsinud sama (kaks huvikooli), on nendes osalevate noorte hulk märgatavalt kasvanud - 435 noorelt 2020. aastal 719 nooreni 2024. aastal. See tähendab, et huvikoolide tegevus on hästi kättesaadav ning vastab noorte huvidele. Noorte osakaal, kes huvikoolis osalevad, on tõusnud 32%-lt 40%-ni, mis on oluline näitaja valla haridus- ja noorsootöö kvaliteedist.

Noortekeskuste valdkonnas on toimunud samuti positiivne areng. Kui 2020. aastal oli vallas kaks noortekeskust, siis alates 2024. aastast tegutseb vallavalitsuse allüksuse struktuuris ka kolmas noortekeskus. See on oluliselt parandanud teenuse kättesaadavust eri piirkondades, sest noortekeskuste asukoht mõjutab otseselt, kas noor saab sinna mugavalt ja turvaliselt liikuda. Noortekeskustes osalenud noorte arv on kasvanud 509-lt noorelt 680-ni. Ka noorsootöös osalevate noorte osakaal on püsinud üsna stabiilne (33–42%), mis viitab toimivale ja järjepidevale teenusele.

Kuigi tabel ei näita otseselt, kuidas teavitus toimub, võib osaluse kasvust järeldada, et info jõuab noorteni hästi. Tõenäoliselt kasutatakse kombinatsiooni koolide koostööst, sotsiaalmeediast, noortekeskuste enda kanalitest ja valla ametlikust infovoost. Suured osaluse kasvud, näiteks hüpe noortekeskustes 2022. aastal, näitavad, et teavitustöö ja kättesaadavus on paranenud, eriti pärast 2024. aastal avatud Kostivere noortekeskuse avamist.

Kuigi täpseid andmeid sihtrühmade kohta ei ole (näiteks erivajadustega noored või riskirühma noored), saab öelda, et teenustesse on kaasatud üha rohkem noori. Suur kasv huvikoolides ning noortekeskustes osalejate stabiilne tõus viitavad sellele, et tegevused kõnetavad erineva taustaga noori. Teenused paistavad olevat kättesaadavad nii aktiivsetele kui ka varem vähem osalenud noortele.

Kolme noortekeskuse olemasolu tähendab, et erinevate piirkondade noored ei pea pikki vahemaid läbima. See parandab noorsootöö üldist kättesaadavust kogu vallas. Kuigi tabel ei anna täpseid andmeid erivajadustega noorte juurdepääsu kohta, eeldab teenuse üldine kasv, et vähemalt osa keskustest on ligipääsetavad ja noortega tegeletakse professionaalselt.

Kokkuvõttes on noorsootöösse kaasatud suur hulk noori:

- huvikoolides osales 2024. aastal 719 noort,
- noortekeskustes 680 noort,
- noorsootöös osalevate noorte osakaal oli 39%.

2.3.4 Võimalused noorsootöös osalemiseks ning osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks

Noorsootöö erinevad aspektid

Hinnangud

Tark planeerimine

Noorsootöö planeerimisel on olemas valla arengukava (2023-2035), kus noortele suunatud mõõdikud nagu huvihariduses osalemine, avatud noorsootöö ja koolist väljalangemise ennetamine selgelt kirjas. Toimub hea koostöö koolide, noorte ja vallavalitsuse vahel. Noorsootöötajaid kaasatakse otsustesse ning noorsootöötajad teevad ka mobiilset noorsootööd. Jõelähtme vallas on 3 noortekeskust, Loo ja Kostivere noortekeskused, Neeme noortetuba ning viis noorsootöötajat, kellest üks tegutseb ka noortekeskuste koordinaatorina. Noortekeskustest valmis 2024. aastal Kostiveres uhiuued ja avarad noortekeskuse ruumid. Suuremaid ruume vajavad ka Loo ja Neeme piirkond. Noortekeskustes

pakutakse arendavaid vaba aja tegevusi, noorteinfot, korraldatakse mitmesuguseid sündmuseid, väljasõite jpm. Noortekeskused korraldavad linnalaagreid ning erinevaid väljasõite, et osaleda saaksid ka majanduslikult keerulisemas seisus olevad noored. Suvisel koolivaheajal leiab aset piirkondlik õpilasmalev kui ka välisrühm, mida korraldab MTÜ Jõelähtme noored koostöös vallavalitsusega. Õpilasmalev on noore jaoks hea võimalus saada esmane töökogemus tulevikus tööturule sisenemiseks. Jõelähtme vallas on olemas toimiv noortevolikogu. Jõelähtme vallas on suhteliselt suur territoorium. Mõnel pool võib olla suurem distants noortekeskusteni, huviringid/tegevused võivad olla raskemini kättesaadavad transpordi või aja tõttu, eriti neile, kes ei ela peamistes keskustes. Vajadus mobiilse noorsootöö laiendamiseks.

Rahastusmudel

Noortekeskused tegutsevad valla eelarve toel. Lisarahastust saadakse erinevatest projektidest ning võimalusel kasutatakse huvihariduse ja -tegevuse kava toetust. Valla eelarvest pakutakse noortele toetust nii huvikui ka sporditegevuseks. Samuti katab vallavalitsus suure osa noortele mõeldud väljasõitude kuludest, et tagada võimalus osaleda ka neil, kes seda omal jõul teha ei saaks.

Inimkeskus

Kõige parem seis on noorema vanusegrupiga, kuid 13+ noortele soovitakse luua rohkem võimalusi. Vanemale vanusegrupile(18-26a) jaoks pole piisavalt palju sobilikke tegevusi pakkuda. Läbi on viidud noorsootöö rahulolu-uuringud, mis annavad sellekohast tagasisidet. Plaanis jätkata regulaarsema tagasiside kogumisega.

Noorsootöö olukorda ei analüüsita regulaarselt ning ei ole loodud piisavalt võimalusi kohaliku elu korraldamisse panustamiseks. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega taskukohane osalejale. Tegevuste pakkumisel ei ole arvestatud kõigi vanuserühmade vajaduste ja huvidega (sh erivajadused)

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Noorsootöö olukorda analüüsitakse regulaarselt ning noortele on loodud võimalused kohaliku elu korraldamisse panustada. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja osalejale taskukohane. Tegevuste pakkumisel on arvestatud erinevate vanuserühmade vajaduste ja huvidega (sh erivajadused).

Analüüs

Jõelähtme vallas on olemas arengukava 2023–2035, kus on selgelt välja toodud noortele suunatud mõõdikud, nagu huvihariduses osalemine, avatud noorsootöö ja koolist väljalangemise ennetamine. Toimub hea koostöö koolide, noorte ja vallavalitsuse vahel ning noorsootöötajad on kaasatud otsustesse. Noorsootöötajad teevad ka mobiilset noorsootööd, mis aitab katta suuremat territooriumi.

Vallas tegutsevad kolm noortekeskust (Loo, Kostivere, Neeme) ning viis noorsootöötajat, kellest üks on noortekeskuste koordinaator. Noortekeskustes pakutakse arendavaid vaba aja tegevusi, noorteinfot, korraldatakse sündmusi, linnalaagreid ja väljasõite. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et ka majanduslikult keerulisemas seisus noored saaksid osaleda. Suvel toimub õpilasmalev ja välisrühm koostöös MTÜ Jõelähtme Noored ja vallavalitsusega, pakkudes noortele esmast töökogemust.

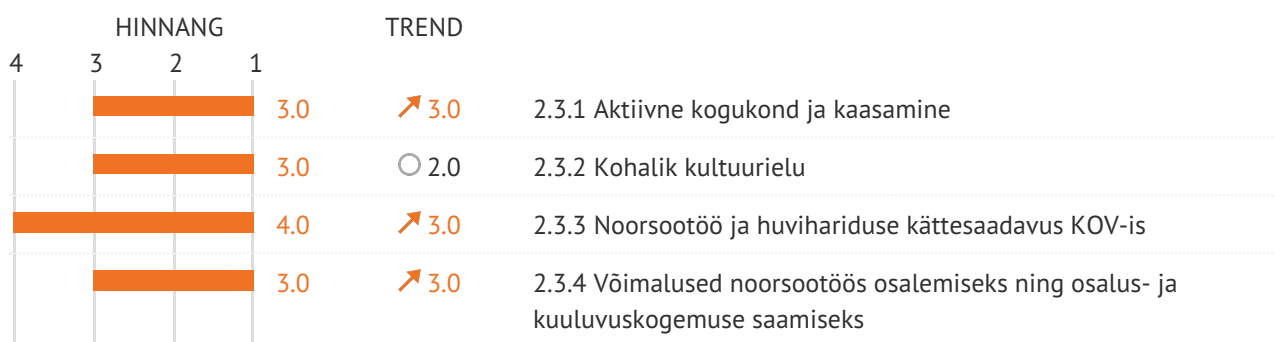
Jõelähtme vallas on noorsootöö korralduses mitmeid kitsaskohti. Suure territooriumi tõttu ei pruugi kõik noored jõuda noortekeskustesse või huviringidesse, mistõttu on mobiilse noorsootöö arendamine vajalik. Vanemate noorte (18–26a) jaoks on tegevusi ja kaasamise võimalusi piiratud. Rahastus sõltub valdavalt eelarvest ja

projektidest, mistõttu ei ole see alati jätkusuutlik ega osalejale taskukohane. Regulaarset olukorra analüüsi ei tehta ja noortel on piiratud võimalus kohaliku elu korraldamisse panustada.

Jõelähtme vald on noorsootööd hästi korraldanud, eelkõige nooremate vanuserühmade jaoks ja huvihariduse kättesaadavuse tagamisel. Samas vajavad arendamist järgmised valdkonnad:

- Noorsootöö regulaarsem kvaliteedi hindamine ja olukorra analüüs.
- Vanemate noorte (18–26a) tegevuste ja kaasamisvõimaluste suurendamine.
- Rahastusmodeli jätkusuutlikkuse tagamine ja osalejate taskukohasus.
- Ruumide parema kasutamise ja töötajate arvu suurendamine, et võimaldada sisulist tööd ja projektide planeerimist.

2.3 Osalusvõimalused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on loonud süsteemsed ja mitmekesised osalusvõimalused nii kogukonnale kui noortele.

Planeerimises paistab silma läbipaistvus, dialoogis olemine ja töögruppide kasutamine.

Noorsootöös on toimunud selge areng: huvikoolides ja noortekeskustes osalemine on kasvutrendis, teenused on laienenud ning noorte kättesaadavus paranenud.

Samas tekitavad väljakutseid ruumipuudus, ebaühtlane teenuste kättesaadavus suure territooriumi tõttu, rahastuse stabiilsus ning vanema vanuserühma (18-26) noorte vähesem kaasatus.

TUGEVUSED

- Planeeringute info jõuab inimesteni erinevate kanalite kaudu; töögrupid ja avalikud arutelud loovad usaldusliku keskkonna.
- Huvikoolides ja noortekeskustes osalejate arv on aasta-aastalt kasvanud, noorte osalus on muutunud stabiilselt kõrgeks.
- Kolme noortekeskuse, mobiilse noorsootöö ja ühtse ürituste kalendri kasutuselevõtt on parandanud info kättesaadavust ja teenuste levikut.

NÖRKUSED

- Spordi- ja kogukonnategevuste jaoks on vähe sobivaid ruume, mis piirab treeningu- ja ürituste pakkumist.
- Kõik noored ei pääse noortekeskustesse või ringidesse; ligipääs sõltub elukohast.
- Tegevused on keskendunud pigem noorematele; rahastus sõltub projektidest ja pole jätkusuutlik, mis piirab tegevuste planeerimist.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet

3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused

3.1.1 Nõustamisteenuste kättesaadavus

Psühholoogiline individuaalnõustamine

Kirjeldused ja hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Koostööd tehakse erinevate teenusepakkujatega väljastpoolt valda. Piirkonna inimesi teenindavad Metsakolli OÜ, Vinter-Van Viersen OÜ, EELK Jõelähtme Püha Neitsi Maarja kogudus, MTÜ Eesti SV Tugigrupid, Sensus Psühhiaatria ja Psühhoteraapia Keskus. 2024. aastal oli vaimse tervise teenuste saajaid 46 ning nõustati kokku 560 inimest. 2025 aasta algusest jätkatakse teenuse pakkumist. Teenusepakkujad on 2025. aastal Metsakolli OÜ, Suhteteraapia OÜ, Vinter-Van Viersen OÜ ja SoMe OÜ.

Rahastusmudel

Sotsiaalministeerium on toetanud Jõelähtme valla esitatud vaimse tervise teenusetootuse projekti kuni 2024. aastani.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile. Tagatud on teenuse kättesaadavus erivajadustega inimestele, sealhulgas füüsilise ja muu toetava ligipääsu kaudu. Vajaduse korral korraldatakse erivajadustega isikutele transport teenuse osutamise kohta. Teenust pakutakse eesti ja vene keeles.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Psühholoogiline perenõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Koostööd tehakse erinevate teenusepakkujatega. Teenust pakuvad SoMe OÜ, Sensus Psühhiaatria ja Psühhoteraapia Keskus ning Vinter-Van Viersen OÜ. Pereteraapia teenuse saajaid oli 2024. aastal 65 ja 2025. aastal umbes 50.

Rahastusmudel

Sotsiaalministeerium on toetanud Jõelähtme valla esitatud vaimse tervise teenusetootuse projekti kuni 2024. aastani. Teenuseosutajaid on kokku kolm.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile. Teenust pakutakse eesti ja vene keeles.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega

Sõltuvusprobleemidega isikute ja perede psühholoogiline nõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vallavalitsus osutab võimalusel ja isiku abivajadusest lähtudes muid sotsiaalteenuseid, mis tulenevad seadusest või isiku tegelikust vajadusest. Selle alla kuulub ka sõltuvusprobleemidega isikute ja perede psühholoogiline nõustamine. Psüühilise erivajadusega inimestele viiakse ISTE projekti raames läbi kogemusgrupe ja eneseabigrupe, sealhulgas sõltuvushäiretega inimestele.

Rahastusmudel

Teenust rahastab kohalik omavalitsus vastavalt abivajadusele. Osaliselt rahastatakse teenust Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile. Venekeelsed vaimse tervise teenused on kättesaadavad üle Eesti.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Kriisinõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vallavalitsus osutab võimalusel ja isiku abivajadusest lähtudes muid sotsiaalteenuseid, mis tulenevad seadusest või isiku tegelikust vajadusest. Selle alla kuulub ka kriisinõustamine. Vaimse tervise projekti raames sai 2024. aastal kriisinõustamist, sealhulgas leinanõustamist, 20 inimest. Esmene kriisinõustamine on tagatud ka ohvriabiteenuse kaudu.

Rahastusmudel

Kriisinõustamisteenust on kohaliku omavalitsuse rahastusel osutatud nii 2024. kui ka 2025. aastal. 2024. aastal sai kriisinõustamist 7 ja 2025. aastal 3 inimest. 2024. aastal rahastati teenust nii kohaliku omavalitsuse vahenditest kui ka vaimse tervise teenusetootuse projektist. 2025. aastal rahastatakse teenust kohaliku omavalitsuse eelarvest ja kohaliku

omavalitsuse toetusfondi vahenditest. Koostööleping on sõlmitud ühe teenusepakujaga, MTÜ-ga Mahena.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile. Kriisinõustamise teenused on kättesaadavad vallasiseselt ja Tallinnas. Esmane kriisiabi nõustamine on tagatud ohvriabi teenuse kaudu.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Eneseabi grupid (grupp nõustamine)

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Vaimse tervise teenuste projekti raames sai 2024. aastal grupiteraapiat kaks täiskasvanut, kes on alaealisena kogenud seksuaalvägivalda. ISTE projekti raames on psüühilise erivajadusega inimestele korraldatud grupiteraapiaid, sealhulgas enesearengugrupp tööeliste inimestele ja täisealist hooldavat lähedast toetav tugigrupp. Teenusel osales 25 inimest.

Rahastusmudel

Teenust rahastati 2024. aastal vaimse tervise projekti vahenditest. Koostööleping on sõlmitud ühe teenusepakujaga, MTÜ-ga Eesti SV Tugigrupid. Jõelähtme Vallavalitsus osaleb Sotsiaalkindlustusametiga pilootprojektis „Isikukeskse erihooletande teenusmudeli jätkurakendamine kohalikus omavalitsuses 2025–2026“ ISTE projekti alusel juba 2019. aastast. Teenuste osutamist rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile. Venekeelsed teenused on kättesaadavad Tallinnas.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ● ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Raseduskriisi nõustamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenust pakutakse meditsiiniastutuste juures, eelkõige naistekliinikutes. Lähimad raseduskriisi nõustamise kabinetid asuvad Tallinnas, näiteks Ida-Tallinna Keskhaiglas, Tallinna Raseduskriisikeskuses ja Pelgulinna Sünnitusmajas. Kooliõed ei paku seksuaaltervise nõustamist, sest vastav pädevus puudub. Küll aga aitavad nad vajaduse korral leida kontakte ja suunata abivajaja sobiva teenuseni.

Rahastusmudel

Teenus on kättesaadav nii tasuta kui ka tasulisena.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile. Raseduskriisi nõustamist pakutakse eesti, vene ja inglise keeles. Nõustamisele on võimalik minna kohapeale või kasutada veebipõhist tasuta raseduskriisi kaugnõustamisteenust.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Noorte seksuaaltervise alane nõustamine**Hinnangud****Nõudlus ja pakkumine**

Teenust pakutakse meditsiiniastutuste juures. Lähimad noortekabinetid asuvad Tallinnas, näiteks Ida-Tallinna Keskhaiglas, Confidos ja Seksuaaltervise Kliinikus. Kooliõed ei paku seksuaaltervise nõustamist, sest neil puudub vastav pädevus, kuid nad aitavad vajaduse korral leida kontakte ja suunata noore sobiva teenuseni.

Rahastusmudel

Noortenõustamine on tasuta kõikidele kuni 26-aastastele noortele.

Inimkesksus

Noored, kes peavad seksuaaltervist puudutavate küsimuste korral nõu küsimist liiga piinlikuks või kellel puudub võimalus või vajadus kohe vastuvõtule minna, saavad abi veebikeskkonnast seksuaaltervis.ee.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Pere- ja beebikool

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Beebikoolid toimuvad Jõelähtme vallas huviringide kaudu. 2024. aastal on lapsevanematele korraldatud vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ ja Gordoni perekooli. Neeme, Loo ja Kostivere piirkonnas toimuvad emadele ja beebidele suunatud huviringid.

Rahastusmudel

Programmi „Imelised aastad“ rahastamine on jagatud riigieelarve ja kohaliku omavalitsuse eelarve vahel. KOV-i poolt korraldatakse koolituse ruumid, lapsehoid ja toitlustamine, valitakse välja sobivad grupijuhid ning leitakse koolitust vajavad lapsevanemad. Tervise Arengu Instituut korraldab grupijuhtide väljaõppe ning regulaarsed supervisioonid ja kovisioonid. KOV-i kanda on osalemiskonkursside teostamine, materjalide tellimine ja jagamine, suhtlus programmi arendajaga ning tulemuste hindamine.

Inimkesksus

Programmis „Imelised aastad“ osaleb igal korral kuni 14 inimest. 2024. aastal alustas programm neljandat korda.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vallas pakuti 2023. ja 2024. aastal mitmesuguseid vaimse tervise ja nõustamisteenuseid, et vastata elanike kasvavale vajadusele. Teenused olid suunatud nii täiskasvanutele, peredele, noortele kui ka erivajadustega inimestele ning nende eesmärk oli toetada vaimset heaolu, sotsiaalset toimetulekut ja kriisiolukordadega hakkamasaamist. Teenuseid osutati koostöös haridusasutuste, perearstide, sotsiaaltööspetsialistide ja väliste teenusepakkujatega.

Teenuste kasutusandmed näitavad, et vajadus vaimse tervise toe järele on suurenenud. Psühholoogilise individuaalnõustamise, perenõustamise, kriisinõustamise, grupinõustamise ja teiste tugiteenuste olemasolu viitab sellele, et vald on loonud mitmeid võimalusi abi saamiseks. Samas tugineb suur osa teenustest projektipõhisele rahastusele ja väliste teenusepakkujatele, mistõttu võib teenuste järjepidevus ja kättesaadavus sõltuda rahastusvõimalustest ning teenusepakkujate olemasolust.

Teenuste inimkesksuse seisukohalt on positiivne, et ligipääs on üldjuhul tagatud kõigile ning vajaduse korral arvestatakse keelelisi ja erivajadustega seotud vajadusi. Mitmeid teenuseid pakutakse eesti ja vene keeles, kriisiabi on kättesaadav ka ohvriabi teenuse kaudu ning osa teenuseid on võimalik saada Tallinnas või veebipõhiselt. Samas tähendab teenuste paiknemine väljaspool valda, et abini jõudmine võib sõltuda inimese transpordivõimalustest, teadlikkusest ja valmisolekust abi otsida.

Arengukohana tuleb esile vajadus tugevdada nõustamisteenuste süsteemsust ja järjepidevust. Teenused on küll olemas, kuid nende korraldus on osaliselt killustunud ning sõltub projektidest, koostöölepingutest ja väliste teenuseosutajate võimekusest. Edaspidi võiks pöörata rohkem tähelepanu teenuste pikaajalisele planeerimisele, elanike teavitamisele, teenusele suunamise selgusele ning sellele, et abi oleks kättesaadav võimalikult varases etapis.

3.1.2 Esmatasandi tervishoiuteenus kättesaadavus

Esmatasandi tervishoiuteenus

Kirjeldused ja hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Perearstid ja pereõed tegutsevad Jõelähtme valla haldusterritooriumil kahes perearstikeskuses: Loo Perearstikeskuses Loo alevikus, kus töötavad Loo Perearst OÜ ja OÜ Loo TK, ning Kostivere Perearstikeskuses, kus töötab OÜ Loo Tervisekeskus. Kokku töötab valla perearstikeskustes neli perearsti ja kolm pereõde. Patsiente teenindatakse üle Eesti, kuid suurem osa patsientidest on Jõelähtme vallast, Tallinnast ja Maardust. Ämmaemandateenust osutatakse väljaspool valda, peamiselt Tallinnas ja Viimsis. Valla territooriumil on kaks apteeki, mis mõlemad asuvad Loo alevikus: Euroapteek ja Benu apteek. Hambaraviteenust osutab Loo Hambaravi, mis asub samuti Loo alevikus. Teenust pakutakse nii lastele kui ka täiskasvanutele ning ettevõttel on sõlmitud Tervisekassaga ravi rahastamise leping. Teenuse kättesaadavust mõjutavad elanike paiknemine teenuseosutajate suhtes, digilahenduste kasutamine, vabad vastuvõtuajad ja patsientide triaaž. Vähekindlustatud inimestele on tagatud tasuta erakorraline arstiabi, kuid muud esmatasandi tervishoiuteenused on tasulised. Esmatasandi tervishoiuteenuste vajadust ja nende vastavust elanike vajadustele hinnatakse perearstikeskuste patsientidele suunatud tagasisideküsitluste kaudu. Kõigil, kellel on teenuse osutamise või selle kvaliteedi kohta arvamusi ja ettepanekuid, on võimalik neid esitada. Koolitervishoiuteenus on kooliõe vastuvõttude kaudu tagatud kõigis koolides.

Rahastusmudel

Jõelähtme Vallavalitsus on teostanud perearsti kasutuses olevates ruumides remonditöid, mistõttu on paranenud pereõdede töötingimused. Ruumide rendihinda on mõistlikul määral tõstetud. 2026 aasta suvel valmivad Lool uued perearstikeskuse ruumid, kus on ruumid kolmele praksisele. Ruumide rendihinnad on märkimisväärselt kallimad kui varasemad.

Inimkeskus

Perearstid suudavad teenindada patsiente eesti ja vene keeles. Füüsiline ligipääs hoonetele, kus perearstid tegutsevad, on tagatud ka liikumisraskustega inimestele. Riskirühma kuuluvatele inimestele on kohaliku omavalitsuse poolt teenusele saamiseks vajaduse korral tagatud transporditeenus. Vald ei kogu selles valdkonnas elanike rahuloluandmeid.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vallas on esmatasandi tervishoiuteenused koondunud peamiselt Loo ja Kostivere alevikku, kus tegutseb kokku neli perearsti ja kolm pereõde. Teenused on lihtsamini kättesaadavad neile elanikele, kelle elukoht paikneb teenuseosutajate lähedal, kuid hajusasustusega aladel võib kaugus teenuseosutajast kättesaadavust raskendada.

Teenuse kättesaadavust mõjutavad lisaks elukohale ka digilahenduste kasutamine, vabad vastuvõtuajad, patsientide triaaž ja inimeste teadlikkus teenuse kasutamise võimalustest. Riskirühma kuuluvatele inimestele tagab vald vajaduse korral transporditeenuse, mis aitab vähendada ligipääsuga seotud takistusi.

Positiivne on, et vallas on olemas perearstikeskused, apteegid ja hambaraviteenus ning koolitervishoiuteenus on kooliõe vastuvõttude kaudu tagatud kõigis koolides. Samuti parandavad esmatasandi teenuste kättesaadavust uued perearstikeskuse ruumid, mis valmivad Lool 2026. aasta suvel.

Samas puudub vallal süsteemne ülevaade elanike rahulolust ja vajadustest esmatasandi tervishoiuteenuste valdkonnas. Arvestades, et varasemas terviseprofiilis on elanikud toonud esile puudujääke tervishoiuteenuste kättesaadavuses ja kvaliteedis, oleks otstarbekas koguda elanikelt regulaarset tagasisidet ning hinnata, kas varasemad kitsaskohad on ajas vähenenud.

3.1.3 Eriarstiabi kättesaadavus

Eriarstiabi teenus

Kirjeldused ja hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Lähimad eriarstid teenindavad elanikke eelkõige Tallinnas asuvates meditsiiniasutustes. Perearstide hinnangul kasutab eriarstiabi teenuseid aastas umbes 400–500 inimest, kuid see on üksnes hinnanguline vajajate arv. Täheledatakse, et eriarstide koormus kandub osaliselt perearstidele, kuna eriarstide vastuvõtuaegade vähesus ja pikad ooteajad võivad raskendada teenusele pääsemist. Teenuse kättesaadavus sõltub teenusevajaja asukohast, transpordivõimalustest ja parkimisvõimalustest – mida lähemal on teenus, seda kättesaadavam see on.

Rahastusmudel

Eriarstiabi rahastatakse tavapäraselt Tervisekassa vahenditest ning kohaliku omavalitsuse roll selle rahastamisel puudub. Kohtu määratud psühhiaatrilise ekspertiisi kulud kaetakse samuti Tervisekassa vahenditest. Erandina tasub kohalik omavalitsus juhtumipõhiselt alaealiste laste psühhiaatrilise või logopeedilise ekspertiisi kulud, kui see on põhjendatud ja vajalik lapse huvide kaitseks.

Inimkesksus

Eriarstiabi Tallinnas on tagatud ühistranspordi või sotsiaaltranspordi abil. Vajaduse korral võimaldatakse sotsiaaltranspordi, mis aitab tagada teenuse kättesaadavuse. Vallas on sotsiaaltranspordi korraldamise kaasatud sotsiaaltöötajad ja koduhooldustöötajad. Ligipääs teenusele on tagatud kõigile abivajajatele.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Eriarstiabi kättesaadavus Jõelähtme valla elanikele sõltub peamiselt Tallinnas asuvatest meditsiinasutustest. Kuigi teenuse kättesaadavust toetavad ühistransport ja vajaduse korral sotsiaaltransport, on valdkonnas mitu arengukohta.

Perearstide hinnangul kasutab eriarstiabi teenuseid aastas umbes 400–500 inimest. Samas märgitakse, et eriarstide koormus on osaliselt kandunud esmatasandile, kuna eriarstide vastuvõtuaegade vähesus ja pikad ooteajad võivad raskendada teenusele pääsemist. See võib suurendada perearstide töökoormust ning viitab vajadusele jälgida eriarstiabi kättesaadavuse kitsaskohti.

Transpordiressurss on samuti oluline piirang. Kuigi ühistransport Tallinna suunal on tähtis ja laialdaselt kasutatav lahendus, sõltub selle tegelik sobivus inimese elukohast, ühenduste aegadest ning meditsiinasutuste vastuvõtuaegadest. Sotsiaaltranspordi võimalus aitab abivajajaid, kuid selle ressurss on piiratud, eriti olukordades, kus samal ajal vajab transporti mitu inimest. Seetõttu on oluline hinnata sotsiaaltranspordi tegelikku võimekust ja vajaduse korral kaaluda teenuse mahu suurendamist.

Lisaks tuleb arvestada, et kogu analüüs põhineb suuresti perearstide hinnangutel, mitte täpsetel statistilistel andmetel. Täpsem ülevaade eriarstiabi kasutamisest, ooteaegadest ja transpordivajadusest aitaks teenuseid ning transpordiressurssi paremini ja objektiivsemalt planeerida.

3.1.4 Koolilaste tervise ülevaated

Koolilaste tervise ülevaated

Hinnangud

Ennetavad teenused

Kõigis valla koolides osutab koolitervishoiuteenust Koolitervishoid OÜ. Kooliõed teostavad õpilaste regulaarseid tervisekontrole I, III, VII ja X klassis. Õpilaste immuniseerimine toimub vastavalt kehtivale riiklikule immuniseerimiskavale. Kroonilise haigusega õpilasi toetatakse vastavalt nende vajadustele. Laste vaimse tervise toetamiseks tehakse koostööd kooli, lapsevanema ja vajaduse korral kohaliku omavalitsusega. Koolis tehakse koostööd ka teiste olemasolevate tugispetsialistidega, nagu psühholoog, logopeed ja sotsiaalpedagoog. Peale tervisekontrolli läbiviimist tehakse kohene klassipõhine analüüs. Kui erisused on väga suured, teavitatakse klassijuhatajat ning koostatakse tegevusplaan. Vastavalt esile kerkinud probleemidele tegeletakse individuaalselt või klasside kaupa. Näiteks käsitletakse alkoholi, tubaka ja narkootikumide tarvitamist ning toitumisalast nõustamist ja loenguid. Koolitervishoiu kogutud teavet kasutatakse peamiselt kooli tasandil. Näiteks tehakse koolile ettepanekuid seoses traumade sagenemise või toitlustusega. KOV-i tasandil koolitervishoiust saadud andmete süsteemset rakendamist praegu ei toimu, välja arvatud üksikjuhtumite puhul.

Tugi abivajajatele

Koolitervishoiutöötajad saavad vajaduse korral suunata lapsevanema vastava nõustaja või teenuse poole. Kooliõed teevad tihedat koostööd õpetajate ja lapsevanematega, kuna see on koolitervishoiu tõhusa toimimise eeldus. Igapäevast koostöövajadust KOV-iga üldjuhul ei ole, kuid vajaduse korral on see olemas. Vajaduse korral teavitatakse lapsevanemat lapse toitumisalastest murekohtadest ning lapsevanem otsib ise sobiva spetsialisti.

Toetavad tegevused

Koostööd tehakse erialaspetsialistidega ja lapsevanematega. Kooli juhtkonna teavitamine võimalikest terviseohtudest koolis on ennetustegevuse oluline osa. Nakkushaiguste puhangu korral

rakendatakse nõuetekohaseid meetmeid. Kooliõed koguvad allkirjastatud nõusolekud lapse vaktsineerimiseks vastavalt riiklikule vaktsineerimiskavale. Samuti jagatakse lapsevanematele teavet vaktsineerimise hõlmatus kohta.

Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

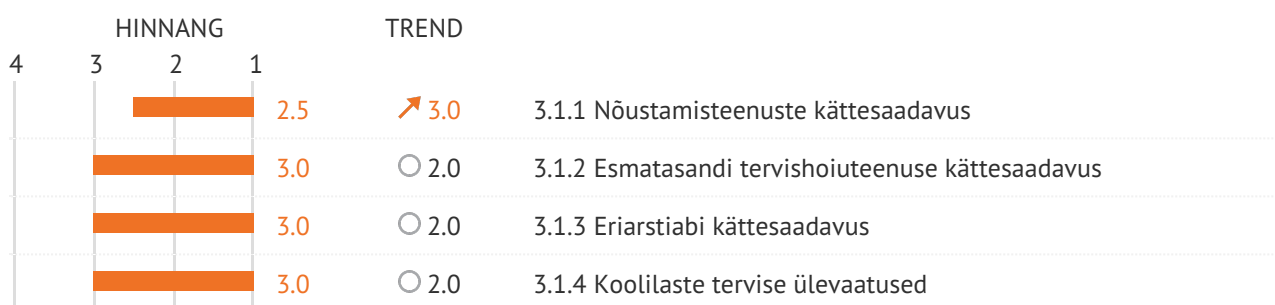
Analüüs

Koolitervishoiuteenus on Jõelähtme vallas hästi korraldatud ning katab kõik piirkonna koolid. Õpilastele tehakse regulaarseid tervisekontrole ja immuniseerimine toimub vastavalt riiklikule kavale. Kooliõed teevad koostööd õpetajate, lapsevanemate ja teiste tugispetsialistidega.

Koolitervishoiu kogutud andmeid kasutatakse klassipõhiste analüüside tegemiseks ja koolile ettepanekute esitamiseks. Probleemidega tegeletakse nende ilmnemisel kas individuaalselt või klasside kaupa.

Samas puudub süsteemne tervisedenduse tegevuste planeerimine KOV-i tasandil. Soovitusena võiks kaaluda tervisemeeskondade loomist koolides, kus võtmeisikud – kooliõed, õpetajad ja koolijuhid – töötaksid ühiselt ja järjepidevalt kogu kooli laste tervise edendamise ning probleemide varajase ennetamise nimel.

3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla tervishoiuga seotud universaalsed teenused põhinevad neljal peamisel tugisambal: nõustamisteenustel, esmatasandi tervishoiul, Tallinnas paikneva eriarstiabi kättesaadavusel ning koolitervishoiul. Valla asustusstruktuur mõjutab teenuste kasutamist märkimisväärselt: keskustele lähemal elavatel inimestel on teenustele ligipääs üldiselt parem, samas kui hajaasustusega piirkondades võivad kaugus, transpordivõimalused ja vastuvõtuaegade sobivus teenustele pääsemist raskendada.

Vaimse tervise ja nõustamisteenuste kasutus on viimastel aastatel kasvanud, mis peegeldab nii suurenenud vajadust kui ka elanike teadlikkuse paranemist. Teenuseid pakutakse erinevatele sihtrühmadele, sealhulgas täiskasvanutele, peredele, noortele, kriisilukorras inimestele ja erivajadustega inimestele. Samas tugineb osa teenustest projektipõhisele rahastusele ja väliste teenusepakkujatele, mistõttu vajab tähelepanu teenuste järjepidevus, elanike teavitamine ja teenusele suunamise selgus.

Esmatasandi tervishoiuteenused on koondunud peamiselt Loo ja Kostivere alevikku, kus tegutsevad perearstikeskused, ning Lool asuvad ka apteegid ja hambaraviteenus. Teenuste paiknemine keskustes tagab paljudele elanikele esmase arstiabi kättesaadavuse, kuid valla kaugemate piirkondade elanike jaoks võib ligipääs sõltuda transpordist ja digilahenduste kasutamise võimalustest. Uute perearstikeskuse ruumide valmimine Lool parandab teenuse pakkumise tingimusi, kuid vajalik on süsteemsem elanike rahulolu ja vajaduste seire.

Eriarstiabi kättesaadavus sõltub valdavalt Tallinnas asuvatest meditsiinasutustest. Teenusele pääsemist mõjutavad eriarstide vastuvõtuaegade olemasolu, ooteajad, ühistranspordiühendused, parkimisvõimalused ja vajaduse korral sotsiaaltranspordi kättesaadavus. Kuna eriarstiabi kitsaskohad võivad suurendada perearstide töökoormust, on oluline jälgida nii teenuse kasutust, ooteaegu kui ka transpordivajadust täpsemate andmete põhjal.

Koolitervishoiuteenus on Jõelähtme vallas hästi korraldatud ning katab kõik valla koolid. Õpilastele tehakse regulaarseid tervisekontrole, immuniseerimine toimub riikliku kava alusel ning kooliõed teevad koostööd õpetajate, lapsevanemate ja tugispetsialistidega. Koolitervishoius kogutud andmeid kasutatakse peamiselt kooli tasandil, kuid KOV-i tasandil puudub veel süsteemne tervisedenduse tegevuste planeerimine. Edaspidi võiks kaaluda koolide tervisemeeskondade loomist, et toetada järjepidevalt laste tervise edendamist ja probleemide varajast ennetamist.

TUGEVUSED

- Esmatasandi tervishoiuteenused on vallas olemas ja arenevad. Loo ja Kostivere perearstikeskused pakuvad elanikele stabiilset esmatasandi tervishoiuteenust. Lool valmivad uued perearstikeskuse ruumid, mis loovad paremad tingimused teenuse osutamiseks.
- Koolitervishoiuteenus on kõigis koolides tagatud. Kõigis valla koolides on tagatud koolitervishoiuteenus. Kooliõed teevad tervisekontrole, korraldavad immuniseerimist, nõustavad õpilasi ja teevad koostööd õpetajate, lapsevanemate ning tugispetsialistidega.
- Nõustamisteenuste valik on mitmekesine Vallas on loodud võimalusi psühholoogiliseks individuaalnõustamiseks, perenõustamiseks, kriisinõustamiseks, grupinõustamiseks ning teisteks vaimse tervise ja perede toetamise teenusteks. See võimaldab pakkuda tuge erinevatele sihtrühmadele.

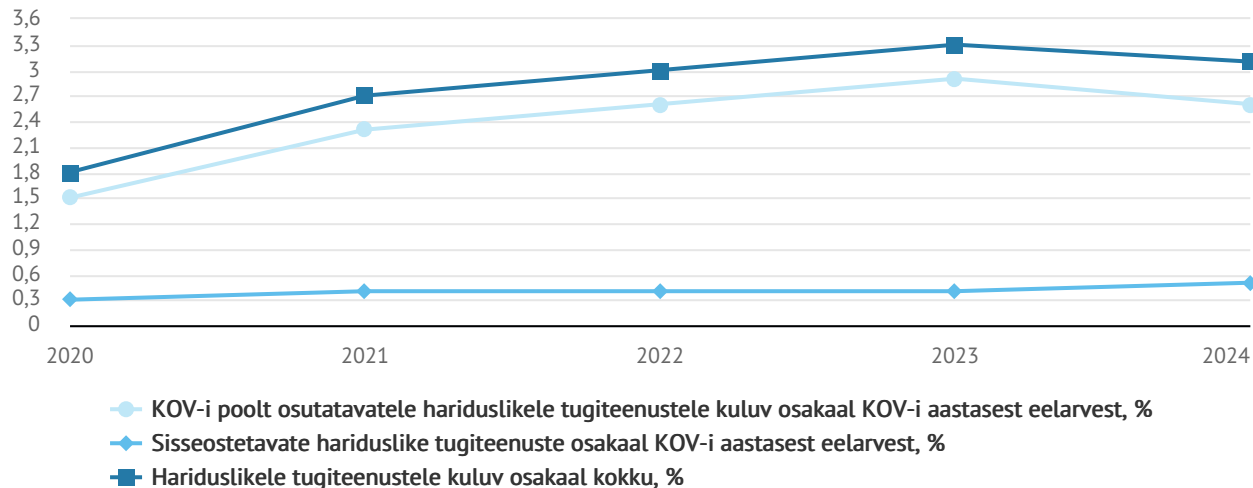
NÕRKUSED

- Eriarstiabi kättesaadavus sõltub peamiselt Tallinnast. Eriarstiabi teenused asuvad valdavalt Tallinnas ning teenusele pääsemist mõjutavad ooteajad, ühistranspordiühendused, parkimisvõimalused ja sotsiaaltranspordi kättesaadavus. See võib suurendada perearstide koormust ja pikendada ravile pääsemise aega.
- Teenuste rahulolu ja vajaduste kohta puudub süsteemne ülevaade. Omavalitsuse tasandil ei koguta regulaarselt elanike tagasisidet ega rahuloluandmeid tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi kohta. See piirab võimalust hinnata, kas teenused vastavad elanike tegelikele vajadustele.
- Transpordi- ja teenusekorraldus ei taga kõigile võrdset ligipääsu. Hajaasustusega piirkondade elanike jaoks võib tervishoiuteenustele jõudmine olla keerulisem. Sotsiaaltranspordi ressurss on piiratud ning osa nõustamis- ja eriarstiteenuseid asub väljaspool valda, mistõttu sõltub ligipääs inimese liikumisvõimalustest ja teadlikkusest.

3.2 Haridusega seotud teenused

3.2.1 Hariduslikud tugiteenused

Teenused

Joonis 3.2.1.a Hariduslike tugiteenuste protsent KOV eelarvest

Eripedagoog

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Eripedagoogid töötavad kõigis valla koolides ja lasteaedades. Teenust väljastpoolt lisaks sisse ei osteta. Eripedagoogide ametikohtade arv on aasta-aastalt kasvanud: 2019/2020. õppeaastal oli vallas 3,7 ametikohta, 2024/2025. õppeaastal aga 5,3 ametikohta.

Rahastusmudel

Tugispetsialistide töötasu on kvalifitseeritud õpetajate töötasust kõrgem. Teenust lisaks sisse ei osteta.

Inimekesksus

Lapsevanematele antakse tagasisidet Eliisi kaudu, Stuudiumi kaudu või otse suheldes. Ligipääs teenusele on koolides ja lasteaedades tagatud.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

☐ Väga halb
 ☐ Halb
 ☒ Pigem hea
 ☐ Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Psühholoog

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Psühholoogiteenus on tagatud kõigis valla koolides ja lasteaedades.

Nõudlus teenuse järele on suurem kui haridusasutustes kohapeal pakutav maht. Loo Keskkoolis, Kostivere Koolis ja Kostivere Lasteaias on psühholoog asutuse struktuuris. 2019/2020. õppeaastal oli vallas 1,25 psühholoogi ametikohta, 2024/2025. õppeaastal aga 2,0 ametikohta. Loo Lasteaed Pääsupesas, Neeme Koolis ja Lasteaed Neeme Mudilas on teenus tagatud koostööpartneri MTÜ Perede ja Laste Nõuandekeskuse toel. Sisse ostetud teenuse maht on aastate jooksul suurenenud. Lisaks psühholoogiteenusele pakutakse koostööpartneri toel ka loovteraapiateenust.

Rahastusmudel

Jõelähtme vallal on koostööleping ühe teenusepakkujaga. Kolmes asutuses on psühholoog asutuse struktuuris: Loo Keskkoolis, Kostivere Koolis ja Kostivere Lasteaias. Tugispetsialistide töötasu on kvalifitseeritud õpetajate töötasust kõrgem.

Inimkesksus

Teenust pakutakse vajaduse korral ka vene keeles. Ligipääs teenusele on lasteaedades ja koolides tagatud. Tagasiside andmine lapsevanematele toimub lasteaedades Eliisi keskkonna ja koolides Stuudiumi kaudu või otse lapsevanemaga suheldes. Teenusepakkuja esitab iga kuu valla haridus- ja kultuuriosakonna juhatajale aruande koos arvega, märkides, kui palju kasutajaid on valla haridusasutustest teenusel käinud. Kõik teenusega seotud probleemid lahendatakse jooksvalt.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Logopeed

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Logopeedi teenuse nõudlus on suurem kui haridusasutustes kohapeal pakutav maht. Logopeediteenust püütakse teadlikult tagada lasteaedades ja võimaluse korral ka koolides. Logopeede on endiselt väga raske leida. 2019/2020. õppeaastal oli vallas 3,6 logopeedi ametikohta, 2024/2025. õppeaastal aga 4,35 ametikohta. Reaalne vajadus on siiski veel suurem. Logopeediteenust pakutakse lepingupartneri vahendusel Kostivere lasteaias, kuna vajalikku spetsialisti ei ole konkursi korras leitud.

Rahastusmudel

Tugispetsialistide töötasu on kvalifitseeritud õpetajate töötasust kõrgem. Kostivere lasteaias on sõlmitud leping teenusepakkujaga, kuna konkursi korras ei ole õnnestunud spetsialisti leida.

Inimkesksus

Juurdepääs teenusele on teenusepakkujate kaudu tagatud ka erivajadustega inimestele. Valla asutustel puudub võimalus pakkuda logopeediteenust teistes keeltes, kuid põhjendatud vajaduse korral, lähtudes lapse erivajadusest, rahastab kohalik omavalitsus muukeelse logopeedi teenust.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Sotsiaalpedagoog

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Sotsiaalpedagoogid töötavad valla neljas haridusasutuses: Loo Keskkoolis, Loo Lasteaed Pääsupesas, Kostivere Koolis ja Neeme Koolis. Teenus on tagatud kolmes koolis ja ühes lasteaias, kokku 4,35 ametikohaga. Sotsiaalpedagoogide ametikohtade arv on aasta-aastalt kasvanud: 2019/2020. õppeaastal oli vallas 1,7 ametikohta, 2024/2025. õppeaastal aga 4,35 ametikohta. Sotsiaalpedagoogi vajadus on lisaks koolidele ka lasteaedades. Praegu töötab sotsiaalpedagoog valla suurimas lasteaias, Loo Lasteaed Pääsupesas.

Rahastusmudel

Tugispetsialistide töötasu on kvalifitseeritud õpetajate töötasust kõrgem.

Inimkesksus

Juurdepääs teenusele on teenusepakkujate kaudu tagatud ka erivajadustega inimestele. Lapsevanematele antakse tagasisidet lasteaedades Eliisi keskkonna ja koolides Stuudiumi kaudu või otse lapsevanemaga suheldes.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Pikapäevarühm

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Pikapäevarühma võimalused on olemas kõigis valla koolides. Pikapäevarühmas käivad enamasti I kooliastme õpilased ning bussiga kooli ja koju sõitvad lapsed.

rahastusmudel

Õpetajatele makstakse lisatasu täiendavate tööülesannete täitmise eest. Tööle on võetud eraldi pikapäevarühma õpetajad.

Inimkesksus

Ligipääs on tagatud kõigile lastele.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Õpilaskodu

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Õpilaskodu teenust Jõelähtme valla koolide juures ei pakuta.

Rahastusmudel

...

Inimkeskus

...

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Karjäärinõustamine ja karjääriinfo

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Töötukassa pakutavat lõpuklasside karjäärinõustamist ja töötubasid pakutakse Loo Kooli 9. ja 12. klassile ning Kostivere Kooli 9. klassile. Varem pakuti teenust ka teistele klassidele, kuid viimastel aastatel on Töötukassal ressursi olnud üksnes lõpuklasside karjäärinõustamiseks. Samuti käsitletakse karjääriteemasid klassijuhatajatundides. Neeme Kool pakub läbi teenusepakkuja ja koostöös lapsevanematega karjäärinõustamist 5. ja 6. klassi õpilastele.

Rahastusmudel

Kostivere ja Loo Koolis on karjäärinõustamine ja töötoad tasuta Töötukassa kaudu. Neeme Kooli karjääriõpituba, mis toimub kord aastas, rahastatakse kooli eelarvest. Valikaine õpetajale Kostivere Koolis makstakse töötasu tundide läbiviimise eest.

Inimkeskus

Teenust pakutakse kõigis koolides eesti keeles. Õpilastelt on küsitud suulist tagasisidet ning seni ei ole olnud vajadust pakkuda teenust muus keeles.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vallas on hariduslikud tugiteenused laialdaselt kättesaadavad ning teenuste maht ja ametikohtade arv on viimastel aastatel kasvanud. Eripedagoogid, psühholoogid, logopeedid ja sotsiaalpedagoogid tegutsevad valdavas osas valla haridusasutustes kohapeal.

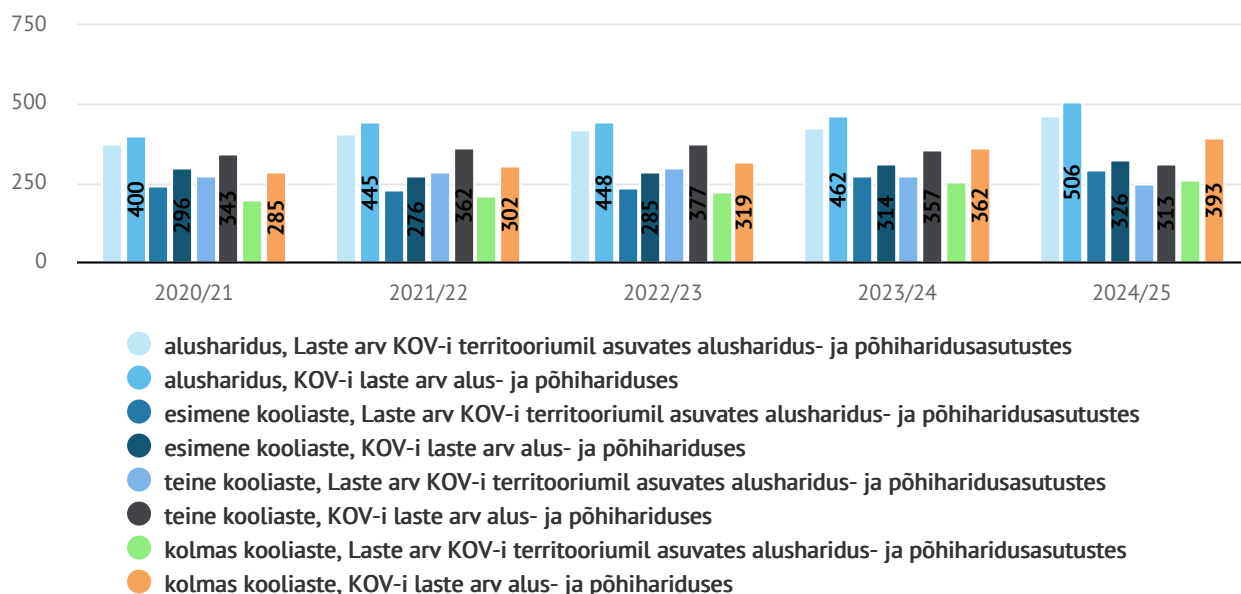
Samas on psühholoogi- ja logopeediteenuse nõudlus suurem kui haridusasutustes kohapeal pakutav maht. Spetsialistide leidmine võib olla keeruline, mistõttu on vajalik ka teenuse sisseostmine. Sotsiaalpedagoog on lasteaedades praegu olemas ainult valla suurimas lasteaias, mis võib tähendada, et teiste lasteaedade lastel ei pruugi varajane märkamine ja tugi olla samal määral kättesaadav.

Teenuseid osutatakse valdavalt eesti keeles. Psühholoogiteenust pakutakse vajaduse korral ka vene keeles. Logopeediteenust ei ole valla asutustel võimalik teistes keeltes pakkuda, välja arvatud põhjendatud vajaduse korral ehk juhul, kui lapse erivajadus seda tingib. See võib teatud perede jaoks tähendada pikema ooteaegu või keerukat teenuse kättesaadavust.

Kõigis asutustes on füüsiline ligipääs erivajadustega lastele tagatud. Suhtlus ja tagasiside lapsevanematele toimub elektrooniliste suhtluskeskkondade kaudu, lasteaedades Eliisi ja koolides Stuudiumi kaudu, samuti vajaduse korral otse lapsevanemaga suheldes. See toetab kiiret infovahetust ja läbipaistvust.

Hariduslikele tugiteenustele kuluv osakaal KOV-i aastaeelarvest on märgatavalt suurenenud. Kui 2020. aastal moodustasid need kulud 1,80% eelarvest, siis 2024. aastaks oli osakaal kasvanud 3,10%-ni. See peegeldab kasvavat vajadust tugiteenuste järele ja suuremaid ressursinõudeid.

3.2.2 Laste arv alus- ja põhihariduses

	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
alusharidus, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	377	409	419	423	467
alusharidus, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	400	445	448	462	506
esimene kooliaste, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	242	227	236	276	290
esimene kooliaste, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	296	276	285	314	326
teine kooliaste, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	271	284	296	275	245
teine kooliaste, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	343	362	377	357	313
kolmas kooliaste, Laste arv KOV-i territooriumil asuvates alusharidus- ja põhiharidusasutustes	198	209	220	252	260
kolmas kooliaste, KOV-i laste arv alus- ja põhihariduses	285	302	319	362	393

Joonis 3.2.2.a Laste arv haridusasutustes ja lastehoius. Haridustasemete (alusharidus (sh lastehoid) esimene, teine ja kolmas kooliaste) ja aastate lõikes

Allikad: Haridussilm; KOV

Tabel 3.2.2.1 Laste arv haridusasutustes ja lastehoius. Haridustasemete (alusharidus (sh lastehoid) esimene, teine ja kolmas kooliaste) ja aastate lõikes

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
alusharidus kov lapsed	403	446	458	485	519
1 kooliaste	296	276	285	314	326
2 kooliaste	343	362	377	357	313
3 kooliaste	285	302	319	362	393
alusharidus kov territooriumil	377	409	427	434	478
1. kooliaste	242	227	236	276	290
2. kooliaste	271	284	296	275	245
3. kooliaste	198	209	220	252	260

Allikad: Haridussilm; KOV

Analüüs

Viimase viie õppeaasta jooksul ehk aastatel 2020/2021–2024/2025 on nii alushariduses kui ka põhihariduses osalevate laste arv olnud valdavalt kasvutrendis. Kokku on lastehoius ja alushariduses osalevate laste arv suurenenud 403 lapselt 519 lapseni, mis tähendab ligikaudu 28,8% kasvu. Kasv on olnud järjepidev, välja arvatud 2024/2025. õppeaastal, mil lastehoiu kohtade arv mõnevõrra vähenes võrreldes eelneva õppeaastaga.

Vanuserühmas 0–6 on osalusmäär kõikunud 73–82% vahel. Kõrgeim osalus, 82%, registreeriti 2024/2025.

õppeaastal, mis viitab heale kättesaadavusele ja lapsevanemate suuremale usaldusele kohalike haridusasutuste vastu.

Põhihariduses on märgata stabiilset kasvu eriti esimeses ja kolmandas kooliastmes, kus õpilaste arv on suurenenud vastavalt 296-lt 326-ni ja 285-lt 393-ni. See viitab nooremaealiste laste arvu kasvule ning sellele, et järjest enam õpilasi jätkab õpinguid kohalikes koolides. Teises kooliastmes on aga alates 2022/2023. õppeaastast toimunud langus 377-lt 313-ni, mis võib olla seotud demograafiliste muutuste või perede kolimisega teistesse piirkondadesse.

Kui võrrelda KOV-i territooriumil asuvates asutustes õppivate laste arvu laste üldarvuga, ilmneb, et osa lapsi käib jätkuvalt väljaspool valda õppimas. Näiteks 2024/2025. õppeaastal osales KOV-i lasteaedades ja lastehoidudes kokku 478 last, samas kui KOV-i laste koguarv selles vanuserühmas oli 519. Seega käib umbes 8% lastest alushariduses väljaspool valda. See osakaal on aastate lõikes püsinud suhteliselt stabiilsena, kõigudes 6–9% vahel.

Põhikooliealiste laste puhul on väljaspool valda õppivate õpilaste osakaal samuti vähenenud. Näiteks esimeses kooliastmes on KOV-i koolides õppijate arv kasvanud 242-lt 290-ni, mis viitab lapsevanemate kasvavale eelistusele koduvalla haridusasutuste suhtes. Kolmandas kooliastmes on kasv olnud veelgi märgatavam, 198 õpilaselt 260 õpilaseni, mis võib peegeldada koolide arengu ja õppekvaliteedi paranemist.

3.2.3 Laste arv üldkeskhariduses ja kutsehariduses

Analüüs

2024/2025. õppeaastal on õpilaste arv Loo Keskkooli gümnaasiumiastmes vähenenud 78-ni, mis tähendab langust võrreldes 2023/2024. õppeaastaga, mil gümnaasiumiastmes õppis 95 õpilast. Aastatel 2020–2023 oli näha stabiilset kasvu, kuid viimase õppeaasta langus viitab muutustele õpilaste edasiõppimise eelistustes ja koolivalikutest.

Jõelähtme valla põhikoolide lõpetajad omandavad keskharidust lisaks Loo Keskkoolile ka naaberomavalitsuste gümnaasiumides. Suur osa õpilasi valib edasiseks õpiteeks Tallinna munitsipaal- või riigigümnaasiumi. 9. klassi lõpetajate ja Neeme Kooli lõpetajate seas on populaarne ka Kuusalu Keskkool, kuhu Neeme Kooli lõpetajad asuvad edasi õppima juba pärast 6. klassi. Riigigümnaasiumid on 9. klassi lõpetajate hulgas muutunud järjest populaarsemaks.

2024/2025. õppeaastal omandas üldkeskharidust gümnaasiumides 235 noort: 80 õpilast Loo Keskkoolis, 110 õpilast teiste omavalitsuste gümnaasiumides ja 45 õpilast riigigümnaasiumides. 2023/2024. õppeaastal õppis gümnaasiumis 237 noort, neist 95 Loo Keskkoolis ja 142 teiste omavalitsuste gümnaasiumides. 2022/2023. õppeaastal õppis gümnaasiumis 213 noort, neist 94 Loo Keskkoolis ja 119 teiste omavalitsuste gümnaasiumides. 2021/2022. õppeaastal õppis gümnaasiumis 185 noort, neist 93 Loo Keskkoolis ja 92 teiste omavalitsuste gümnaasiumides.

Kutseõppeasutusi Jõelähtme valla territooriumil ei ole ning kutse- ja kutsekeskharidust omandatakse väljaspool valda. Peamiselt õpitakse Tallinna kutseõppeasutustes, näiteks Tallinna Ehituskoolis, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakoolis, Tallinna Majanduskoolis, Tallinna Polütehnikumis, Tallinna Teeninduskoolis ja Tallinna Tööstushariduskeskuses. Lisaks omandatakse kutseharidust ka teistes Eesti kutseõppeasutustes, sealhulgas Hiiumaa Ametikoolis, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses, Järvamaa Kutsehariduskeskuses, Kuressaare Ametikoolis, Rakvere Ametikoolis ja Rärpina Aianduskoolis.

3.2.4 Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus

Alushariduse ja lastehoiu kättesaadavus

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vallas on kolm lasteaeda: Neeme külas, Loo alevikus ja

Kostivere alevikus. Jõelähtme alusharidust pakub 493 last, neist 451 Neeme, Kostivere ja Loo lasteaias. Lasteaiaste arv on alates 2020. aastast pidevalt kasvanud: 2020. aastal oli lasteaias 394 last, 2024. aastal 495 last. Lasteaiakohtade nõudlus on kõige suurem Loo alevikus ja selle ümbruses, kus rahvastik on viimastel aastatel kõige enam kasvanud. 2022 aasta lõpus avati Loo Lasteaed Pääsupesa juurde üks rühm munitsipaalsete lapsehoiurühmana 1–3-aastastele lastele, mis aitas leevendada lasteaiakohtade järjekorda. 2024. aasta jaanuaris avati Loo Lasteaia juurde moodullasteaia hoone. Hoone paikneb küll eraldi aadressil Spordi tee 5-1, kuid tegutseb Loo Lasteaed Pääsupesa koosseisus. Puudu on siiski umbes 30 lasteaiakohta. Lasteaiakohtade nõudlus on kasvanud ka Lasteaed Neeme Mudilas, kus puudu on kuni 15 lasteaiakohta. Kostivere Lasteaias on lasteaiakohti üle ja nõudlus väga väike. Kostivere Lasteaia vaba kohti pakutakse Neeme ja Loo lasteaias järjekorras olevatele lastele. Alusharidusasutustes käib lapsi ka naaberomavalitsuste lasteaedades, Tallinnas, Maardus, Kuusalus. Eralasteaias käib lapsi väga vähe, umbes 1–2 last aastas. Eralastehoiu valib pere juhul, kui lasteaiakohta ei ole soovitud ajaks võimalik pakkuda. Lasteaiakohtade pakkumise ja lasteaias järjekorra paremaks haldamiseks võeti 2022. aasta jaanuarist kasutusele haridusteenuste haldamise süsteem ARNO. Tänu sellele keskkonnale on lasteaiakohtade vajaduse hindamine terviklikum ja ülevaatlikum.

Rahastusmudel

Valla munitsipaallasteaedade kulud kaetakse täies mahus valla eelarvest. Alates 2022. aastast on Jõelähtme vallas lasteaiakoht 0 eurot peredele, kelle elukoht on rahvastikuregistri andmetel Jõelähtme vallas ning kelle laps ja vähemalt üks vanem on registreeritud valla elanikuna.

Inimkesksus

Loo Lasteaed Pääsupesa juurde on loodud erivajadustega lastele tasandusrühm. Vajaduse korral on koht võimalik saada kõigil valla lastel, kellel on selleks nõustamismeeskonna otsus.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Alusharidus on Jõelähtme vallas üldiselt hästi kättesaadav, kuid lasteaiakohtade nõudlus on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud, eriti Loo alevikus ja selle ümbruses. Vallas tegutseb kolm munitsipaallasteaeda: Neeme, Loo ja Kostivere. Laste arv alushariduses on alates 2020. aastast pidevalt suurenenud, kasvades nelja aastaga 394 lapselt 495 lapseni.

Kõige kiirem rahvastikukasv on toimunud Loo piirkonnas, mis on tinginud vajaduse luua juurde täiendavaid lasteaiakohti. Kohtade kättesaadavust on aidanud parandada 2022. aastal avatud munitsipaalne lapsehoiurühm kümnele 1–3-aastasele lapsele ning 2024. aasta alguses kasutusele võetud moodullasteaia hoone, mis tegutseb Loo Lasteaed Pääsupesa koosseisus. Hoolimata investeringutest on Lool siiski puudu ligikaudu 30 lasteaiakohta ning Neeme lasteaias kuni 15 kohta.

Kostivere lasteaias on olukord vastupidine: lasteaiakohti on rohkem kui kohalikke lapsi ning nõudlus on väike. Seetõttu on Kostivere lasteaias vabu kohti kasutatud võimalusena pakkuda kohta Loo ja Neeme lasteaedade järjekorras olevatele lastele. Arvestatav hulk Jõelähtme lapsi käib siiski naaberomavalitsuste lasteaedades Tallinnas, Maardus ja Kuusalus, mis viitab vajadusele piirkondlike teenuste parema planeerimise järele.

Eralasteaedu kasutatakse Jõelähtme vallas väga vähe, tavaliselt 1–2 last aastas, ning neid eelistatakse peamiselt siis, kui munitsipaallasteaias kohta soovitud ajaks ei ole võimalik pakkuda.

Lasteaiajärjekorra haldamist ja koordineerimist toetab alates 2022. aastast haridusteenuste haldamise süsteem ARNO, mis on muutnud lasteaiakohtade planeerimise terviklikumaks ja läbipaistvamaks. Jõelähtme valla jaoks on oluline samm olnud ka otsus muuta lasteaiakoht alates 2022. aastast tasuta kõigile peredele, kelle laps ja vähemalt üks lapsevanem on registreeritud Jõelähtme valla elanikuks. See on parandanud teenuse võrdsust ning vähendanud lapsevanemate rahalist koormust.

Erivajadustega laste toetamiseks on Loo Lasteaed Pääsupesa juurde loodud tasandusrühm, kuhu saavad koha kõik valla lapsed, kellel on nõustamismeeskonna otsus. See aitab tagada erivajadustega laste ligipääsu sobivale õpikeskkonnale ning vähendab perede vajadust otsida tugiteenuseid väljaspool valda.

Kuigi valla alusharidus on laiapõhjaliselt kättesaadav ja toetav, vajab teenus edaspidi täiendavaid investeeringuid. Suurimaks väljakutseks jääb jätkuvalt lasteaiakohtade puudus Loo ja Neeme piirkonnas ning personali ja tugispetsialistide piisav tagamine. Samuti on oluline paremini tasakaalustada lasteaedade koormust, et kasutada Kostivere lasteaias vabu kohti tõhusamalt. Jätkusuutliku alushariduse korraldamiseks on vaja rahvastikukasvu ja elukohatrendidega arvestavat strateegilist planeerimist, et tagada kõigile Jõelähtme valla lastele õigeaegne ja kvaliteetne lasteaiakoht.

3.2.5 Haridusteel püsimine

Analüüs

Põhihariduses on haridustee katkestajate arv olnud viie aasta lõikes suhteliselt madal. Kõrgeim näitaja oli 2020/2021. õppeaastal, kuid järgnevatel aastatel hakkas see stabiilselt langema ning 2023/2024. õppeaastaks on katkestajate arv oluliselt vähenenud.

Keskhariduses on suundumus vastupidine. Katkestamiste arv on viie õppeaasta jooksul märkimisväärselt ehk rohkem kui viis korda kasvanud. Ulatuslikud puudumised on selge riskitegur, mis võib soodustada haridustee katkestamist, eriti keskhariduse tasemel. Näitaja „õpilaste arv, kelle puudumised on õppeaasta jooksul ületanud 20% määra“ tõusis järsult 2021/2022. õppeaastal. Järgmistel aastatel on olukord hakanud veidi stabiliseeruma, kuid näitajad püsivad endiselt kõrgemal tasemel kui varasematel õppeaastatel.

Puudumiste ja haridustee katkestamise suurt tõusu võis mõjutada COVID-19 pandeemia ning sellest tulenenud distantsõpe, mis toimus 2020. aasta märtsist juunini. Distantsõppega võisid kaasneda õpiraskused, vähenenud õpimotivatsioon ja psühhosotsiaalsed riskitegurid. Kontaktõppesse naasmisel võis omakorda esineda raskusi tavapärase õppekorraldusega kohanemisel.

Olukorda on mõjutanud ka täiemahulise sõja algus Ukrainas 2022. aastal ning sõjapõgenikest laste katkestatud õppetöö seoses perede liikumisega teistesse riikidesse või tagasi kodumaale. Samuti võib katkestamiste arvu mõjutada see, kui pered kolivad välismaale ega teavita sellest õppeasutust.

Tugiteenuste kättesaadavus aitab ennetada koolist puudumist ja haridustee katkemist. Põhikooliõpilaste haridusteel püsimist ja näitajate paranemist võis positiivselt mõjutada tugispetsialistide arvu kasv aastate jooksul. Kuigi kõigis koolides on vajalikud tugispetsialistid olemas, on psühholoogi- ja logopeediteenuse vajadus endiselt suurem kui pakutav maht.

HEV-õpilastele pakutakse vajaduspõhiselt üld-, tõhustatud või erituge ning peredele pakuvad nõustamist tugispetsialistid. Samuti tehakse tihedat koostööd lastekaitse- ja sotsiaaltööspspecialistidega, et tagada õpilasele terviklik tugi. Aastate lõikes on näha, et tuge vajavate õpilaste arv on kõigis koolides kasvanud. Sellest tulenevalt võib olla suurenenud vajadus tugispetsialistide, vajalike ruumide ja õppevahendite järele.

3.2.6 Koolikohustust mittetäitvate lastega tegelemine

Valla või linna rakendatavad meetmed koolikohustuse täitmise tagamiseks

Hinnangud

Tark planeerimine

Koolikohustuse mittetäitmisega seotud probleemid on viimase viie aasta jooksul suurenenud. Jõelähtme vallas on määratud ametikoht, mille kaudu täidetakse lastekaitsepspetsialistile seadusest tulenevaid kohustusi koolikohustuse täitmise tagamisel. Haridusasutuste võrgustikus on tehtud kokkulepped, et koolikohustuse mittetäitmise riskis olevaid õpilasi jälgitakse regulaarselt ja nendega tegeletakse järjepidevalt.

Toetavad tegevused

Haridusasutustes on ühtlustatud tugivõrgustike töökorraldus. Ühtse koostöömudeli alusel toimub valla ja haridusasutuste vaheline koostöö ning infovahetus. Toetavaid meetmeid korraldatakse juhtumipõhiselt, vastavalt abivajadusele ning eri siht- ja sidusrühmi kaasates. See võimaldab läheneda koolikohustuse täitmise probleemidele lapse ja pere vajadustest lähtudes.

Valdkonna olukorda ja vastavust vajadustega ei analüüsita regulaarselt.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toetavate tegevuste planeerimine ja elluviimine ei ole kooskõlas vajadustega.

Valdkonna olukorda ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Toetavate tegevuste planeerimine ja elluviimine on kooskõlas vajadustega.

Analüüs

Koolikohustuse mittetäitmise kasvu analüüsimisel on oluline arvestada, et suur osa valla noortest eelistab gümnaasiumiharidust omandada väljaspool valda. 2024/2025. õppeaastal õppis 155 õpilast teiste kohalike omavalitsuste gümnaasiumides või riigigümnaasiumides ning 80 õpilast Loo Keskkoolis. See tugev eelistus õppida väljaspool valda on oluline arengukoht.

Suur pendelränne Tallinna ja mujale võib suurendada õpilaste vaimset ja füüsilist koormust. Pikad sõidud ning kohanemine uue õpi- ja sotsiaalse keskkonnaga võivad suurendada riski sattuda koolikohustuse mittetäitmise või haridustee katkestamise riskirühma.

Kuigi vallas on loodud süsteemne raamistik, sealhulgas määratud lastekaitsepspetsialist ning koostöömudelid koolidega, on murettekitav, et koolikohustuse mittetäitmisega seotud probleemid on viimase viie aasta jooksul suurenenud. See kasvutrend viitab vajadusele hinnata olemasolevate meetmete tegelikku tõhusust. Võimalik, et olemasolevad ressursid, sealhulgas ühe lastekaitsepspetsialisti töökoormus, või sekkumiste ajastus ja sisu ei ole piisavad kasvava probleemide hulga ennetamiseks ja haldamiseks.

Seetõttu on vajalik tõhustatud järelvalve ja kontakt õpilastega, kes õpivad teistes omavalitsustes, et varakult märgata võimalikke murekohti. Samuti tuleb pöörata tähelepanu Loo Keskkooli konkurentsivõimele ja atraktiivsusele, et pakkuda tugevamat kodulähedast haridusvõimalust ning vähendada koolist loobumise riski.

Kuna vallas puuduvad kutseõppeasutused, tuleb koolikohustuse mittetäitmise riskiga õpilaste puhul tagada tõhus karjääriplaneerimine ja -nõustamine, et toetada üleminekut kutseõppesse või muule sobivale haridusteele.

Probleemide arvu suurenemise tõttu on vaja hinnata ka lastekaitsepspetsialisti ametikoha piisavust. Kaaluda tuleks spetsialistide arvu suurendamist või koolide tugimeeskondade süsteemsemat kaasamist, et tagada varasem sekkumine ja probleemide tõhusam ennetamine.

3.2.7 Keskhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine

Keskhariduse ja kutsehariduse omandamise toetamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Valla territooriumil on üks gümnaasium, Loo Keskool. 9. klassi lõpetajate arv ületab gümnaasiumiastme vastuvõtuvõimekuse, mistõttu on nõudlus gümnaasiumikohtade järele suurem kui pakkumine. Vallas on kolm üldhariduskooli, mis paiknevad suuremates keskustes: Lool, Kostiveres ja Neemes. 2020/2021. õppeaastal oli gümnaasiumiõpilasi 170, neist 78 Loo Keskkoolis ja 92 teiste omavalitsuste gümnaasiumides. 2024/2025. õppeaastal oli gümnaasiumiõpilasi 235, neist 80 Loo Keskkoolis, 110 teiste omavalitsuste gümnaasiumides ja 45 riigigümnaasiumides. Vallas on korralik koolibussivõrk, mis tagab õpilaste liikumise haridusasutustesse ja tagasi koju.

Inimkeskus

Loo Keskkoolis on tagatud ligipääsetavus: olemas on tasapinnaline sissepääs ja parkimiskoht. Välisukse juures asub invatõstuk, mis võimaldab liikumist korruste vahel. Igal õppeaastal võtab kool osa Harno koostatud rahuloluküsitlusest 4., 8. ja 11. klassis.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vallas on keskhariduse ja kutsehariduse osakaal elanikkonna hulgas püsinud stabiilselt umbes 43% juures, jäädes siiski veidi alla Eesti keskmise näitaja. Kuigi vallas on loodud toimiv koolibussivõrk, mis toetab õpilaste liikumist haridusasutustesse, ning Loo Keskkoolis on tagatud füüsiline ligipääsetavus erivajadustega õpilastele, ilmneb haridusteenuse pakkumises oluline lõhe nõudluse ja pakkumise vahel.

Peamine arengukoht on seotud gümnaasiumikohtade piisavusega valla territooriumil. Valla ainsa gümnaasiumi, Loo Keskkooli vastuvõtuvõimekus on väiksem kui 9. klassi lõpetajate arv. See viib olukorrani, kus suur osa gümnaasiumiõpilastest jätkab haridusteed väljaspool valda asuvates õppeasutustes. Sellest tuleneb vajadus analüüsida gümnaasiumikohtade pakkumist kas Loo Keskkooli mahutavuse laiendamise või naaberomavalitsustega tehtava strateegilise koostöö kaudu, et kindlustada valla noortele parem ligipääs gümnaasiumiharidusele.

Oluline täiendav vajadus on kutsehariduse võimaluste selgem esiletoomine. Vaja on tugevdada karjäärinõustamist ja koostööd kutseõppeasutustega, et aidata noortel leida sobivad edasiõppimise valikud ning toetada seeläbi kesk- ja kutsehariduse omandamist.

Vallas toimub regulaarselt rahuloluküsitlus, kuid tagasiside kogumist võiks laiendada ka nende noorteni, kes õpivad väljaspool valda. See aitaks paremini mõista, miks noored valivad teisi õppeasutusi, millised on kohaliku haridusteenuse arendamise vajadused ning kuidas muuta kodulähedased õppimisvõimalused atraktiivsemaks.

3.2.8 Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine

Olukord KOV-is

Hinnang

Olukord

4.klassi õpilaste osakaal, kes on riiklikus rahuloluküsitluses vastanud, et neid ei ole viimase kahe nädala jooksul noritud ega mõnitatud, on kolme kooli keskmisena järgmine: 2020. aastal 56,6%, 2021. aastal 66,9%, 2022. aastal 71,9%, 2023. aastal 55,7% ja 2024. aastal 55,1%. 5. klassi õpilaste osakaal, kes on riiklikus rahuloluküsitluses vastanud, et neid ei ole viimase kahe nädala jooksul noritud ega mõnitatud, on kahe kooli keskmisena järgmine: 2020. aastal 67,3%, 2021. aastal 79,3%, 2022. aastal 63,4%, 2023. aastal 42,4% ja 2024. aastal 49,8%. Nende andmete põhjal võib hinnata, et õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul noritud ega mõnitatud, on kooliastmete lõikes erinev. Samas ilmneb murekoht: aasta jooksul suureneb ka nende õpilaste arv, keda on viimase kahe nädala jooksul kiusatud. 4. klassi õpilaste puhul oli nende laste osakaal, keda ei ole kahe nädala jooksul noritud ega mõnitatud, 2021. ja 2022. aastal märgatavalt kõrgem, kuid 2023. ja 2024. aastal langes näitaja taas ligikaudu 55% tasemele. 8. klassi õpilaste puhul oli sama näitaja samuti 2021. aastal kõrge, kuid langes 2023. aastaks märgatavalt ning 2024. aastal paranes veidi. Viimase kahe aasta langus näitab, et valdkonda tuleb panustada järjepidevamalt ja süsteemsemalt. Valla kolme kooli keskmine näitaja annab üldise ülevaate, kuid iga kooli tulemusi tuleb vaadata eraldi, et selgitada välja koolipõhised erinevused ja kavandada sihitud tegevusi. Saadud tulemusi tuleb kasutada eesmärkide seadmisel ja edasiste ennetustegevuste planeerimisel.

Kiusamist viimase kahe nädala jooksul on kogenud rohkem kui veerand õpilastest nii 4. kui 8. klassis.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Kiusamist on viimase nädala jooksul kogenud alla kümne protsendi õpilastest nii 4. kui 8. klassis.

Koolivägivalla ja koolikiusamise ennetamine

Hinnangud

Ennetavad tegevused

Neeme Kool Loodud on psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi ametikohad. Koolis on selgelt kokku lepitud info liikumise põhimõtte „märkamisest toetamiseni“. Toimuvad regulaarsed tugimeeskonna koosolekud ja arenguevestlused peredega. Õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamiseks toimub üks kord nädalas sotsiaalsete oskuste tund 1., 3. ja 6. klassis. Klasside ühtekuuluvust toetatakse klassijuhatajatundide ja klassiõhtute kaudu. Õpetajaskond osaleb järjepidevalt koolitustel. 2021/2022. õppeaastal läbisid õpetajad 160-tunnise koolituse „Eripedagoogiliste kompetentside arendamine HEV-õpilaste toetamiseks“. Aastatel 2024–2026 osaletakse kolmeaastases koolitusprogrammis „Terviklik koolikultuuri mudel – Hooliv Kool“, mille eesmärk on kujundada koolis teadlikult terveid, hoolivaid ja professionaalseid suhteid igal tasandil: õpilane–õpilane, õpilane–õpetaja, õpetaja–õpetaja, õpetaja–juhtkond ja õpetaja–lapsevanem. Valdkonna olukorda ja vajadustele vastavust hinnatakse tagasiside küsimise kaudu: kasutatakse Harno rahulolu-uuringuid, arenguevestlusi ning probleemolukordade analüüse. Kostivere

Kool Loodud on sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi ametikohad, mis moodustavad olulise osa kooli tugisüsteemist. Toimuvad regulaarsed tugimeeskonna koosolekud, juhtumiarutelud ja vajaduse korral võrgustikutöö, mis aitavad tagada süsteemse reageerimise probleemidele. Õpilased saavad mure korral pöörduda kooli tugispetsialistide poole. Vajaduse korral sekkutakse ning tugimeeskond kujundab koostöö tegevusplaani ja viib selle ellu. Täiskasvanud koolipere liikmed on kohal ka õuevahetundides, et jälgida olukorda ja vajaduse korral sekkuda. Koolis on varem rakendatud TORE-metoodikat, mis aitab kaasa hooliva koolikeskkonna loomisele ja üksteise toetamisele. 2022/2023. õppeaastal viidi läbi koolisisene kiusamise kaardistus, mille käigus selgitati välja riskikohad koolimajas ning hinnati kiusamise esinemist. Analüüs viidi läbi Kiusamisvaba Kooli abistava analüüsiraamistiku toel. 2025/2026. õppeaastal alustati I kooliastmes sotsiaal-emotsionaalsete oskuste õpetamist eraldi aine raames. Valdkonna olukorra ja vajadustele vastavuse hindamine toimub riiklike rahulolu-uuringute, arenguestluste ja juhtumiarutelude kaudu. Loo Kool Loodud on sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi ametikohad. Toimuvad regulaarsed tugimeeskonna koosolekud ning arenguestlused peredega. Õpetajaskonnale korraldatakse järjepidevalt koolitusi. 2021/2022. õppeaastal läbisid õpetajad 160-tunnise koolituse „Eripedagoogiliste kompetentside arendamine HEV-õpilaste toetamiseks“. Lisaks osaletakse uutes koolitus- ja arenguprogrammides. Valdkonna olukorra ja vajadustele vastavuse hindamine toimub tagasiside küsimise kaudu: kasutatakse riiklike rahulolu-uuringuid, arenguestluste, probleemolukordade analüüse ning kriisidega seotud koolitustelt saadud sisendit.

Juhtumi lahendamine

Kõigis koolides on olemas sotsiaalpedagoog ja psühholoog, kes pakuvad tuge. Tehakse koostööd valla lastekaitsepspecialisti, noorsootöötaja ja piirkonnapolitseinikuga. Kui ilmneb koolivägivald või kiusamine, tuvastatakse ja fikseeritakse juhtum ning kogutakse osapooltelt, näiteks õpetajalt, klassijuhatajalt või õpilaselt, vajalik info. Juhtumit arutatakse võimalikult kiiresti klassijuhataja, sotsiaalpedagoogi ja/või psühholoogi tasandil. Tugimeeskond koostab tegevusplaani nii ohvri, kiusaja kui ka pealtnägijate toetamiseks. Vajaduse korral kaasatakse lapsevanemad, koolijuht ning välised partnerid, näiteks lastekaitsetöötaja, Rajaleidja, politsei või noorsootöötaja.

Toetavad tegevused

Kõigis koolides toimib tugispetsialistide meeskond, kuhu kuuluvad eripedagoog, logopeed, sotsiaalpedagoog, psühholoog ja HEV-koordinaator. Vajaduse korral kaasatakse ka klassijuhatajad ja aineõpetajad. Meeskond jälgib õpilaste heaolu ja sotsiaalset käitumist, arutab juhtumeid, analüüsib olukordi ning koostab sekkumisplaane. Ennetustööd tehakse kogu koolipere tasandil, näiteks klassitundide ja arutelude kaudu. Kooli tasandil rakendatakse süsteemset programmi „Hooliv Kool“. Klassijuhatajad ja õpetajad on välja õpetatud märkama käitumis- ja suhtlusprobleeme ning kasutama varajase märkamise tööriistu. Õpilaste ja peredega tehakse ennetavat tööd ühisürituste, klassikoosolekute ja õpikeskkonna kujundamise kaudu. Kool teeb tihedat koostööd Rajaleidja keskusega, kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajaga, politsei ennetusteenistuse ja noorsoopolitseiga ning vajaduse korral tervishoiutöötajatega, näiteks kooliõe või perearstiga. Koostöö võimaldab pakkuda lapsele ja perele järjepidevat tuge ning tagada, et kool ei jää probleemidega üksi. Lapsevanemaid kaasatakse aruteludesse ja otsustusprotsessi. Vajaduse korral suunatakse pere

nõustamisele, näiteks psühholoogilisele või perenõustamisele. Koolis on üldjuhul olemas üks kindel kontaktisik, näiteks sotsiaalpedagoog või klassijuhataja, kes aitab koordineerida suhtlust ja toetust. Koolil on keskne roll turvalise ja hooliva koolikultuuri kujundamisel. Tehakse regulaarset riskianalüüsi ja rahulolu-uuringuid õpilaste heaolu kohta. Tugisüsteemi toimimist hinnatakse sisendamise käigus, koolivägivalla ja selle ennetamisega seotud teavet edastatakse Jõelähtme valla koolides eri kanalite kaudu, et info jõuaks nii õpilaste, lapsevanemate kui ka laiema kogukonnani. Peamiste kanalitena kasutatakse kooli kodulehte, Stuudiumi keskkonda, lapsevanemate koosolekuid ning vajaduse korral suheldakse telefoni teel, et tagada kiire ja isiklik infovahetus. Loo Koolis kasutatakse ka sotsiaalmeediakanaleid, näiteks Facebooki ja TikToki, et jõuda õpilasteni neile sobivas vormis.

Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

Ennetavad teenused on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

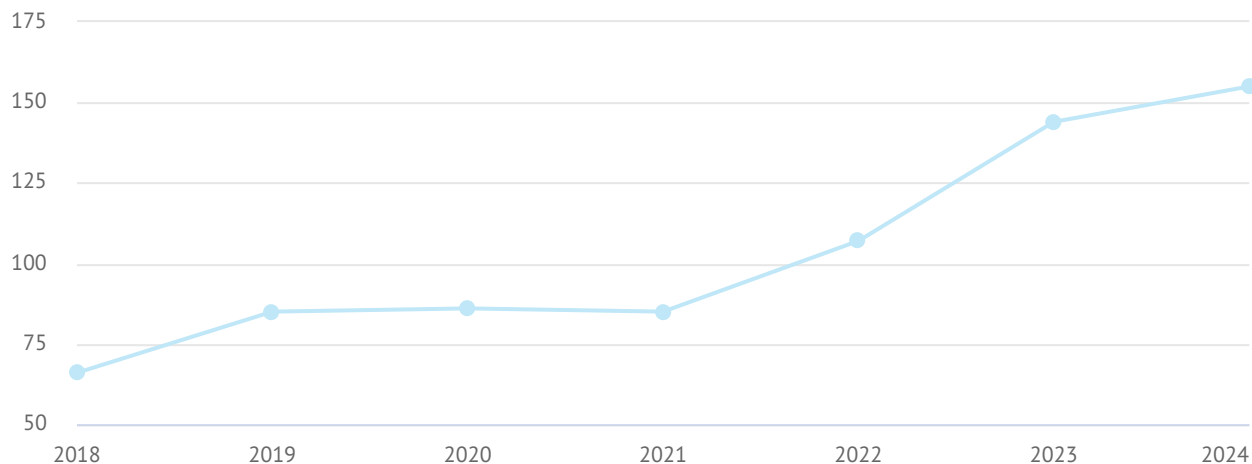
4. ja 8. klassi rahuloluküsitluse tulemused näitavad, et õpilaste osakaal, keda viimase kahe nädala jooksul ei ole noritud ega mõnitatud, oli 2021. ja 2022. aastal mõlemas klassiastmes kõrgem kui vaadeldava perioodi alguses. Viimase kahe aasta jooksul on näitajad aga langenud ning 2024. aasta andmetel vastas ligikaudu pool õpilastest, et neid ei ole viimase kahe nädala jooksul noritud ega mõnitatud.

Koolide tugisüsteemid on üldjoontes hästi üles ehitatud: kõigis kolmes koolis töötavad psühholoog ja sotsiaalpedagoog, toimuvad regulaarsed tugimeeskonna koosolekud ning arenguvestlused peredega. Koolides rakendatakse erinevaid ennetus- ja sekkumistegevusi, sealhulgas sotsiaalsete oskuste arendamist, tugimeeskondade tööd, juhtumiarutelusi, koolitusi ja koostööd lapsevanematega.

Samas viitab rahuloluküsitluste tulemuste langus sellele, et ennetustegevuste järjepidevus, ulatus ja mõju vajavad ühtsemat hindamist. Olemasolevate tegevuste mõju võib olla aja jooksul nõrgenenud või võivad olla tekkinud uued väljakutsed, mida senine tugisüsteem ei kata. Seetõttu on oluline analüüsida koolide tulemusi eraldi, hinnata kasutatavate sekkumiste tõhusust ning kavandada koolipõhiseid ja vallaüleseid ennetustegevusi süsteemsemalt.

3.2.9 Kaasava hariduskorralduse rakendamine

Hariduslike erivajadustega õpilaste arv koolides

Joonis 3.2.9.a HEV lapsed

Kaasava hariduskorralduse rakendamine

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Kaasava hariduse põhimõtete järgi tagatakse kõigile õppijatele elukohajärgses haridusasutuses nende akadeemilisi ja sotsiaalseid vajadusi arvestava kvaliteetse hariduse kättesaadavus. Jõelähtme vallas on loodud tugispetsialistide võrgustik ning töötatud välja koostöömudel, mille alusel toetatakse abivajavat last ja tema perekonda. Rõhk on varajasel märkamisel ja sekkumisel, et tagada erivajadusega lastele võimalikult kiiresti vajaminev tugi. Välja on töötatud märkamistabel haridustöötajatele. Haridusasutustes on olemas tugispetsialistid, kes toetavad last ja tema perekonda lapse abivajadusest lähtuva tegevuskava alusel. Täiendavate teenuste osutamise vajadust hinnatakse juhtumipõhiselt. Haridusasutused vajavad erituge vajavate laste õpetamiseks täiendavat ruumiressurssi, tugispetsialiste ja eripedagoogilise kompetentsiga õpetajaid. Erivajadustega laste arv on tõusutrendis.

Rahastusmudel

Kaasava hariduskorralduse rahastamine toimub kohaliku omavalitsuse eelarvest. Rahastusmudel ei ole ajas muutunud.

Inimkeskus

Füüsilise puudega lastele on tagatud ligipääs haridusasutustele, kuid see ei taga veel igapäevase õppetöö täisväärtuslikku toimimist. Loo Koolis on korruste vahel liikumiseks invatõstuk ja Kostivere Koolis lift. Puudega lastele korraldab kohalik omavalitsus vajaduse korral transpordi haridusasutusse ja tagasi.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vallas on loodud head alused kaasava hariduse toetamiseks: olemas on tugispetsialistide võrgustik, rõhk on varajasel märkamisel ning füüsiline ligipääs puuetega lastele on tagatud. Siiski on süsteem sattunud suure surve alla, sest erilist tuge vajavate laste arv on kiiresti kasvanud.

Hariduslike erivajadustega ehk HEV-õpilaste arv on viimastel aastatel väga kiiresti suurenenud. Aastatel 2018–2023 peaaegu kahekordistus HEV-õpilaste arv koolides, kasvades 124-lt 233-le, mis näitab laste abivajaduse olulist kasvu. Ka lasteaedades on HEV-lastel arv viimastel aastatel kasvanud, rõhutades vajadust varajase sekkumise järele.

See kasv on tekitanud vajaduse täiendava ruumiressursi, tugispetsialistide ja eripedagoogilise kompetentsiga õpetajate järele. Kriitiline probleem on rahastus: HEV-õpilaste arvu tugeva kasvu juures ei ole rahastusmudel ajas muutunud. See on tekitanud olukorra, kus vajaduste katmiseks ei pruugi olla piisavalt eelarvevahendeid, mistõttu võib abi kättesaadavus aeglustuda ja tugispetsialistide töökoormus suureneda.

Teenuse kättesaadavuse ja vajadustele vastavuse parandamiseks on vaja tugevdada kolme peamist suunda. Esiteks tuleb kaasava hariduse rahastusmudelit ajakohastada nii, et see oleks paindlikum ning seotud HEV-õpilaste tegeliku arvu ja vajadustega. See aitaks tagada piisavad vahendid tugispetsialistide palkamiseks, haridusasutustes täiendavate ruumide loomiseks ja õpetajate koolitamiseks.

Teiseks tuleb süsteemselt arendada kõigi haridustöötajate erialaseid oskusi. Selleks on vaja järjepidevat koolituskava tavaõpetajatele eripedagoogiliste teadmiste omandamiseks. See aitaks õpetajatel kaasavat haridust klassiruumis paremini rakendada ja vähendada tugispetsialistide ülekoormust.

Kolmandaks tuleb tugevdada varajast sekkumist lasteaedades, suurendades vajaduse korral lasteaedade tugispetsialistide arvu. See aitaks tagada, et märgatud laps saab vajaliku toe võimalikult varakult ning probleemid ei süvene kooliastmes.

3.2.10 Lapsed hariduslike erivajadustega õpilaste koolides

Tabel 3.2.10.1 Lapsed erivajadustega õpilaste koolides

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lapsed erivajadustega õpilaste koolides	8	7	5	5	7	6	7

Allikad: KOV

Analüüs

Jõelähtme vald peab eraldi arvestust õpilaste kohta, kes õpivad teiste omavalitsuste koolides. Erikoolides õppivatele lastele pakutakse täiendavat tuge vastavalt vajadusele ja juhtumipõhiselt. Enamasti osutatakse

sotsiaaltransporditeenust.

Vajaduse korral pakutakse ka muid toetavaid teenuseid, näiteks psühholoogilist abi, nõustamisteenuseid, lapsehoiuteenust, tugiisikuteenust lapsele ja perele ning vanemluse toetamist.

Kui laps naaseb tavakoolikeskkonda, tehakse võrgustikutööd eri osapooli kaasates. Koostöösse kaasatakse vajaduse korral haridusasutus, kohalik omavalitsus, rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, raviarst ja teised lapse toetamise seisukohalt olulised spetsialistid.

3.2 Haridusega seotud teenused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla haridusasutustes on tugiteenuste kättesaadavus viimastel aastatel oluliselt paranenud, kuna spetsialistide arv ja panus on kasvanud. Vallas töötavad eripedagoogid, logopeedid, psühholoogid ja sotsiaalpedagoogid, mis võimaldab pakkuja õpilastele mitmetasandilist tuge nii alushariduses kui ka põhikoolis. Siiski ületab kasvav nõudlus tugiteenuste järele, eriti psühholoogi- ja logopeediteenuse puhul, jätkuvalt olemasolevaid võimalusi. Spetsialistide värbamist ja ametikohtade täitmist raskendab konkurents naaberomavalitsuste ja erasektoriga, kus töötasu on sageli kõrgem ning töökorraldus paindlikum. See mõjutab eeskätt teenuste järjepidevust ja võib pikendada ooteaegu õpilastele, kes vajavad kiiret sekkumist.

Erivajadustega laste toetamiseks on Jõelähtme vallas tehtud mitmeid olulisi samme. Loo Lasteaed Pääsupesas tegutseb tasandusrühm, kuhu saavad nõustamismeeskonna otsuse alusel koha kõik valla lapsed, kellel on selleks vajadus. Samas on teenusevajadus olnud järjekindlalt suurem kui pakumine ning edasiste rühmade loomist tuleb kaaluda koos rahvastikukasvu prognoosidega. Lapsevanemad hindavad valla pakutavaid tugiteenuseid kõrgelt ning vajaduse korral kasutatakse ka koostööpartnerite abi, eriti juhtudel, kus kohapealsed teenused ei kata kõiki vajadusi. Nagu paljudes omavalitsustes, on ka Jõelähtmes tugiteenuste pakumine vene keeles piiratud, mis võib muuta muukeelsete perede toetamise keerukamaks.

Õpilaste arv on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud, mis on suurendanud koormust eelkõige Loo piirkonna haridusasutustele. Kuigi koolivõrku on ajakohastatud ja rühmade suurust optimeeritud, esineb mõnes piirkonnas jätkuvalt alakoormust ja teises ülekoormust, mis nõuab paindlikumat planeerimist. Valla sees käib õppimas suur osa lastest ja noortest, kuid eriti gümnaasiumiastmes suundub märkimisväärne hulk õppureid teiste omavalitsuste koolidesse. See kasvatab pendelrännet ning võib suurendada haridustee katkestamise riski.

Alushariduses on üldpilt samuti dünaamiline. Viimase nelja aasta jooksul on lasteaiaste arv kasvanud ligi 30%, mis on tekitanud kõige suurema lasteaiakohtade puuduse Loo ja Neeme piirkonnas. Loo alevikku on viimastel aastatel investeeritud, avades 2022. aastal munitsipaalse lapsehoiurühma ja 2024. aastal kahe rühmaga moodullasteaia hoone. Need sammud on järjekordi leevendanud, kuid mitte puudujääki kõrvaldanud. Neeme lasteaias on puudu kuni 15 kohta, samal ajal kui Kostivere lasteaias on kohti üle. Seetõttu on kasutatud võimalust suunata Loo ja Neeme järjekorras olevaid lapsi Kostiverre, kuid logistilised põhjused ja pere eelistused piiravad selle lahenduse kasutamist. Eralasteaedade kasutus on vallas minimaalne, mistõttu peab munitsipaalasteaiakohtade pakkumine katma peaaegu kogu tegeliku vajaduse.

Tugiteenuste kättesaadavus ja varajase sekkumise süsteem on aidanud hoida põhihariduse katkestamised madalal tasemel. Samas on haridustee katkestamine suurenenas gümnaasiumiastmes, mis viitab vajadusele tõhustada karjääriteenuseid, koolidevahelist koostööd ja riskinoorte jälgimist. Kuna suur osa noortest jätkab õpinguid väljaspool valda ning vallas puuduvad kutseõppeasutused, on eriti oluline toetada teadlikke edasiõppimisvalikuid ja üleminekuid eri haridustasemetete vahel.

Rahuloluküsitluste tulemused viitavad, et kiusamise ja mõnitamise kogemus on viimastel aastatel sagenenud. See osutab vajadusele hinnata ennetustegevuste mõju ja järjepidevust. Kuigi koolide tugisüsteemid on struktuurselt hästi üles ehitatud ja spetsialistid valdavalt olemas, ei ole ennetusprogrammide rakendamine olnud kooliti ühtlane. See võib vähendada sekkumiste tõhusust ning pikendada aega probleemide varaseks märkamiseks. Koolide jaoks on seetõttu oluline analüüsida põhjalikumalt rahulolu- ja tagasisideandmeid ning seada selged eesmärgid süsteemse ja kestliku kiusamis- ning riskikäitumise ennetuse tugevdamiseks.

TUGEVUSED

- Hariduslike tugiteenuste kättesaadavus on paranenud. Jõelähtme valla haridusasutustes on tugiteenuste maht ja spetsialistide arv viimastel aastatel kasvanud. Eripedagoogid, logopeedid, psühholoogid ja sotsiaalpedagoogid võimaldavad pakuda lastele tuge nii alushariduses kui ka põhikoolis.
- Erivajadustega laste toetamiseks on loodud toimivad lahendused. Erivajadustega laste toetamiseks on loodud tasandusrühm Loo Lasteaed Pääsupesas ning koolides on olemas tugispetsialistide võrgustik. Vajaduse korral kaasatakse koostööpartnereid ja pakutakse lapsele juhtumipõhist tuge.
- Alushariduse ja põhihariduse kättesaadavus on üldiselt hea. Vallas on kolm lasteaeda ja kolm üldhariduskooli ning enamik lapsi saab õppida koduvalla haridusasutustes. Lasteaiajärjekorra haldamist toetab ARNO süsteem ning koolitransport aitab tagada haridusasutustesse jõudmise.

NÕRKUSED

- Tugiteenuste nõudlus ületab olemasolevaid võimalusi. HEV-lastearv on kiiresti kasvanud ning psühholoogi- ja logopeediteenuse vajadus ületab jätkuvalt pakutavat mahtu. See suurendab tugispetsialistide koormust ja võib pikendada abi saamiseni kuluvat aega.
- Lasteaia- ja hariduskohtade jaotus on piirkonniti ebaühtlane. Loo ja Neeme piirkonnas on lasteaia- ja hariduskohtade puudus, samas kui Kostiveres on vabu kohti. Gümnaasiumiastmes jätkab suur osa noortest õpinguid väljaspool valda, mis suurendab pendelrännet ja võib kasvatada haridustee katkestamise riski.
- Kiusamise ennetus ja riskinoorte toetamine vajavad süsteemsemat lähenemist. Rahuloluküsitluste tulemused viitavad kiusamise ja mõnitamise sagenemisele. Ennetustegevused on koolides olemas, kuid nende järjepidevus, ulatus ja mõju vajavad ühtsemat hindamist ning vallaülest koordineerimist.

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine

4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused

4.1.1 KOV osutatavad sotsiaalteenused

KODUTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenuse saajate arv on aastas keskmiselt 27 inimest ja teenuse maht keskmiselt 4,2 tundi isiku kohta kuus. Kliendikülastus toimub ligikaudu 1–2 korda nädalas. Paiknemine teenuse kättesaadavust ei mõjuta. Hinnanguline teenuse tegelike vajajate arv aastas on 27. Teenusel puudub järjekord. Ooteaeg abistamisvajaduse lõplikuks tuvastamiseks ehk haldusakti väljastamiseks on umbes kaks nädalat, mis on seotud dokumentide menetlusega. Teenus on kõigis piirkondades võrdset kättesaadav, sest hooldajatel on võimaldatud transpordivahendi kasutamine. Teenust osutab päevakeskus, mis on KOV-i allusutus. Koduteenuse vajajad on valdavalt eakad ning tööealised erivajadusega inimesed. 2020 aasta heaoluprofiili andmetel oli vallas üks koduhooldustöötaja. 2025. aasta seisuga on koduhooldustöötajaid kolm.

Rahastusmudel

Enne 2022. aastat rahastati koduteenust valdavalt Jõelähtme valla eelarvest. Lisaks kasutati ka mõningaid projektipõhiseid vahendeid. Aastatel 2022–2023 toimus koduteenuse pakkumine Euroopa Sotsiaalfondi toel projekti „Vajadustele vastavate hoolekandeteenuste tõhusam korraldamine ja pakkumine Jõelähtme vallas“ kaudu. Rahastus jagunes järgmiselt: 75% Euroopa Sotsiaalfondist ja 25% KOV-i omaosalusest. Teenus oli abivajajale täielikult tasuta. Euroopa Sotsiaalfondi projekt lõppes 2023. aasta lõpus. Alates 2024. aastast jätkub koduteenuse pakkumine ainult valla eelarve vahenditest ning esmakordselt kehtestati abivajaja omaosalus. Alates 2024. aasta algusest on kehtestatud omaosalustasu, sest Euroopa Sotsiaalfondi projekti rahastus lõppes. 2024. aasta detsembris tõsteti omaosalustasu määra. Omaosalustasu määr sõltub teenuse saaja ja tema leibkonna sissetulekust. Määr on tunnitasu 0–10 eurot ning täpne summa sõltub sissetulekuvahemikust. Omaosalustasu arvestamisel võetakse arvesse taotleja ja tema leibkonna kolme kuu keskmist netosissetulekut. Kui abi vajavad kaks isikut samas peres, siis tunnitasu hinnatakse arvestades 1,5-kordset normi. Koduteenuse omaosalustasu kujuneb inimese ja tema leibkonna kolme kuu keskmise netosissetuleku alusel järgmiselt: alla 400 euro – omaosalustasu ei rakendata; 401–650 eurot – omaosalustasu 4 eurot tunnis; 651–900 eurot – omaosalustasu 7 eurot tunnis; üle 901 euro – omaosalustasu 10 eurot tunnis.

Inimkeskus

Koduteenus aitab isikut toimingutes, mida ta ei suuda terviseseisundi, tegevusvõime piiratuse või elukeskkonnast tingitud põhjuste tõttu ilma kõrvalabita teha. Koduteenuse saamiseks tuleb teenuse taotlejal või tema seaduslikul esindajal esitada vallavalitsusele kirjalik taotlus. Teenuse vajaduse hindamiseks viivad sotsiaaltööspsialist ja päevakeskuse teenuste juht läbi kodukülastuse, mille käigus hinnatakse taotleja toimetulekuvõimet ning selgitatakse välja soovitatav teenuse algusaeg, osutamise koht, sisu ja maht. Kui hindamise tulemusel selgub, et

taotletavat teenust ei vajata, tehakse inimesele ettepanek teisteks toimetulekut, hooldust või kõrvalabi võimaldavateks meetmeteks.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

VÄLJASPOOL KODU OSUTATAV ÜLDHOOLDUSTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

2025.aastal saab väljaspool kodu osutatavat üldhooldusteenust 45 inimest ning mõned inimesed on sobiva üldhooldusteenuse järjekorras. Järjekord on seotud eelkõige sellega, et eelistatakse kindlaid hoolekandeesutusi või oodatakse kohta inimesele sobivas asutuses. Üldhooldusteenuse kohtade puudus ja järjekorrad on teenuse osutamisel üks peamisi kitsaskohti. Oodatavad kohad on pikema järjekorraga. Teenuse maht aasta jooksul tõuseb, sest aasta lõikes lisandub teenusele uusi inimesi, kuid osa teenuse saajatest lahkub teenuselt. Seetõttu püsib teenuse saajate arv üldiselt 40–50 inimese vahel. Hooldekodu klientide arv on viimastel aastatel oluliselt suurenenud: 2020. aastal oli kliente 10, 2021. aastal 20, 2022. aastal 46, 2023. aastal 78 ning 2024. aastal juba 134. 1. juulil 2023 jõustunud hooldereform ja riigi suurem panus teenuse rahastamisse tõid kaasa üldhooldusteenuse nõudluse kiire kasvu ning teenusehindade tõusu. Hinnanguline teenuse tegelike vajajate arv aastast on umbes 50–55 inimest. Peaaegu kõik teenust vajavad inimesed on teenusel. Kui inimesel on eelistatud hooldekodu ja tema teenusevajadus ei ole kriitiline, viibib ta ootejärjekorras ning saab seni kodus vajalikku abi, näiteks koduteenust või muud toetavat teenust. Kõik soovivad kohta oma koduvallas või seal, kus elavad lähedased. Seega mõjutab teenuse kättesaadavust kodukoht ja teenuse üldhind. KOV-i teenuse kättesaadavust piirkonniti hinnata ei saa, sest vald teenust ise ei osuta. Vallal puudub oma hooldekodu ning kohalikus hooldekodus on pikk ootejärjekord, mistõttu kasutatakse peamiselt lähipiirkonna hooldekodusid. Päevahoidu ja intervallhooldust vallas ei pakuta.

Rahastusmudel

Jõelähtme vallas on 2025. aastal kinnitatud hoolduskulu 650 eurot ühe inimese kohta. Lisaks tasub inimene oma sissetulekust 90%. Kui inimese sissetulek on väiksem eelmise aasta teise kvartali keskmisest pensionist ehk 781,30 eurost, tasub KOV väiksema sissetuleku vahe. Kui kogu inimese sissetulekust ja ülalpidajate makstavatest summadest ei piisa üldhooldusteenuse eest tasumiseks, tasub puudujääva osa Jõelähtme Vallavalitsus.

Inimkesksus

Iga inimese puhul on teenuse rahastus erinev ja individuaalne, sest see sõltub inimese sissetulekust, lähedaste olemasolust ning järeltulijate

sissetulekust ja üldhooldusteenuse kohatasust. Üldhooldusteenuse kohatasu hüvitamiseks esitab inimene või tema seaduslik esindaja vallavalitsusele taotluse. Tasumine toimub vallavalitsuse korralduse alusel. Üldhooldusteenuse osutaja valik sõltub suuresti hooldusvajadusega inimese või tema ülalpidajate majanduslikust olukorrast. Oodatavad hoolduskohad võivad asuda hooldusvajadusega inimese tavapärasest elukeskkonnast ja lähedastest kaugel. Seetõttu ei saa üldhooldusteenusel alati tagada inimkesksust.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

○ ○ ○ ○
Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

TÄISEALISE ISIKU HOOLDUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Hooldajad määratakse vastavalt vajadusele. 2025. aasta seisuga on hooldus seatud 17 inimesele. Ooteaega ega järjekorda ei ole. Hooldaja määratakse seaduse alusel ja hooldatava või hooldaja vastavasisulise taotluse alusel. Vallavalitsuse sotsiaaltööspsialist teeb hindamise ning selgitab välja, millistes toimingutes vajab hooldatav lisaabi. Teenus tagatakse vastavalt hinnatud vajadusele. Kõigile teenusevajadusega inimestele on vajalik tugi korraldatud. Teenus on kogu valla territooriumil ühtlaselt kättesaadav ning piirkondlikke erinevusi teenuse kättesaadavuses ei ole täheldatud.

Rahastusmudel

Vallavalitsus maksab puudega inimese hooldamise eest hooldajale hooldajatoetust järgmiselt: 1. keskmise puudega ja/või suure hooldus- ja abivajadusega isiku hooldajale 30 eurot kuus; 2. raske puudega isiku hooldajale 50 eurot kuus; 3. sügava puudega isiku hooldajale 75 eurot kuus. Kehtestatud on ka suure hoolduskoormusega ja/või puudega lapse hooldajatoetuse määrad: 1. 1,5–15-aastase keskmise, raske või sügava puudega või suure hooldus- ja abivajadusega lapse hooldajale 150 eurot kuus; 2. 16–18-aastase keskmise puudega ja/või suure hooldus- ja abivajadusega lapse hooldajale 30 eurot kuus; 3. 16–18-aastase raske puudega lapse hooldajale 50 eurot kuus; 4. 16–18-aastase sügava puudega lapse hooldajale 75 eurot kuus. Samuti tasutakse täisealise isiku hooldajaks määratud isiku eest sotsiaalmaksu. Hooldajatoetust saavate inimeste arv on kasvanud: 2020. aastal sai toetust 13 inimest, 2024. aastal 31 inimest. 2025. aastal makstakse hooldajatoetust 20 hooldajale 22 hooldatava eest, sh kolme lapse hooldajale.

Inimkesksus

Teenusevajaduse hindamine toimub juhtumipõhiselt. Teenuse taotlemiseks esitab taotleja vallavalitsusele vastaval vormil täidetud avalduse, millele on lisatud puude määramise otsus. Hoolduse määramise taotluse alusel külastab sotsiaaltöötaja abivajavat isikut tema kodus, et

hinnata hooldusvajadust ning seda, millistes toimingutes vajab inimene kõrvalabi, juhendamist ja järelevalvet. Kodukülastusel täidetakse hooldusvajaduse hindamise instrument. Selle põhjal otsustatakse teenuse vajadus, maht ja sagedus. Hindamise viib läbi vallavalitsuse sotsiaalteenistus, kes analüüsib hooldusvajadust ja dokumentide sisu ning teeb vallavalitsusele põhjendatud ettepaneku hooldaja määramiseks või sellest loobumiseks. Abivajaja on kaasatud kogu protsessi jooksul – taotluse esitamisest kuni kodukülastuse ja teenuse kavandamiseni. Hindamisel arvestatakse ka lähedaste toetust ja võimalusi, kui see on asjakohane. Teenus kujundatakse vastavalt inimese individuaalsetele vajadustele.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

TUGIISIKUTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Tugiisikuteenus on mõeldud nii lastele kui ka täiskasvanutele. Jõelähtme Valla Päevakeskuses on ametis kuus laste tugiisikut. Laste tugiisik töötab lapsega 1 : 1 igapäevaselt haridusasutuses vastavalt päevakavale. Keskmiselt on tugiisiku tööpäev 8–16 tundi. Päevakeskuses on ametis ka perede ja täiskasvanute tugiisik, kellel on keskmiselt aktiivseid leibkondi 10 ning kaasuv võrgustik. Töö on juhtumipõhine. Tööpäev kestab ametlikult kell 8.30–17.00, kuid võib juhtumipõhiselt varieeruda. Tugiisikuteenuse vajadus kasvab. 2025. aasta septembris lisati päevakeskuse struktuuri kolm laste tugiisiku ametikohta. Teenuse kättesaadavus on üle riigi probleemne, sest tööturul on tugiisikuid vähe ja palgatase madal. Jõelähtme Valla Päevakeskus teenindab koduteenuse ja tugiisikuteenuse vajadusega kliente vallaüleselt, mistõttu on teenuse kättesaadavus ühtne.

Rahastusmudel

Tugiisikuteenuse osutamise kulud kaetakse vallaeelarvest või vallaeelarvesse laekuvatest sihtotstarbelistest vahenditest. Tugiisikuteenuse puhul ei kasutata abivajaja enda ega projektirahastust. Täiskasvanute puhul võib teenuse rahastamisse olla kaasatud teenuse saaja omaosalus, mis moodustab kuni 50% teenuse tunnihinnast. Teenusevajadus ning omaosaluse suurus määratakse iga taotleja puhul individuaalselt, arvestades teenuse mahtu ning teenuse saaja ja/või tema pere majanduslikku olukorda. Kehtestatud sotsiaalteenuste hinnad on järgmised: tugiisikuteenus perele – 6 eurot ja 40 senti tunnis. Kuni 18-aastastele lastele on tugiisikuteenus tasuta.

Inimkeskus

Teenuse saamiseks tuleb vallavalitsusele esitada vormikohane taotlus koos nõutud lisadokumentidega. Taotluse võib esitada teenuse vajaja ise

või tema pereliige. Laste puhul on taotluse esitamise õigus ka vallavalitsuse lastekaitse spetsialistil või lapse haridusasutuse juhtkonnal. Teenusevajaduse hindamiseks analüüsitakse esitatud dokumente ning vajaduse korral tehakse kodukülastus, mille käigus selgitatakse välja teenuse vajalikkus, maht, sisu ja kestus. Tugiisikuteenust osutatakse vastavalt teenuse saaja vajadustele kas kodus, väljaspool kodu või mõlemas keskkonnas. Enne teenuse osutamise alustamist on teenuse saajal õigus kohtuda tugiisikuga, et hinnata vastastikust sobivust ja koostöövalmidust.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

ISIKLIKU ABISTAJA TEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenust on õigustatud saada puudega isik, kelle elukoht on Eesti rahvastikuregistri andmetel Jõelähtme vald nii jooksva aasta 1. jaanuari seisuga kui ka teenuse taotlemise ajal ning kelle tegelik elukoht asub Jõelähtme vallas. Isikliku abistaja teenus on seotud sotsiaaltransporditeenusega. Teenust osutatakse vastavalt vajadusele. 2025. aastal ei ole teenuse järele kaks korda nädalas nõudlust olnud. Teenus on kõigile ühtselt kättesaadav. Järjepideva teenuse järele ei ole viimastel aastatel vajadust olnud, mistõttu on teenuse saajate arv olnud null. Teenuse sisu ja ulatus on paindlik ning lähtub iga inimese individuaalsetest vajadustest – mõnel inimesel on abivajadus suurem, teisel väiksem.

Rahastusmudel

Kehtestatud sotsiaalteenuste hinnad on järgmised: isikliku abistaja teenuse hind on Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu tunnialammäär, millest teenuse saaja tasub omaosalusena 20%. Omaosaluse tasumisest on vabastatud madala sissetulekuga isik. Isikliku abistaja teenuse kasutamisel on inimese omaosalus Jõelähtme vallas elukoha registreerinud isikule 0,70 eurot tunnis ja registreeritud elukohata isikule 0,90 eurot tunnis. Teenuse osutamiseks sõlmitakse kirjalik isikliku abistaja teenuse osutamise leping vallavalitsuse, teenuse rahastaja, abistaja ehk teenuse osutaja ja abistatava ehk teenuse saaja vahel. Lepingus sätestatakse osutatava teenuse maht ja tingimused, poolte õigused ja kohustused ning teenuse kasutamise kord.

Inimkeskus

Abivajaduse hindamist teostav sotsiaalametnik koostab koostöös teenuse saajaga hooldusplaani, milles määratletakse teenuse eesmärgid, sisu, maht ja kestus. Isiklik abistaja toetab teenuse saajat tema puudest tulenevate igapäevaste vajaduste rahuldamisel. Abi võib osutada vajalikuks liikumisel, söömisel, riietumisel, suhtlemisel, sh raske

kõnepuude korral, hügieenitoimingute sooritamisel, kirjutamisel, majapidamistööde tegemisel või muudes tegevustes, kus inimene vajab oma puude tõttu kõrvalabi. Isikliku abistaja teenuse saamiseks esitab taotleja vallavalitsusele vormikohase avalduse koos puude raskusastet tõendava otsusega.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

SOTSIAALTRANSPORT

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Sotsiaaltransporditeenus võimaldab sõitu haridusasutusse, töökohta, ravi- või rehabilitatsiooniasutusse, hooldus- või abivahendite väljastamisega seotud asutusse ning teiste avalike teenuste osutamiseks seotud asutustesse. Teenust osutatakse isikule, kes ise või kelle eestkostja või ülalpidamiskohustusega isik ei suuda iseseisvalt transporditeenust korraldada. Teenus on õiguspõhine ning selle eelduseks on määratud puue. Sotsiaaltransporditeenust korraldab Jõelähtme Päevakeskus. Päevakeskus on teenust osutanud alates eelmise aasta septembrist. Selle aja jooksul on teenust saanud umbes 15 klienti, neist osa korduvalt. Teenuse tegelike vajajate arv vastab teenuse saajate arvule. Teenuse saamine ei sõltu piirkonnast ning piirkonniti ei ole teenuse kättesaadavus erinev. Teenus on valla territooriumil ühtlaselt kättesaadav.

Rahastusmudel

Teenust rahastatakse valla eelarvest ning teenuse saajalt võetavast tasust. Arveldamine toimub vallavalitsuse esitatud arve alusel pangaülekandega vallavalitsuse pangakontole. Teenust osutatakse tasuta isikutele, kelle kuusissetulek ühe pereliikme kohta on väiksem kui kahekordne Vabariigi Valitsuse kehtestatud toimetulekupiir. Isiku omaosalus sotsiaaltransporditeenuse kasutamisel on Jõelähtme vallas elukoha registreerinud inimesele 0,40 eurot kilomeetri kohta nii vallasiseselt kui ka väljaspool valda. Registreeritud elukohata inimesele on omaosalus 0,60 eurot kilomeetri kohta nii vallasiseselt kui ka väljaspool valda. Lisaks kehtib ooteaja tasu, mis sõltub teenusepakkuja tegelikult arvestatud kuludest või Jõelähtme Valla Päevakeskuse osutatud teenuse korral teenuse saaja elukoha registreeringust. Jõelähtme vallas elukoha registreerinud inimesele on ooteaja tasu kuni 30 minuti eest 3 eurot ja kuni 60 minuti eest 6 eurot. Registreeringuta inimesele on ooteaja tasu kuni 30 minuti eest 5 eurot ja kuni 60 minuti eest 10 eurot. Teenuse ülejäänud kulud kaetakse kohaliku omavalitsuse eelarvest. Päevakeskus on teenust osutanud alates eelmise aasta septembrist ning selle aja jooksul ei ole rahastusmudel muutunud.

Inimkeskus

Teenuse saamiseks esitab teenusele õigustatud isik või tema esindaja,

näiteks perearst, eestkostja, hooldaja või pereliige, Jõelähtme Valla Päevakeskuse teenuste juhile taotluse e-posti teel tavaliselt hiljemalt kümme tööpäeva enne teenuse kasutamise algust. Taotlusega peab esitama ka puudeotsuse. Taotluse võib esitada ka telefoni teel, helistades päevakeskuse teenuste juhile. Puudega lastele ning puudega täiskasvanud õppijatele on õppeperioodil edasi-tagasi sõit haridusasutusse sotsiaaltransporditeenusena tasuta. Turvalise teekonna tagamiseks luuakse vajaduse korral ohutu teekond. Puudega lapse haridusasutusse sõitmise teenuse taotlemiseks esitab lapsevanem, eestkostja või lapse hooldaja taotluse SPOKU iseteeninduskeskkonnas.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

VÖLANÕUSTAMISTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenuse saajate arv ja maht on aasta jooksul kujunenud järgmiselt: 2021. aastal teenust ei kasutatud: 0 teenuse saajat; 2022. aastal oli teenuse saaja üks inimene ja teenuse maht kokku 4 tundi; 2023. aastal oli teenuse saaja samuti üks inimene ja teenuse maht 1 tund; 2024. aastal kasutas teenust üks inimene ja teenuse maht oli 2 tundi. Tegelikku teenust vajavate inimeste arvu ei ole võimalik hinnata. Hajaasustuses elaval inimesel, kellel puudub isiklik sõiduvahend, on keeruline teenuseosutaja juurde pääseda. Jõelähtme piirkonna abivajajad on seni olnud nooremapoolsed ning suutnud ise Tallinnas teenust osutava MTÜ juurde kohale sõita.

Rahastusmudel

Teenust osutatakse sihtrühmale tasuta. Teenuse eest tasub KOV ning KOV katab abivajaja jaoks teenusega seotud vajalikud kulud. Teenuse kogumaksumus aasta jooksul oli järgmine: 2021. aastal 0 eurot; 2022. aastal 80 eurot; 2023. aastal 25 eurot; 2024. aastal 70 eurot. Rahastusmudel on ajas püsinud muutumatuna.

Inimkesksus

Teenuse sihtrühm on võlaprobleemidega inimesed ning inimesed, kellel on oht võlgnevuste tekkeks ja kes ei suuda oma rahalisi kohustusi iseseisvalt täita. Võlgnevuste tekkimise ohu hindamisel võetakse arvesse inimese või tema pere konkreetset olukorda. Teenust vajav inimene esitab vallavalitsusele kirjaliku taotluse. Sotsiaalvaldkonna ametnik hindab abivajadust ning määrab sobiva teenuse. Otsuse teenuse korraldamise või sellest keeldumise kohta teeb vallavalitsus.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

VARJUPAIGATEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenust osutatakse isikule, kes teenusevajaduse tekkimise ajal viibib Jõelähtme valla territooriumil. Kui isiku tegelik elukoht on Jõelähtme vald, kuid rahvastikuregistrijärgne elukoht asub teises omavalitsuses, toimub teenuse osutamine ja rahastamine kooskõlastatult vastava omavalitsusega. Jõelähtme vallal puudub varjupaik ning teenus tagatakse vajaduse korral vaba sotsiaaleluruumi võimaldamisega.

Rahastusmudel

Teenust osutatakse tasuta isikutele, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht on Jõelähtme vald. Kui inimene vajab teenust väljaspool Jõelähtme valda, katab teenuse osutamisega seotud kulud tema rahvastikuregistrijärgne omavalitsus.

Inimkesksus

Teenuse saamiseks võib inimene esitada vallavalitsusele taotluse, kuid vallavalitsus on kohustatud teenust korraldama ka taotlust esitamata. Sotsiaalvaldkonna spetsialist hindab inimese abivajaduse põhjendatust ning määrab teenuse osutamise sageduse ja mahu. Teenust osutatakse vajaduse korral viivitamata, kuid vältimatut abi vajaval isikul tagatakse teenuse kohene osutamine. Teenuse määramisel võetakse arvesse inimese tervislikku seisundit, iseseisva toimetuleku võimet ning muid inimese ja tema olukorraga seotud asjaolusid.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

ELURUUMI TAGAMISE TEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Sotsiaaleluruum on Jõelähtme Vallavolikogu poolt sotsiaaleluruumiks tunnistatud eluruum, mida üüritakse eluasemeteenust vajavatele isikutele. Jõelähtme Vallavalitsusel on 22 korterit ning nendest kolm korterit on

vabad. Vabadest korteritest kaks on sotsiaalkorterid ning üks korter on kriisipind, mis on sisustatud kõige vajalikuga. Teenuse saajate arv ja maht aasta jooksul oli järgmine: 2021. aastal 21; 2022. aastal 44; 2023. aastal 39; 2024. aastal 41. Teenust on aastate jooksul saanud kõik vajajad, välja arvatud 2022. aastal, mil teenusevajajaid oli Ukraina sõjapõgenike seas palju ja kõigile ei olnud võimalik teenust pakkuda. Teenus on kättesaadav kõigi piirkondade elanikele.

Rahastusmudel

Rahastusmudel põhineb teenusevajaja ja tema lähedaste osalusel, kes tasuvad kommunaalkulud ja üüri. Viimase nelja aasta jooksul on teenuse rahastamiseks eraldatud vallavalitsuse eelarvest keskmiselt 20 672 eurot aastas. Rahastusmudel on ajas püsinud muutumatuks.

Inimkeskus

Sotsiaaleluruumi taotleja esitab vallavalitsusele vastava avalduse, millele lisab vajaduse korral eluruumi elamiskõlbmatuks tunnistamise dokumendi koopia ja viimase kolme kuu arvelduskonto väljavõtte. Eluruumi vajadust hinnatakse personaalselt. Taotluse hindamisel võetakse arvesse taotleja materiaalsel olukorda, tervist, ülalpeetavate arvu, vanust ja leibkonna netosissetulekuid. Laene, võlgu ja täitemenetluse nõudeid arvesse ei võeta. Teenuse haldaja on pidevas kontaktis teenuse saajatega ning teenuse saajate ja haldaja vahel on kujunenud usalduslik suhe.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

MILLISEID TEENUSEID KOV LISAKS OSUTAB

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vald kasutab sotsiaalvaldkonna arendamiseks muu hulgas Euroopa Liidu fondidest toetatavaid tegevusi. Näiteks toetab isikukeskse erihooletande teenusmudel psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonnaelus osalemist ja kogukonda kaasamist. Teenusmudel osaleb 24 inimest. Päevakeskuse projekt „Sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine Jõelähtme vallas“ aitab toetada ja parandada koduteenuse kvaliteeti. Jõelähtme Vallavalitsus koordineerib ka projekti „Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine“, mille eesmärk on toetada puuetega inimeste kodude kohandamist vastavalt nende erivajadustele. Projekt „Kodud tuleohutuks“ aitab tõsta vähekindlustatud perede ja puuetega inimeste tuleohutust. Selle raames tehakse parandustöid, et aidata inimestel elada turvalises kodukeskkonnas, toetada iseseisvat toimetulekut ja ennetada ohuolukordi. See vähendab ka pereliikmete hoolduskoormust. Sihtrühmaks on eakad, puuetega või terviseprobleemidega inimesed, kellel on suurenenud risk sattuda abitusse olukorda. Teenust pakutakse projektipõhiselt ning teenusega liitujatele on see tasuta.

Rahastusmudel

Projektide rahastusmudel põhineb Euroopa Liidu fondide toetusel ning Jõelähtme valla omaosalusel. Teenuse saajatele on projektides osalemine tasuta.

Inimkesksus

Projektid toetavad ja parandavad inimese individuaalset toimetulekut ning ühiskonnas osalemist. Samuti aitavad need suurendada kodukeskkonna turvalisust, vähendada abitusse olukorda sattumise riski ja toetada inimese võimalikult iseseisvat hakkamasaamist.

Teenuse pakkumise võimekus ei ole piisav nõudluse rahuldamiseks. Ootejärjekorrad on liiga pikad. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta inimese suutlikkust omaosalust tagada. Teenuse korraldamisel ja osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemisega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse pakkumise võimekus ületab nõudluse. Ootejärjekordi ei ole või on need mõistliku pikkusega. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab abivajaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud kõikide inimkeskuse aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme vald on loonud tervikliku ja toimiva sotsiaalhoolekandesüsteemi, mis katab peamised elanikkonna toimetulekuvajadused. Teenused on laiapõhjalised, inimkesksed ja üldiselt hästi kättesaadavad. Teenuste korraldus on valdavalt hästi planeeritud ning arvestab inimese individuaalseid vajadusi, kuid süsteemi stabiilsus ja jätkusuutlikkus sõltuvad suurel määral eelarvelistest võimalustest ja projektipõhistest toetustest.

Tugevuseks on süsteemne teenuste pakkumine Jõelähtme Valla Päevakeskuse kaudu, rahastusmodelite selgus ja kiire reageerimine abivajadusele. Koduteenus ja üldhooldusteenus toimivad üldiselt hästi, kuid eakate ja erivajadustega inimeste jaoks puuduvad piisavad päevahoiu- ja intervallhoolduse võimalused. Samuti vajavad tähelepanu hooldekodukohtade kättesaadavus, tööjõupuuduse leevendamine ning tagasisidesüsteemide loomine.

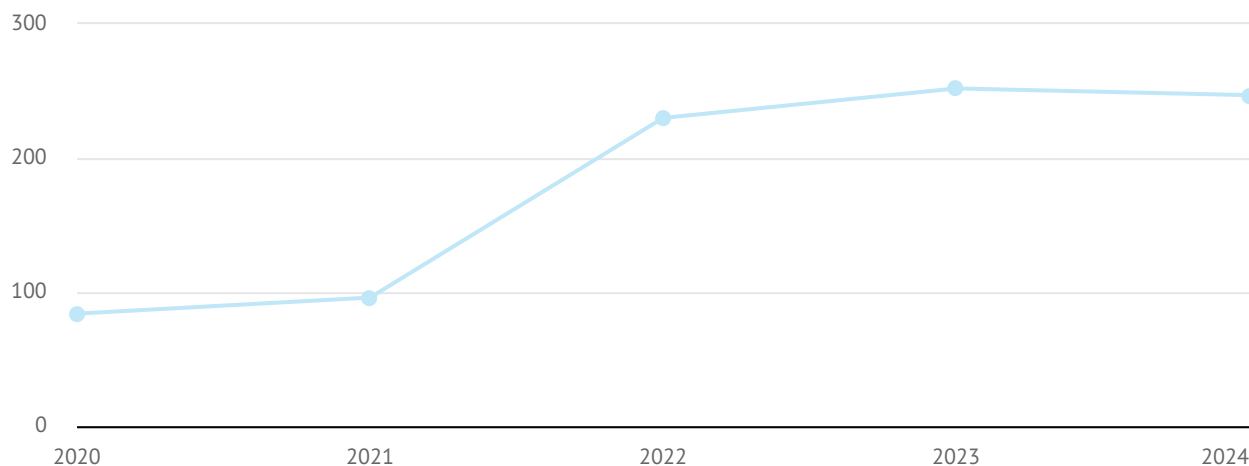
Võlanõustamise ja varjupaigateenuse kasutus on madal, mis võib viidata vajadusele suurendada elanike teadlikkust teenustest ja nende kättesaadavusest. Sotsiaaleluruumi teenus on üldiselt toimiv ning teenust on pakutud kõigile vajajatele, välja arvatud suurema kriisikoormusega perioodil, mil teenusevajadust suurendas Ukraina sõjapõgenike saabumine.

Euroopa Liidu toetuste kaasamine ja projektipõhine arendus näitavad valla suutlikkust rakendada uuenduslikke lahendusi ning toetavad eesmärki pakkuda elanikele kvaliteetseid ja inimkeskselt korraldatud sotsiaalteenuseid. Samas muudab projektipõhise rahastuse ajutisus süsteemi haavatavaks, sest teenuste järjepidevus võib sõltuda välise rahastuse olemasolust.

Edasise arengu keskmeks peaksid olema stabiilne rahastus, eakate ja erivajadustega inimeste pikaajaline toetamine, päevahoiu- ja intervallhoolduse võimaluste arendamine ning teenuste mõju ja rahulolu regulaarne hindamine.

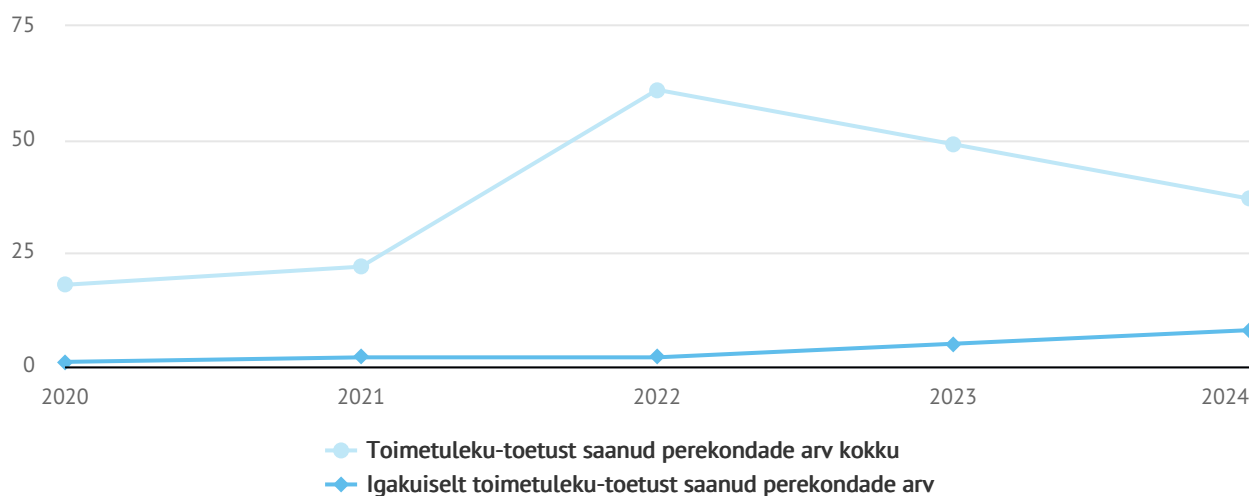
4.1.2 Toimetulekutoetuse saajad

Toimetulekutoetuse saajate hulk

Joonis 4.1.2 .a Toimetulekutoetuse saajate hulk

Toimetulekutoetust saanud perekonnad

Joonis 4.1.2 .b Toimetulekutoetust saanud perekonnad

Toimetulekutoetuste maksmise taust

Hinnangud

Ennetavad teenused

Valla sotsiaaltoetuste süsteem on üles ehitatud nii, et lisaks toimetulekutoetusele on võimalik taotleda mitmesuguseid toimetulekut soodustavaid sotsiaaltoetusi. Need aitavad ennetada majanduslikke toimetulekuraskusi ja toetavad peresid enne, kui neil tekib vajadus riikliku toimetulekutoetuse järele. Ennetavad meetmed on suunatud eelkõige lastega peredele, sealhulgas üksikvanemaga ja paljulapselistele peredele, kelle kulukoormus on suurem. Selliste perede toimetulekut toetatakse

pakuti järgmiselt: a)lastega perede toetused: riiete ja jalanõude ostmise toetus kuni 100 eurot lapse kohta kord aastas, täiendav toetus kooli lõpetamisel, lapse koolieelse asutuse toiduraha ja osalustasu vabastamine kuni üheks õppeaastaks, spordi- ja huvitegevuse osalustasu toetus kuni 224 eurot aastas ning õpilaskodu kohatasu katmine kuni 100% ulatuses; b) tervisetootused, mis aitavad vältida terviseprobleemidest tulenevat majanduslikku toimetulekuraskust, sealhulgas ravimite, prillide, abivahendite ja raviprotseduuride osaline või täielik hüvitamine; c) küttoetus, mida saab taotleda eluaseme küttega seotud kulude osaliseks hüvitamiseks kuni 200 eurot aastas, välja arvatud toimetulekutoetuse saajad.

Tugi abivajajale

Toimetulekutoetust on Jõelähtme vallas õigus saada isikul või perel, kelle kuu netosisissetulek jääb pärast eluasemekulude mahaarvamist alla kehtestatud toimetulekupiiri. Toimetulekutoetuse määramise aluseks on sotsiaalhoolekande seadus. Riiklik toimetulekupiir on alates 1. juunist 2022 üksi elavale inimesele või perekonna esimesele liikmele 200 eurot, igale alaealisele pereliikmele 240 eurot ning perekonna teisele ja igale järgmisele täisealisele liikmele 160 eurot. Toimetulekutoetuse saajal, kelle kõik perekonnaliikmed on alaealsed, on õigus saada koos toimetulekutoetusega täiendavat sotsiaaltoetust 15 eurot, mida maksab kohalik omavalitsus riigieelarvelistest vahenditest. Perekond või üksi elav isik on õigustatud toetusele, kui pärast eluasemekulude tasumist jääb talle kasutada väiksem summa kui kehtiv toimetulekupiir. Toimetulekutoetust saavad Jõelähtme valla eelkõige vähekindlustatud isikud ja pered, kelle sissetulekud ei võimalda katta esmavajalikke kulusid. Sotsiaaltoetuste määramisel arvestatakse lisaks sissetulekutele ka tervislikku seisundit, ülalpeetavate arvu ja vanust. Toetust võivad taotleda kõik isikud, kelle elukoht on rahvastikuregistri andmetel Jõelähtme vallas, ning ka need, kes ajutiselt viibivad valla territooriumil ja vajavad vältimatut abi. 2024 aastal sai toimetulekutoetust 37 perekonda, neist 9 lapsega peret, 23 registreeritud töötut, 4 pensionäri ning 8 osalise ja puuduva töövõimega inimest.

Toetavad tegevused

Lisaks rahalistele toetustele rakendab Jõelähtme vald tegevusi, mis aitavad toimetulekutoetuse saajaid suunata vajalike teenuste juurde ja soodustada iseseisvat toimetulekut. Sotsiaaltoetuse taotluse menetlemisel hinnatakse iga juhtumit eraldi ning vajaduse korral suunatakse taotleja täiendavate teenuste või abivõimaluste juurde. Sellisteks tegevusteks on tervise taastamise ja rehabilitatsiooniga seotud toetused, näiteks raviprotseduuride, abivahendite ja ravimite kulude katmine, laste hariduse ja huvitegevuse toetamine ning vältimatu sotsiaalabi osutamine olukordades, kus inimene on sattunud kriisi, näiteks tulekahju, raske haiguse või õnnetusjuhtumi tagajärjel. Jõelähtme vald pakub elanikele eri sotsiaalteenuseid, mis aitavad kaasa iseseisvuse ja elukvaliteedi säilitamisele. Nendeks on erihoolekandeteenus, eluasemeteenus, häirenuputeenus, isikliku abistaja teenus, integreeritud hoolekandeteenus, koduteenus, lapsehoiuteenus, sotsiaaltransporditeenus ja võlanõustamisteenus. Samuti toetab vald noorte iseseisvat toimetulekut Noortegarantii tugisüsteemi kaudu, mis aitab 16–29-aastastel noortel naasta haridusteele või jõuda tööturule. Aastatel 2025–2026 osaleb Jõelähtme vald ka pilootprojektis „Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli jätkurakendamine kohalikus omavalitsuses“, mille eesmärk on pakkuda abivajajatele nende individuaalsetest vajadustest lähtuvat tuge ja vähendada sõltuvust pikaajalisest toetuste süsteemist.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine. Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ○
Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine. Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Jõelähtme vald pakub toimetulekutoetusele lisaks ennetava iseloomuga toetusi, mis aitavad katta kulutusi, mis võivad muidu põhjustada perede majandusliku olukorra halvenemist. Taotleja olukorda hinnatakse individuaalselt, arvestades leibkonna suurust, sissetulekuid, eluasemekulusid ja muid toimetulekut mõjutavaid asjaolusid. Selline toetuste ja teenuste süsteem aitab tagada, et abivajajad saavad lisaks rahalisele abile ka sisulist tuge oma olukorra parandamiseks.

Aastatel 2020–2024 on toimetulekutoetuse vajadus Jõelähtme vallas kasvanud, saavutades haripunkti 2023. aastal ning vähenedes 2024. aastaks veidi. Kui 2020. aastal rahuldati 84 taotlust ja toetust sai 18 perekonda, siis 2024. aastal rahuldati 247 taotlust ja toetust sai 37 perekonda. Kasvu võisid mõjutada peamiselt elukalliduse ja energiakulude järsk tõus ning Ukrainast saabunud sõjapõgenike lisandumine.

Kuigi alates 2022. aastast on toimetulekutoetust saanud perekondade koguarv vähenenud, on igakuiselt toetust vajavate perede hulk suurenenud. See viitab püsivale majanduslikule ebakindlusele. Suurim osa toimetulekutoetuse summadest arvestati 2024. aastal registreeritud töötutega leibkondadele, samas kui pensionäridega pered vajasisid toetust kõige harvem. Toetuse määramisel olid peamiseks kululiikideks eluasemekulud, millest suurima osakaaluga oli üür.

Oluline väljakutse on asjaolu, et riiklikult kehtestatud toimetulekupiir ei pruugi vastata perede tegelikele minimaalsetele elamiskuludele. Probleemi leevendamiseks on valla sotsiaaltoetuste süsteem kujundatud mitmekihilisena: lisaks toimetulekutoetusele on peredel võimalik taotleda erinevaid täiendavaid toetusi, mis aitavad ennetada majanduslikke raskusi ja pakkuda abi juba enne riikliku toimetulekutoetuse vajadust.

4.1.3 KOV eelarvest makstavad sotsiaaltoetused

KOV eelarvest makstavad toetused

Hinnangud

Tugi abivajajale

Jõelähtme vallas toetatakse inimesi sissetulekust sõltuvate ja sissetulekust mittesõltuvate sotsiaaltoetustega. Sissetulekust sõltuvad toetused on mõeldud pere toimetuleku soodustamiseks ning toetust makstakse leibkonna netosissetuleku suurust arvestades. Toimetulekupiir on kahekordne riiklikult kehtestatud toimetulekupiir. Jõelähtme vallas on 2025. aastal sissetulekust sõltuv toimetulekupiir ühe inimese kohta 400 eurot kuus ning teise ja iga järgmise täisealise liikme puhul 160 eurot.

Toetavad tegevused

Sissetulekust sõltuvad sotsiaaltoetused on järgmised: tervisetootused ravimite, prillide, abivahendite, proteeside ja hooldusvahendite ostmise ning rentimise omaosaluse osaliseks hüvitamiseks, samuti ravikindlustamata isikute ravikulude hüvitamiseks; lastega perede toetused riiete ja jalanõude ostmiseks, koolieelse lasteasutuse toiduraha maksmisest vabastamiseks, spordi- ja huvitegevuse osalustasu hüvitamiseks, õppelaenu või õppekodu kohatasu hüvitamiseks;

küttetoetus; puudega isiku eluruumi kohandamise toetus ning muud erakorralised toetused. Sissetulekust mittesõltuvad toetused on sünnitoetus, ranitsatoetus, koolitoetus, medaliga või kiitusega lõpetanu toetus, matusetoetus, jõulutoetus eakatele, lasterikastele ja puudega laste peredele, lapsehoiuteenus, hooldajatoetus ning õpilaste sõidutoetus.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine. Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine. Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

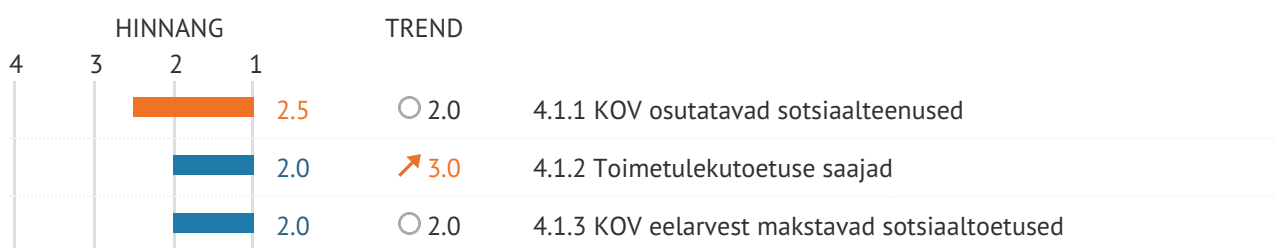
Analüüs

Jõelähtme vald pakub elanikele nii sissetulekust sõltuvaid kui ka sissetulekust mittesõltuvaid sotsiaaltoetusi, mille eesmärk on tagada toimetulek ja sotsiaalne turvalisus. Süsteem on lai ning hõlmab tervisetootusi, lastega perede toetusi, küttetoetust, puudega isiku eluruumi kohandamise toetust ning erinevaid ühekordseid ja püsivaid toetusi.

Samas vajab toetuste süsteem tõhustamist, et tagada toetuste parem vastavus inimeste tegelikele vajadustele. Praegu makstakse osa toetusi välja ilma põhjaliku abivajaduse hindamiseta, mistõttu ei pruugi abi alati jõuda kõige haavatavateni. Samuti on osa toetusi õiguspõhised ja neid antakse kõigile kindla tingimuse täitjatele, sõltumata nende majanduslikust olukorrast. See vähendab toetuste sihipärasust ega pruugi alati toetada inimese iseseisvamat toimetulekut.

Arenguvõimalusena võiks vald liikuda vajaduspõhisema süsteemi suunas, kus toetuse määramisel hinnatakse lisaks sissetulekule ka inimese toimetulekuoskusi, tervislikku seisundit ja sotsiaalset olukorda. Toetusi võiks senisest enam siduda nõustamise ja võimestavate teenustega, et inimesed saaksid tuge mitte ainult kulude katmisel, vaid ka oma majandusliku ja sotsiaalse toimetuleku parandamisel.

4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on kujundanud laiapõhjalise, inimkeskse ja toimiva sotsiaalhoolekandesüsteemi, mis tagab elanikele nii teenused kui ka rahalised toetused toimetuleku parandamiseks. Teenuste pakkumine on üldiselt hästi planeeritud ja kättesaadav. Tugevusena eristuvad Jõelähtme Valla Päevakeskuse kaudu korraldatud süsteemne teenusepakett, kiire reageerimine abivajadusele ning selged rahastusmudelid. Samas sõltub süsteemi jätkusuutlikkus osaliselt projektipõhisest rahastamisest, mis võib muuta teenuste järjepidevuse haavatavaks.

Viimastel aastatel on kasvanud vajadus toimetulekutoetuse järele. Seda on mõjutanud elukalliduse ja energiakulude tõus ning uute sihtrühmade, sealhulgas sõjapõgenike lisandumine. Kuigi toetust saavate perede arv on mõnel aastal vähenenud, vajab üha enam peresid igakuist toetust, mis viitab püsivale majanduslikule ebakindlusele. Kuna riiklik toimetulekupiir ei pruugi katta tegelikke elamiskulusid, on vald kujundanud mitmekihilise toetuste süsteemi, kus lisaks toimetulekutoetusele on võimalik taotleda ennetavaid ja täiendavaid

toetusi.

Sotsiaaltoetuste valik on lai ning hõlmab nii sissetulekust sõltuvaid kui ka sissetulekust mittesõltuvaid toetusi. Samas vajab toetuste süsteem täiendavat sihistamist, et abi jõuaks paremini kõige suuremas abivajaduses olevate inimesteni. Osa toetusi on õiguspõhised ja neid makstakse kindla tingimuse täitmisel, sõltumata inimese majanduslikust olukorrast. Seetõttu on oluline liikuda senisest enam vajaduspõhise lähenemise suunas ning siduda toetused vajaduse korral nõustamise ja võimestavate teenustega.

Edasise arengu keskmeks peaksid olema stabiilne rahastus, töötajate ressursside tugevdamine ning eakate ja erivajadustega inimeste teenuste laiendamine, eriti päevahoiu, intervallhoolduse ja päevakeskuse võimaluste arendamise kaudu. Euroopa Liidu projektid on andnud olulise tõuke uuenduslike teenuste arengule, kuid nende ajutuslik rõhutab vajadust tugevdada valla enda püsirahastust. See aitaks tagada, et kõigile elanikele oleksid kättesaadavad kvaliteetsed, vajaduspõhised ja jätkusuutlikud sotsiaalteenused.

TUGEVUSED

- Inimkeskne ja terviklik teenuste süsteem. Jõelähtme vallas on sotsiaalteenused korraldatud inimese abivajadusest lähtudes. Teenusevajadust hinnatakse juhtumipõhiselt ning teenuseid pakutakse nii eakatele, puudega inimestele, peredele kui ka kriisilukorras abivajajatele.
- Mitmekihiline ja ennetav toetuste struktuur. Lisaks riiklikule toimetulekutoetusele pakub vald erinevaid täiendavaid toetusi, mis aitavad ennetada majanduslike raskuste süvenemist. Toetuste süsteem hõlmab tervise-, lastega perede, eluaseme-, kütte- ja muid erakorralisi toetusi.
- Päevakeskuse ja sotsiaaltöötajate kaudu toimiv teenuskorraldus. Teenuste korraldamisel on oluline roll Jõelähtme Valla Päevakeskusel ja sotsiaalvaldkonna spetsialistidel. Mitmekülgsete oskustega töötajad võimaldavad pakkuda koduteenust, tugiisikuteenust, sotsiaaltranspordi ja muid abivajadusest lähtuvaid teenuseid.

NÕRKUSED

- Projektipõhine rahastus vähendab teenuste stabiilsust. Mitme teenuse arendamine sõltub Euroopa Liidu või muude projektide rahastusest. See on aidanud teenuseid laiendada, kuid muudab süsteemi haavatavaks, kui projektid lõpevad ja teenuste jätkamiseks tuleb leida püsirahastus valla eelarvest.
- Toetuste määramisel on vajaduspõhisust vähe. Osa toetusi on õiguspõhised ja neid makstakse kindla tingimuse täitmisel, sõltumata inimese tegelikust majanduslikust või sotsiaalsest olukorrast. See võib vähendada toetuste sihipärasust ja piirata abi jõudmist kõige suurema abivajadusega inimesteni.
- Teenuste arengut piiravad tööjõu- ja teenusekohtade puudus. Eakate ja erivajadustega inimeste vajadused kasvavad, kuid puudu on päevahoiu-, intervallhoolduse ja üldhooldusteenuse kohtadest ning sotsiaalvaldkonna töötajatest. See võib suurendada lähedaste hoolduskoormust ja piirata inimeste iseseisvat toimetulekut.

4.2 Laste ja pere toetamine

4.2.1 Vanemluse toetamine

Teismelise eas vanemaks saajatele suunatud tugi

Kirjeldused ja hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teismelise eas lapsevanemaks saajaid toetatakse vastavalt konkreetsele olukorrale sobivate tugiteenustega. Jõelähtme vallas on võimalik rakendada tugiisikuteenust ka perele.

Rahastusmudel

Jõelähtme vald pakub oma elanikele tasuta psühholoogilise nõustamise ning pere- ja paariteraapia teenuseid.

Inimkesksus

Kõigil on võrdne võimalus saada pereteraapiat, nõustamist ja koolitusi. Teenuse pakkumisel lähtutakse noore lapsevanema ja tema pere tegelikust abivajadusest ning vajaduse korral kaasatakse sobivad tugiteenused.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Lapse/ja või pere tugiisikud

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Tugiisik määratakse lapsele või perele vastavalt tuvastatud abivajadusele. Teenuse taotlemiseks tuleb vallavalitsusele esitada vastav taotlus koos vajalike dokumentidega. Taotluse võivad esitada teenuse vajaja ise, tema pereliige, laste puhul ka lastekaitse spetsialist või kooli/lasteaia juhtkond. Teenuse vajaduse, mahu, sisu ja kestuse selgitamiseks viiakse läbi hindamine, mis põhineb esitatud dokumentidel ning vajaduse korral kodukülastusel. Suure hooldus- ja abivajadusega lapsel on õigus lapsehoiuteenusele kuni selle kalendriaasta lõpuni, mil ta saab 18-aastaseks. Jõelähtme Valla Päevakeskuses on ametis kuus laste tugiisikut. Laste tugiisik töötab lapsega 1 : 1 igapäevaselt haridusasutuses vastavalt päevakavale. Keskmiselt on tugiisiku tööpäev 8–16 tundi. Päevakeskuses on ametis ka pere ja täiskasvanute tugiisik, kellel on keskmiselt 10 aktiivset leibkonda ning kaasuv võrgustik. Töö on juhtumipõhine. Tööpäev kestab ametlikult kell 8.30–17.00, kuid võib juhtumipõhiselt varieeruda. Tugiisikuteenuse vajadus kasvab. 2025. aasta septembrist lisati päevakeskuse struktuuri kolm laste tugiisiku ametikohta. Teenuse kättesaadavus on üleriigiliselt probleemiline, sest tugiisikuid on tööturul vähe ja palgatase on madal.

Rahastusmudel

Teenuse kulud kaetakse valla eelarvest või sihtotstarbelistest vahenditest.

Täiskasvanute puhul võib teenuse rahastamisse olla kaasatud teenuse saaja omaosalus, mis võib ulatuda kuni 50% teenuse tunnihinnast. Teenusevajadust ja omaosaluse suurust hinnatakse iga taotleja puhul eraldi, arvestades teenuse mahtu ning teenuse saaja ja/või tema pere majanduslikku olukorda. Kuni 18-aastastele lastele on teenus tasuta. Suure hooldus- ja abivajadusega lapse puhul eraldab riik vallavalitsusele riigieelarvest vastavalt arvule kindlaksmääratud lisatoetuse, mida saab kasutada lapsehoiuteenuse ja/või lapse arengut ning toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste rahastamiseks. Rahastamine toimub vallavalitsuse ja teenuseosutaja vahelise arvelduse teel. Tugiisikuteenuse toetamiseks on vallal viimase nelja aasta jooksul kulunud 23 044,96 eurot.

Inimkeskus

Jõelähtme vald osaleb Sotsiaalkindlustusameti projektis „Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli jätkurakendamine kohalikus omavalitsuses 2025–2026“, mis toetab psüühilise erivajadusega inimeste ja nende lähedaste jaoks paindlikuma abisüsteemi loomist ning kiiremat ja paindlikumat ligipääsu abile kodu lähedal ja kogukonna toel. See näitab, et vald tegeleb aktiivselt erivajadustega inimeste ligipääsu parandamisega. Teenuse pakkumine eri keeltes on piiratud või ametlikult kirjeldamata, mistõttu võib ligipääs muukeelsetele kasutajatele olla keerulisem. Praegu ei ole selget andmestikku regulaarse tagasisidesüsteemi kohta, mistõttu võiks seda valdkonda teenuse arendamiseks täiendada.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Pereteraapia

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Pereteraapia teenusele suunatakse inimene juhtumipõhiselt või taotluse alusel vastava teenusepakkuja juurde. Kõigil on võrdne võimalus saada KOV-i toetusel pereteraapiat või nõustamist. Viimastel aastatel on pereteraapia teenuse maht oluliselt suurenenud. Psühholoogilise nõustamise teenuse kasutajaid on 2025. aastal ligikaudu 80 inimest ning 2024. aastal oli teenuse kasutajaid 149. Teenuse vajadust ja vajadustele vastavust hinnatakse regulaarselt, jälgides nii teenuse saajate arvu kui ka nende probleemide iseloomu, millega pöördutakse.

Rahastusmudel

Jõelähtme vald pakub oma elanikele tasuta psühholoogilise nõustamise ning pere- ja paariteraapia teenuseid. Teenust rahastatakse KOV-i toetusfondi vahenditest ja KOV-i eelarvest. Rahastus KOV-i eelarvest on teenuse kasutajale 5–10 visiidi ulatuses. Psühholoogilise nõustamise teenusele on viimase nelja aasta keskmise arvutamiseks teada 2023. aasta

kulu 12 600 eurot ja 2024. aasta kulu 14 000 eurot. Rahastusmudel ei ole muutunud.

Inimkesksus

Teenuse taotlemiseks tuleb esitada avaldus SPOKU iseteeninduskeskkonnas, valides sotsiaalhoolekandeline abi taotluse. Riikliku perelepitusteenuse saamiseks tuleb täita avaldus Sotsiaalkindlustusameti iseteeninduskeskkonnas. Teenuse kättesaadavus on hea ja olulisi takistusi ei ole esile toodud. Teenust pakutakse vajaduse korral eesti ja vene keeles. Kui on vaja abi muus keeles, suunatakse inimene sobivasse asutusse. Kõigil on võrdne võimalus saada pereteraapiat, nõustamist ja koolitusi. Regulaarset tagasisidet teenuse kasutajatelt praegu ei koguta.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Vanemlusprogrammid

Hinnangud

Pakutavad programmid

Vanemlusprogramm „Imelised aastad“ on neljakuuline programm vanematele, kes vajavad tuge ja soovivad õppida, kuidas laste kasvatamisega paremini toime tulla. Programmi koolitused toimuvad kaks korda aastas ja on väga populaarsed. Programmis saavad osaleda ka pered, kes ei kuulu riskirühmadesse.

Nõudlus ja pakkumine

Teenusele registreeritakse nii laste ja perede heaolu spetsialistide suunamisel kui ka vanemate enda algatusel. Valdav osa osalejatest on iseseisvalt huvitatud. Koolitusel on aastas 14 peret ning kaks pereliiget koos, kokku seitse peret ühes programmis. Koolitusele on järjekord, kuid nõustamisega ei ole KOV-is probleeme. Eelarveliste vahendite kasutamisel toimub alati hindamine, kuigi vajadus teenuse järele on suurem, kui on võimalik pakkuda.

Rahastusmudel

Rahastus tuleb riigi ja KOV-i vahenditest. Koolituste puhul on kehtestatud sümboolne omaosalus, mis aitab suurendada osalejate vastutust kohalkäimise eest. Vanemlusprogrammide rahastamine on planeeritud KOV-i eelarvesse. Rahastus KOV-i eelarvest on 5–10 visiidi ulatuses. Suurema mahu vajaduse korral toimub arutelu, mille käigus lepitakse kokku, kes ja millises ulatuses teenuse eest tasub. Viimase nelja aasta jooksul on vanemlusprogrammide toetamiseks kasutatud kokku 53 987,52 eurot. Rahastusmudel on ajas muutunud positiivses suunas: vaimse tervise valdkonna eelarve on viimastel aastatel kiiresti kasvanud, mis on võimaldanud teenuseid laiendada ja paremini vajadustele vastata.

Inimkesksus

Koolitus on Jõelähtme valla elanikele tasuta. Puuduvad takistused, mis piiraksid ligipääsu erivajadustega inimestele. Kõigil on võrdne võimalus

saada pereteraapiat, nõustamist ja koolitusi. Teenuseid pakutakse vajaduse korral ka teistes keeltes, kuid see on pigem erandjuhtum. Programm on soovitatav läbida isikul, kes on otseselt seotud lapse kasvatamisega. Koolitusel osalejatel on võimalik osaleda oma elukoha lähedal ehk Jõelähtme vallas.

Toetavad tegevused

Tagatud on lapsehoiuteenus. Vald korraldab avalikku info- ja sõnumikommunikatsiooni elanikele programmi toimumise kohta, avaldades infot valla veebilehel ja valla lehes.

Vanemate vajadusi, nõudlust pakutavate programmide vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta pere maksevõimet. Programmide pakkumisel ei arvestata piisavalt inimkeskse lähenemisega. Toetavad tegevused on ühekordsed.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Vanemate vajadusi, nõudlust ning pakutavate programmide vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab pere maksevõimet. Programmide pakkumisel arvestatakse inimkeskse lähenemisega. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Jõelähtme vald pakub teismelise eas lapsevanemaks saajatele tuge vastavalt nende individuaalsetele vajadustele. Teenused on inimkesksed ja paindlikud: noor lapsevanem saab vajaduse korral personaalset nõustamist ja toetust pereelu, hariduse jätkamise ning toimetuleku küsimustes.

Vald tagab, et teismelise eas lapsevanematel on samaväärne võimalus saada vaimse tervise ja peredele suunatud tugiteenuseid nagu teistel elanikkonna rühmadel. Vajaduspõhine ja võrdsust toetav lähenemine aitab ennetada sotsiaalse tõrjutuse riski ning toetab noorte perede heaolu ja toimetulekut kogukonnas.

Jõelähtme vallas on tugiisikuteenuse süsteem hästi struktureeritud ja reageerib kasvavale abivajadusele. Näiteks lisati 2025. aastal uusi laste tugiisiku ametikohti. Teenuse pakkumine on paindlik ja isikukeskne ning toetub kogukonna- ja haridusasutuste koostööle. Peamised piirangud on tugiisikute vähesus, madal palgatase ning piiratud mitmekeelne ligipääs. Teenuse kvaliteedi ja arendamise toetamiseks on vajalik luua regulaarne tagasisidesüsteem.

Pereteraapia teenus on Jõelähtme vallas kättesaadav, tasuta ja erivajadustega inimestele takistusteta. See toetab võrdseid võimalusi sotsiaalhoolekandelse abi saamiseks. Teenuse maht on viimastel aastatel oluliselt kasvanud, mis näitab suurenevat nõudlust ja kogukonna vajadust psühholoogilise toe järele. Mitmekeelne teenusepakkumine ja digitaalne taotlusprotsess toetavad ligipääsetavust ning teenuse inimkesksust.

Vanemlusprogramm „Imelised aastad“ on populaarne ning toetab vanemaid praktiliste oskuste ja teadlikkuse suurendamisel. Programm on suunatud nii riskiperele kui ka tavaperedele. Teenus on tasuta, kättesaadav valla elanikele ja ligipääsetav ka erivajadustega peredele, pakkudes vajaduse korral lapsehoiuteenust. Rahastus toimub KOV-i ja riigi vahenditest ning teenuse korraldus hõlmab ka infolevi ja vajaduse korral mitmekeelset tuge.

4.2.2 Teenused lastele ja peredele

TURVAKODUTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vallas on viimase nelja aasta jooksul turvakoduteenust kasutanud kaks last. Vald ise turvakoduteenust ei paku, vaid kasutab Tallinna linna pakutavaid teenuseid. Kindlat koostööpartnerit teenuse osutamiseks kujunenud ei ole.

Rahastusmudel

Sotsiaalhoolekande seaduse § 16 lõike 1 alusel võib inimeselt võtta sotsiaalteenuse osutamise eest tasu. Võetava tasu suurus oleneb teenuse mahust ja maksumusest ning teenust saava inimese ja tema pere majanduslikust olukorrast. Teenuse eest tasu võtmise otsustab turvakoduteenust osutav asutus või teenuse saaja rahvastikuregistrijärgne omavalitsus. Turvakoduteenuse eest võetava tasu suurus ei tohi olla teenuse saamise takistuseks. Kui täisealine inimene on andnud nõusoleku oma andmete edastamiseks registrijärgsele omavalitsusele, sõlmib registrijärgne KOV inimese abistamiseks turvakoduteenuse rahastamise lepingu. Üldjuhul on turvakoduteenus täisealisele abivajajale 1–2 ööd tasuta. Kui turvakoduteenust osutatakse pikemalt ja abivajajal on stabiilne sissetulek, võib teenuse eest võtta tasu hinnakirja alusel.

Inimkeskus

Jõelähtme vald kasutab turvakoduteenuse pakkumisel Tallinna ja Maardu võimalusi, kuid kindel koostööpartner puudub. Teenus on vajaduse korral kättesaadav, kuid inimkeskuse seisukohalt vajab senisest selgemat korraldust ja tagasiside kogumist.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

TUGIISIKUTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Tugiisikuteenus toetab laste ja täiskasvanute iseseisvat toimetulekut, pakkudes juhendamist, motiveerimist ja abi igapäevastes tegevustes ning sotsiaalsetes, majanduslikes, psühholoogilistes või terviseprobleemides. Tugiisikuteenust osutavad vahetult Jõelähtme Valla Päevakeskuse tugiisikud. Päevakeskuses on ametis kuus laste tugiisikut. Laste tugiisik töötab lapsega 1 : 1 igapäevaselt haridusasutuses vastavalt päevakavale. Keskmiselt on tugiisiku tööpäev 8–16 tundi. Päevakeskuses on ametis ka perede ja täiskasvanute tugiisik, kellel on keskmiselt 10 aktiivset leibkonda ning kaasuv võrgustik. Töö on juhtumipõhine. Tööpäev kestab

ametlikult kell 8.30–17.30, kuid võib juhtumipõhiselt varieeruda. Tugiisikuteenuse vajadus kasvab. 2025. aasta septembrist lisati päevakeskuse struktuuri kolm laste tugiisiku ametikohta. Teenuse kättesaadavus on üleriigiliselt problemaatiline, sest tugiisikuid on tööturul vähe ning nende palgatase on madal.

Rahastusmudel

Teenuse osutamise kulud kaetakse valla eelarvest või valla eelarvesse laekuvatest sihtotstarbelistest vahenditest ning täiskasvanute puhul ka teenuse saaja omaosalusest. Omaosalus võib olla kuni 50% teenuse tunnihinnast. Teenusevajadust ja omaosaluse suurust hinnatakse iga teenuse taotleja puhul eraldi, lähtudes teenuse mahust ning teenuse saaja ja/või tema pere majanduslikust olukorrast. Kuni 18-aastastele lastele on teenus tasuta.

Inimkeskus

Jõelähtme Valla Päevakeskus teenindab tugiisikuteenuse vajadusega kliente vallaüleselt. Enne teenuse osutamise alustamist on teenuse saajal õigus kohtuda tugiisikuga, et hinnata vastastikust sobivust ja koostöövalmidust. Teenuse korraldamisel lähtutakse inimese või pere tegelikust abivajadusest ning teenust kohandatakse juhtumipõhiselt. See võimaldab pakkuda tuge nii lapsele haridusasutuses kui ka perele või täiskasvanule igapäevase toimetuleku parandamiseks.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

PUUDEGA LASTE TUGITEENUSED/ LAPSEHOIUTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vallas on suure hooldus- ja abivajadusega lapse lapsehoiuteenusele õigus lapsel kuni selle kalendriaasta lõpuni, mil laps saab 18-aastaseks. 2025. aasta seisuga saab lapsehoiuteenust üks laps. Lisaks on võimalik taotleda toetust lapse arengut ja toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste rahastamiseks. Toetust võib taotleda järgmistele teenustele: transporditeenus, psühholoogiteenus, logopeediteenus ja muud teraapiad, mis on lapse rehabilitatsiooniplaanis ette nähtud; isikliku abistaja või tugiisiku teenus; abi- ja tugivahendite soetamine või rentimine; eluruumide kohandamine ning muud teenused või toetused, mis soodustavad suure hooldus- ja abivajadusega lapse ning tema pere toimetulekut ja aitavad vähendada perekonna hoolduskoormust või puudest tulenevaid lisavajadusi. Sotsiaaltransporditeenust osutatakse sõiduks haridusasutusse, töökohta, ravi- või rehabilitatsiooniasutusse, hooldus- või abivahendeid väljastavasse asutusse ning teistesse avalike teenuste osutamise seotud asutustesse. Puudega lastele on õppeperioodil edasi-tagasi sõit haridusasutusse sotsiaaltransporditeenusena tasuta. Tugiisikuteenus määratakse raske või

sügava puudega lapsele toimetuleku tagamiseks.

Rahastusmudel

Riik eraldab vallavalitsusele riigieelarvest vastavalt suure hooldus- ja abivajadusega laste arvule kindlaks määratud lisatoetuse. Seda toetust kasutatakse lapsehoiuteenuse ja/või lapse arengut ja toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste rahastamiseks juhul, kui teenusevajadus on suurem, kui rehabilitatsiooniplaani raames lapsele võimaldatakse. 2023 aastal eraldati Jõelähtme vallale riigieelarvest 9600 eurot suure hooldus- ja abivajadusega laste lapsehoiuteenuse ning toetavate sotsiaalteenuste rahastamiseks. Suure hooldus- ja abivajadusega lastele osutatud teenuste rahastamine toimub teenuseosutaja ja vallavalitsuse vahel. Lapse seaduslikule esindajale või perekonnas hooldajale väljamakseid ei tehta.

Inimkesksus

Jõelähtme vald pakub suure hooldus- ja abivajadusega lastele inimkeskseid tugiteenuseid kuni lapse 18-aastaseks saamiseni, lähtudes lapse rehabilitatsiooniplaanist ja tegelikest vajadustest. Teenused toimuvad lapse elukaare ja pere vajadusi arvestades ning teenuseosutaja ja vallavalitsuse koostöös. Rahastus toimub vallavalitsuse ja teenuseosutajate vahel, mis vähendab pere halduskoormust. Peredelt kogutav tagasiside võimaldab teenuseid järjepidevalt parandada.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

ASENDUSHOOLDUSTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vallas viibis 2024. aasta jooksul asendushooldusteenusel kaks last. 31.12.2024 seisuga oli asendushooldusteenusel üks laps. 2024 aastal kasutati Jõelähtme vallas asendushoolduse tugiteenusena mentorlust, peretoe teenust, psühholoogilist nõustamist ja tugigruppe 1–5 inimesele. Teenusevajadust hinnatakse alati juhtumipõhiselt ja olemasoleva statistika alusel. Arvestatakse, kui palju lapsi eraldatakse aastas peredest, kui paljud neist vajavad asendushooldust või järelhooldusteenust ning kas pakutav teenus vastab KOV-i laste vajadustele. Seda hindab eelkõige KOV-i lastekaitse juhtumikorraldajana.

Rahastusmudel

Kõigi asendushooldusteenuse osutamise viiside puhul, sealhulgas hoolduspere, perekodu ja asenduskodu korral, peab lapse isiklike kulude katteks tegema kulutusi igakuiselt keskmiselt 240 euro ulatuses ja vähemalt 2880 eurot aastas. Muud kulud lepitakse kokku kohaliku omavalitsuse ja teenuseosutaja vahel. Asendushooldusteenust rahastatakse teenust saava lapse eestkostja ülesandeid täitva kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest või selle puudumisel rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest ning asendushooldusel oleva lapse sissetulekutest. Lapse ülalpidamist ja

erivajadustest tulenevaid lisavajadusi rahastatakse muu hulgas lapsele riigieelarvest igakuiseks ülalpidamiseks ja puudest tingitud lisakulude osaliseks hüvitamiseks ette nähtud sissetulekutest. Alates 2024. aastast rahastatakse asendus- ja järelhooldusteenuseid riigi poolt tulubaasi ja tasandusfondi kaudu ning nende teenuste rahastamine toetusfondi kaudu lõppes.

Inimkesksus

Asendushooldus tagab lapsele turvalise ja arengut toetava kodukeskkonna, kus keskendutakse tema heaolule ja iseseisvaks eluks ettevalmistamisele. Lapse asenduskodusse paigutamisel lähtutakse eelkõige lapse individuaalsetest vajadustest ning otsitakse talle sobivat peret või teenuseosutajat, et tagada personaalne ja lapse huve arvestav tugi.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

JÄRELHOOLDUSTEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Järelhooldusteenus on kohaliku omavalitsuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on toetada asendushoolduselt ja eestkostelt lahkuva noore iseseisvat toimetulekut ning õpingute jätkamist. Kohaliku omavalitsuse üksus võib tagada järelhooldusteenuse kuni 25-aastasele noorele, kes kuni täisealiseks saamiseni viibis asendushooldusel või eestkostel, olenemata sellest, kas noor õpib või mitte. Iga noore olukorda hindab kohalik omavalitsus koos noorega individuaalselt. Jõelähtme vallas ei ole järelhooldusteenust kasutatud.

Rahastusmudel

Järelhooldusteenust osutatakse juhtumiplaani alusel, mille kohalik omavalitsus koostab koos teenust vajava isikuga. Juhtumiplaanis määratakse kindlaks teenuse vajadus, eesmärgid, tegevused ja teenuse maht. Järelhooldusteenusel viibiva isiku isiklike kulude katteks tuleb igakuiselt teha kulutusi keskmiselt 240 euro ulatuses ja vähemalt 2880 eurot aastas. Riigieelarves määratakse igal aastal vahendid kohaliku omavalitsuse üksustele asendus- ja järelhooldusteenuse osutamiseks ja korraldamiseks ning hooldusperede toetamiseks. Alates 2024. aastast rahastatakse asendus- ja järelhooldusteenuseid riigi poolt tulubaasi ja tasandusfondi kaudu ning nende teenuste rahastamine toetusfondi kaudu lõppes. Järelhooldusteenuse rahastamisel võib omavalitsus arvesse võtta ka noore enda sissetulekuid.

Inimkesksus

Järelhooldusteenus toetab noore iseseisvat toimetulekut pärast asendushooldust, kujundades abi ja juhendamise noore individuaalsete vajaduste järgi. Noor kaasatakse juhtumiplaani koostamisse, et tagada sujuv üleminek iseseisvasse ellu, õpingute jätkamine ning vajaduse korral

sotsiaalsete, praktiliste ja majanduslike toimetulekuoskuste arendamine.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

○ ○ ● ○
Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

SOTSIAALSE REHABILITATSIOONI TEENUS

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Kohaliku omavalitsuse lastekaitsespetsialist hindab lapse abivajadust juhul, kui rakendatud teenused ei ole tulemust andnud. Kohalik omavalitsus saab taotleda lapsele sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust. KOV saab lapsele teenust taotleda vanuses 0–17 aastat, kui positiivse suunamisotsuse korral on lapsel võimalik teenust saada 19. eluaasta kalendriaasta lõpuni. Sotsiaalkindlustusamet vaatab kohaliku omavalitsuse hinnanguvormi ja lapse juhtumiplaani läbi ning teeb teenusele suunamise või sellest keeldumise otsuse 10 tööpäeva jooksul. 2021 aastal oli Jõelähtme vallas teenusel 756 last, 2022. aastal 997 last, 2023. aastal 1068 last ning 2024. aastal 838 last.

Rahastusmudel

Teenuse osutamist korraldab ja rahastab Sotsiaalkindlustusamet. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse suunamisotsus kehtib kuni kaks aastat ning teenus on ajaliselt piiritletud. Abivajaval lapsel on võimalik teenust saada kuni 2695 euro eest kalendriaastas. Eraldi kalendriaasta limiit on kehtestatud kahele teenusele: 1. rehabilitatsioonivajaduse hindamine ja -plaani koostamine, teenuse tunnihinnaga 75,68 eurot ning limiidiga 378,40 eurot kalendriaastas; 2. füsioterapeudi teenus, teenuse tunnihinnaga 31,40 eurot ning limiidiga 392,50 eurot kalendriaastas.

inimkesksus

Rehabilitatsioonimeeskond hindab lapse rehabilitatsiooniteenuse vajadust koostöös perega, kaardistades lapse tegevusvõime ja pere toimetuleku eri valdkondades. Hindamise tulemusel koostatakse rehabilitatsiooniplaan ning selle käigus selgub, kas laps vajab mitme spetsialisti sekkumist või mitte. Spetsialistid selgitavad välja teenuste ja abivahendite vajaduse ning annavad soovitusi igapäevaeluga toimetulekuks. Koostöös lapse ja perega seatakse rehabilitatsiooni eesmärk nii, et hiljem oleks võimalik eesmärgi täitmise tulemusi mõõta.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

PSÜÜHIKA JA KÄITUMISHÄIRETEGA LASTELE SUUNATUD TEENUSED

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Teenuseid korraldatakse vastavalt abivajadusele. Viimase nelja aasta jooksul on kinnise lasteasutuse teenust saanud Jõelähtme vallas 0 last ning tühistatud taotlusi on KOV-i lõikes olnud 1–5. 2024 aastal pakuti mitmedimensioonilise pereteraapia teenust ehk MDFT-teenust ühele perele, mis näitab stabiilsust võrreldes varasemate aastatega, mil suunamisi oli samuti samas mahus. 2025. aastal on MDFT-teenust pakutud kahele perele. Hinnanguline teenusevajadus on suurem, ligikaudu kuus juhtumit. Teenuse kättesaadavus on keeruline, sest abivajajaid ei ole toetatud muude nõustamisteenustega piisavas mahus ning sõltuvusravile ligipääs on väga piiratud.

Rahastusmudel

Sotsiaalhoolekande seaduse § 130⁵ alusel korraldatakse ja rahastatakse kinnise lasteasutuse teenust alates 01.07.2025 ainult Sotsiaalministeeriumi haldusalas. MDFT on riiklik teenus, mida rahastab riik.

Inimkesksus

MDFT-teenuse keskmine ooteaeg Põhja piirkonnas oli 2024. aastal neli kuud. Eelnevatel aastatel oli keskmine ooteaeg kolm kuud. Seega on teenusele pääsemise aeg pikenenud, mis võib vähendada abi õigeaegsust ja suurendada perede koormust teenuse ootamise ajal.

Teenuse nõudlust ja vajadustele vastavust ei analüüsita regulaarselt. Rahastusmudel ei ole jätkusuutlik ega arvesta kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel ei ole piisavalt arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Teenuse nõudlust ja vastavust vajadustega analüüsitakse regulaarselt ning vajadusel reageeritakse. Rahastusmudel on jätkusuutlik ja arvestab kasutaja maksevõimet. Teenuse osutamisel on arvestatud inimkeskse lähenemise aspektidega.

Analüüs

Jõelähtme valla laste ja perede toetamiseks osutatavad sotsiaalteenused on valdavalt kättesaadavad, kuid nende tulemuslikkus ja kättesaadavus sõltuvad osaliselt piirkondlikust koostööst ning teenusepakujate olemasolust väljaspool valda.

Suurimad puudujäägid ilmnevad sõltuvusraviteenuste ja MDFT pereteraapia kättesaadavuses. Näiteks MDFT-

teenuse järjekord Põhja piirkonnas ulatus 2024. aastal nelja kuuni ning Jõelähtme vallas hinnatakse tegelikku teenusevajadust vähemalt kolm korda suuremaks kui teenust saanud perede arv. See viitab vajadusele parandada varajast märkamist, perede kiiremat teenusele suunamist ning vahepealsete toetavate teenuste kättesaadavust.

Tugiisikuteenuse puhul on olukord parem: Jõelähtme Valla Päevakeskus on suutnud teenust arendada ja tugiisikute arvu suurendada. Samas takistavad teenuse edasist laienemist üleriigiline tööjõupuudus ja madal palgatase. Teenuse järele on kasvav nõudlus, eriti laste puhul, kellel on hariduslikud erivajadused või toimetulekuraskused.

Jõelähtme vald rahastab laste ja perede sotsiaalteenuseid peamiselt valla eelarvest ning riigieelarvest eraldatavate vahendite kaudu. Teenused on üldiselt stabiilselt rahastatud ning projektipõhisus ei ole valdavalt määrav. Edaspidi vajab tähelepanu teenuste järjepidev arendamine, teenusevajaduse täpsem hindamine, teenusepakujatega koostöö tugevdamine ning regulaarse tagasisidesüsteemi loomine.

4.2.3 Abivajava/ hädaohus oleva lapse toetamine

Abivajava/ hädaohus oleva lapse toetamine

Hinnangud

Ennetavad teenused

Kogukond on aja jooksul muutunud abivajava lapse märkamisel ja sellest teavitamisel teadlikumaks. Riiklikul tasandil tehtud teavitustöö on muutnud inimesed julgemaks ning on näha, et kogukond märkab ja teavitab abivajavast lapsest üha paremini. Haridusasutustes pakutakse tugiteenuseid vastavalt vajadusele. Kohalikul tasandil pakutakse pereteraapiateenust ning vanematel on võimalus osaleda vanemluskoolitustel. Muid teenuseid rakendatakse juhtumipõhiselt. Ennetuse valdkonnas pakutakse vanemluskoolitusi ning haridusasutused kasutavad erinevaid ennetavaid programme.

Tugi abivajajale

Lapse perest eraldamise aluseks on lastekaitseaduse § 33 lõige 1 ja § 72. KOV menetleb ja korraldab juhtumeid vastavalt seaduses sätestatule. Laps toimetatakse vajaduse korral turvalisse kohta. Esitatakse avaldus ööpäevaringse hooldusõiguse piiramiseks ja eestkostja määramiseks. Selgitatakse välja juhtumi asjaolud ning korraldatakse lapsele vajalik abi. Alus- ja haridusasutused teavitavad abivajavast lapsest kirjalikult, fikseerides selle õppeinfosüsteemis. Võrgustikuliikmete vahel on suhtlus korraldatud juhtumikorraldaja ehk lastekaitsetöötaja kaudu. Hädas oleva lapsega tegeleb lastekaitsetöötaja koostöös politseiga. Vanematel on võimalik kasutada Jõelähtme vallas pakutavaid teenuseid vastavalt abivajadusele. Perede toetamiseks on võimalik rakendada tugiisikuteenust. Jõelähtme vallal on kriisiabi koostööpartneriks MTÜ Mahena. Kriisi korral koguneb kriisimeeskond ja alustab tööd kriisi reguleerimiseks. Individuaalset nõustamisteenust pakub MTÜ Mahena. Jõelähtme vallas ei ole turvakodu, teenust ostetakse vajaduse korral Tallinnast.

Toetavad tegevused

Probleemide ilmnemisel liigub info kohaliku omavalitsuseni peamiselt haridusasutuste ja politsei vahendusel. Kohalik omavalitsus kogub infot peamiste probleemide kohta ning kujundab selle alusel arengusuundi ja planeerib vahendeid. Haridusasutused arvestavad laste vajadustega maksimaalselt nende võimaluste piires. Loodud on haridusasutuste tugispetsialistide koostöövõrgustik. Kokku on lepitud juhtumikorralduslik protsess abivajava lapse toetamiseks, mis hõlmab kõiki töötasandeid. Võrgustikus on kokku lepitud, et abivajavast lapsest teavitatakse haridusasutuses lastekaitsetöötajat kirjalikult kohe probleemi

kaardistamise ja toetavate meetmete rakendamise alustamisel. Koostöömodelisse on kaasatud kõik lepitult abivajava lapsega tegelevad haridusasutused. Igas haridusasutuses on kontaktisik, kellega toimub järjepidev infovahetus. Koostöö haridusasutuste, tervishoiu ja teenusepakkujate vahel on lapse toetamiseks süsteemne. Lapse toetamiseks koostatakse tegevuskava, kuhu pannakse kirja rakendatavad meetmed ja teenuseosutajad. Juhtumikorraldaja hindab koostöövõrgustikuga lapse ja pere vajadusi ning rakendatavate meetmete tõhusust. Vajaduse korral muudetakse rakendatavaid meetmeid või teenuste mahtu.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine. Ennetavaid teenuseid ei ole piisavalt. Tugi abivajajatele ei ole piisav. Toetavad tegevused on ühekordsed.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine. Ennetavad teenuseid on piisavalt ja vastavad vajadustele. Tugi abivajajatele on kättesaadav ja vastab vajadustele. Toetavad tegevused on läbimõeldud ja järjepidevad.

Analüüs

Jõelähtme vald on loonud süsteemse ja koostööpõhise lähenemise abivajava ja hädaohus oleva lapse märkamiseks, hindamiseks ja toetamiseks. Kogukonna teadlikkus on kasvanud ning inimesed on muutunud avatumaks abivajadusest teavitamisel. Haridusasutustes pakutakse tugiteenuseid vastavalt lapse vajadusele ning toimib tugispetsialistide koostöövõrgustik, mis toetab ühtset tegutsemist ja infovahetust.

Tugisüsteemi tugevuseks on ka pereteraapia ja vanemluskoolitused, mis toetavad vanemlikke oskusi ja aitavad ennetada peresiseseid probleeme. Juhtumikorraldus on selgelt struktureeritud: haridusasutused teavitavad abivajadusest lastekaitsetöötajat kirjalikult ning juhtumikorraldaja eestvedamisel kaasatakse võrgustikku pere, kool, tervishoiu- ja teenusepakkujad ning vajaduse korral teised partnerid.

Hädaohus oleva lapse puhul tegutsetakse koostöös politseiga ning vajaduse korral tagatakse lapsele turvaline keskkond ja alustatakse hooldusõiguse piiramise menetlust. Kriisisituatsioonides on vallal koostööpartner MTÜ Mahena, kelle kaudu pakutakse kriisinõustamist ja tuge.

Arenguvõimalusena saab esile tuua turvakodu puudumise valla territooriumil, mis tekitab sõltuvuse Tallinna teenustest. Samuti tuleb arvestada, et tugispetsialistide ja vaimse tervise spetsialistide töökoormus kasvab koos abivajaduse suurenemisega. Ennetustööd saaks laiendada, kaasates kogukonda, lapsevanemaid ja noorsootöötajaid varajase märkamise ning vaimse tervise teemadel.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vald loonud tugeva lastekaitse ja koostööpõhise süsteemi, kus lapse heaolu toetatakse mitme osapoole koostöös. Edasine areng võiks keskenduda ennetustöö tugevdamisele, kohalike teenuste kättesaadavuse parandamisele ja spetsialistide töötingimuste toetamisele, et tagada igale lapsele turvaline ja hooliv kasvukeskkond.

4.2.4 Lastega leibkondade elamistingimused

Lastega leibkondade elamistingimused

Hinnangud

Olukorra kirjeldus

Lastega leibkondade elamistingimused on Jõelähtme vallas üldiselt rahuldavad, kuid üksikjuhtudel võib esineda olukordi, kus pere eluruum ei vasta laste heaolu, turvalisuse või tervisliku arengu vajadustele.

Elamistingimustega seotud probleemid võivad puudutada eluruumi seisukorda, kütte- ja pesemisvõimalusi, ruumipuudust, tuleohutust või ajutist eluasemevajadust. Abivajaduse ilmnemisel hinnatakse pere olukorda juhtumipõhiselt ning arvestatakse nii laste vajadusi, pere majanduslikku olukorda, eluruumi seisukorda kui ka võimalikke riske lapse heaolule. Vajaduse korral seotakse elamistingimuste parandamine teiste toetavate teenuste ja toetustega.

Tark planeerimine

Valla sotsiaaltöötajad teevad vajaduse korral kodukülastuse, mille käigus hinnatakse abivajaduse suurust ning selgitatakse välja sobivaim teenus või toetus. Hindamisel arvestatakse pere toimetulekut, laste heaolu, eluruumi ohutust ja tervislikkust ning vajadust kaasata teisi spetsialiste või koostööpartnereid.

Toetavad tegevused

Koostöös Päästeametiga viiakse läbi programmi „Kodud tuleohutuks“, mille raames muudetakse perede kodud turvalisemaks ja tuleohutumaks. Vajaduse korral saab vald abistada peresid KredExi kodutoetuse taotlemisel, et parandada kolme- ja enamalapseliste vähekindlustatud perede elamistingimusi. Toetuse abil on võimalik ehitada, renoveerida või osta eluruum, parandades laste kasvukeskkonda ja pere elukvaliteeti. Kui kodu olukord ei võimalda turvalist elamist või tekib erakorraline eluasemevajadus, suunab vald pere vajaduse korral sotsiaaleluruumile. Samuti saab perele pakkuda muid sotsiaaltoetusi või -teenuseid, mis aitavad leevendada eluasemega seotud kulusid ja parandada laste heaolu.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine.

Analüüs

Lastega leibkondade elamistingimuste toetamine Jõelähtme vallas toimub peamiselt juhtumipõhiselt. Valla sotsiaaltöötajad teevad vajaduse korral kodukülastusi, mille käigus hinnatakse pere abivajadust, eluruumi seisukorda, laste heaolu ning võimalikke turvalisuse ja terviseriske. Selline lähenemine võimaldab märgata probleeme pere tegelikus elukeskkonnas ja suunata pere sobiva teenuse või toetuse juurde.

Oluline toetav meede on koostöö Päästeametiga programmi „Kodud tuleohutuks“ raames. Selle kaudu saab parandada perede kodude tuleohutust ning vähendada õnnetuste riski.

Kui pere kodu ei ole elamiskõlblik või tekib erakorraline eluasemevajadus, on võimalik suunata pere sotsiaaleluruumile. See loob turvavõrgu olukordades, kus laste heaolu ja turvalisus võivad olla ohus.

Samas puudub vallas lastega leibkondade elamistingimuste süsteemne kaardistus. Seetõttu ei ole terviklikku ülevaadet sellest, kui paljudel peredel võib olla probleeme eluruumi seisukorra, ruumipuuduse, kütte, pesemisvõimaluste või tuleohutusega. Edaspidi võiks lisaks juhtumipõhisele abile koguda süsteemsemalt infot lastega perede elamistingimuste kohta, et planeerida ennetavaid meetmeid ja toetusi täpsemalt.

4.2.5 Toidupuuduses olevad lapsed

Toidupuuduses olevad lapsed

Hinnangud

Olukorra kirjeldus

Jõelähtme vald toetab toidupuuduses olevaid lapsi ja peresid, jagades toidupakke vajaduspõhiselt. Pakid komplekteeritakse sotsiaalosakonnale teada antud perede taotluste alusel, arvestades kogu pere vajadusi.

Olemas on ka toidukaardi võimalus. Rimi korduvkasutatav kaart, millele kantakse toetus, võimaldab peredel osta vajalikke toidu- ja esmatarbekaupu. Kaardiga ei saa osta alkoholi, tubaka- ega lototooteid ega kinkekaarte, mis aitab tagada, et abi jõuab pere igapäevaste vajadusteni.

Tark planeerimine

Toiduabi vajadust hinnatakse juhtumipõhiselt, lähtudes pere majanduslikust olukorrast, laste arvust ja muudest toimetulekut mõjutavatest asjaoludest. Vajaduse korral seotakse toiduabi teiste sotsiaaltoetuste ja -teenustega, et pere saaks lisaks esmasele abile ka tuge oma olukorra parandamiseks. Sotsiaalosakonna kaudu kogunev info võimaldab märgata korduva abivajadusega peresid ning suunata neid vajaduse korral täiendava nõustamise, toetuste või teenuste juurde.

Toetavad tegevused

Jõelähtme piirkonnas, Lool, on kasutusel ResQ Clubi mobiilirakendus, mille eesmärk on vähendada müümata jäänud toidu hulka. Tarbijatele pakub see võimalust osta tooteid soodsamalt. Toiduabi, toidukaardi kasutamine ja müümata jäänud toidu soodsam kättesaadavus aitavad leevendada perede igapäevast toimetulekukoormust ning toetavad laste regulaarset ja piisavat toitumist.

Puudub regulaarne olukorra analüüs ja sellest lähtuv reageerimine.

Väga halb **Pigem halb** **Pigem hea** **Väga hea**

Toimub regulaarne olukorra analüüs ja vajadusel reageerimine.

Analüüs

Jõelähtme vald toetab toidupuuduses olevaid lapsi ja peresid vajaduspõhiselt, pakkudes toidupakke ning toidukaardi kasutamise võimalust. Abi korraldatakse sotsiaalosakonnale teada antud perede taotluste alusel ning arvestatakse kogu pere vajadusi. Toidukaardi kasutamine annab peredele paindlikuma võimaluse osta vajalikke toidu- ja esmatarbekaupu, säilitades samal ajal kontrolli selle üle, et toetust ei kasutataks alkoholi, tubaka-, loto- või kinketoodete ostmiseks.

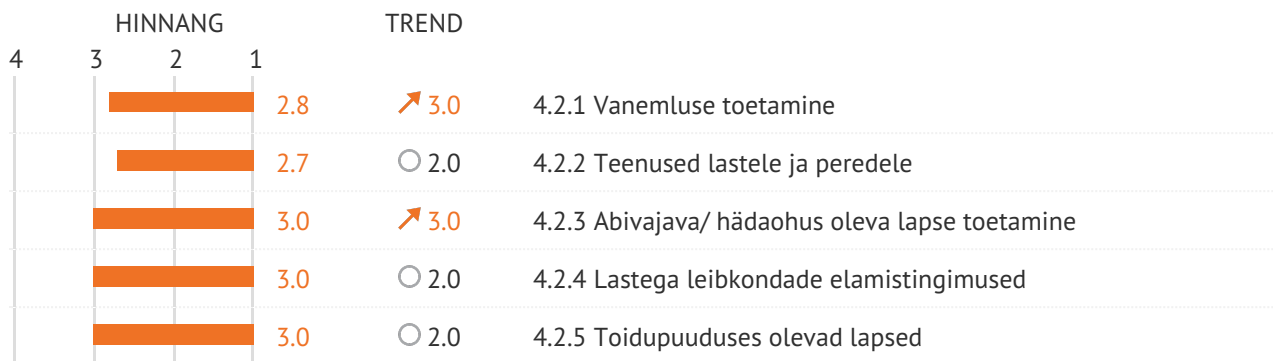
Toiduabi süsteemi tugevus on juhtumipõhine lähenemine: iga pere olukorda saab hinnata eraldi ning vajaduse korral siduda toiduabi teiste sotsiaaltoetuste ja -teenustega. See aitab märgata korduva abivajadusega peresid ning suunata neid täiendava nõustamise, toimetulekutoetuse või muude toetavate meetmete juurde.

Toetava tegevusena on Jõelähtme piirkonnas, Lool, kasutusel ResQ Clubi mobiilirakendus, mis aitab vähendada müümata jäänud toidu hulka ning pakub elanikele võimalust osta toitu soodsamalt. See ei asenda otsest toiduabi, kuid võib toetada väiksema sissetulekuga perede igapäevast toimetulekut ja suurendada taskukohase toidu kättesaadavust.

Arengukohana võiks vald süsteemsemalt koguda infot selle kohta, kui paljud lastega pered vajavad korduvat toiduabi ning millised on peamised abivajaduse põhjused. See aitaks paremini eristada ajutist kriisiabi pikaajalisest toidupuuduse riskist ning kavandada ennetavaid meetmeid, näiteks siduda toiduabi tihedamalt eelarvenõustamise, võlanõustamise, vanemluse toetamise või tööturule naasmist toetavate teenustega.

Kokkuvõttes on toiduabi Jõelähtme vallas olemas ja vajaduspõhiselt korraldatud, kuid valdkond vajab täpsemat seiret ja ennetavat käsitlust, et abi ei piirduks üksnes esmase toidupuuduse leevendamisega, vaid aitaks parandada perede pikaajalist toimetulekut.

4.2 Laste ja perede toetamine. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on loonud tervikliku ja inimkeskse süsteemi laste, noorte ja perede toetamiseks. Teenused lähtuvad individuaalsest abivajadusest ning toetavad perede toimetulekut, lapse arengut ja turvalist kasvukeskkonda. Väärtustatud on võrdsed võimalused: teismelise eas lapsevanematele, erivajadustega lastega peredele ja riskiperedele on kättesaadav tuqi, nõustamine, vaimse tervise teenused ning vanemlusprogrammid.

Pereteraapia, psühholoogiline nõustamine ja vanemlusprogramm „Imelised aastad“ on valla elanikele tasuta ning toetavad peresid nii kriisilukordades kui ka ennetavalt. Teenuseid pakutakse vajaduse korral mitmes keeles ning lapsevanematele on loodud võimalusi saada tuge vanemlike oskuste arendamisel. See aitab ennetada peresiseseid probleeme ja tugevdada laste heaolu.

Tugiisikuteenuse korraldus on hästi struktureeritud ja arenev. Teenust pakutakse nii lastele, peredele kui ka täiskasvanutele ning seda kohandatakse juhtumipõhiselt lapse, pere ja haridusasutuse vajadustega. Teenuse mahtu on suurendatud, kuid kättesaadavust piiravad tugiisikute vähesus, madal palgatase ning piiratud võimalused mitmekeelse toe pakkumiseks.

Suurema abivajadusega laste toetamiseks on olemas lapsehoiuteenus, sotsiaaltransport, tugiisikuteenus ja võimalus rahastada lapse arengut toetavaid teenuseid. Asendus- ja järelhooldusteenused on korraldatud juhtumipõhiselt ning lähtuvad lapse või noore individuaalsetest vajadustest. Abivajava ja hädaohus oleva lapse märkamisel toimib koostööpõhine mudel, kuhu on kaasatud haridusasutused, lastekaitse, politsei, tervishoiu- ja teenusepakkujad.

Samas ilmnevad olulised puudujäägid sõltuvusravi ja MDFT pereteraapia kättesaadavuses. Teenusevajadus ületab olemasolevaid võimalusi ning järjekorrad võivad olla pikad. See suurendab riski, et pered ei saa abi piisavalt varases etapis. Samuti puudub valla territooriumil turvakodu, mistõttu sõltub teenuse osutamine Tallinna ja Maardu võimalustest.

Lastega leibkondade elamistingimuste ja toidupuuduse puhul tegutseb vald peamiselt vajaduspõhiselt. Peresid toetatakse toiduabi, toidukaardi, sotsiaaleluruumi, kodude tuleohutuse parandamise ja KredExi kodutoetuse taotlemise kaudu. Arengukohana vajab tugevdamist lastega perede elamistingimuste ja toiduabi vajaduse süsteemsem seire, et eristada ajutist kriisiabi pikaajalisest toimetulekuriskist.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vallas laste ja perede toetamise süsteem mitmekülgne ning üldiselt hästi toimiv. Edasine areng peaks keskenduma teenuste varasemale kättesaadavusele, tugiisikute ja vaimse tervise spetsialistide ressursi tugevdamisele, sõltuvusravi ja MDFT teenuse paremale ligipääsule, turvakoduteenuse selgemale korraldusele ning regulaarse tagasiside- ja seiresüsteemi loomisele.

Laste heaolu ja turvalisus on tagatud toimiva koostööpõhise süsteemi kaudu. Lastekaitse, koolide, tervishoiu ja teiste teenusepakkujate vahel toimib selge ja struktureeritud juhtumikorraldus, kus hädaohus lapse korral tegutsetakse kiiresti ja mitme asutuse ühisel eestvedamisel. Kogukonna teadlikkus abivajadusest teavitamisel on paranenud ning peret toetav võrgustik toimib ühtsete põhimõtete alusel.

Edasine areng võiks keskenduda teenuste kättesaadavuse suurendamisele seal, kus vajadused ületavad pakutavat – sõltuvusravi, vaimse tervise tugi ja tugiisikute töötingimused vajavad täiendavaid ressursse. Nende kitsaskohtade lahendamine aitaks tugevdada ennetustööd ja suurendada kohalike teenuste iseseisvust, toetades veelgi enam iga lapse ja pere turvalist, toetavat ja võimestavat kasvukeskkonda Jõelähtme vallas.

TUGEVDUSED

- Inimkeskne ja võrdsust tagav teenusekorraldus. Lastele ja peredele suunatud teenuseid pakutakse juhtumipõhiselt ning lähtudes lapse ja pere tegelikust abivajadusest. Teenused on kättesaadavad erinevatele sihtrühmadele, sh teismelise eas lapsevanematele, erivajadustega lastega peredele ja riskiperedele.
- Tasuta ja stabiilselt rahastatud pereteraapia ning vanemlusprogrammid. Pereteraapia, psühholoogiline nõustamine ja vanemlusprogramm „Imelised aastad“ on valla elanikele tasuta. Need teenused aitavad tugevdada vanemlikke oskusi, toetada peresuhteid ja ennetada probleemide süvenemist.
- Toimiv koostööpõhine lastekaitse- ja juhtumikorraldus. Abivajava lapse märkamisel ja toetamisel tehakse koostööd haridusasutuste, lastekaitse, politsei, tervishoiu- ja teenusepakkujatega. Juhtumipõhine lähenemine aitab lapsele ja perele sobiva toe kiiremini korraldada.

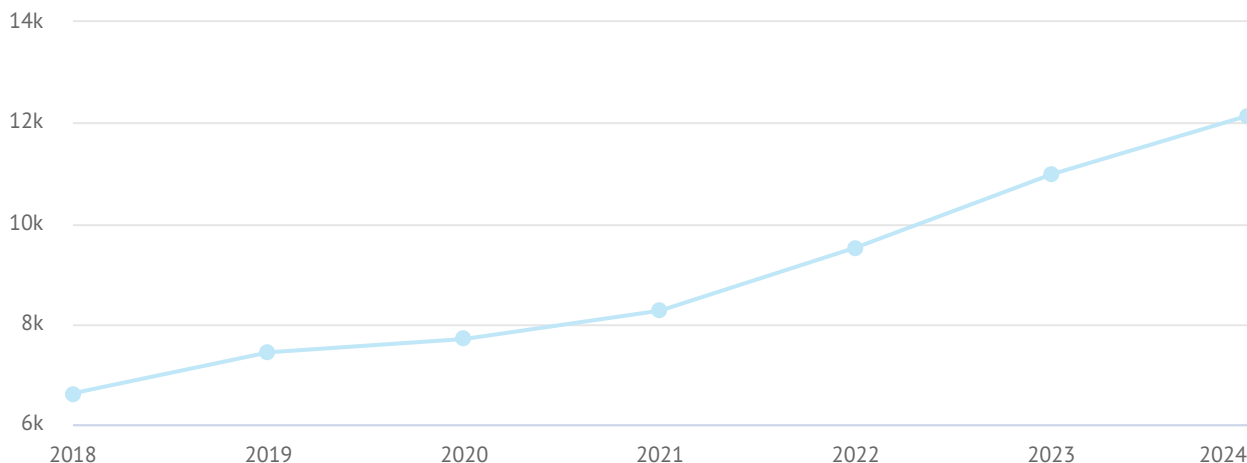
NÕRKUSED

- Tugiisikuteenuse arengut piiravad tööjõupuudus ja madal palgatase. Tugiisikuteenuse vajadus kasvab, eriti laste ja perede puhul, kuid teenuse laiendamist piiravad tugiisikute vähesus ning madal palgatase. See võib raskendada abi kiiret pakkumist ja suurendada olemasolevate töötajate koormust.
- MDFT ja sõltuvusravi kättesaadavus ei vasta vajadusele. MDFT pereteraapia ja sõltuvusraviteenuste vajadus on suurem kui pakutav maht. Pikad järjekorrad ja teenuse piiratud kättesaadavus võivad tähendada, et pered ei saa tuge piisavalt varases etapis.
- Tagasiside- ja seiresüsteem vajab tugevdamist. Mitme teenuse puhul puudub regulaarne tagasiside kogumine ja süsteemne ülevaade teenuse mõjust. See raskendab teenuste arendamist, tegeliku vajaduse hindamist ning pikaajaliste probleemide varajast märkamist.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid

5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine

5.1.1 Füüsilise isiku tulumaksu laekumine KOV eelarvesse

Joonis 5.1.1.a Füüsilise isiku tulumaksu laekumine KOV eelarvesse

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel RR300](#)

Analüüs

Viimaste aastate muutusi analüüsid saab järeldada, et Jõelähtme valla füüsilise isiku tulumaksu laekumine on suurenenud. Tulumaksu laekumine on tõusvas trendis eelkõige rahvaarvu kasvu, maksumaksjate arvu suurenemise ja töötuse määra vähenemise tõttu.

Jõelähtme valla rahvastik on noorenev, sest valda kolivad peamiselt noored pered. See suurendab tööealiste elanike osakaalu ja tugevdab valla tulubaasi. Mida suurem on valla maksumaksjate osakaal, seda parem on omavalitsuse võime rahastada avalikke teenuseid, investeeringuid ja ennetavaid tegevusi.

Positiivne tulumaksulaekumise trend loob vallale paremad eeldused haridus-, sotsiaal-, tervise- ja elukeskkonna teenuste arendamiseks. Samas tuleb arvestada, et rahvaarvu kasv suurendab ka teenusevajadust, eriti lasteaiakohtade, koolikohtade, taristu, tugiteenuste ja sotsiaalteenuste osas.

Seetõttu ei tähenda tulumaksu laekumise kasv üksnes valla finantsvõimekuse paranemist, vaid ka vajadust kasutada lisanduvat tulubaasi strateegiliselt. Oluline on suunata kasvav tulu teenuste kvaliteedi, kättesaadavuse ja pikaajalise jätkusuutlikkuse parandamise, et rahvastiku kasvuga kaasnev teenusevajadus oleks õigeaegselt kaetud.

5.1.2 Kohaliku omavalitsuse eelarvetulud

Tabel 5.1.2.1 Kohaliku omavalitsuse eelarvetulud

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Eelarve tulud kokku (tuh eurodes)	10766,30	11893,19	12721,70	13086,30	15299,90	17093,70	18730,37
Eelarve tulud inimese kohta	1715,47	1851,22	1946,85	1976,04	2239,94	2395,08	2521,42

Allikad: Statistikaameti andmebaas, tabel RR300

Analüüs

Jõelähtme valla eelarvetulud on viimastel aastatel kasvanud. Kui 2018. aastal oli eelarvetulude kogumaht 10,77 miljonit eurot, siis 2024. aastaks oli see suurenenud 18,73 miljoni euroni. Kasv on olnud järjepidev, eriti märgatav on olnud tõus alates 2022. aastast.

Eelarvetulud inimese kohta on samuti suurenenud. 2018. aastal oli eelarvetulu inimese kohta 1715 eurot, 2024. aastal aga 2521 eurot. See viitab valla tulubaasi tugevnemisele ning annab omavalitsusele paremad võimalused avalike teenuste, taristu ja elanike heaolu toetavate tegevuste rahastamiseks.

Tulude kasvu mõjutavad eelkõige rahvaarvu suurenemine, maksumaksjate arvu kasv ja töötuse määra vähenemine. Jõelähtme valla rahvastik on noorenev, sest valda kolivad peamiselt noored pered. See tugevdab valla maksubaasi, kuna suureneb tööealiste ja tulumaksu maksvate elanike osakaal.

Samas tuleb arvestada, et rahvaarvu kasv suurendab ka teenusevajadust. Suurem elanike arv tähendab suuremat survet haridusasutustele, lasteaiakohtadele, teedele, ühistranspordile, sotsiaalteenustele ning vaba aja ja kogukonnateenustele. Seetõttu ei tähenda eelarvetulude kasv üksnes paremat finantsvõimekust, vaid ka vajadust planeerida lisanduvaid tulusid pikaajaliselt ja strateegiliselt.

Toetusfondi ja tasandusfondi vahendid on aastate lõikes kõikunud. Toetusfondi maht on kasvanud 2018. aasta ligikaudu 2,05 miljonilt eurot 2024. aastal 3,80 miljoni euroni, mis näitab riigipoolsete sihtotstarbeliste vahendite olulist rolli kohalike teenuste rahastamisel. Tasandusfondi osakaal on samal ajal vähenenud, mis viitab valla tulubaasi tugevnemisele ja väiksemale vajadusele tulude tasandamise järele.

Kokkuvõttes on Jõelähtme valla eelarvetulude trend positiivne. Kasvav tulubaas loob eeldused teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamiseks, kuid samal ajal tuleb vältida olukorda, kus tulude kasv suunatakse üksnes jooksva kulusurve katmiseks. Oluline on kasutada kasvavat eelarvevõimekust investeringuteks, ennetavateks teenusteks ja pikaajalist mõju loovateks tegevusteks.

5.1.3 Sotsiaalse kaitse kulud KOV eelarves

Tabel 5.1.3.1 Sotsiaalse kaitse kulud KOV eelarves

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sotsiaalkaitsekulud kokku (tuh eurodes)	388	585	834	896	1399	1436	1526
Sotsiaalkaitsekulude osakaal KOV eelarves (%)	4	5	7	7	9	8	8
Sotsiaalkaitsekulu elaniku kohta	61	90	127	134	201	197	202

Allikad: KOV, Statistikaameti andmetabel RR302 - Kohalike eelarvete põhitegevuse kulud ja investeerimistegevuse väljaminekud, Statistika ja aruandlus | Sotsiaalkindlustusamet; <https://riigiraha.fin.ee/>,

Analüüs

Jõelähtme valla sotsiaalkaitsekulud on aastatel 2018–2024 märkimisväärselt kasvanud. Kui 2018. aastal olid sotsiaalkaitsekulud 388 tuhat eurot, siis 2024. aastal 1,526 miljonit eurot. Seega on kulude maht kasvanud ligi neli korda. Kasv on olnud eriti kiire aastatel 2020–2022, mil kulud suurenesid 834 tuhandelt eurot 1,399 miljoni euroni.

Sotsiaalkaitsekulude osakaal KOV-i eelarves on samal perioodil tõusnud 4%-lt 8%-ni. Kõrgeim osakaal oli 2022. aastal, mil sotsiaalkaitsekulud moodustasid 9% eelarvest. 2023. ja 2024. aastal on osakaal püsinud 8% juures, mis viitab kulude stabiliseerumisele, kuid juba varasemast kõrgemal tasemel.

Sotsiaalkaitseku elaniku kohta on samuti oluliselt kasvanud. 2018. aastal oli see 61 eurot elaniku kohta, 2024. aastal aga 202 eurot. See näitab, et sotsiaalkaitse valdkonna rahaline koormus on suurenenud ka elaniku kohta arvestatuna, mitte ainult valla elanike arvu kasvu tõttu.

Kulude kasvu mõjutavad mitmed tegurid: elukalliduse tõus, teenuste hinnatõus, elanike abivajaduse suurenemine, eakate ja erivajadustega inimeste teenusevajadus, laste ja perede tugiteenuste kasv ning Ukraina sõjapõgenike lisandumine. Samuti on kasvanud vajadus vaimse tervise, tugiisiku-, kodu- ja üldhooldusteenuste järele.

Kuigi sotsiaalkaitsekulude osakaal on viimastel aastatel püsinud stabiilne, tuleb arvestada, et teenusevajadus võib edaspidi suurened. Eakate arvu kasv, hoolduskoormuse suurenemine, tööjõupuudus sotsiaalvaldkonnas ja teenuste kallinemine võivad avaldada eelarvele täiendavat survet.

Kokkuvõttes näitab sotsiaalkaitsekulude kasv, et Jõelähtme vald on suurendanud panust elanike toimetuleku ja abivajaduse toetamiseks. Edaspidi on oluline tagada, et kulude kasv oleks seotud teenuste tegeliku vajaduse, kvaliteedi ja mõjuga. Selleks on vaja süsteemsemalt jälgida teenuste kasutust, abivajaduse muutumist ja kulude tulemuslikkust.

5.1.4 Ettevõtlus KOV-is

Tabel 5.1.4.1 Majanduslik aktiivsus. Aastate ja ettevõtte suuruse (mikro, väike, kesk, suur) lõikes

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mikroettevõtte (0-9 töötajat)	641	656	694	712	765	814	843
Väikeettevõtte (10-49 töötajat)	33	32	39	46	56	56	53
Keskettevõtte (50-249 töötajat)	12	13	15	17	15	18	16
Suurettevõtte (üle 250 töötaja)	2	2	2	1	1	1	1

Allikad: [Statistikaameti andmebaas, tabel ER032](#)

Analüüs

Jõelähtme vallas tegutsevad valdavalt väikeettevõtjad, mikroettevõtted, FIE-d ja osäühingud, mis on Eesti kohalikele omavalitsustele tavapärane. Märgatav väikeettevõtete arvu kasv viitab sellele, et ettevõtlusaktiivsus on suurenenud ning mikroettevõtetel on valla majanduskeskkonnas oluline roll.

Valla arengu seisukohalt on positiivne, et väikeettevõtete lisandumine toetab kohaliku majanduse mitmekesisust, suurendab töökohtade loomise potentsiaali ning aitab hoida ettevõtlust kogukonnale lähedal. Samas ei ole valla eesmärk meelitada eelkõige suuri tööstusettevõtteid või tehaseid, kuna see võib suurendada pendelrännet, taristukoormust ja keskkonnamõju.

Ettevõtluskeskkonna arendamisel on oluline keskenduda kvaliteetsele ja elukeskkonnaga sobituva ettevõtlusele. Selleks võiks valla arengukavas selgemalt kirjeldada, millist ettevõtluskeskkonda vald soovib kujundada, millised

ettevõtlusalad on eelistatud ning milliste meetmetega ettevõtluse arengut toetatakse.

Ettevõtjatega infovahetust ja koostööd on juba arendatud: vald korraldab ettevõtjate ümarlauasid, ettevõtluspäeva ning kooliõpilaste külastusi valla ettevõtetesse. Samuti tunnustab vald vabariigi aastapäeval parimaid ettevõtjaid. Need tegevused aitavad tugevdada ettevõtjate ja kohaliku omavalitsuse vahelist sidet ning suurendada ettevõtluse nähtavust kogukonnas.

Edaspidi võiks süsteemsemalt kaardistada ettevõtluseks sobivad alad, vabad rendipinnad, potentsiaalsed töökohad ja ettevõtjate arenguvajadused. Samuti võiks tugevdada koostööd haridusasutustega, et toetada noorte ettevõtlikkust, tööeluga tutvumist ja kohalike ettevõtete järelkasvu. Nii saab ettevõtluskeskkonda arendada viisil, mis toetab korraga valla majanduslikku elujõudu, kohalikke töövõimalusi ja kvaliteetset elukeskkonda.

5.1.5 Hindamistegevused KOV-is

Palun kirjelda hindamist KOV tööprotsessis läbi järgmiste aspektide:

Hinnangud

Organisatsiooni enesehindamine

Jõelähtme vald hindab oma arengut Jõelähtme valla arengukava, eelarvestrateegia, haridusvaldkonna arengukava ning tervise- ja heoluprofiili mõõdikute kaudu. Samuti jälgitakse valdkondlikke tegevuskavasid, eelarve täitmist ja teenuste kasutust ning viiakse läbi arenguveestlusi töötajatega. Jõelähtme valla arengukava 2026–2035 ja eelarvestrateegia 2026–2029 koostamine on süsteemne protsess, mis põhineb enesehindamisel, strateegilisel planeerimisel ja regulaarsel ülevaatusel. Hindamine toimub nii arengukava koostamise ajal, näiteks hetkeolukorra, vajaduste ja väljakutsete analüüsimisel, kui ka iga-aastaste ülevaatuste kaudu. Hindamine on seotud nii strateegiliste eesmärkide saavutamise jälgimise kui ka eelarveliste võimaluste korrigeerimisega.

Mõju ja tulemuste hindamine

Organisatsiooni enesehindamine aitab fikseerida valla peamised väljakutsed, vajadused ja arenguvõimalused. Hetkeolukorra ülevaated, rahvastikuanalüüsid ja -prognoosid ning valdkondlikud andmed on sisendiks arengukava, eelarvestrateegia ja teiste arengudokumentide koostamisel. Hindamine KOV-i tööprotsessis on pidev ja mitmetasandiline. Esmalt hinnatakse hetkeolukorda ja arenguvajadusi, seejärel jälgitakse arengukava täitmist ning tehakse vajaduse korral iga-aastaseid muudatusi vastavalt olukorra, ressursside ja teenusevajaduse muutumisele. Mõju ja tulemuste hindamisel kasutatakse nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid sisendeid. Kvantitatiivseteks sisenditeks on näiteks eelarve täitmine, teenuste kasutus, rahvastikunäitajad, haridus-, sotsiaal- ja tervisevaldkonna andmed ning valdkondlikud mõõdikud. Kvalitatiivseteks sisenditeks on töötajate arenguveestlused, teenusekasutajate tagasiside, koostööpartnerite tähelepanekud ja kogukonnalt saadud sisend. Rahvastikuanalüüs ja -prognoos toetavad pikaajalist planeerimist, aidates hinnata, millistes piirkondades kasvab vajadus lasteaiakohtade, koolikohtade, sotsiaalteenuste, teede, ühistranspordi ja avaliku ruumi arendamise järele. Selline lähenemine aitab siduda teenuste arendamise eelarveliste võimaluste ja tegeliku teenusevajadusega.

Toetavad tegevused

Töötajate koolitamine hindamismeetodite andmete analüüsist tulemusjuhtimises tagab, et Töötajate koolitamine hindamismeetodite ja andmete analüüsi kasutamiseks aitab tagada, et hindamist ei tehta üksnes formaalselt, vaid selle tulemused mõjutavad igapäevatööd ja otsuste

tegemist. Oluline on tugevdada andmepõhist juhtimist, sealhulgas teenuste kasutuse, rahulolu, abivajaduse ja kulude regulaarset analüüsi. See võimaldab paremini hinnata, millised tegevused annavad soovitud mõju ning millistes valdkondades on vaja muuta teenuste mahtu, korraldust või rahastust. Toetava tegevusena võiks senisest süsteemsemalt koguda elanike, teenusekasutajate, töötajate ja koostööpartnerite tagasisidet. Regulaarne tagasiside aitab hinnata teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning täiendada arengukava ja eelarvestrateegiat tegeliku kogemuse põhjal.

Hindamistegevused ei ole integreeritud igapäevatöösse. Planeerimisel ja otsustamisel ei tugine alati andmetel.

Hindamistegevused on organisatsioonis tähtsustatud ja integreeritud igapäevatöösse. Planeerimisel ja otsustamisel lähtutakse paikkonna andmetest.

Analüüs

Jõelähtme vallas hinnatakse arengut peamiselt arengukava, eelarvestrateegia, valdkondlike arengukavade ning tervise- ja heaoluprofiili kaudu. See loob aluse valla tegevuste regulaarseks ülevaatamiseks ja aitab siduda eesmärgid eelarveliste võimalustega. Hindamine ei piirdu üksnes arengukava formaalse ülevaatamisega, vaid hõlmab ka hetkeolukorra, teenusevajaduse, rahvastikumuutuste ja valdkondlike probleemide analüüsi.

Samas vajab hindamistegevuste süsteem täiendavat tugevdamist, et otsused tugineksid senisest enam andmetele ja mõõdetavatele tulemustele. Arengukava täitmist küll analüüsitakse, kuid edaspidi võiks süvendada seost eesmärkide, mõõdikute, eelarveotsuste ja tegeliku mõju vahel. See aitaks paremini hinnata, millised tegevused annavad soovitud tulemusi ja millistes valdkondades tuleb muuta teenuse mahtu, korraldust või rahastust.

Oluline arengukoht on regulaarsema tagasiside kogumine elanikelt, teenusekasutajatelt, töötajatelt ja allasutustelt. Küsitlused, teenuserahulolu hindamine ja valdkondlikud arutelud annaksid täpsema ülevaate sellest, kuidas inimesed valla teenuseid tegelikult kogevad ning millised vajadused ei kajastu üksnes statistilistes näitajates. Eriti oluline on koguda tagasisidet sotsiaal-, haridus-, tervise-, transpordi- ja avaliku ruumi teenuste kohta.

Hindamistegevuste tulemuslikkust aitaks suurendada allasutuste ja töötajate süsteemsem kaasamine. Haridusasutused, päevakeskus, sotsiaalvaldkonna töötajad, noorsootöötajad ja teised teenuseosutajad puutuvad igapäevaselt kokku elanike tegelike vajadustega ning nende sisend aitab paremini mõista, kas teenused vastavad vajadustele ja kus on kitsaskohad.

Edaspidi võiks vald arendada ühtsemat andmepõhist juhtimismudelit, kus teenuste kasutust, kulusid, rahulolu, kättesaadavust ja mõju hinnatakse järjepidevalt. See võimaldaks teha tõenduspõhisemaid otsuseid, kavandada ressursse täpsemalt ning tugevdada ennetavate tegevuste rolli valla juhtimises.

5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on areneva ja nooreneva rahvastikuga omavalitsus, mille tulubaas on viimastel aastatel tugevnenud. Eelarvetulud on kasvanud nii kogumahus kui ka elaniku kohta arvestatuna. Tulumaksu laekumist toetavad rahvaarvu kasv, maksumaksjate arvu suurenemine ja madal töötuse määr. See loob vallale paremad eeldused avalike teenuste, taristu, hariduse, sotsiaalteenuste ja elukeskkonna arendamiseks.

Samas tähendab rahvaarvu kasv ka teenusevajaduse suurenemist. Noorte perede lisandumine kasvatab survet lasteaija- ja koolikohtadele, tugiteenustele, teedele, ühistranspordile ning avalikule ruumile. Seetõttu ei tähenda tulubaasi kasv üksnes suuremat finantsvõimekust, vaid ka vajadust teha pikaajalisi ja strateegilisi otsuseid, et teenuste kvaliteet ja kättesaadavus püsiks rahvastikukasvuga samas tempos.

Sotsiaalse kaitse kulud on aastatel 2018–2024 märkimisväärselt kasvanud ning nende osakaal valla eelarves on stabiliseerunud varasemast kõrgemal tasemel. Kulude kasvu mõjutavad elukalliduse tõus, teenuste hinnatõus, eakate ja erivajadustega inimeste suurenev abivajadus, vaimse tervise teenuste nõudlus ning laste ja pere tugiteenuste kasv. Edaspidi on oluline siduda kulude kasv teenuste tegeliku vajaduse, kvaliteedi ja mõjuuga.

Ettevõtluskeskkonnas domineerivad väikeettevõtjad ja mikroettevõtted. Väikeettevõtete arvu kasv viitab ettevõtlusaktiivsuse suurenemisele ning toetab kohaliku majanduse mitmekesisust. Valla jaoks on oluline arendada ettevõtlust viisil, mis sobitub kvaliteetse elukeskkonnaga ega suurenda liigselt taristu- või keskkonnakoormust. Ettevõtjate ümarlauad, ettevõtluspäevad, tunnustamine ja õpilaste ettevõttekülastused toetavad ettevõtjate ja kogukonna sidet, kuid edaspidi võiks süsteemsemalt kaardistada ettevõtlusalasid, vabu rendipindu, töökohtade potentsiaali ja ettevõtjate arenguvajadusi.

Hindamistegevused on Jõelähtme vallas seotud arengukava, eelarvestrateegia, valdkondlike arengukavade ning tervise- ja heaoluprofiiliga. See loob aluse tegevuste regulaarseks ülevaatamiseks ja eesmärkide sidumiseks eelarveliste võimalustega. Samas vajab tugevdamist andmepõhine juhtimine: senisest süsteemsemalt tuleks koguda elanike, teenusekasutajate, töötajate, allasutuste ja koostööpartnerite tagasisidet ning siduda see eelarveotsuste ja arengukava täitmise hindamisega.

Kokkuvõttes on Jõelähtme valla toimimise tugevuseks kasvav tulubaas, aktiivne väikeettevõtlus, strateegilise planeerimise praktika ja järjepidev arengudokumentide uuendamine. Peamised arenguvajadused on seotud rahvastikukasvust tuleneva teenusevajaduse juhtimise, sotsiaalkulude mõju hindamise, ettevõtluskeskkonna süsteemsema planeerimise ning andmepõhise otsustamise tugevdamisega.

TUGEVUSED

- Kasvav tulubaas ja tugevnev finantsvõimekus. Jõelähtme valla eelarvetulud ja füüsilise isiku tulumaksu laekumine on viimastel aastatel kasvanud. Rahvaarvu suurenemine, maksumaksjate arvu kasv ja madal töötuse määr loovad vallale paremad eeldused teenuste, taristu ja elukeskkonna arendamiseks.

NÖRKUSED

- Rahvastikukasv suurendab survet teenustele ja investeringutele. Kuigi tulubaas kasvab, toob elanike arvu suurenemine kaasa suurema vajaduse lasteaia- ja koolikohtade, teede, ühistranspordi, avaliku ruumi ning sotsiaal- ja tugiteenuste järele. See võib piirata valla investeerimisvõimet ja nõuab pikaajalist strateegilist

- Noorenev ja kasvav rahvastik. Valda kolivad peamiselt noored pered, mis toetab positiivset rahvastikusuundumust ja suurendab tööealiste elanike osakaalu. See tugevdab valla maksubaasi ning loob eeldused majanduskasvuks ja kogukonna elujõulisuse suurenemiseks.
- Arenev väikeettevõtlus ja hea asukohapotentsiaal. Jõelähtme vald on ettevõtjatele atraktiivne piirkond tänu Tallinna lähedusele, heale ligipääsule ja arenevale taristule. Väikeettevõtete ja mikroettevõtete arvu kasv näitab ettevõtlusaktiivsuse suurenemist ning toetab kohaliku majanduse mitmekesisust.

planeerimist.

- Ettevõtluskeskkonna arendamine vajab süsteemsemat planeerimist. Ettevõtluse arenguks sobivad alad, vabad rendipinnad, töökohtade potentsiaal ja ettevõtjate vajadused vajavad täpsemat kaardistamist. Piirkonna ettevõtlustulu kajastub eelarves sageli pigem maamaksuna, mitte otsese tulumaksulaekumisena kohalikelt töötajatelt.
- Andmepõhine juhtimine ja mõju hindamine vajavad tugevdamist. Arengukava ja eelarvestrateegiat küll jälgitakse, kuid teenuste mõju, rahulolu, kättesaadavust ja kulutõhusust tuleks hinnata süsteemsemalt. Regulaarsem tagasiside elanikelt, teenusekasutajatelt, töötajatelt ja allasutustelt aitaks teha täpsemaid ning tõenduspõhisemaid otsuseid.

5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks

5.2.1 Rahvatervise tegevuste korraldus kohalikus omavalitsuses

Rahvatervise korraldus KOVis

Hinnangud

Ametikoht

Valla tasandil on vastutusvaldkonnad töötajate vahel jaotatud omavahel ära. Noorte- ja spordispetsialist vastutab noorte ning spordiga seotud tegevuste eest, kommunikatsioonispetsialist tegeleb kultuuri- ja avalike sündmuste korraldamisega. Jõelähtme valla kultuurikeskus tegutseb kogu oma koosseisus, panustades kultuurielu arendamisse ning kogukonna aktiivsuse ja osaluse suurendamisse.

Töörühm

Lisaks eespool nimetatud ametikohtadele panustavad tervisedenduse ja kogukonna heaolu edendamisse Jõelähtme Valla Kultuurikeskus ning sotsiaalosakonna töötajad, kelle tegevus toetab elanike aktiivset ja sotsiaalselt sidusat kogukonda. Valdkondadeülene koostöö toimub peamiselt konkreetsete tegevuste, ürituste, arengudokumentide ja juhtumite kaudu. Eraldi püsivat rahvatervise töörühma ei ole välja toodud, mistõttu võiks edaspidi kaaluda selgema koostöövormi loomist tervisedenduse, hariduse, sotsiaalvaldkonna, noorsootöö, spordi ja kogukonnategevuste paremaks sidumiseks.

Tark planeerimine

Jõelähtme vallas on koostatud ja kehtivad arengukava ning tervise- ja heoluprofiil, mis loovad aluse tervisedenduse ja elanike heaolu suunatud tegevuste planeerimiseks. Lisaks on valla allasutustel oma arengukavad, mis toetavad ühist ja eesmärgipärast tegutsemist. Nimetatud strateegilised dokumendid moodustavad tervikliku raamistiku, mille abil on võimalik süsteemselt arendada tervisedendust, kogukonna heaolu ja elanike elukeskkonda laiemalt. Edaspidi võiks rahvatervise tegevuste planeerimisel veelgi tugevamalt siduda arengukava, tervise- ja heoluprofiili, haridus-, sotsiaal-, spordi- ja kogukonnategevused ühtseks tegevuskavaks, kus on selged vastutajad, mõõdikud ja regulaarsed ülevaatused.

Puudub ametikoht valdkonna arendamiseks. Puudub toimiv töörühm. KOV arengukava ei pööra tähelepanu rahvatervise teemadele.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Loodud ametikoht ja selle maht on vastavuses tegelike vajadustega. Toimib töörühm, mille korraldus on vastavuses osapoolte ootuste ja vajadustega. Valdkonna eest vastutajad on kaasatud KOV arengukava koostamise protsessi ja arengukava keskendub muuhulgas ka rahvatervise teemadele.

Analüüs

Arvestades Jõelähtme valla suhteliselt väikest rahvaarvu, ligikaudu 7500 elanikku, ei ole praegu eraldi tervisedendaja ametikoha loomine otstarbekas ega rahaliselt kergesti teostatav. Ametikoha loomist võib kaaluda tulevikus, kui selleks tekivad piisavad rahalised ja töökorralduslikud võimalused.

Praeguses olukorras on mõistlik keskenduda valdkondadeülesele koostööle, elanike kaasatuse suurendamisele ja omaalgatuse soodustamisele tervisedenduse valdkonnas. Rahvatervisega seotud tegevused on vallas jaotunud eri ametikohtade, allasutuste ja valdkondade vahel, sealhulgas noorsootöö, spordi, kultuuri, sotsiaalvaldkonna ja kogukonnategevuste kaudu.

Positiivse näitena saab esile tuua esimest aastat toimunud üritustesarja „Jõelähtme liigub“, mis on aidanud tõsta teadlikkust liikumisaktiivsuse olulisusest ja suurendada kogukonna ühtekuuluvust. Sellised tegevused aitavad siduda tervisedenduse praktiliste kogukonnategevustega ning muudavad tervisliku eluviisi elanikele nähtavamaks ja kättesaadavamaks.

Edaspidi on vajalik jätkata ja laiendada spordi- ning liikumisvõimaluste arendamist, sealhulgas külaplatside, kergliiklusteede, spordiväljakute ja välijõusaalide rajamist. Need loovad eeldused elanike regulaarseks liikumiseks, toetavad tervislikku ja aktiivset eluviisi ning aitavad tugevdada kogukondlikku sidusust.

Valmiv tervise- ja heaoluprofiil on oluline alus edasisteks rahvatervise tegevusteks. Selle põhjal saab paremini seada prioriteete, kavandada ennetustegevusi, siduda tervisedenduse arengukava ja eelarveprotsessiga ning jälgida, kas kavandatud tegevused aitavad parandada elanike heaolu ja tervisekäitumist.

5.2.2 KOV'i juhitud võrgustikud ennetuse, tervise ja heaolu edendamiseks

Kirjeldada järgmisi aspekte valdkonnaülese koostöö korraldamisel:

Hinnangud

Tark planeerimine

Jõelähtme vallas põhineb valdkonnaülene koostöö eri asutuste, valdkondade ja kogukonna partnerlusel, et edendada elanike tervist ja heaolu. Oluline on arvestada, et sotsiaal-, tervise-, haridus-, kultuuri-, spordi- ja kogukonnavaldkonna probleemid on sageli omavahel seotud ning nende lahendamine eeldab koordineeritud tegutsemist. Valla arendustegevuste planeerimine tugineb koostööle kohalike koolide, tervishoiuasutuste, kogukonnaorganisatsioonide ja vabatahtlike ühendustega. Regulaarsete koostöökoostööde ja arutelude kaudu tuuakse kokku eri asutuste juhid ja spetsialistid, et kaardistada probleeme, koguda vajalikku sisendit ning kavandada valdkonnaüleseid lahendusi. Edaspidi võiks koostööd muuta veelgi süsteemsemaks, määra selgemalt vastutajad, tegevuste ajakava ja mõõdikud. See aitaks tagada, et tervise ja heaolu edendamine ei jääks üksikute tegevuste tasandile, vaid oleks seotud arengukava, eelarvestrateegia ja tervise- ja heaoluprofiili eesmärkidega.

Rahastusmudel

Jõelähtme valla rahvatervise ja terviseedenduse tegevused rahastatakse valdavalt valla enda eelarvest, mis on peamine ja stabiilne rahastusallikas. Lisaks kasutatakse riiklike programmide toetusi, sealhulgas Tervise Arengu Instituudi (TAI), kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) ning Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) rahastust. Teatud tegevuste elluviimist toetavad ka kogukonna vabatahtlikud algatused ja toetusüritused, vähesel määral ka sponsorlus.

Koostöö asutuste ning valdkondade vahel ei vasta osapoolte ootustele ja vajadustele.

Valdkondadeülese ennetuse planeerimine ei toimu selge süsteemi alusel. Juhid ei ole piisavalt protsessidesse kaasatud.

○ ○ ● ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Koostöö asutuste ning valdkondade vahel vastab osapoolte ootustele ja vajadustele.

Valdkondadeülese ennetuse planeerimine toimub selge süsteemi alusel. Juhid on protsessidesse aktiivselt kaasatud.

Analüüs

Jõelähtme valla rahvatervise tegevuste alus on koostöö eri valdkondade, asutuste ja kogukonnapartnerite vahel. Tervise ja heaolu edendamine ei ole eraldiseisev tegevus, vaid on seotud hariduse, sotsiaalvaldkonna, noorsootöö, spordi, kultuuri, ruumilise planeerimise ja kogukonna arendamisega. Selline lähenemine loob head eeldused, et terviseprobleeme ennetada ja lahendada laiemalt kui üksnes üksikute teenuste kaudu.

Tugevusena saab esile tuua, et rahvatervise ja tervisedenduse tegevusi rahastatakse valdavalt valla eelarvest, mis annab neile stabiilsema aluse. Lisaks kasutatakse riiklike programmide, Tervise Arengu Instituudi, kohaliku omaalgatuse programmi ja Euroopa Sotsiaalfondi võimalusi. Projektirahastus ja kogukonnaalgatused aitavad tegevusi mitmekesistada, kuid oluline on vältida olukorda, kus tervisedenduse põhitegevused sõltuvad ainult ajutistest projektidest.

Arengukohana vajab tugevdamist valdkonnaüleste tegevuste strateegiline planeerimine. Edaspidi võiks rahvatervisega seotud tegevuste puhul selgemalt määrata vastutajad, ajakava, sihtrühmad ja mõõdikud. See aitaks siduda tervise- ja heaoluprofiili tulemused valla arengukava, eelarvestrateegia ning allasutuste tegevuskavadega.

Samuti on oluline arendada andmete kogumise ja jagamise süsteemi. Kui haridus-, sotsiaal-, tervise-, spordi- ja kogukonnavaldkonna andmeid analüüsitakse ühiselt, on võimalik paremini märgata riske, kavandada ennetavaid tegevusi ja hinnata nende mõju. Senisest aktiivsem kogukonna, vabaühenduste ja elanike kaasamine aitaks muuta rahvatervise tegevused nähtavamaks ning tugevdada inimeste osalust oma tervise ja heaolu parandamisel.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vallas rahvatervise valdkonnaüleseks koostööks head eeldused olemas. Järgmine arengusamm on muuta koostöö veelgi süsteemsemaks, andmepõhisemaks ja mõõdetavamaks, et tervisedendus ja haiguste ennetamine oleksid valla juhtimises senisest selgemalt nähtavad.

5.2.3 Juhtumitöö võrgustikud

Kirjeldada ja anda hinnang olukorrale KOV-is:

Hinnangud

Toimivad lahendused

Juhtumikorraldus on Jõelähtme vallas suunatud isikutele ja peredele, kelle vajadused on kompleksed ning puudutavad mitut eluvaldkonda. Sellistes olukordades on oluline eri spetsialistide ja asutuste koordineeritud koostöö, et pakkuda abivajajale terviklikku ja tõhusat tuge. Koostöövõrgustikud töötavad juhtumipõhiselt sotsiaalvaldkonnas, näiteks töö laste ja peredega, täisealiste abivajajatega, eakatega ja sõltuvushäiretega inimestega, ning haridusasutustes, kus juhtumipõhine töö toimub vastavalt lapse või pere abivajadusele.

Tark planeerimine

Koostöövõrgustiku loomine on juhtumipõhine. Võrgustiku kutsub kokku juhtumikorraldaja, näiteks sotsiaaltöötaja, lastekaitse spetsialist või muu vastutav spetsialist. Võrgustikuliikmeid kaasatakse vastavalt juhtumi

eesmärkidele ja vajadustele. Võrgustikutöös tehakse kokkulepped ning need fikseeritakse üldjuhul kirjalikult. Võrgustikku võivad kuuluda politsei, perearst, eriarst, psühholoog, lasteaed, kool, rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, muud teenusepakkujad, kliendi lähivõrgustik ja pereliikmed. Jõelähtme vallas on loodud haridusasutuste ülene tugispetsialistide võrgustik, mille eesmärk on haridusasutuste töö ühtlustamine juhtumitöö korraldamisel ning spetsialistide toetamine. Lisaks tegutseb laste ja perede komisjon, kus tehakse samuti juhtumipõhist võrgustikutööd ning toetatakse laste ja perede toimetulekut laiemalt.

Koostöö

Koostöö teiste kohalike omavalitsuste ja riigiasutustega toimub vajaduspõhiselt, kuid seda võiks edaspidi tugevdada ja süsteemsemaks muuta. Eriti oluline on koostöö juhtumites, kus inimene kasutab teenuseid väljaspool Jõelähtme valda või kus abivajadus puudutab mitut omavalitsust või riigiasutust. Arengukohana võiks kaaluda regulaarsemaid koostöökohtumisi naaberomavalitsuste, Sotsiaalkindlustusameti, Töötukassa, politsei, tervishoiuasutuste ja teenusepakkujatega. See aitaks parandada infovahetust, vähendada teenuste killustatust ning toetada keerukamate juhtumite kiiremat ja terviklikumat lahendamist.

Koostöö asutuste ning valdkondade vahel ei vasta osapoolte ootustele ja vajadustele.

Valdkondadeülese ennetuse planeerimine ei toimu selge süsteemi alusel. Juhid ei ole piisavalt protsessidesse kaasatud. Koostöö teiste KOVide ja riigiasutustega ei ole olnud piisav.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Vajaminevad juhtumitöö võrgustikud on loodud ja toimivad eesmärgipäraselt. Loodud on selge süsteem juhtumipõhiste koostöövõrgustike loomiseks. Koostöö teiste KOVide ja riigiasutustega on hea.

Analüüs

Jõelähtme valla juhtumitöö süsteem on üles ehitatud terviklikkuse ja koostöö põhimõtetele ning toimib hästi eelkõige sotsiaal- ja haridusvaldkonnas. Juhtumikorraldus on suunatud inimestele ja peredele, kelle vajadused on kompleksed ning eeldavad mitme valdkonna või spetsialisti sekkumist. Selline lähenemine aitab tagada, et abi ja tugi on koordineeritud ning vastavad inimese tegelikele vajadustele.

Toimiva lahendusena saab esile tuua juhtumipõhised koostöövõrgustikud, kuhu kaasatakse vajaduse järgi sotsiaaltöötaja, lastekaitsepspetsialist, haridusasutus, tugispetsialistid, tervishoiu- või rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, politsei, perearst, pereliikmed ja teised olulised osapooled. Juhtumikorraldaja roll on võrgustiku töö koordineerimisel keskne, sest tema ülesanne on siduda eri osapoolte tegevused ühtseks tervikuks.

Tugevuseks on ka haridusasutuste ülene tugispetsialistide võrgustik ning laste ja perede komisjon, mis toetavad juhtumipõhist tööd laste ja perede valdkonnas. Need koostöövormid aitavad ühtlustada töökorraldust, jagada infot ning kavandada lapse ja pere vajadustest lähtuvaid meetmeid.

Arenguvajadus on seotud koostöö tugevdamisega teiste kohalike omavalitsuste ja riigiasutustega. Praegu toimub selline koostöö pigem vajaduspõhiselt ja piiratud mahu, mistõttu võib kasutamata jääda võimalus jagada häid praktikaid, ressursse ja kogemusi keerukamate juhtumite lahendamisel.

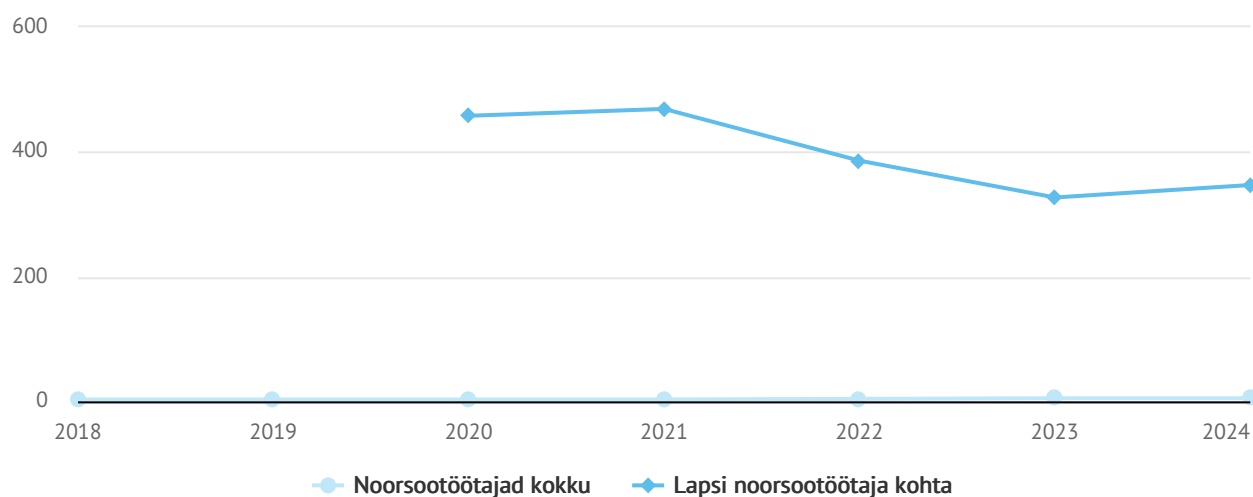
Edaspidi võiks kaaluda regulaarsemaid koostöökohtumisi naaberomavalitsuste, Sotsiaalkindlustusameti, Töötukassa, politsei, tervishoiuasutuste ja teenusepakkujatega. See aitaks parandada infovahetust, vähendada teenuste killustatust ning toetada keerukamate juhtumite kiiremat ja terviklikumat lahendamist.

5.2.4 Spetsialistid heaolu edendamiseks ja nende kvalifikatsioon

Spetsialistide ülevaade

Tabel 5.2.4.0 Õpetajate arv

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Õpetajate arv alushariduses	49	48	49	53	54	48	47
Alusharidust omandavate laste arv ühe õpetaja kohta			8	8	8	9	10
Õpetajate arv põhihariduses	75	79	84	90	94	103	99
Põiharidust omandavate õpilaste arv ühe õpetaja kohta			8	8	8	8	8
Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal kõikidest (%)	83	80	75	71	74	65	63

Joonis 5.2.4. Noorsootöötajate arv

Joonis 5.2.4.a Lastekaitsetöötajate arv

Õpetaja

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Õpetajate arv alushariduses on 2024. aastal sama kui 2018. aastal. Õpetajate arv on püsinud seetõttu, et paljud rühmad valla lasteaeades on üle läinud 2+1 süsteemilt 1+2 süsteemile, kus rühmas töötab üks õpetaja ja kaks assistenti. Põhihariduses on õpetajate arv kasvanud: 2018. aastal oli valla koolides 75 õpetajat, 2024. aastaks oli õpetajate arv suurenenud 99 õpetajani.

Kvalifikatsioon

Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate järele on kasvav vajadus. Kvalifikatsiooniga õpetajate osakaal on alates 2018. aastast langenud: 2018. aastal vastas kvalifikatsiooninõuetele 83% õpetajatest, 2024. aastal aga 63%. See näitab, et õpetajate arvu kasv on toimunud olukorras, kus kvalifitseeritud õpetajate leidmine on muutunud keerulisemaks. Seetõttu on oluline teadlikult toetada õpetajate kvalifikatsiooni omandamist ja täiendamist.

Ennetus

Õpetajate roll lapse arengu toetamisel on väga suur, mistõttu on oluline toetada õpetajate professionaalset arengut, tööheaolu ja koostööd tugispetsialistidega. Õpetajate kvalifikatsiooni ja järelkasvu toetamine aitab ennetada õppekvaliteedi langust, tugiteenuste ülekoormust ning laste abivajaduse hilist märkamist.

Olemasolevate spetsialistide arv ei vasta vajadusele. Spetsialistide arengut ja heaolu ei toetata.

○ ○ ○ ○
Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Olemasolevate spetsialistide arv vastab vajadusele. Toetatakse järjepidevalt spetsialistide arengut ja heaolu tuginedes vajadusele.

Noorsootöö spetsialist

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vallas on üks noorsootöö- ja spordispetsialist ning viis noorsootöötajat. See võimaldab korraldada noortele suunatud tegevusi nii vallaüleselt kui ka noortekeskuste kaudu.

Kvalifikatsioon

Noorsootöö valdkonnas on oluline noorsootöölane kõrgharidus või muu valdkonnale vastav ettevalmistus. Kvalifitseeritud noorsootöötajad toetavad noorte arengut, märkavad riskikäitumist ning aitavad suunata noori sobivate tegevuste ja tugiteenuste juurde.

Ennetus

Noorsootöötajad jälgivad noorte käitumismustreid ja aitavad varakult märgata riskikäitumist, näiteks alkoholi või narkootikumide tarvitamist, koolist puudumist või agressiivset käitumist. Jälgimine toimub noortekeskustes ja noortega igapäevaselt suheldes. Koostöös koolide, sotsiaalhoolekande ja tervishoiuasutustega korraldatakse vajaduse korral sihipärast nõustamist, grupitegevusi ja teavitust, mis aitavad riske vähendada. Noorsootöö kaudu toetatakse liikumis- ja spordiüritusi, tervisepäevi ning terviseetmalisi kampaaniaid, mis edendavad füüsilist aktiivsust ja tervislikku toitumist. Noorsootöö panustab ka strateegilisse planeerimisse, andes tagasisidet noorte vajaduste ja kogukonna probleemide kohta ning osaledes projektide ja programmide

väljatöötamises. Eraldi on olemas spetsialist, kes tegeleb ainult NEET-noortega.

Spetsialistide arv ei rahulda tegeliku vajadust.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega ei tegeleta. Spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine ja individuaalse arengu tagamine ei ole järjepidev ega piisav.

Olemasolevate spetsialistide arv vastab vajadusele. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega tegeletakse järjepidevalt. Toetatakse spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmist ja individuaalset arengut vastavalt vajadustele.

Lastekaitse spetsialist

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme Vallavalitsuses on üks lastekaitse spetsialisti ametikoht. Elanike arvu kasv Jõelähtme vallas ning laste ja pere abivajaduse suurenemine on toonud kaasa täiendava lastekaitse spetsialisti vajaduse. Lastekaitsejuhtumite arv on viimastel aastatel kasvanud: 2022. aastal menetleti 125 lastekaitsejuhtumit, 2023. aastal 131 juhtumit ja 2024. aastal 136 juhtumit. See näitab, et töökoormus on järjepidevalt suurenenud ning ühe ametikoha võimekus võib olla piiratud, eriti keerukamate ja pikaajalist sekkumist vajavate juhtumite puhul.

Kvalifikatsioon

Seadusest tulenevalt on lastekaitsetöötajal kohustus omandada kutse kahe aasta jooksul alates tööle asumisest. Oluline on tagada, et lastekaitse spetsialistil oleks erialane väljaõpe ja vajalik kvalifikatsioon. Arvestades juhtumite kasvu ja töö keerukust, on igal aastal vajalik tagada lastekaitse spetsialistile täiendkoolitused ning regulaarne erialane tugi, sealhulgas supervisioon või kovichisioon. See aitab ennetada läbipõlemist ning toetab kvaliteetset juhtumikorraldust.

Ennetustöö

Lastekaitsetöös on oluline teha süsteemset koostööd eri osapooltega, sealhulgas haridusasutustega, tervishoiuvaldkonnaga, politsei, sotsiaalvaldkonnaga ja riigiasutustega. Koostöö aitab abivajadust varem märgata ning korraldada lapsele ja perele sobiva toe enne probleemide süvenemist. Ennetustöö keskmes peaks olema varajane märkamine, regulaarne infovahetus koolide ja lasteaedadega, lapsevanemate toetamine ning pere suunamine sobivate teenuste juurde. Arvestades juhtumite arvu kasvu, on oluline hinnata, kas olemasolev ametikoht võimaldab piisavalt panustada ka ennetusse, mitte ainult juba tekkinud probleemide lahendamisse.

Spetsialistide arv ei rahulda tegelikku vajadust.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega ei tegeleta. Spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine ja individuaalse arengu tagamine ei ole järjepidev ega piisav. Spetsialistidel ei ole ressursse, et panustada ennetustöösse.

Olemasolevate spetsialistide arv vastab vajadusele. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega tegeletakse järjepidevalt. Toetatakse spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmist ja individuaalset arengut vastavalt vajadustele. Spetsialistid panustavad süsteemselt ennetustöösse.

Sotsiaaltöötaja

Hinnangud

Nõudlus ja pakkumine

Jõelähtme vallas töötab kolm sotsiaaltöötajat: üks sotsiaalosakonna juht ja kaks sotsiaaltöõspetsialisti. Selline koosseis võimaldab katta peamised täiskasvanute, eakate, puudega inimeste ja perede sotsiaalvaldkonna ülesanded, kuid kasvav abivajadus suurendab töökoormust.

Kvalifikatsioon

Sotsiaaltöötajalt eeldatakse sotsiaaltöölalast kõrgharidust, vähemalt kolmeaastast töökogemust riigi või kohaliku omavalitsuse asutuses ning sotsiaalvaldkonnaülesete teadmiste olemasolu. Töö keerukuse tõttu on oluline tagada sotsiaaltöötajatele järjepidev täiendkoolitus, sh juhtumikorralduse, kriisitöö, vaimse tervise, eakate hoolekande ja erivajadustega inimeste toetamise valdkonnas.

Ennetustöö

Sotsiaaltöötajate ennetustöö hõlmab üldhooldusteenusel olevate ja sinna asuvate vallaelanike abivajaduse hindamist, erivajadustega täiskasvanute ning laste ja nende pereliikmete abivajaduse hindamist ja nõustamist. Samuti kuulub ennetustöö hulka juhtumikorralduslik töö hariduse tugiteenuseid vajavate lastega. See aitab märgata abivajadust varakult, siduda inimene või pere sobivate teenustega ning ennetada probleemide süvenemist.

Spetsialistide arv ei rahulda tegelikku vajadust.

 Väga halb Pigem halb Pigem hea Väga hea

Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega ei tegeleta. Spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine ja individuaalse arengu tagamine ei ole järjepidev ega piisav. Spetsialistidel ei ole ressursse, et panustada ennetustöösse.

Olemasolevate spetsialistide arv vastab vajadusele. Spetsialistide kvalifikatsiooni hindamisega tegeletakse järjepidevalt. Toetatakse spetsialistide kvalifikatsiooni tõstmist ja individuaalset arengut vastavalt vajadustele. Spetsialistid panustavad süsteemselt ennetustöösse.

Analüüs

Vaatamata spetsialistide arvu piirangutele on Jõelähtme vallas rahvatervise, sotsiaalvaldkonna, laste ja perede toetamise ning noorsootöö korraldus väikese omavalitsuse kontekstis suhteliselt hea. Vallal on olemas põhistruktuurid ja võtmetöötajad, kes katavad noorte, laste, perede, eakate ja erivajadustega inimeste vajadusi. Nende hulka kuuluvad noorsootöö- ja spordispetsialist, noorsootöötajad, lastekaitsepspetsialistid, sotsiaaltöötajad ning haridusasutuste tugispetsialistid.

Väikese valla eelis on otsene ja kiire koostöö eri valdkondade spetsialistide vahel. See võimaldab juhtumipõhiseid sekkumisi teha paindlikult, individuaalselt ja ilma liigse haldusliku killustatusega. Tööalaste võrgustike tõhus toimimine annab samuti olulise eelise: regulaarsete kohtumiste ja koostöövormide kaudu on võimalik probleeme varakult kaardistada, ressursse planeerida ning ennetus- ja tervisedendustegevusi kiiresti ellu viia.

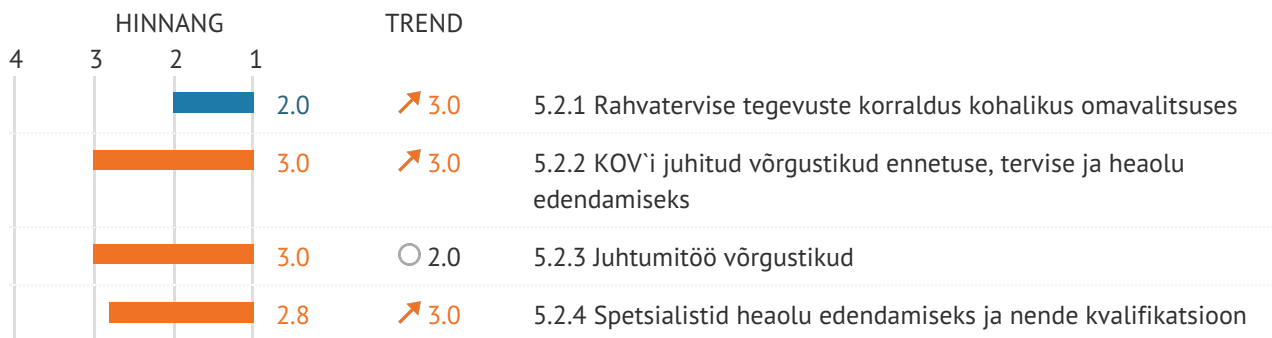
Samas tuleb arvestada, et spetsialistide arv on piiratud ja töökoormus kasvab. Elanike arvu suurenemine, laste ja perede abivajaduse kasv, vaimse tervise probleemid ning eakate ja erivajadustega inimeste teenusevajadus suurendavad survet olemasolevatele töötajatele. See tähendab, et lisaks juhtumite lahendamisele võib jääda vähem aega ennetustöös, andmete analüüsiks ja strateegiliseks arendamiseks.

Arengukohana on oluline jätkata spetsialistide töötingimuste, koolitusvõimaluste ja erialase toe tugevdamist. Eriti tähtis on tagada lastekaitse-, sotsiaal-, noorsootöö- ja haridusvaldkonna töötajatele regulaarne supervisioon või

kovisioon, et ennetada läbipõlemist ja hoida teenuste kvaliteeti.

Väikese kogukonna tugevuseks on ka elanike, vabatahtlike ja kogukonnaorganisatsioonide suurem kaasamise võimalus. See aitab suurendada tegevuste mõju ning toetada noorte, perede ja elanike aktiivset osalust. Kokkuvõttes on Jõelähtme valla paindlik ja kohandatav töökorraldus väikese omavalitsuse kontekstis pigem tugevus kui piirang, kuid kasvavate vajaduste tõttu tuleb järjepidevalt hinnata, kas olemasolev spetsialistide arv ja tööjaotus on piisavad.

5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks. Kokkuvõte

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald paistab silma tervikliku ja koostööl põhineva lähenemisega rahvatervise ja heaolu arendamisele. Kuigi vallas ei ole eraldi tervisedendaja ametikohta, on ülesanded ja vastutus jagatud eri valdkondade spetsialistide vahel. Väikese omavalitsuse kontekstis on see praktiline ja toimiv lahendus, mis võimaldab katta nii ennetuse, tervisedenduse kui ka sotsiaalvaldkonna vajadused.

Rahvatervise tegevuste alus on partnerluspõhine koostöövõrgustik ja valdavalt eelarvepõhine rahastus, mis loovad baasi pikaajaliste eesmärkide elluviimiseks. Oluline roll on noorsootöö-, spordi-, kultuuri-, haridus- ja sotsiaalvaldkonna spetsialistidel, kelle koostöö võimaldab ellu viia tervist toetavaid tegevusi haridusasutustes, kogukonnakeskustes ja avalikus ruumis.

Juhtumitöö süsteem toimib hästi, eriti sotsiaal- ja haridusvaldkonnas, kus keerukamaid juhtumeid käsitletakse terviklikult ja koordineeritult. Juhtumikorralduse tugevus on spetsialistide vaheline kiire infovahetus, lapse või pere vajadustest lähtuv töökorraldus ning haridusasutusteülese tugivõrgustiku olemasolu.

Väikese valla kontekstis on Jõelähtmel mitmeid eeliseid: otsene kontakt elanikega, paindlik reageerimine probleemidele ning tihe suhtlus spetsialistide vahel. Samal ajal on väljakutseks piiratud ressursid, spetsialistide nappus ja koostöö vähene süsteemsus väljaspool oma valda. Eriti oluline on tugevdada koostööd teiste omavalitsuste, riigiasutuste, maakondlike võrgustike ja teenusepakkujatega.

Edasise arengu seisukohalt on oluline muuta rahvatervise korraldus veelgi süsteemsemaks ja andmepõhisemaks. Selleks tuleks paremini siduda tervise- ja heaoluprofiil arengukava, eelarvestrateegia ning allasutuste tegevuskavadega. Samuti on vaja arendada andmete kogumise ja jagamise mehhanisme, et terviseedenduse ja haiguste ennetamise tegevused põhineksid selgematel vajadustel, mõõdikutel ja mõjuhinnangutel.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vallas rahvatervise korralduseks tugev alus olemas. Järgmine arengusamm on koostöö parem koordineerimine, spetsialistide töökoormuse jälgimine, kogukonna aktiivsem kaasamine ning andmepõhise otsustamise tugevdamine, et rahvatervise tegevused oleksid järjepidevad, mõõdetavad ja elanike tegelikest vajadustest lähtuvad.

TUGEVUSED

- Tugev valdkondadeülene koostöö ja paindlik juhtimismudel. Rahvatervise ja heaolu edendamine toimub eri valdkondade koostöös, kaasates

NÕRKUSED

- Spetsialistide piiratud arv ja kasvav töökoormus. Väikeses vallas täidavad samad inimesed sageli mitut rolli, mis võib viia ülekoormuseni ja vähendada

noorsootöö, sotsiaal-, kultuuri-, spordi- ja haridusvaldkonna spetsialiste. Väikese valla struktuur võimaldab otsest suhtlust, kiiret infovahetust ja paindlikku reageerimist probleemidele.

- Toimiv juhtumitöö ja kogukonna kaasamine. Juhtumitöö on hästi korraldatud eelkõige sotsiaal- ja haridusvaldkonnas. Koostöövõrgustikud, regulaarsed kohtumised ja kogukonna kaasamine võimaldavad abivajadust varakult märgata ning sekkuda enne probleemide süvenemist.
- Selge strateegiline raamistik rahvatervise arendamiseks. Tervise- ja heaoluprofiil ning arengukava loovad süsteemse aluse tegevuste planeerimiseks ja hindamiseks. Valla eelarvepõhine rahastus annab kindlust järjepidevatele programmidele, näiteks kogukondlikele liikumis- ja tervisedendustegevustele.

süvenemisvõimet spetsiifilistes tervisedenduse valdkondades, näiteks vaimne tervis, toitumine ja ennetusprogrammid.

- Andmekogumise ja seire mehhanismid vajavad tugevdamist. Kuigi strateegilised dokumendid on olemas, vajab arendamist süsteemsem kohaliku tervise- ja heaoluandmestiku kogumine, analüüsimine ja kasutamine otsustusprotsessides. See piirab mõnikord tõenduspõhiste otsuste tegemist.
- Koostöö teiste omavalitsuste ja riigiasutustega on piiratud. Koostöö toimub peamiselt valla sees ning vähem süsteemselt teiste KOV-ide, riigiasutuste ja maakondlike võrgustikega. See vähendab võimalust jagada häid praktikaid, kasutada ühiseid ressursse ja lahendada keerukamaid juhtumeid laiemas koostöös.

Koondhinnang olukorrale

1. Demograafiline olukord ja rahvastiku tervis. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
1.1 Demograafiline olukord	3.1 Pigem hea	○ 2.2 Stabiilne
1.2 Rahvastiku tervise seisund	2.6 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne
1.3 Haavatavad sihtrühmad	3.0 Pigem hea	○ 1.8 Stabiilne
Keskmine:	2.9 Pigem hea	○ 2.1 Stabiilne

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla demograafiline ja rahvastiku tervise olukord on üldjoontes soodne. Valla rahvaarv on viimastel aastatel stabiilselt kasvanud ning 2025. aasta alguse seisuga elas vallas 7734 inimest. Erinevalt Eesti üldisest vananemise ja rahvastikukahanemise suundumusest on Jõelähtme vald jätkuvalt atraktiivne noortele peredele. Tööealiste elanike osakaal on suur ning laste arv on viimase seitsme aasta jooksul kasvanud ligi 28% võrra. See loob vallale head arengueeldused, kuid suurendab samal ajal vajadust haridus-, noorsootöö-, huviharidus- ja peredele suunatud teenuste järele.

Rahvastiku kasvu toetab eelkõige positiivne rändesaldo. Valda kolib rohkem inimesi, kui sealt lahkub, ning sisserändajate seas on olulisel kohal lapsed ja noored. Sündimus on püsinud valdavalt stabiilsena ning loomulik iive on olnud enamikel aastatel positiivne. Samas tuleb arvestada, et eakate ehk vähemalt 65-aastaste osakaal kasvab järk-järgult. Seetõttu tuleb lähiaastatel senisest enam tähelepanu pöörata eakatele suunatud sotsiaal- ja terviseteenustele ning kogukondlikule toele.

Valla elanike tervisenäitajad on mitmes aspektis Eesti keskmisega võrreldes head. Suremus on vallas olnud pikaajaliselt madalam kui Eestis keskmiselt ning elanike hinnang oma tervisele on valdavalt positiivne. Samas püsivad oluliste riskikohtadena vereringeelundite haigused, varajane suremus, eriti meeste hulgas, ning alkoholi tarvitamisega seotud tervisekahjud. Need näitajad viitavad vajadusele tugevdada ennetustööd, toetada tervislikke eluviise ning parandada riskirühmade varajast märkamist ja nõustamist.

Haavatavate sihtrühmade puhul vajavad enim tähelepanu vähenenud töövõimega inimesed, puudega inimesed, töötud ning noored, kes ei õpi ega tööta. Vähenenud töövõimega inimeste ja töövõimetoetuse saajate arv on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud. Samal ajal on vähenenud sotsiaalmaksu hüvitamise juhtumite arv, mis võib viidata raskustele vähenenud töövõimega inimeste tööturule kaasamisel. Töötuse määr on püsinud küll suhteliselt madal, kuid töötute arv on kasvanud, mistõttu on oluline jätkata tööalase nõustamise, sotsiaalse toe ja tööandjate teadlikkuse suurendamisega.

Noorte olukorras on näha nii positiivseid kui ka ettevaatust nõudvaid suundumusi. Noorte arv vallas kasvab ning üha rohkem noori õpib või ühendab õppimist töötamisega. Samas on suurenenud ka töötute noorte ning nende noorte arv, kes ei õpi ega tööta. See viitab vajadusele tugevdada noorte varajast märkamist, juhtumipõhist tuge, karjäärinõustamist ning hariduse ja tööturu vahelisi üleminekuid toetavaid tegevusi.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vald kasvava ja suhteliselt noore elanikkonnaga omavalitsus, mille tugevusteks on positiivne rändesaldo, suur tööealiste ja lastega perede osakaal ning üldiselt head tervise- ja toimetulekunäitajad. Peamised arenguvajadused on seotud teenuste kohandamisega rahvastiku kasvu ja vananemisega, terviseriskide ennetamisega ning haavatavate sihtrühmade süsteemsema toetamisega. Erilist tähelepanu vajavad eakad, vähenenud töövõimega inimesed, puudega inimesed ning haridusest ja tööturult kõrvale jäämise riskis noored.

TUGEVUSED

- Kasvav ja suhteliselt noor elanikkond. Jõelähtme

NÕRKUSED

- Terviseriskid vajavad järjepidevat ennetustööd. Kuigi

valla rahvaarv kasvab ning vald on atraktiivne noortele peredele. Laste, noorte ja tööealiste elanike suur osakaal loob head eeldused kogukonna arenguks, teenuste elujõulisuseks ja kohaliku tööjõubaasi püsimiseks.

- Positiivne rändesaldo ja peresõbralik elukeskkond. Valda kolib rohkem inimesi, kui sealt lahkub, ning sisseerändajate seas on palju lapsi ja noori. See kinnitab valla atraktiivsust elukohana ning suurendab vajadust arendada haridus-, noorsootöö- ja kogukonnateenuseid.

- Head tervise- ja toimetulekunäitajad. Oodatav eluiga ja tervena elatud aastate arv on kasvanud ning ületavad Eesti keskmist. Töötuse määr on püsinud suhteliselt madal ning elanike haridustase toetab tööalast ja sotsiaalset toimetulekut.

Üldine tervisepilt on hea, püsivad probleemkohtadena vereringeelundite haigused, meeste varajane suremus ning alkoholi tarvitamisega seotud tervisekahjud. Need valdkonnad vajavad süsteemset ennetustööd ja riskirühmade varajast märkamist.

- Osa noortest jääb haridusest ja tööturult kõrvale. Kasvanud on nende noorte arv, kes ei õpi ega tööta. See võib suurendada sotsiaalse isolatsiooni, vaimse tervise probleemide ja tööturult kõrvale jäämise riski ning eeldab tugevamat juhtumipõhist tuge ja karjäärinõustamist.

- Eakate ja tuge vajavate inimeste toetusvajadus kasvab. Eakate, puudega inimeste ja vähenenud töövoimega inimeste vajadused suurendavad survet sotsiaal-, tervise- ja hooldusteenustele. Elanikkonna vananedes võib teenuste koormus lähiaastatel veelgi kasvada.

2. Tervist toetav ja turvaline elukeskkond ning osalusvõimalused. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
2.1 Turvaline elukeskkond	2.8 Pigem hea	○ 2.1 Stabiilne
2.2 Elukeskkond ja planeeringud	2.7 Pigem hea	↗ 2.6 Paranemas
2.3 Osalusvõimalused	3.3 Pigem hea	↗ 2.8 Paranemas
Keskmine:	2.9 Pigem hea	↗ 2.5 Paranemas

Kokkuvõte:

2.1 Turvaline elukeskkond

Jõelähtme vald on tervikuna madala kuriteo- ja väärteokoormusega ning vald püsib näiteks joobes juhtimiste ja perevägivalla juhtumite osas stabiilses vahemikus. Samas ilmnevad mitmes valdkonnas märgatavad kõikumised, mis viitavad vajadusele järjepideva ennetustöö järele. Varavastaste süütegude arv on viimastel aastatel kasvanud ning mõjutatud ka piirkondlikust liikuvusest ja mitte ainult vallaelanikest. Perevägivalla valdkonna teenused on olemas, kuid süsteemsus ja maht on piiratud ning tuge pakutakse peamiselt juhtumipõhiselt. Avaliku ruumi turvalisus sõltub reeglina üksikute probleemkohtade lahendamisest, mitte korrapärasest analüüsist. Liiklusõnnetuste ja tulekahjude arv kõigub, kuid püsib üldiselt mõõdukas. Suplusvee ja joogivee kvaliteet on valdavalt hea ning vastab nõuetele. Kokkuvõttes on Jõelähtme vald turvaline elukeskkond, kuid mitmes valdkonnas oleks vaja tugevamat ennetuse planeerimist ja järjepidevamat juhtimist.

2.2 Elukeskkond ja planeeringud

Jõelähtme vallas on mitmes valdkonnas tehtud häid samme, kuid samal ajal on näha, et paljud tegevused on pigem ühekordsed ega moodusta ühtset süsteemi.

Alkoholi- ja tubakateemalises ennetuses tehakse küll kontrolloste ja noortega tegutsevad koolid ning projektid, kuid terviklikku, järjepidevat lähenemist ei ole. Sama lugu on toitumisega: pakutakse baastoetusi, kuid stabiilset toitumisharjumist või selgeid programme pole ning kohaliku toidupotentsiaali ei kasutata ära. Liikumise poolel on valla tugev taristu - väljakud, rattarent ning uued kergliiklusteed. Samas osa teid on kehvast seisust ja liikumisharjumuste kujundamiseks mõeldud tegevusi on vähevõitu.

Maakondlik ühistransport on seevastu üks valla suurimaid tugevusi. Kasutajate arv kasvab kiiresti, liine kohandatakse inimeste vajadustega ja teenus on muutunud igapäevaelus mugavaks. Probleemiks on aga see, et vald ei tea täpselt, kui suur osa riigi rahastusest valla liinidele läheb. Koolitransport on turvaline ja hästi korraldatud, kuid paljud lapsed ei registreeri oma sõite, mistõttu ei teata täpselt, millistel liinidel on tegelik vajadus suurem või väiksem. See muudab teenuse planeerimise keerulisemaks.

2.3 Osalusvõimalused

Jõelähtme vald on loonud süsteemsed ja mitmekesised osalusvõimalused nii kogukonnale kui noortele.

Planeerimises paistab silma läbipaistvus, dialoogis olemine ja töögruppide kasutamine.

Noorsootöös on toimunud selge areng: huvikoolides ja noortekeskustes osalemine on kasvutrendis, teenused on laienenud ning noorte kättesaadavus paranenud.

Samas tekitavad väljakutseid ruumipuudus, ebaühtlane teenuste kättesaadavus suure territooriumi tõttu ning vanema vanuserühma (18-26) noorte vähesem kaasatus.

TUGEVUSED

- Hästi toimiv ja arenev ühistransport, mis on muutunud inimeste igapäevaelus oluliseks ja mugavaks liikumisviisiks. Bussiliine kohandatakse

NÕRKUSED

- Üks suuremaid väljakutseid on tervisedenduse killustatus. Alkoholi, tubakaga ja toitumisega seotud ennetustegevused on pigem juhuslikud ja

aktiivselt elanike ettepanekute põhjal ning teenuse kasutajate arv kasvab kiiresti, mis näitab, et lahendused vastavad tegelikele vajadustele. Selline paindlik ja inimkeskne lähenemine on piirkonnas selgelt positiivne trend.

- Vald paistab silma turvalise elukeskkonna poolest. Kuritegevuse tase on madal ja stabiilne, liiklusõnnetuste ning tulekahjude hulk püsib mõõdukas ning avaliku ruumi turvalisust tagatakse probleemkohtade lahendamise kaudu. Kuigi mõnes valdkonnas esineb kõikumisi, saab tervikpildis öelda, et Jõelähtme on elamiseks turvaline koht ja elanikud saavad ennast igapäevaselt kindlalt tunda.

- Ulatuslikud osalusvõimalused nii noortele kui kogukonnale. Planeerimises väärtustatakse läbipaistvust ja kaasamist, toimuvad töögrupid ning arutelud, mis annavad inimestele võimaluse oma elukeskkonna kujundamises kaasa rääkida. Noorsootöö on viimastel aastatel selgelt arenenud: teenused on laienenud, huvikoolides osalemine on kasvanud ning noortekeskuste roll kogukonnas tugevnenud.

projektipõhised ning puudub ühtne, stabiilne süsteem, mis aitaks kujundada elanikele tervislikke harjumusi või pakkuda järjepidevat nõustamist. See tähendab, et vaatamata üksikutele headele algatustele ei toimu valdkonnas ühtset suunatud arengut.

- Probleem on liikumisvaldkonna ebaühtlane areng. Kuigi taristut on rohkesti (väljakud, rattarent ja kergliiklusteede võrk) on osa teid halvas seisukorras, mitmed vajalikud projektid on rahastuse puudumise tõttu seisma jäänud ning liikumisharjumuste toetamiseks mõeldud tegevusi korraldatakse vähe. Nii ei realiseeru olemasolev potentsiaal ja inimeste aktiivne eluviis ei saa piisavalt tuge.

- Puudujäägid andmepõhises juhtimises ja teenuste planeerimises. Koolitranspordi puhul ei registreeri suur osa õpilasi oma sõite, mistõttu ei ole vallal ülevaadet liinide tegelikust koormusest ega vajadusest. Samuti ei ole teada, kui suur osa riigi transporditoetusest just Jõelähtme valla bussiliine toetab. Turvalisuse valdkonnas sõltub ennetustöö sageli juhtumipõhisest reageerimisest, mitte süsteemsest planeerimisest. Osalusvõimaluste puhul tekitavad väljakutseid ruumipuudus ja ebaühtlane teenuste kättesaadavus, eriti suure territooriumiga vallas.

3. Universaalsete teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
3.1 Tervishoiuga seotud universaalsed teenused	2.9 Pigem hea	○ 2.3 Stabiilne
3.2 Haridusega seotud teenused	2.8 Pigem hea	○ 1.8 Stabiilne
Keskmine:	2.8 Pigem hea	○ 2.0 Stabiilne

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on seadnud eesmärgiks tagada elanikele vajalike universaalteenuste kättesaadavus ja kvaliteet kogu elukaare vältel. Vald panustab teenuste pidevasse arendamisse, kuid süsteemis on püsivaid kitsaskohti, mis mõjutavad ligipääsu võrdsust, eriti hajaasustusega piirkondades ja suurema abivajadusega sihtrühmade puhul.

Tervishoiuga seotud universaalteenused hõlmavad nõustamisteenuseid, esmatasandi tervishoidu, Tallinnas paikneva eriarstiabi kättesaadavust ja koolitervishoidu. Vaimse tervise ja nõustamisteenuste kasutus on kasvanud, mis peegeldab nii suurenenud vajadust kui ka elanike teadlikkuse paranemist. Samal ajal suurendavad eriarstiabi ooteajad ja teenuste paiknemine väljaspool valda perearstide koormust ning muudavad teenusele pääsemise sõltuvaks inimese elukohast ja transpordivõimalustest. Vallas puudub praegu regulaarne tervishoiuteenuste rahulolu ja vajaduste seire, mis annaks parema ülevaate teenuste vastavusest elanike tegelikele vajadustele. Piiratud sotsiaaltranspordi ressurss võib samuti takistada võrdset ligipääsu teenustele, eriti liikumisraskustega eakate ja teiste transpordituge vajavate inimeste puhul. Koolitervishoiuteenus toimib järjepidevalt ja katab kõik valla koolid, kuid tervisedenduse tegevused vajavad KOV-i tasandil süsteemsemat koordineerimist.

Haridusvaldkonnas on tugiteenuste kättesaadavus viimastel aastatel oluliselt paranenud. Psühholoogide, logopeedide, eripedagoogide ja sotsiaalpedagoogide arvu kasv on toetanud kaasava hariduskorralduse rakendamist ning laste arengu toetamist alates alusharidusest. See on aidanud hoida põhihariduse katkestamise arvu madalal. Samas ületab nõudlus tugispetsialistide järele jätkuvalt pakkumise ning spetsialistide värbamist raskendab konkurents erasektoriga. Piiratud on ka venekeelsete tugiteenuste kättesaadavus.

Alushariduses on peamine probleem lasteaiakohtade ebapiisav jaotus. Loo ja Neeme piirkonnas on kohtadest puudus, samas kui Kostiveres on vabu kohti. Kostivere vabade kohtade pakkumine on aidanud olukorda osaliselt leevendada, kuid logistika ja perede eelistused piiravad selle lahenduse kasutamist. Seetõttu vajab alushariduse korraldus rahvastikukasvu ja piirkondlike vajadustega arvestavat pikaajalist planeerimist.

Gümnaasiumiastmes on kasvanud haridustee katkestamise risk. Seda mõjutab muu hulgas asjaolu, et suur osa noortest õpib Tallinnas või teistes omavalitsustes, mis tähendab pikemaid sõite, suuremat ajakulu ja suuremat koormust. Riski suurendab ka kutseõppeasutuste puudumine vallas, mistõttu on oluline tugevdada karjäärinõustamist, õpilaste liikumise ja puudumiste jälgimist ning koostööd teiste omavalitsuste ja õppeasutustega.

Rahuloluküsitluste põhjal on 4. ja 8. klassi õpilaste kokkupuude norimise ja mõnitamisega viimastel aastatel suurenenud. See viitab, et senised ennetustegevused ei ole olnud piisavalt järjepidevad või tulemuslikud. Kuigi koolides on olemas tugistruktuur ja spetsialistid, erineb ennetusprogrammide rakendamine kooliti ning tegevuste mõju vajab paremat hindamist. Koolidel ja vallal on vaja analüüsida rahulolu- ja tagasisideandmeid süsteemsemalt ning seada selgemad eesmärgid kiusamise ja riskikäitumise ennetamiseks.

Kokkuvõttes on Jõelähtme vald arendanud tugevat hariduse tugiteenuste võrgustikku ja taganud esmased tervishoiu- ning nõustamisteenused, kuid universaalteenuste võrdne kättesaadavus vajab jätkuvalt tugevdamist. Peamised arenguvajadused on seotud spetsialistide puuduse, sotsiaaltranspordi piiratud mahu, teenuste andmepõhise planeerimise, alushariduse piirkondliku tasakaalu, gümnaasiumiastme katkestamisriski ning kiusamise ja riskikäitumise süsteemse ennetamisega.

TUGEVUSED

- Hariduse tugiteenuste kättesaadavus on paranenud. Vald on viimastel aastatel oluliselt parandanud tugispetsialistide, sh logopeedide, psühholoogide, eripedagoogide ja sotsiaalpedagoogide kättesaadavust. See toetab kaasava hariduskorralduse rakendamist, laste arengu toetamist ning põhihariduse katkestamise madalal hoidmist.
- Esmatasandi tervishoiuteenus on vallas olemas. Loo ja Kostivere perearstikeskused pakuvad elanikele stabiilset esmatasandi tervishoiuteenust. Teenuse olemasolu vallas toetab elanike ligipääsu esmasele arstiabile ja tervisenõustamisele.
- Koolitervishoid toimib järjepidevalt kõigis koolides. Kõigis valla koolides on tagatud kooliõe teenus, mis hõlmab tervisekontrolle, immuniseerimist, nõustamist ja varajast märkamist. See aitab toetada laste tervist ning võimaldab tervisemuresid märgata koolikeskkonnas

NÕRKUSED

- Haridusvaldkonnas ületab nõudlus olemasolevaid võimalusi. HEV-lastel arv ja tugiteenuste vajadus on kiiresti kasvanud, kuid rahastus, ruumid ja spetsialistide arv ei ole samas tempos suurenenud. Eriti suur on vajadus psühholoogide ja logopeedide järele.
- Teenuste kättesaadavus on piirkonniti ebaühtlane. Loo ja Neeme piirkonnas on puudu lasteaiakohti, samas kui Kostiveres on vabu kohti. Tervishoiuteenustele pääsemist raskendab hajaasustuses piiratud transpordivõimalus, eriti eakate ja liikumiskustega inimeste puhul.
- Tervishoiuteenuste ja haridustee riskide seire vajab tugevdamist. Eriarstiabi kättesaadavuse halvenemine suurendab esmatasandi koormust. Samal ajal on gümnaasiumiastmes kasvanud haridustee katkestamise risk. Nii tervishoiuteenuste kui ka haridustee riskide paremaks juhtimiseks on vaja regulaarsemat tagasiside, rahulolu ja puudumiste andmete kogumist.

4. Haavatavate (riskis) sihtrühmadega tegelemine. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
4.1 Sotsiaalteenused ja -toetused	2.2 Pigem halb	○ 2.3 Stabiilne
4.2 Laste ja perede toetamine	2.9 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne
Keskmine:	2.5 Pigem hea	○ 2.4 Stabiilne

Kokkuvõte:

Jõelähtme valla sotsiaalhoolekande süsteemi analüüs näitab, et vald on loonud laiapõhjalise, inimkeskse ja üldiselt hästi toimiva tugivõrgustiku. Süsteemi tugevus on kiire reageerimine abivajadusele, juhtumipõhine lähenemine ning sujuv koostöö eri osapoolte vahel, eriti laste ja noorte valdkonnas. Samas piirab teenuste pikaajalist arendamist osaline sõltuvus projektipõhisest rahastusest, mis võib muuta teenused ebastabiilseks ja raskendada pikaajalist planeerimist.

Kasvavad demograafilised ja sotsiaalsed vajadused suurendavad survet sotsiaalhoolekande süsteemile. Elukalliduse tõus, sõjapõgenike lisandumine, vaimse tervise probleemide sagenemine ning eakate arvu kasv tähendavad, et abivajajate vajadused muutuvad mitmekesisemaks ja keerukamaks. Vajaduspõhine abi ei jõua alati kõige haavatavateni, mistõttu on oluline tugevdada abivajaduse hindamist ja juhtumipõhist planeerimist, et toetused ja teenused moodustaksid inimese jaoks tervikliku tugisüsteemi.

Teenuste ja toetuste sidumine üheks terviklikuks lähenemiseks aitab ennetada toetustest sõltuvust ning suunata inimesi kestvama iseseisvuse ja parema toimetuleku poole. Vajaduste hindamise kvaliteeti tuleb jätkuvalt arendada, et keerulise toimetuleku või kriisiga silmitsi seisvad inimesed saaksid terviklikku, õigeaegset ja tõendus põhist abi.

Kogukonnaga tehtav koostöö ja inimeste kaasatus on paranenud, eriti laste ja noorte valdkonnas. Täiskasvanute valdkonnas on arenguruumi vabatahtlike ja MTÜ-de kaasamises, ennetustöös ning teenuste tutvustamises. Kuigi inimese omavastutust ja iseseisvat toimetulekut toetatakse nõustamise ning erinevate tugiteenuste kaudu, vajab süsteem senisest tugevamat fookust inimese osalusele, oskuste arendamisele ja võimestamisele.

Teenuste kättesaadavust piiravad mitmes valdkonnas tööjõupuudus ja madal palgatase, mis mõjutavad eriti tugiisikuteenust ning vaimse tervise teenuste mahtu. Sõltuvusravi ja intensiivse perepõhise MDFT-teraapia kättesaadavus ei vasta tegelikule vajadusele, mistõttu tekivad pikad järjekorrad ja teenus ei jõua kõigini, kes seda vajavad.

Järgmise nelja aasta põhisuund peaks keskenduma rahastuse stabiilsuse tagamisele, et vähendada projektipõhisest rahastusest tulenevaid riske ning kindlustada ennetavate ja võimestavate teenuste järjepidevus. Oluline on arendada eakate ja erivajadustega inimeste teenuseid, laiendada päevahoiu, intervallhoolduse ja päevakeskuse võimalusi ning tugevdada koduteenuseid. Samuti tuleb suurendada vaimse tervise teenuste ja sõltuvusravi mahtu, parandada tugiisikute töötingimusi ja toetada nende erialast arengut.

Kokkuvõttes on Jõelähtme valla sotsiaalhoolekande tugevuseks toimiv, inimkeskne ja koostööl põhinev süsteem. Selle edasiarendamine eeldab stabiilsemat rahastust, tööjõu tugevdamist, teenuste kvaliteedi ja mahu suurendamist ning kogukonna ja inimese enda senisest suuremat kaasamist. Need sammud aitavad tagada, et valla sotsiaalteenused jäävad ka tulevikus kvaliteetseteks, kättesaadavateks ja elanike tegelikest vajadustest lähtuvateks.

TUGEVUSED

- Terviklik ja inimkeskne sotsiaalhoolekande süsteem. Jõelähtme vallas on välja kujunenud terviklik, inimkeskne ja toimiv sotsiaalhoolekande süsteem.

NÕRKUSED

- Projektipõhine rahastus piirab teenuste järjepidevust. Suur osa teenuste arendamisest sõltub projektipõhisest rahastusest. See muudab süsteemi ebastabiilsemaks

Teenused on üldiselt hästi planeeritud, kiiresti kättesaadavad ning koostöö eri asutuste vahel toimib tõhusalt, eriti laste ja noorte valdkonnas.

- Mitmekihiline toetuste ja teenuste süsteem. Vallas on loodud mitmekihiline toetuste ja teenuste süsteem, mis võimaldab pakkuda abi erinevatele sihtrühmadele. Süsteem arvestab individuaalseid vajadusi ning toetab perede ja üksikisikute toimetulekut, vaimset tervist ja arengut.
- Kogukonna ja abivajajate kaasatus on paranenud. Kogukonna roll abivajajate märkamisel ja koostöö tegemisel on tugevnenud. Samuti on paranenud inimeste kaasatus oma juhtumiplaanide koostamisse ning nende võimestamine iseseisvama toimetuleku suunas.

ning piirab ennetus- ja tugiteenuste järjepidevat arendamist.

- Tööjõupuudus ja madal palgatase vähendavad teenuste kättesaadavust. Tööjõupuudus ja madal palgatase mõjutavad teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust, eriti tugiisikuteenuses, mitmekeelses nõustamises, vaimse tervise toetamises ja sõltuvusraviteenustes.
- Vajaduste hindamine ja teenuste sidusus vajavad tugevdamist. Vajaduste hindamine ei ole alati piisavalt süsteemne ega kõikehõlmav. Seetõttu ei pruugi osa toetusi ja teenuseid jõuda kõige suuremas abivajaduses inimesteni ning võib tekkida oht toetustest sõltuvuse kujunemiseks.

5. Kohaliku omavalitsuse toimimine ja ressursid. Kokkuvõte

	HINNANG	TREND
5.1 Kohaliku omavalitsuse toimimine	3.0 Pigem hea	↗ 2.6 Paraneb
5.2 Kvalifitseeritud spetsialistid ja koostöö heaolu edendamiseks	2.7 Pigem hea	↗ 2.8 Paraneb
Keskmine:	2.8 Pigem hea	↗ 2.7 Paraneb

Kokkuvõte:

Jõelähtme vald on kasvava ja nooreneva rahvastikuga omavalitsus, mille tulubaas on viimastel aastatel tugevnenud. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine ja eelarvetulud elaniku kohta on kasvanud, mida toetavad elanike arvu suurenemine, maksumaksjate arvu kasv ja madal töötuse määr. See loob vallale paremad eeldused avalike teenuste, taristu, hariduse, sotsiaalse kaitse ja elukeskkonna arendamiseks.

Toimimiseks vajalikud põhiresursid on Jõelähtme vallas üldiselt tagatud. Valla põhiteenused toimivad, spetsialistid on olemas ning teenuste korraldus tugineb arengukavale, eelarvestrateegiale ja valdkondlikele arengudokumentidele. Samas ei ole ressursivaru suur: rahvastikukasv, laste ja perede teenusevajaduse suurenemine, eakate ja erivajadustega inimeste abivajadus ning sotsiaalkulude kasv tekitavad eelarvele ja töötajatele üha suuremat survet.

Riigipoolne tugi ja projektirahastus täiendavad valla võimalusi ning on aidanud ellu viia mitmeid vajalikke tegevusi, eriti sotsiaal-, haridus- ja tervisevaldkonnas. Samas ei saa pikaajaline teenuste korraldus tugineda üksnes projektipõhisele rahastusele, sest see muudab tegevused ajutiseks ja raskendab järjepidevat planeerimist. Seetõttu on oluline, et tõendatud mõjuga ennetus- ja tugiprogrammid oleksid võimalikult palju seotud valla püsirahastuse ja eelarvestrateegiaga.

Rahvastiku kasv tähendab, et valla investeerimisvajadus suureneb. Noorte perede lisandumine kasvatab nõudlust lasteaiakohtade, koolikohtade, tugiteenuste, liikuvuslahenduste, avaliku ruumi, spordi- ja huvitegevuse ning sotsiaalteenuste järele. Seetõttu tuleb tulubaasi kasvu kasutada mitte ainult igapäevakulude katmiseks, vaid ka tulevikuprobleemide ennetamiseks: varajase märkamise, vaimse tervise toe, liikumisvõimaluste, laste ja perede tugiteenuste ning eakate iseseisvat toimetulekut toetavate lahenduste arendamiseks.

Sotsiaalse kaitse kulud on aastatel 2018–2024 oluliselt kasvanud ning nende osakaal valla eelarves on stabiliseerunud varasemast kõrgemal tasemel. See näitab, et vald on suurendanud panust elanike toimetuleku ja abivajaduse toetamiseks. Edaspidi on oluline hinnata mitte üksnes kulude mahtu, vaid ka nende mõju: kas teenused vähendavad pikaajalist abivajadust, toetavad iseseisvat toimetulekut ning aitavad ennetada probleemide süvenemist.

KOV-i koostöö ja võrgustikutöö toimivad Jõelähtme vallas hästi eelkõige sotsiaal-, haridus-, laste ja perede ning rahvatervise valdkonnas. Väikese valla eelis on otsene suhtlus spetsialistide, allasutuste ja kogukonna vahel, mis võimaldab kiiret infovahetust ja paindlikku juhtumikorraldust. Samas vajab tugevdamist koostöö teiste omavalitsuste, riigiasutuste ja maakondlike võrgustikega, eriti keerukamate juhtumite ja teenuste puhul, mida vald ise ei osuta.

Spetsialistide panus on valla toimimises keskse tähtsusega. Noorsootöö, sotsiaalvaldkonna, lastekaitse, hariduse, kultuuri ja spordi spetsialistid täidavad sageli mitut rolli ning hoiavad väikese valla süsteemi toimivana. See on tugevus paindlikkuse ja koostöö mõttes, kuid samal ajal ka risk: piiratud personal, kasvav töökoormus ja spetsialistide nappus võivad vähendada ennetustöö, andmeanalüüsi ja arendustegevuste mahtu. Seetõttu on oluline toetada töötajate erialast arengut, supervisiooni, töötingimusi ja vajaduse korral täiendavate ametikohtade loomist.

Ettevõtluskeskkonnas on Jõelähtme valla tugevuseks Tallinna lähedus, hea asukoht ja arenev taristu. Vallas tegutsevad peamiselt mikro- ja väikeettevõtted, mille arvu kasv viitab ettevõtlusaktiivsuse suurenemisele.

Edaspidi vajab ettevõtluskeskkonna arendamine süsteemsemat planeerimist: oluline on kaardistada ettevõtluseks sobivad alad, vabad rendipinnad, potentsiaalsed töökohad ja ettevõtjate vajadused ning siduda ettevõtluse areng kohaliku hariduse, noorte ettevõtlikkuse ja töökohtade loomisega.

Valla toimimise oluline arenguvajadus on andmepõhise juhtimise tugevdamine. Arengukava, eelarvestrateegia ja tervise- ja heaoluprofiil loovad hea raamistiku, kuid teenuste kasutust, rahulolu, kättesaadavust, kulutõhusust ja mõju tuleks hinnata süsteemsemalt. Regulaarsem tagasiside elanikelt, teenusekasutajatelt, töötajatelt, allasutustelt ja koostööpartneritelt aitaks teha täpsemaid ning tõenduspõhisemaid otsuseid.

Kokkuvõttes on Jõelähtme valla toimimiseks vajalikud ressursid üldjoontes olemas, kuid kasvavad vajadused nõuavad senisest täpsemat prioriseerimist ja pikaajalist planeerimist. Valla tugevused on kasvav tulubaas, noorenev rahvastik, toimiv koostöö, paindlik juhtimismudel, tugev kogukonnatunne ja selge strateegiline raamistik. Peamised arengukohad on seotud spetsialistide töökoormuse, projektipõhise rahastuse sõltuvuse, teenuste mõju hindamise, andmepõhise juhtimise ning tulevikuprobleeme ennetavate investeeringute järjepideva rahastamisega.

TUGEVUSED

- Kasvav tulubaas ja toimimiseks vajalikud põhiteenused on tagatud. Jõelähtme valla tulubaas on viimastel aastatel kasvanud tänu rahvaarvu suurenemisele, maksumaksjate arvu kasvule ja madalale töötuse määrale. See on võimaldanud tagada põhiteenuste toimimise ning loonud paremad eeldused hariduse, sotsiaalse kaitse, taristu ja elukeskkonna arendamiseks.
- Selge strateegiline raamistik ja arengudokumentide süsteem. Vallal on olemas arengukava, eelarvestrateegia ning tervise- ja heaoluprofiil, mis loovad aluse ressursside planeerimiseks ja prioriteetide seadmiseks. Need dokumendid aitavad siduda valla arengu, eelarveotsused ja elanike heaolu eesmärgipäraseks tervikuks.
- Paindlik koostöö ja tugev spetsialistide panus. Väikese valla eelis on otsene suhtlus spetsialistide, allasutuste ja kogukonna vahel. Sotsiaal-, haridus-, noorsootöö-, kultuuri- ja spordivaldkonna töötajad teevad tihedat koostööd ning juhtumitöö toimib paindlikult, eriti laste ja perede toetamisel.

NÕRKUSED

- Rahvastikukasv suurendab survet teenustele ja investeeringutele. Kuigi tulubaas kasvab, suureneb samal ajal vajadus lasteaiakohtade, koolikohtade, tugiteenuste, sotsiaalteenuste, teede, ühistranspordi ja avaliku ruumi investeeringute järele. See tähendab, et olemasolevad ressursid on põhiteenuste tagamiseks piisavad, kuid tulevikuprobleemide ennetamiseks on vaja täpsemat prioriseerimist ja pikaajalist investeerimisvõimekust.
- Osa arendus- ja ennetustegevusi sõltub projektipõhisest rahastusest. Riigipoolne tugi ja projektirahastus on aidanud ellu viia olulisi tegevusi, kuid projektide ajutisus muudab teenuste järjepidevuse haavatavaks. Tõendatud mõjuga ennetus- ja tugiprogrammid vajavad senisest rohkem sidumist valla püsirahastuse ja eelarvestrateegiaga.
- Piiratud personal ja vähene andmepõhine mõju hindamine. Väikeses omavalitsuses täidavad samad spetsialistid sageli mitut rolli, mis suurendab töökoormust ja võib piirata ennetustöö ning arendustegevuste mahtu. Samuti vajab tugevdamist teenuste mõju, rahulolu, kättesaadavuse ja kulutõhususe süsteemne hindamine, et otsused tugineksid paremini andmetele ja tõendatud tulemuslikkusele.

Kasutatud allikad

[1] DD StratLab, Jõelähtme Vallavalitsus. Jõelähtme valla arengukava 2026-2036. [www] <https://joelahtme.ee/valla-arengudokumentid> (01.06.2026).

Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U

Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U

Statistikaameti andmebaas, tabel RV0282U, Statistikaameti andmebaas, tabel RV0240 (Vanuserühmad 0-6, 0-17 ning 7-26)

Statistikaameti andmebaas, tabel RV06U

Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U

Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U

Statistikaameti andmebaas, tabel RV112U, Statistikaameti andmebaas, tabel RV49U

Statistikaameti andmebaas, tabel RV063U

Statistikaameti andmebaas, tabel RVR02, Statistikaameti andmebaas, tabel NH03

Statistikaameti andmebaas, tabel RV0232U

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD29

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel SD40

Statistikaameti andmebaas, tabel RV59U

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel OE0452

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TE753

Statistikaameti andmebaas, Tabel TH79

Statistikaameti andmebaas, tabel TT064

Töötukassa; Sotsiaalkindlustusamet

SoM (S-veeb); STAR andmebaas KOV

Statistikaameti andmebaas, tabel NH06

KOV

Politsei- ja Piirivalveamet

Politsei- ja Piirivalveamet (andmepäring)

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel LO01, Kindlustusjuhtumite virtuaalne kaart

Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasi tabel PO02

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaas, tabel TUL04, Päästeameti statistika (tulekahjus hukkunute info)

Terviseamet

Statistikaameti andmebaas, tabel NH09, Statistikaameti andmebaas, tabel NH10, Statistikaameti andmebaas, tabel NH11

Haridussilm; KOV

HaridusSilm

NH05: 7-26-AASTASED PÕHI- JA ÜLDKESKHARIDUSE KATKESTAJAD ELUKOHA HALDUSÜKSUSE JÄRGI. Statistika andmebaas, KOV

KOV

Statistikaameti andmebaas, tabel RR300

Statistikaameti andmebaas, tabel RR300

KOV, Statistikaameti andmetabel RR302 - Kohalike eelarvete põhitegevuse kulud ja investeerimistegevuse väljaminekud, Statistika ja aruandlus | Sotsiaalkindlustusamet; <https://riigiraha.fin.ee/>,

Statistikaameti andmebaas, tabel ER032